

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

Φορέας διαχείρισης

ΣΟΛ Crowe

Φορέας υλοποίησης

THE EUROPEAN
WERGELAND
CENTRE

Υπό την αιγίδα

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων

Σχολεία Για Όλους

Συμπερίληψη
Παιδιών Προσφύγων
στα Ελληνικά Σχολεία

Καλές Πρακτικές

Σχολεία Για Όλους

Συμπερίληψη παιδιών προσφύγων στα ελληνικά σχολεία

Στο πλαίσιο της συνεργασίας μας με σχολεία και σχολικές κοινότητες από όλη την Ελλάδα, ένα από τα αποτελέσματα του έργου «Σχολεία Για Όλους - Συμπερίληψη Παιδιών Προσφύγων στα Ελληνικά Σχολεία» αποτελεί το εγχειρίδιο: μια συλλογή από 31 βασικές δραστηριότητες. Το εν λόγω εγχειρίδιο αποτελεί ένα πρακτικό εργαλείο που επιδιώκει να εμπνεύσει τα μέλη των εκπαιδευτικών κοινοτήτων, καθώς και λοιπούς επαγγελματίες εντός και εκτός Ελλάδας που εργάζονται στον τομέα της συμπερίληψης στον χώρο της εκπαίδευσης. Το παρόν κείμενο αποτελεί Παράρτημα του εγχειριδίου και περιλαμβάνει «καλές πρακτικές», δηλαδή δράσεις και δραστηριότητες που αποφάσισαν να πραγματοποιήσουν τα σχολεία που συμμετείχαν στο πρόγραμμα δημιουργώντας το δικό τους ιδιαίτερο Σχέδιο Δράσης.

Το έργο «Σχολεία Για Όλους» υλοποιείται από το Ευρωπαϊκό Κέντρο Wergeland και τελεί υπό την αιγίδα του Ελληνικού Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων και χρηματοδοτείται από ΕΕΑ και Norway Grants.

Το εγχειρίδιο: 31 βασικές δραστηριότητες είναι επίσημα εγκεκριμένο από το Ελληνικό Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων ως επιστημονικά έγκυρο και παιδαγωγικά κατάλληλο εκπαιδευτικό υλικό στον τομέα της συμπερίληψης.

Το Ευρωπαϊκό Κέντρο Wergeland

Το Ευρωπαϊκό Κέντρο Wergeland ιδρύθηκε από τη Νορβηγία και το Συμβούλιο της Ευρώπης για να ενισχύσει την ικανότητα των ατόμων, των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και των εκπαιδευτικών συστημάτων να οικοδομήσουν και να διατηρήσουν μια κουλτούρα δημοκρατίας και σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η Συγγραφική Ομάδα

Αδάμος Βαγγέλης, Αλμπανάκη Ξανθή, Αξιομακάρου Μ., Βασιλάκη Μαρία, Βατίκαλου Άννα, Βίτσου Μάγδα, Βλαχάκη Μαρία, Γάτση Παναγιώτα, Γραμμένου Μαρία, Δημητριάδου Μαρία, Δημητρούκα Νικολέττα, Ζιώβας Στέφανος, Καραγιάννη Αναστασία, Κασκαντάμη Μαρία, Κατή Νάντια, Κοκκαλιάρη Μαγδαληνή, Κολάση Δήμητρα, Κουσίδου Εύη, Κωνσταντινίδου Παναγιώτα, Κροτσέτη Λίνα, Λαζαράκη Φανή, Λούκου Μ., Μαλλιारी Ζαχαρούλα, Μανουσακίδου Ε., Μαντζαρίδου Αρχοντούλα, Μαρνά Ειρήνη, Μιτσιάλη Δέσποινα, Μιχάλογλου Θέκλα, Μοσχάκη Αθηνά, Μπουλάκη Ειρήνη, Νικολούδη Τριανταφυλλιά, Παναγιωτίδου Άννα Μαρία, Παπαγεωργίου Ευγενία, Παπαντωνίου Ελένη, Παπαδοπούλου Μαρία, Παπασιμάκη Κατερίνα, Παύλου Διονύσης, Πίγκα Ζωή, Σεκερτζή Κυριακή, Σκέμπη Δήμητρα, Σούμπαση Σταυρούλα, Σταυράκης Σταύρος, Χατζηλιάς Χρήστος, Χατζηνικολάου Δήμητρα.

**Σχολεία Για Όλους - Συμπερίληψη
Παιδιών Προσφύγων στα Ελληνικά Σχολεία**
Καλές Πρακτικές

Επιμέλεια κειμένων:
Γκέλη Αρώνη, Άγγελος Βαλλιανάτος,
Μάριος Κουκουνάρας - Λιάγκης,
Δώρα Κατσαμώρη, Ηρώ Ποταμούση

Σχεδιασμός και σελιδοποίηση: Γιώτα Σωτηροπούλου

Οι απόψεις που εκφράζονται σε αυτό το έργο αποτελούν ευθύνη των συγγραφέων και δεν αντανακλούν απαραίτητα την επίσημη πολιτική του Ευρωπαϊκού Κέντρου Wergeland. Όλα τα δικαιώματα διατηρούνται. Κανένα μέρος της παρούσας έκδοσης δεν επιτρέπεται να μεταφραστεί, αναπαραχθεί ή μεταδοθεί, σε οποιαδήποτε μορφή ή με οποιοδήποτε μέσο, ηλεκτρονικό (CD-Rom, διαδίκτυο κ.λ.π.) ή μηχανικό, συμπεριλαμβανομένης της φωτοτυπίας, της εγγραφής ή οποιουδήποτε συστήματος αποθήκευσης ή ανάκτησης πληροφοριών, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια από το Ευρωπαϊκό Κέντρο Wergeland.

@Ευρωπαϊκό Κέντρο Wergeland (EWC), Μάρτιος 2024

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Καλές Πρακτικές	6
Ικανότητες για δημοκρατικό πολιτισμό	8
Η προσέγγιση του σχολείου ως συνόλου	9
Σήμανση	11
1. Γνωρίζω τον πολιτισμό του άλλου	12
2. Ανοίγω την τάξη μου σε όλες και όλους	17
3. Ψηφιακή Έκθεση με τίτλο: «Γυναίκες που άλλαξαν τον κόσμο»	21
4. Συμπερίληψη στον ιστότοπο του σχολείου	25
5. «Τα Στερεότυπα επηρεάζουν τις σκέψεις μας...»	29
<i>Βιωματικές δραστηριότητες για την καλλιέργεια της ομαδικότητας</i>	
6. Ερωτηματολόγιο εκπαιδευτικών-Τεχνικές συμπερίληψης στη διδασκαλία μαθητών-προσφύγων	34
7. Αξιοποιώντας ιστορίες ζωής (life stories): Θέατρο ντοκουμέντο (Verbatim Theater) Χώροι μνήμης (Memory Spaces)	38
8. Γεωμετρία & Πολιτισμός	43
9. Είμαστε όλοι πρόσφυγες - We are all refugees	46
10. Ημέρα Δράσης με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα κατά του Ρατσισμού και της Ξενοφοβίας 21 Μαρτίου	49
11. Ο λόγος στα μαθητικά συμβούλια!	53
12. Διαβάζοντας μια αίτηση σε άλλη γλώσσα	57
13. Μαθαίνω για τον «άλλον»	60
14. Σ' αυτό το σπίτι που 'ρθαμε. Επίσκεψη στον Ξενώνα Ασουνόδευτων Ανηλίκων της Άρσις (με αφορμή τα Χριστούγεννα)	63
15. Το διαδικτυακό ημερολόγιο δράσεων για τη συμπερίληψη των προσφύγων μαθητών: Δημιουργώντας έναν ψηφιακό τόπο μνήμης για τη σχολική και την τοπική κοινότητα	68
16. Σπίτι-Σχολείο: Διαδρομές της Ετερότητας	72
17. Ένα σχολείο που μας χωράει όλ@	76
18. Γι' αυτό αν με ρωτάς πρόσφυγας ή μετανάστης θα σου απαντάω ΑΝΘΡΩΠΟΣ	80
19. Θέλετε να μάθετε μια νέα γλώσσα; Πολυγλωσσική αφύπνιση	84
20. Πολύγλωσσο café: ας γνωριστούμε καλύτερα. Τα κείμενα ταυτότητας μας	88

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

21.	Αλλάζοντας τους κανόνες: Ένα εισαγωγικό εργαστήρι για τη συμπερίληψη στο σχολικό αθλητισμό	94
22.	Γνωρίζουμε και γνωριζόμαστε μέσα από τη μουσική	102
23.	Συνεργατική δημιουργία ψηφιακού περιεχομένου	106
24.	Συνάντηση - Δικτύωση σχολείων	111
25.	«Πολύ(δια)γλωσσικές παροιμίες: ένα κοινό ταξίδι...»	114
26.	Φαίνεται και είναι (;)	118
27.	Κοινή εκπαιδευτικές επισκέψεις πρωινής ζώνης σχολείου (περιβαλλοντικής Ομάδας Σχολείου) - ΔΥΕΠ	122
28.	Ενθαρρύνοντας και ενδυναμώνοντας τη συμμετοχή των παιδιών προσφύγων στα μαθήματα εκτός της τάξης υποδοχής	125
29.	Ανάπτυξη Διαπολιτισμικών Δεξιοτήτων	128
30.	Το μικρό Αναγνωστικό	132
31.	Σχολικά Πορτρέτα	135
32.	Ελάτε να μοιραστούμε την εμπειρία μας - Ημέρα Διάχυσης	139
33.	Δημιουργούμε με αφόρμηση το ποίημα ενός συμμαθητή μας πρόσφυγα	143
34.	Escape Room	147
35.	Γνωρίζω το σχολείο	151
36.	Πρότζεκτ με αφορμή το βιβλίο της Παρβάνα Αμίρι «Ζωές σε αναστολή. Γράμματα στον κόσμο από τη Ριτσώνα»	155
37.	Ταξίδι στην ποίηση	159
38.	European School Radio / Ευρωπαϊκό Σχολικό Ραδιόφωνο	163
39.	«Φασαρία στην τάξη των Αγγλικών»	166
40.	Ο θησαυρός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων – Μαθαίνω τα δικαιώματα των παιδιών προσφύγων	188
41.	Κερδίζοντας τον χαμένο χρόνο... που δεν ήξερα ότι ήσουν δίπλα μου	192

ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ

Στο κεφάλαιο που ακολουθεί, περιλαμβάνονται «καλές πρακτικές». Σ' αυτή τη χρήση του, ο όρος σημαίνει δράσεις και δραστηριότητες που αποφάσισαν να πραγματοποιήσουν τα σχολεία που συμμετείχαν στο πρόγραμμα δημιουργώντας το δικό τους ιδιαίτερο Σχέδιο Δράσης, ακολουθώντας τις συμπεριληπτικές αρχές και μεθοδολογία του προγράμματος, προσαρμόζοντας τις, ή δημιουργώντας τις, ώστε να ταιριάζουν ή να ανταποκρίνονται στις ιδιαίτερες συνθήκες και ανάγκες του σχολείου τους.

Κάθε τέτοια δραστηριότητα είναι καλή πρακτική σε κάθε βήμα της. Στον τρόπο που αποφασίστηκε, που δημιουργήθηκε, σχεδιάστηκε, εκτελέστηκε. Την κάνει καλή όλη η διαδικασία, γιατί μέσα από αυτήν τα ενδιαφερόμενα μέρη του σχολείου συναντήθηκαν, συνεργάστηκαν και συναποφάσισαν. Και αυτό είναι θεμελιώδες μέρος στην πορεία για συμπερίληψη.

Οι καλές πρακτικές έχουν αποτελέσματα. Η γοητεία τους είναι πως αυτά ψηλαφούνται σ' αυτή την πορεία.

Δεν είναι εύκολο να καταγράψει κάποιος μια καλή πρακτική και τούτο διότι ακόμη και με τις καλύτερες λέξεις, δεν μεταφέρεται εύκολα η εμπειρία, αλλά κυρίως τα πολλαπλά αποτελέσματά της, κρυφά ή φανερά, προσωπικά ή ομαδικά, από εκείνες και εκείνους που συμμετέχουν.

Εδώ όμως, καταγράφονται οι καλές πρακτικές για τρεις κυρίως λόγους:

- για να δείξουν τρόπους και μεθόδους όπου οι δραστηριότητες που παρατίθενται στο πρώτο κεφάλαιο, στις 31 βασικές δραστηριότητες, αποτέλεσαν πηγή έμπνευσης ή δείκτη πορείας για την εφαρμογή τους
- για να περιγράψουν τη βιωμένη εμπειρία της θεωρίας και της συνεργασίας σε κάθε σχολείο
- για να δώσουν έμπνευση και θάρρος σε όσες και όσους κάνουν τα πρώτα τους βήματα στη συμπεριληπτικότητα, αλλά και εναλλακτικές διόδους και σκέψεις σε όσες και όσους έχουν ήδη ξεκινήσει την πορεία τους για να κάνουν το σχολείο τους πιο συμπεριληπτικό για όλα τα παιδιά.

Τα σχολεία εντάχθηκαν στο πρόγραμμα «Σχολεία για όλους» σε δύο φάσεις. Τις σχολικές χρονιές 2019-20 και 2021-22. Τη χρονιά 2020-21, ο κορωνοϊός δεν επέτρεψε τη δημιουργία ομάδας σχολείων.

Κάθε σχολείο, για να συμμετάσχει στο πρόγραμμα, θα έπρεπε να εξασφαλίσει απόφαση του Συλλόγου Διδασκόντων, ούτως ώστε η απόφαση συμμετοχής να είναι κοινή του σχολείου. Θα έπρεπε επίσης να ορίσει μια ομάδα συνεργασίας με το πρόγραμμα, που αποτελείται από τον Διευθυντή, την Διευθύντρια ή τον/ην Υποδιευθυντή/τρια του σχολείου, έναν/μία εκπαιδευτικό και έναν/μία γονέα.

Οι τριμελείς ομάδες συνεργασίας των σχολείων με το πρόγραμμα, συμμετείχαν σε τριήμερη επιμορφωτική συνάντηση, την Ακαδημία. Σε κάθε Ακαδημία, στην Αθήνα ή στη Θεσσαλονίκη, συμμετείχαν δέκα ως δώδεκα σχολεία. Στις Ακαδημίες, κάθε σχολείο γνωριζόταν και συνεργαζόταν με τον/την επιμορφωτή/ριά του, το πρόσωπο που θα υποστήριζε και θα διευκόλυνε το σχολείο στη δράση του.

Στη διάρκεια της Ακαδημίας, οι ομάδες εκπροσώπων των σχολείων επιμορφώθηκαν για τους σκοπούς και τη φιλοσοφία του προγράμματος, για τρόπους που μπορεί το σχολείο να απεικονίσει την ταυτότητα, τις ιδιαιτερότητες και τις ανάγκες του ως προς τη συμπερίληψη παιδιών προσφύγων στο σχολείο, για το Σχέδιο Δράσης ως μέθοδο εργασίας και συνεργασίας και μαζί με τους/τις επιμορφωτές/τριές τους, εκπόνησαν ένα αρχικό Σχέδιο Δράσης.

ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ

Στις Ακαδημίες, αλλά και στις επιμορφώσεις του προγράμματος στα σχολεία, τέθηκαν τέσσερα βασικά κριτήρια, αναγκαίοι παράγοντες για την επιτυχία των σχολικών παρεμβάσεων:

Με κάθε δράση του, το σχολείο χρειάζεται να έχει κατά νου πως:

- Τα παιδιά πρόσφυγες θα πρέπει να γίνουν ορατά στη σχολική κοινότητα,
- Το σχολείο θα πρέπει να αναζητήσει και να συνεργαστεί με τους φορείς που φροντίζουν τα παιδιά πρόσφυγες πριν και μετά το σχολείο,
- Η επιμόρφωση και κάθε δραστηριότητα θα πρέπει να συντείνει στην επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών και
- Το σχολείο θα πρέπει να είναι ευαίσθητο σε κάθε μορφή βίας που υπάρχει στο περιβάλλον του, αλλά και στη βία που η εφαρμογή του προγράμματος ενδεχομένως να προκαλέσει στα μέλη της σχολικής, αλλά και της ευρύτερης τοπικής κοινωνίας.

Με την επιστροφή τους στο σχολείο, ο/η επιμορφωτής/τρια του σχολείου, οργάνωσε διήμερη επιμόρφωση για το σύνολο του εκπαιδευτικού προσωπικού. Στην επιμόρφωση αυτή, οι γονείς και οι φορείς της τοπικής κοινότητας ήταν προσκεκλημένοι.

Στη συνέχεια, τα σχολεία συζήτησαν, αποφάσισαν, αναδιτάξαν, άλλαξαν στην πορεία, αναπροσάρμοσαν, δηλαδή δημιούργησαν το δικό τους Σχέδιο Δράσης, ανάλογα με τις επιλογές, τις ανάγκες και τις εμπειρίες τους.

Σκοπός του προγράμματος «Σχολεία για όλους» είναι να υποστηρίξει σχολικές κοινότητες ώστε να ενεργοποιήσουν και να χρησιμοποιήσουν τις δικές τους δυνάμεις και εμπειρίες για να δημιουργήσουν ένα πιο συμπεριληπτικό κλίμα, όπου όλα τα παιδιά να αντιμετωπίζονται ισότιμα σε ασφαλές μαθησιακό περιβάλλον. Δεν υπήρξε προδιαγεγραμμένο πρόγραμμα που να έπρεπε τα σχολεία να ακολουθήσουν ή να εφαρμόσουν. Όλες οι αποφάσεις ήταν στα χέρια των σχολείων.

Κάθε σχολείο πραγματοποίησε τη δική του διερεύνηση αναγκών και πήρε τις δικές του αποφάσεις για δράση. Γι' αυτό, το υλικό που παρήχθη είναι πλούσιο και ποικίλο. Στο παρόν κεφάλαιο με τις καλές πρακτικές, παρατίθενται οι εφαρμογές συγκεκριμένων δράσεων σε συγκεκριμένα σχολεία, επιλεγμένες και παρουσιασμένες από τον επιμορφωτή ή την επιμορφώτρια που είχε την ευθύνη για το σχολείο σε όλη τη διάρκεια συμμετοχής του στο πρόγραμμα.

ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ

(Αναλυτική παρουσίαση του Μοντέλου Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό στο Πλαίσιο Αναφοράς Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό, τόμος 1 για τις Ικανότητες και τόμος 2 για τους Δείκτες, 2018, Έκδοση του Συμβουλίου της Ευρώπης, ISBN 978-92-871-8573-0.)

Μοντέλο Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό

ΑΞΙΕΣ

- Απόδοση αξίας στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια και στα ανθρώπινα δικαιώματα
- Απόδοση αξίας στην πολιτισμική πολυμορφία
- Απόδοση αξίας στη δημοκρατία, τη δικαιοσύνη, την ισονομία, την ισότητα και στο κράτος δικαίου

ΣΤΑΣΕΙΣ

- Δεκτικότητα στην πολιτισμική ετερότητα και σε άλλες πεποιθήσεις, κοσμοθεωρίες και πρακτικές
- Σεβασμός
- Πολιτειακή συνείδηση
- Υπευθυνότητα
- Αυτεπάρκεια
- Ανεκτικότητα στην αμφισημία

ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ

- Δεξιότητες αυτόνομης μάθησης
- Δεξιότητες αναλυτικής και κριτικής σκέψης
- Δεξιότητες ακρόασης και παρατήρησης
- Ενσυναίσθηση
- Ευελιξία και προσαρμοστικότητα
- Γλωσσικές, επικοινωνιακές και πολυγλωσσικές δεξιότητες
- Δεξιότητες συνεργασίας
- Δεξιότητες επίλυσης συγκρούσεων

ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

- Γνώση και κριτική κατανόηση του εαυτού
- Γνώση και κριτική κατανόηση γλώσσας και επικοινωνίας
- Γνώση και κριτική κατανόηση του κόσμου: πολιτική, δίκαιο, ανθρώπινα δικαιώματα, κουλτούρα, πολιτισμοί, θρησκείες, ιστορία, μέσα ενημέρωσης, οικονομίες, περιβάλλον, βιωσιμότητα

ΓΝΩΣΗ & ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

Η ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΩΣ ΣΥΝΟΛΟΥ

Το σχολείο είναι το καταλληλότερο περιβάλλον, για να μάθουν τα παιδιά τη δημοκρατία ως γνώση, αλλά και ως εμπειρία. Δημοκρατικό είναι το σχολείο που διδάσκει και με τον τρόπο λειτουργίας του τη δημοκρατία στην πράξη. Στην κοινότητα του σχολείου τα παιδιά ζουν στην κοινωνία της ετερότητας. Κι εμείς θέλουμε να μορφώσουμε αυτούς τους πολίτες σε πορεία, ώστε να γίνουν ενεργοί, συμμετοχικοί και δημοκρατικοί. Σε αυτή την προσπάθεια, το σχολείο χρειάζεται να είναι συμπεριληπτικό, ασφαλές πλαίσιο μάθησης όπου όλες και όλοι, ανεξάρτητα από την ετερότητά τους, απολαμβάνουν ισότιμα το δικαίωμα στην εκπαίδευση και στη μόρφωση. Χρειάζεται, λοιπόν, να λάβουμε υπόψη μας και να εργαστούμε σε όλες τις διαστάσεις της σχολικής πραγματικότητας.

Στην Προσέγγιση του Σχολείου ως Συνόλου (Whole School Approach), του Συμβουλίου της Ευρώπης, η σχολική κοινότητα περιγράφεται με και αναλύεται σε τρεις βασικούς και περιεκτικούς τομείς:

- Διδασκαλία και μάθηση
- Σχολική διοίκηση - σχολικός πολιτισμός
- Συνεργασία με την κοινότητα (γονείς - σχολεία - οργανισμούς)

Η ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΩΣ ΣΥΝΟΛΟΥ

Διδασκαλία και μάθηση

Ως εκπαιδευτικοί, περνάμε τις περισσότερες ώρες μας στην τάξη. Τα παιδιά επίσης. Η τάξη είναι χώρος διδασκαλίας και μάθησης, για όλους. Διδάσκουμε και παράλληλα διδασκόμαστε από τα πιο φρέσκα μέλη της κοινωνίας, που βρίσκονται σε επαφή με ό,τι νέο τα ενδιαφέρει και τα προσελκύει. Μαθαίνουμε τα παιδιά και μαθαίνουμε από τα παιδιά. Δεν εκμεταλλευόμαστε αυτό το προτέρημα αν η διδασκαλία μας είναι μονόδρομη και δασκαλοκεντρική. Και δεν προωθούμε τη δημοκρατία αν η πρακτική της τάξης απαιτεί στρατιωτάκια ακούνητα κι αμίλητα στο μάθημα. Καλλιέργεια της δημοκρατίας στην πράξη σημαίνει ενεργητικούς και συμμετοχικούς μαθητές και μαθήτριες και ευέλικτους δασκάλους που ξέρουν να ακούνε. Η τάξη είναι μια από τις βασικές μικρές κοινωνίες που τα παιδιά αποκτούν εμπειρίες δημοκρατίας.

Σχολική διοίκηση - σχολικός πολιτισμός

Όμως η ζωή του σχολείου δεν αρχίζει και τελειώνει στο μάθημα. Στο ημερήσιο πρόγραμμα υπάρχουν διαλείμματα και κενά, εκδρομές, εορτασμοί και εκδηλώσεις, χρόνος που σχετίζεται με τη μάθηση, καθώς διαμορφώνει την ατμόσφαιρα του σχολείου και επηρεάζει τα παιδιά και στο μάθημα.

Διαβαίνοντας την καγκελόπορτα του σχολείου, γρήγορα αντιλαμβανόμαστε το κλίμα που επικρατεί. Υπάρχουν αυστηρά, σιωπηλά, φασαριόζικα, χαρούμενα σχολεία. Το σχολικό κλίμα καθορίζεται κυρίως από το εκπαιδευτικό του προσωπικό. Οι σχέσεις του διευθυντή, της διευθύντριας με τους εκπαιδευτικούς και όλων με τα παιδιά, δίνουν έναν συγκεκριμένο χαρακτήρα στην καθημερινότητα του σχολείου. Η εμπειρία προσφέρει παραδείγματα του πόσο αλλάζει το σχολικό κλίμα με την αλλαγή της διεύθυνσης ή/και των εκπαιδευτικών του.

Όσο και να πασχίζουμε να δημιουργήσουμε συμπεριληπτικό κλίμα στο σχολείο, αν η διαχείρισή του δεν είναι δημοκρατική, αν όλα τα μέλη της σχολικής κοινότητας δεν ενεργοποιούνται, δεν συμμετέχουν και δεν ασκούνται στις δημοκρατικές αξίες, ματαιοπονούμε. Και αν οι ενήλικοι του σχολείου δεν περιγράψουμε και δεν καλλιεργήσουμε με πράξεις έναν σχολικό δημοκρατικό πολιτισμό συνεργασίας, οι δράσεις μας χάνονται στην ατομικότητά μας.

Συνεργασία με την κοινότητα (γονείς - σχολεία - οργανισμούς)

Ακόμη κι αν το σχολείο δεν αισθάνεται κάποια σύνδεση με την τοπική και την ευρύτερη κοινότητα, κάθε μέλος της σχολικής κοινότητας μεταφέρει συνθήκες, εμπειρίες και γεγονότα απ' έξω. Όσο κι αν το σχολείο επικεντρώνεται στα μαθήματα, ο έξω κόσμος το επηρεάζει θετικά και αρνητικά. Το σχολείο είναι ενεργό μέρος κάθε τοπικής κοινότητας που το στεγάζει, όπου και άλλα σχολεία αντιμετωπίζουν τα ίδια ζητήματα. Η ανταλλαγή πόρων και εμπειριών μεταξύ σχολείων στην τοπική κοινότητα μπορεί να βοηθήσει σημαντικά ενώ σε αυτήν υπάρχουν φορείς, που φροντίζουν για ζητήματα που απασχολούν την κοινωνία των μαθητών και των μαθητριών.

Γέφυρα του σχολείου με την κοινότητα αποτελούν οι γονείς. Άνθρωποι που στελεχώνουν την κοινωνία που περιβάλλει το σχολείο. Όσο περισσότερο το σχολείο συνυπολογίζει τις ιδιότητες, τα επαγγέλματα και τα ενδιαφέροντά τους, τόσο πιο ενεργητική και χρήσιμη μπορεί να είναι η παρουσία τους στο σχολείο.

Όμως και το μάθημα είναι γέφυρα για τους γονείς. Ζητήματα και συζητήσεις στο μάθημα, μπορούν να επεκταθούν στο σπίτι, χτίζοντας βάσεις για τη συνεργασία σχολείου και γονέων.

Στην πράξη η Προσέγγιση του Σχολείου ως Συνόλου διαμορφώνει συστημικά ένα πλαίσιο εφαρμογής παρέμβασης, αλλαγής και ανάπτυξης στο σχολικό περιβάλλον που λαμβάνει υπόψη και τους τρεις βασικούς τομείς της σχολικής ζωής. Όταν ενεργοποιούνται και οι τρεις τομείς τότε η αλλαγή και η βελτίωση είναι δυνατή και η ανάπτυξη δημοκρατικού σχολικού πολιτισμού και των σχετικών ικανοτήτων των μελών της σχολικής κοινότητας και κυρίως των παιδιών καθίσταται αποστολή του σχολείου.

(Αναλυτική παρουσίαση της Προσέγγισης του Σχολείου ως Συνόλου στο Πλαίσιο Αναφοράς Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό, τόμος 3, σσ. 93-104, 2018, έκδοση του Συμβουλίου της Ευρώπης, ISBN 978-92-871-8573-0.)

ΣΗΜΑΝΣΗ

ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Συνολική σχολική προσέγγιση

Διδασκαλία
και μάθηση

Διαχείριση του σχολείου
και σχολικός πολιτισμός

Συνεργασία
με την κοινότητα

Στόχοι

(όσα στοχεύουμε να κάνουμε π.χ. οι μαθητές/τριες πρόσφυγες να συνεργαστούν με τους άλλους μαθητές/τις άλλες μαθήτριες για να μεταφράσουν...)

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα

(όσα οι συμμετέχοντες και η ομάδα στόχος/ οι ομάδες στόχοι θα αποκομίσουν από τη δραστηριότητα π.χ. Μετά το τέλος της δραστηριότητας οι μαθητές/τριες πρόσφυγες και οι άλλοι μαθητές/άλλες μαθήτριες να συνεργάζονται)

ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ

① Περιγραφικοί δείκτες ικανοτήτων

Β Βασικός Μ Μέσος Π Προχωρημένος

↑ 1^ο ΕΠΑΛ ΑΙΓΑΛΕΩ

Γνωρίζω τον πολιτισμό του άλλου

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ
ΦΑΝΗ ΛΑΖΑΡΑΚΗ

Γνωρίζω τον πολιτισμό του άλλου

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Οι εκπαιδευτικοί του σχολείου, που πήραν μέρος στο πρόγραμμα, σε συνεργασία με φορείς που εμπλέκονται στην εκπαίδευση των μαθητών/τριών-προσφύγων (ΜΚΟ, ξενώνες φιλοξενίας) οργάνωσαν συμπεριληπτικές δράσεις που περιλάμβαναν επισκέψεις σε μουσεία δίνοντας σε ομάδες μαθητών/τριών (γηγενών και προσφύγων) τη δυνατότητα παρουσίασης από τους/τις ίδιους/ες της πολιτισμικής τους κληρονομιάς. Με τον τρόπο αυτό, οι μαθητές/τριες από « παθητικοί» ακροατές και παρατηρητές αλληλοεπίδρασαν ενεργά και βιωματικά με τα εκθέματα και μετατράπηκαν σε ξεναγούς και εκπροσώπους της κουλτούρα και του πολιτισμού τους, έχοντας τη δυνατότητα να συνεργαστούν και να επικοινωνήσουν.

ΣΤΟΧΟΙ

Σχολείο:

1. Συνδεθεί και αλληλοεπιδράσει με την κοινωνία και τους φορείς που ασχολούνται με τους πρόσφυγες με σκοπό την επικοινωνία και την ανάπτυξη συμπεριληπτικών δράσεων.
2. Γίνει φιλικό στην πολυπολιτισμική ετερότητα, τη πολυγλωσσικότητα και τη διαγλωσσικότητα.
3. Ενεργοποιηθεί για τη συμπερίληψη παιδιών προσφύγων στη σχολική κοινότητα.

Εκπαιδευτικοί:

1. Συνεργαστούν μεταξύ τους σχεδιάζοντας συμπεριληπτικές δράσεις για τους μαθητές/τριες πρόσφυγες.
2. Δραστηριοποιηθούν για τη συμπερίληψη παιδιών προσφύγων στο σχολείο τους.
3. Αναδείξουν την αξία της πολιτισμικής ετερότητας, της πολυγλωσσίας και της διαγλωσσικότητας
4. Δημιουργήσουν ένα ευχάριστο και θετικό κλίμα

στη σχολική κοινότητα, για τους μαθητές/τριες πρόσφυγες.

5. Αναγνωρίσουν και αποδεχτούν τις διαφορές και τις ομοιότητες των πολιτισμών που συνυπάρχουν στη σχολική μονάδα.

Μαθητές/τριες:

1. Επικοινωνήσουν και αλληλοεπιδράσουν για ένα κοινό σκοπό, ώστε να δεθούν σαν ομάδα.
2. Έρθουν σε επαφή οι γηγενείς μαθητές με τη γλωσσική ποικιλία που φέρουν οι μαθητές/τριες με άλλα γλωσσικά υπόβαθρα.
3. Εκτιμήσουν την παράδοση και τον πολιτισμό τους και διακρίνουν τις διαφορές και τις ομοιότητές τους με τους πολιτισμούς των άλλων.
4. Αναγνωρίσουν τις δικές τους ξεχωριστές πολιτισμικές πρακτικές εξερευνώντας και ανακαλύπτοντας την παράδοση και τον πολιτισμό της χώρα τους μέσα από τα βιώματά τους

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ μαθησιακά αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση της δραστηριότητας τα προσδοκώμενα αποτελέσματα ήταν το σχολείο και οι εκπαιδευτικοί να:

1. Συνεργάζονται και διαπραγματεύονται για κοινούς στόχους με την κοινωνία και τους φορείς που ασχολούνται με τους πρόσφυγες
2. Συνεργάζονται με τους συναδέλφους του σχολείου τους και οργανώνουν κοινές δράσεις για την αναβάθμιση του σχολείου σε σχέση με τη συμπερίληψη των προσφύγων και τον δημοκρατικό πολιτισμό

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ μαθησιακά αποτελέσματα

3. Υιοθετούν νέες ιδέες και προτάσεις και αναπτύσσουν την προσωπική τους συμμετοχικότητα για τη συμπερίληψη των μαθητών/τριών προσφύγων.

Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα της δραστηριότητας ήταν οι μαθητές/τριες να :

1. Γνωριστούν καλύτερα μεταξύ τους και συνεργαστούν για την επίτευξη κοινών στόχων.
2. Αναγνωρίσουν τη σημασία της επικοινωνίας και της πολυγλωσσίας
3. Ενισχύσουν την αυτοεκτίμηση τους μέσα από την συμπερίληψη της γλώσσας καταγωγής τους αλλά και μέσα από την γλωσσική τους αφύπνιση/γνωριμία με νέα γλωσσικά ρεπερτόρια.
4. Εξερευνήσουν τις πολιτισμικές πρακτικές και παραδόσεις τους και διακρίνουν διαφορές και ομοιότητες μεταξύ διαφορετικών παραδόσεων και πολιτισμών.

Ειδικότερα τα προσδοκώμενα αποτελέσματα της δραστηριότητας ήταν οι μαθητές/τριες πρόσφυγες να:

1. Νιώσουν ισότιμα μέλη της σχολικής κοινότητας ανεξάρτητα από το πότε εντάχθηκαν σε αυτή, τη γλώσσα που μιλούν ή τις διαφορές που έχουν
2. Αισθανθούν ευπρόσδεκτοι/ες.

ΑΞΙΕΣ

Απόδοση αξίας στην πολιτισμική πολυμορφία

- 8 Προάγει την άποψη ότι θα πρέπει πάντοτε να επιδιώκουμε την αμοιβαία κατανόηση και τον ουσιαστικό διάλογο ανάμεσα στους ανθρώπους και στις ομάδες που θεωρείται ότι «διαφέρουν» μεταξύ τους

B

ΣΤΑΣΕΙΣ

Δεκτικότητα στην πολιτισμική ετερότητα

- 21 Ενδιαφέρεται να μαθαίνει για τις πεποιθήσεις, τις αξίες, τις παραδόσεις και τις κοσμοθεωρίες άλλων ανθρώπων

B

- 24 Αντιμετωπίζει θετικά το ενδεχόμενο να έχει εμπειρία άλλων πολιτισμών

M

Σεβασμός

- 28 Εκφράζει σεβασμό για τους άλλους θεωρώντας τους ισότιμα ανθρώπινα όντα

B

Πολιτειακή συνείδηση

- 34 Συνεργάζεται με άλλους για κοινούς σκοπούς και ενδιαφέροντα

B

ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Ευελιξία και προσαρμοστικότητα

- 86 Υιοθετεί τις κοινωνικοπολιτισμικές συμβάσεις άλλων πολιτισμικών ομάδων όταν αλληλοεπιδρά με μέλη αυτών των ομάδων

Π

ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

ΓΝΩΣΗ & ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

Πριν την επίσκεψη:

Ορίστηκε ομάδα εργασίας από τους/τις εκπαιδευτικούς του σχολείου που θα συνεργάζονταν για την πραγματοποίηση της δραστηριότητας. Έγινε διερεύνηση αναγκών σε μέρος των μαθητών/τριών (γηγενείς, πρόσφυγες) από τους/τις εκπαιδευτικούς σχετικά με τις γνώσεις που είχαν για τους πολιτισμούς που συνυπήρχαν στο σχολείο. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε με τη βοήθεια αναστοχαστικής συζήτησης μέσα στις τάξεις.

Αποφασίστηκε να πραγματοποιηθούν επισκέψεις σε μουσεία σχετικά με τον ελληνικό και τον ισλαμικό πολιτισμό αντίστοιχα. Τα μουσεία που επιλέχθηκαν ήταν το **Μουσείο Ισλαμικής Τέχνης - Μουσείο Μπενάκη** και το **Μουσείο Ελληνικού Πολιτισμού - Μουσείο Μπενάκη**

Ακολούθησε επικοινωνία με τα μουσεία για τα αναγκαία διαδικαστικά (ορισμός ημερομηνιών επίσκεψης, επιτρεπόμενος αριθμός ατόμων κατά την επίσκεψη, διάθεση εκπαιδευτικού υλικού για προετοιμασία των μαθητών/τριών πριν την επίσκεψη, ερώτηση αν υπήρχε η δυνατότητα ταυτόχρονης ξενάγησης και μετάφρασης κατά την επίσκεψη στις μητρικές γλώσσες των μαθητών/τριών που δεν μιλούσαν ελληνικά). Σχετικά με τη δυνατότητα ξενάγησης με ταυτόχρονη μετάφραση τα μουσεία απάντησαν πως δε μπορούσαν να παρέχουν αυτή την υπηρεσία.

Προκειμένου να βρεθεί λύση στον παραπάνω προβληματισμό, η ομάδα έργου των εκπαιδευτικών του σχολείου επικοινωνήσε με τη ΜΚΟ Μετάδραση, για παροχή υπηρεσιών διερμηνείας στις γλώσσες των μαθητών/τριών όπου και έγινε δεκτό το αίτημα. (Η ΜΚΟ Μετάδραση ασχολείται με τους πρόσφυγες προσφέροντας γκάμα υπηρεσιών, όπως παροχή υπηρεσιών διερμηνείας σε σχολεία, συγγραφή οδηγιών πολυγλωσσικής υποστήριξης, υπνωτήρια ανηλίκων σε αστεγία, καλοκαιρινά εκπαιδευτικά προγράμματα σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη κλπ.)

Στη συνέχεια έγινε επικοινωνία με τους υπεύθυνους των Ξενώνων Φιλοξενιών των ΜΚΟ που διέμεναν οι μαθητές/τριες πρόσφυγες που φοιτούσαν στη σχολική μονάδα, ώστε να υπάρξει συνεργασία και συνέργεια στην υλοποίηση και στην επιτυχή ολοκλήρωση της δραστηριότητας ως προς τα προσδοκώμενα αποτελέσματα.

Ακολούθησε ενημέρωση της ομάδας των μαθητών του σχολείου που θα έπαιρναν μέρος στη δραστηριότητα για τις επισκέψεις που επρόκειτο να πραγματοποιηθούν. Επιλέχθηκαν κυρίως μαθητές/τριες από την Α' Λυκείου μιας και σε αυτές τις τάξεις εντάχθηκαν οι μαθητές/τριες πρόσφυγες.

Εκπαιδευτικοί διαφόρων ειδικοτήτων (φιλόλογοι, μαθηματικοί, καθηγήτρια Τμήματος Υποδοχής Προσφύγων

για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας) συνεργάστηκαν και με τη βοήθεια του υλικού που είχε σταλεί από τα μουσεία συνέταξαν σύντομες πολυτροπικές ενημερωτικές παρουσιάσεις σχετικές με τα εκθέματα που επρόκειτο να δουν κατά τις επισκέψεις, και τις παρουσίασαν τους μαθητές/τριες στα πλαίσια των διδακτικών μαθημάτων. Επικουρικά, με τη βοήθεια των ΤΠΕ (Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνίας) εφαρμόστηκε εικονική παρουσίαση στους χώρους των μουσείων και των εκθεμάτων, αξιοποιώντας το υλικό του υπάρχει αναρτημένο στο διαδίκτυο.

Συναποφασίστηκε από τους/τις εκπαιδευτικούς και τους/τις μαθητές/τριες, οι τελευταίοι να έχουν ενεργό ρόλο στις επισκέψεις, υιοθετώντας το ρόλο του/της ξεναγού για την υπόλοιπη ομάδα των συμμετεχόντων, πάνω σε θέματα της πολιτιστικής τους κληρονομιάς. Για το λόγο αυτό οι μαθητές/τριες χωρίστηκαν σε μικρές ομάδες ανάλογα με την τη χώρα προέλευσης και την πολιτισμική τους κληρονομία. Σχηματίστηκαν ομοιογενής ομάδες γηγενών μαθητών/τριών και μαθητών/τριών προσφύγων. Κάθε ομάδα με τη βοήθεια των εκπαιδευτικών επέλεξε από ένα έκθεμα που παρουσιάζονται στα μουσεία και θα ήθελε να παρουσιάσει εκτενώς κατά τη διάρκεια των επισκέψεων στους υπόλοιπους/ες συμμετέχοντες. Οι ομάδες των γηγενών επέλεξαν εκθέματα από το Μουσείο Ελληνικού Πολιτισμού. Οι ομάδες των μαθητών/τριών προσφύγων επέλεξαν εκθέματα από το Μουσείο Ισλαμικής Τέχνης.

Για την ομάδα των γηγενών μαθητών/τριών συντονίστρια και εμψυχώτρια έγινε μία από τους εκπαιδευτικούς που έπαιρναν μέρος στη δραστηριότητα. Για την ομάδα των μαθητών/τριών προσφύγων συντονίστρια και εμψυχώτρια έγινε η εκπαιδευτικός του ΤΥ (Τμήμα Υποδοχής) η οποία συνεργάστηκε στενά με τους φροντιστές και εκπαιδευτικούς των μαθητών/τριών στους ξενώνες φιλοξενίας όποιου διάμεναν, ώστε να βοηθηθούν και να ενισχυθούν όσο το δυνατόν περισσότερο στην υλοποίηση της δραστηριότητας.

Οι παρουσιάσεις αποφασίστηκε να γίνουν στις εκάστοτε μητρικές γλώσσες των μαθητών/τριών (ελληνικά, φαρσί) με ταυτόχρονη μετάφραση από το διερμηνεία που θα υποστήριζε τη δραστηριότητα, ώστε να ενισχυθεί η ανοιχτότητα της σχολικής ομάδας στην πολυγλωσσία. Επίσης, συμφωνήθηκε οι επισκέψεις και στα δύο μουσεία να γίνουν την ίδια μέρα μοιράζοντας ισόποσα το χρόνο παραμονής σε αυτά, ώστε να παραβρίσκεται και στις δύο επισκέψεις ο διερμηνέας. Στην απόφαση αυτή βοήθησε χωροταξικά η εύκολη πρόσβαση των μουσείων καθώς και η μικρή απόσταση που τα χωρίζει.

Κατά τη διάρκεια της επίσκεψης

Οι μαθητές/τριες προσήλθαν στο χώρο του σχολείου, όπου έγινε και η αναχώρησή τους για τα μουσεία. Η μεταφορά έγινε με τα Μέσα Μαζικής Μεταφοράς ώστε οι μαθητές/τριες πρόσφυγες να είχαν την ευκαιρία να ζήσουν στα πλαίσια της σχολικής ζωής αυθεντικές συνθήκες καθημερινής διαβίωσης.

Στις επισκέψεις πέρα τους εκπαιδευτικούς του σχολείου και τον διερμηνέα, πήραν μέρος και εκπρόσωποι από τους Ξενώνες Φιλοξενίας όπου διάμεναν οι μαθητές/τριες πρόσφυγες, έχοντας ενεργό ρόλο βοηθώντας στις παρουσιάσεις των μαθητών/τριών και στις ξεναγήσεις.

Αρχικά πραγματοποιήθηκε η επίσκεψη στο Μουσείο Ελληνικού Πολιτισμού όπου παρουσίασαν οι ομάδες

των γηγενών μαθητών με τη βοήθεια του διερμηνέα τα εκθέματα που είχαν διαλέξει. Η χρονική διάρκεια της επίσκεψης ήταν γύρω στις 2 ώρες. Ακολούθησε η επίσκεψη στο Μουσείο Ισλαμικής Τέχνης με τους μαθητές/τριες πρόσφυγες να παρουσιάσουν αντίστοιχα τα εκθέματα τους. Η επίσκεψη διήρκησε 2 ώρες.

Στην επιστροφή στο σχολείο έγινε αναστοχαστική συζήτηση στις τάξεις σχετικά με τις επισκέψεις. Αξίζει να σημειωθεί πως οι γηγενείς μαθητές/τριες έδειξαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον εκφράζοντας την επιθυμία τους να πραγματοποιηθεί και άλλη επίσκεψη στο Μουσείο Ισλαμικής Τέχνης για να ενημερωθούν και καλύτερα για τον ισλαμικό πολιτισμό από τους συμμαθητές τους.

Tips

● Καλό θα ήταν οι παρουσιάσεις των μαθητών/τριών να γίνουν στη μητρική τους γλώσσα. Αν δε μπορεί να βρεθεί μεταφραστής/στρια από επίσημη δομή, το ρόλο αυτό μπορεί να τον αναλάβει κάποιος/α μαθητής/τρια που γνωρίζει καλά τις αντίστοιχες ομιλούμενες.

Προτάσεις:

- Οι παρουσιάσεις των μαθητών/τριών θα μπορούσαν να εκτεθούν στο χώρο του σχολείου και να χρησιμοποιηθούν για τη δημιουργία μιας πολιτισμικής γωνίας που θα εκθέτει πληροφορίες για τους πολιτισμούς και στη συνέχεια μπορεί να εμπλουτιστεί και με άλλες παρουσιάσεις ή άλλα εκθέματα.
- Μπορεί να γίνει προέκταση της δραστηριότητας και να συνδυαστεί με δραστηριότητες όπως «Μαγειρεύουμε πα-

ρέα» κατά την οποία οι μαθητές/τριες μαγειρεύουν και παρουσιάζουν τον γαστρονομικό πολιτισμό της χώρας τους. Ενδιαφέρον έχει η προετοιμασία των εδεσμάτων να γίνει επιτόπου στο χώρο του σχολείου, αν υπάρχουν οι υποδομές, με την παρουσία όλων των συμμετεχόντων.

Παραλλαγές:

- Αν δεν υπάρχει η δυνατότητα φυσικής επίσκεψης στα μουσεία, η δραστηριότητα μπορεί να πραγματοποιηθεί με τη βοήθεια της εικονικής περιήγησης που πολλά μουσεία διαθέτουν.
- Ακόμα, θα μπορούσε να καθιερωθεί «Μήνας Πολιτισμικής Κληρονομιάς», όπου κάθε μήνας αντίστοιχα θα είναι αφιερωμένος στην παρουσίαση πολιτισμικών στοιχείων από ένα συγκεκριμένο πολιτισμό από τις χώρες προέλευσης των μαθητών /τριών.

Υλικά/πηγές

1. Ηλεκτρονικός Υπολογιστής
2. Βιντεοπροβολέας
3. Παρουσίαση ppt
4. Υλικό από τα μουσεία
5. Μουσείο Ισλαμικής Τέχνης
6. Μουσείο Ελληνικού Πολιτισμού
7. Εικονική Περιήγηση- Μουσείο Ελληνικού Πολιτισμού
8. Εικονική Περιήγηση -Μουσείο Ισλαμικής Τέχνης
9. Συλλογές και Αρχεία

↑ 2^ο ΕΠΑΛ ΑΙΓΑΛΕΩ

Ανοίγω την τάξη μου σε όλες και όλους

ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΡΙΑ
ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ
ΚΟΚΚΑΛΙΑΡΗ

Ανοίγω την τάξη μου σε όλες και όλους

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Το σχολείο υποδέχτηκε ασυνόδετους μαθητές προσφυγικής προέλευσης στην Α Λυκείου ΕΠΑΛ και, στην πορεία, διαπιστώθηκε ότι παρακολουθούσαν μόνο το μάθημα των Ελληνικών στην τάξη υποδοχής. Η ομάδα εκπαιδευτικών αποφάσισε να αντιμετωπίσει το πρόβλημα της ένταξής τους στην κανονική τους τάξη με τους υπόλοιπους μαθητές και μαθήτριες. Απευθύνθηκαν στην επιμορφώτρια και τους πρότεινε να σχεδιάσουν μια παρέμβαση βιωματικά. Σκοπός ήταν να ενδυναμωθούν οι εκπαιδευτικοί και να αναζητήσουν τρόπους ανάπτυξης διδασκαλίας που θα συμβάλουν στη συμπεριληπτική λειτουργία τάξης και κατ' επέκταση του σχολείου.

ΣΤΟΧΟΙ

Στόχοι της δραστηριότητας είναι:

1. να αναδεικνύει το σχολείο τα προβλήματα που το απασχολούν και να αναζητάει συνεργασίες με εξωστρέφεια, που θα ενδυναμώσουν τη συνεργασία των εκπαιδευτικών και θα δημιουργήσουν γέφυρες προς την ανακάλυψη τρόπων να συμπεριλαμβάνονται όλοι/ες οι μαθητές/τριες σε όλες τις φάσεις της εκπαιδευτικής διαδικασίας χωρίς αποκλεισμούς,
2. να ανοίξουν οι τάξεις κι οι κοινότητες, δημιουργώντας δίκτυα συνεργασίας εκπαιδευτικών χωρίς στερεοτυπικές προϋποθέσεις. Να ενδυναμωθούν κυρίως οι μαθήτριες και ιδιαίτερα τα κορίτσια πρόσφυγες.

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ μαθησιακά αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση της δραστηριότητας αναμένεται οι εκπαιδευτικοί να:

1. αναγνωρίζουν τις αδυναμίες τους, να τις κοινοποιούν και να οργανώνουν δράσεις και παρεμβάσεις με σκοπό την ενδυνάμωση στην προσπάθεια να συμπεριλάβουν όλες τις μαθήτριες και τους μαθητές τους, χωρίς εξαίρεση, ως οφείλουν ως επαγγελματίες
2. συνεργάζονται με τις/τους συναδέλφους του σχολείου τους, χωρίς στερεοτυπικούς περιορισμούς, αλλά και άλλων σχολείων, ανεξαρτήτως βαθμίδας, ανακαλύπτοντας και αξιοποιώντας υποστηρικτές στην προσπάθεια αυτή

ΑΞΙΕΣ

Απόδοση αξίας στη δημοκρατία, τη δικαιοσύνη, την ισονομία, την ισότητα και στο κράτος δικαίου

- 13 Διατυπώνει την άποψη ότι όλοι οι πολίτες θα πρέπει να τυγχάνουν ίσης και αμερόληπτης μεταχείρισης απέναντι στον νόμο. B

ΣΤΑΣΕΙΣ

Πολιτειακή συνείδηση

- 33 Εκφράζει προθυμία να συνεργαστεί και να δουλέψει με άλλους B

Αυτεπάρκεια

- 41 Εκφράζει πίστη στην ικανότητά του/της να ξεπερνά τα εμπόδια κατά την επιδίωξη ενός στόχου M

ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Ευελιξία και προσαρμοστικότητα

- 82 Προσαρμόζεται σε νέες καταστάσεις επιστρατεύοντας μια καινούργια δεξιότητα M

Δεξιότητες συνεργασίας

- 95 Εμπνέει ενθουσιασμό στα μέλη της ομάδας, ώστε να επιτυγχάνονται οι κοινοί στόχοι Π

ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ**ΓΝΩΣΗ & ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ****Δραστηριότητα:**

Σε συνάντηση συνεργασίας και ανατροφοδότησης της συντονίστριας της υπεύθυνης ομάδας του σχολείου για το πρόγραμμα «Σχολείο για όλους» με την επιμορφώτρια, αναδεικνύεται ως πρωτεύον το ζήτημα ότι οι πρόσφυγες μαθητές δεν παρακολουθούν τα μαθήματα της κανονικής τους τάξης, παρά μόνο της τάξης υποδοχής. Οι εκπαιδευτικοί των αντίστοιχων μαθημάτων εκφράζουν αδυναμία να απευθυνθούν και να εμπλέξουν στην εκπαιδευτική διαδικασία τους μαθητές που δεν ομιλούν την ελληνική γλώσσα. Προτείνεται να σχεδιαστεί και υλοποιηθεί επιμορφωτική δράση και βιωματική παρέμβαση σε μάθημα αξιοποιώντας τις υποστηρικτικές δομές εντός και εκτός σχολείου. Επιλέγονται τα Μαθηματικά, τα οποία στην Α Λυκείου στο πλαίσιο του προγράμματος «Μια Νέα Αρχή στο ΕΠΑ.Λ.» διδάσκονται σε συνδιδασκαλία από δύο εκπαιδευτικούς: ενός μόνιμου και ενός αναπληρωτή, που τοποθετήθηκε ειδικά για αυτό και ανήκει και στο διπλανό 1ο ΕΠΑΛ Αιγάλεω, που αντιμετωπίζει τα ίδια προβλήματα.

Συγκροτείται μια ομάδα δράσης με μέλη τις εκπαιδευτικούς που διδάσκουν Γλώσσα στην τάξη υποδοχής, των Μαθηματικών, της καθηγήτριας Πληροφορικής και με την αρωγή της επιμορφώτριας και Συντονίστριας Εκπαιδευτικού Έργου, οργανώνεται η επιμορφωτική δράση, αξιοποιώντας και το Π.Ε.Κ.Ε.Σ., με θέμα υπάρχον διαθέσιμο υλικό, μεθόδους και τεχνικές διδασκαλίας και μάθησης από

εφαρμογές σε σχολεία με προηγούμενες εμπειρίες, από προγράμματα και από την έρευνα. Σκοπός της επιμόρφωσης ο σχεδιασμός και η υλοποίηση από τις ίδιες τις εκπαιδευτικούς μιας διδακτικής παρέμβασης στα Μαθηματικά, αλλά και τη Γλώσσα και Πληροφορική.

Η ομάδα αναλαμβάνει να σχεδιάσει, να υλοποιήσει και να ανασχεδιάσει αναστοχαστικά ένα μάθημα Μαθηματικών που στοχεύει στη συμπερίληψη όλων των μαθητών/τριών αρχίζοντας από τους μαθητές πρόσφυγες, αλλά και στις υπόλοιπες μαθήτριες και μαθητές, που είναι ουσιαστικά στο περιθώριο της εκπαιδευτικής διαδικασίας, χαρακτηρισμένες/οι ως χαμηλής επίδοσης.

Παρά τις αρχικές, αλλά και μετέπειτα, επιφυλάξεις, στερεοτυπικές αντιλήψεις, ανασφάλειες και ενδοιασμούς που κατά καιρούς εκφράζονται, η ομάδα λειτουργεί με ενθουσιασμό, ξεπερνάει με τη συνεισφορά όλων όποιες διαφορετικές προσεγγίσεις και παγιωμένες αντιλήψεις, συνθέτοντας την ποικιλομορφία που φέρνει το παζλ των νέων, των εμπειρότερων, των διαφορετικών ειδικοτήτων και διδακτικών προφίλ εκπαιδευτικών, έχοντας την ικανοποίηση που φέρνει η συνεργασία συναδέλφων, όταν, από κοινού, επιχειρούν να επιλύσουν πρωτόγνωρα -και όχι μόνον- προβλήματα απαιτητικής αντιμετώπισης για το μάθημα και αποστασιοποιημένης συμπεριφοράς από τις μαθήτριες και τους μαθητές που ματαιώνουν τον εκπαιδευτικό. Αργότερα, η συνεργασία,

σε μορφή μιας πρώτης μορφής δικτύωσης, διευρύνεται με τις/τους αντίστοιχες/ους εκπαιδευτικούς του 1ου ΕΠΑΛ Αιγάλεω με κύριους συνδεδετικούς κρίκους την επιμορφώτρια και την αναπληρώτρια εκπαιδευτικό, που ανήκει και στα δύο σχολεία. Υλοποιούνται τρεις παρεμβάσεις στην τάξη, δύο στο 2ο ΕΠΑΛ με συνδιδασκαλία των εκπαιδευτικών που το σχεδίασαν με τη συμμετοχή της επιμορφώτριας, που έχει και την ιδιότητα της Σ.Ε.Ε. Μαθηματικών, ως «τρίτο μάτι» που συνδράμει τον αναστοχασμό και ακολουθούν άλλες δύο στο 1ο ΕΠΑΛ. Η συμμετοχή των μαθητών προσφύγων «συμπαρασύρει» και μαθήτριες/ές που μέχρι τότε επεδείκνυαν αδιαφορία, θεωρώντας ότι τα Μαθηματικά είναι δύσκολα και έξω από τα ενδιαφέροντά τους.

Στη συζήτηση ανατροφοδότησης και συζήτησης που ακολουθεί με τις μαθήτριες και τους μαθητές για αξιολόγηση και αποτίμηση διαχέεται ένας ενθουσιασμός και αίτημα να

επαναληφθούν τέτοιου είδους δράσεις που τους δίνουν τη δυνατότητα να εργαστούν ομαδοσυνεργατικά και την αίσθηση ότι μπορούν και αυτοί να συμμετέχουν στο μάθημα που τους φαίνεται απλούστερο.

Τα καλά νέα διαχέονται γρήγορα και στο υπόλοιπο σχολείο και εκπαιδευτικοί άλλων ειδικοτήτων ζητούν να συμμετάσχουν, ανασχεδιάζοντας και τα δικά τους μαθήματα.

Οι πρόσφυγες μαθητές δηλώνουν ευχαριστημένοι που τους δόθηκε η ευκαιρία να ανασύρουν και παρουσιάσουν γνώσεις που είχαν αποκτήσει τα προηγούμενα χρόνια σε άλλα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα.

Η ομάδα ενδυναμωμένη παρουσιάζει, ως καλή πρακτική, την όλη διαδρομή της σε ευρεία επιμόρφωση εκπαιδευτικών, επιδεικνύοντας εξωστρέφεια και έχοντας ανάγκη διαρκούς ανατροφοδότησης.

Tips

Προτάσεις:

- να υπάρχει προγραμματισμός από την αρχή του σχολικού έτους για τη διδασκαλία των μαθητών προσφύγων για όλη τη σχολική χρονιά
- να διερευνηθεί η δυνατότητα συνεργασιών εκπαιδευτικών και κοινής διδασκαλίας κάποιων μαθημάτων (ωρών διδασκαλίας)
- να σχεδιαστούν ανάλογες δράσεις διδασκαλίας και μάθησης με στόχο τη συμπερίληψη, που θα συζητιούνται

αναστοχαστικά από όλο τον Σύλλογο Διδασκόντων και, όταν κρίνεται σκόπιμο, να προσκαλούνται και οι Συντονιστές Εκπαιδευτικού Έργου επιστημονικής ευθύνης για ανατροφοδότηση

- να γίνεται προσπάθεια δικτύωσης με εκπαιδευτικούς άλλων σχολείων με ανάλογο προβληματισμό, όχι υποχρεωτικά της ίδιας βαθμίδας ή ειδικότητας, αξιοποιώντας τις εμπειρίες και ζητώντας τη συνδρομή των ΠΕΚΕΣ (όσο ακόμα υπάρχουν).

Υλικά/πηγές

1. Κοκκαλιάρη Μ., (2019) «Η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας έξω από το γλωσσικό μάθημα: το παράδειγμα των Μαθηματικών» από την επιμορφωτική ημερίδα του 3ου ΠΕΚΕΣ Αττικής «Έκπαίδευση Προσφύγων - Ένα ακόμα πρόβλημα;» Αιγάλεω, 5-2-2019
2. Εκπαιδευτικό Υλικό Προγράμματος Ταχύρρυθμης Μάθησης (Accelerated Learning Program, ALP)
3. Μαθηματικό Λεξικό (Μετάδραση)
4. Ψηφιακό Αποθετήριο του ΙΕΠ
5. Πλαίσιο Αναφοράς Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό, τόμος 1 και τόμος 2, 2018, Έκδοση του Συμβουλίου της Ευρώπης, ISBN 978-92-871-8573-0.)

↑ 3^ο ΕΠΑΛ ΧΑΛΑΝΔΡΙΟΥ

Ψηφιακή Έκθεση με τίτλο: «Γυναίκες που άλλαξαν τον κόσμο»

ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΡΙΑ
ΚΥΡΙΑΚΗ ΣΕΚΕΡΤΖΗ

Ψηφιακή Έκθεση με τίτλο: «Γυναίκες που άλλαξαν τον κόσμο»

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Με αφορμή την ημέρα της γυναίκας στις 8 Μαρτίου, οι μαθητές της Τάξης Υποδοχής δημιούργησαν με τη βοήθεια της καθηγήτριάς τους μια ψηφιακή έκθεση με πορτρέτα γυναικών από διάφορα μέρη του κόσμου που διέπρεψαν σε ανδροκρατούμενους επαγγελματικούς τομείς αξιοποιώντας την εφαρμογή artsteps.

Όποιος/α επισκέπτεται την εικονική έκθεση μπορεί να περιηγηθεί μόνος/η του/της στον χώρο της έκθεσης ή να ακολουθήσει τους οδηγούς. Αν πατήσει πάνω στις φωτογραφίες της έκθεσης, θα ακούσει τους μαθητές να διηγούνται την ιστορία κάθε γυναίκας. Περισσότερα στον παρακάτω σύνδεσμο:

<https://www.artsteps.com/embed/62271c78247fe4b28d908247/1280/720>

ΣΤΟΧΟΙ

Η δράση είχε ως στόχο οι μαθητές/τριες πρόσφυγες:

1. Να γνωρίσουν την πορεία και τη ζωή γυναικών που ξεπέρασαν εμπόδια και προκαταλήψεις και κατάφεραν αξιοσημείωτα επιτεύγματα.
2. Να συνεργαστούν ως μέλη ομάδας.
3. Να συζητήσουν και να αμφισβητήσουν τα έμφυλα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις που επικρατούν στις χώρες καταγωγής τους αλλά και σε ολόκληρο τον κόσμο.
4. Να ενδυναμωθούν κυρίως οι μαθήτριες και ιδιαίτερα τα κορίτσια πρόσφυγες.

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ

μαθησιακά αποτελέσματα

Οι συμμετέχοντες/-ουσες μαθητές/τριες αναμένεται:

1. Να σκεφθούν κριτικά πάνω στον ρόλο της γυναίκας στην κοινωνία.
2. Να αναζητήσουν πληροφορίες από πηγές, να ελέγξουν την εγκυρότητα τους και να επιλέξουν ό,τι θεωρούν χρήσιμο και αξιόπιστο.
3. Να μοιραστούν πληροφορίες και ιδέες ως μέλη ομάδας.
4. Να παρουσιάσουν την εργασία τους στη σχολική κοινότητα μέσω της ιστοσελίδας του σχολείου.
5. Να εξοικειωθούν με την ελληνική γλώσσα και τις νέες τεχνολογίες.

ΑΞΙΕΣ

Αναγνώριση της αξίας της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων

- 1 Υποστηρίζει ότι όλοι οι δημόσιοι θεσμοί πρέπει να σέβονται, να προστατεύουν και να εφαρμόζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα.

M

ΣΤΑΣΕΙΣ

Σεβασμός

- 28 Σέβεται ρητά τους άλλους ως ισότιμους ανθρώπους.

B

ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Δεξιότητες αναλυτικής και κριτικής σκέψης

- 67 Δείχνει τι σκέφτεται σχετικά με το αν μια πληροφορία είναι σωστή ή όχι.

M

ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

Γνώση και κριτική κατανόηση του κόσμου (συμπεριλαμβανομένης της πολιτικής, του δικαίου, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, του πολιτισμού, των πολιτισμών, των θρησκειών, της ιστορίας, των μέσων ενημέρωσης, των οικονομιών, του περιβάλλοντος και της βιωσιμότητας)

- 111 Μπορεί να σκεφτεί κριτικά σχετικά με τις βαθύτερες αιτίες των παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένου του ρόλου των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων σε διαδικασίες που οδηγούν σε παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

M

ΓΝΩΣΗ & ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ**Δραστηριότητα**

Το σχολικό έτος κατά το οποίο υλοποιήθηκε η δράση, η Τάξη Υποδοχής του σχολείου περιελάμβανε μόνο μαθητές πρόσφυγες. Η καθηγήτρια της Τάξης Υποδοχής, Ευγενία Ευαγγελία Χατζάκη (Καθηγήτριας ΠΕ02), συζήτησε με τους μαθητές στην τάξη για το γυναικείο φύλο και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες στις μέρες μας στην επαγγελματική και κοινωνική τους ζωή. Εξέτασαν τον ρόλο της γυναίκας με βάση τα δικά τους βιώματα από την οικογένεια και τη χώρα προέλευσης τους.

Στη συνέχεια, αναζήτησαν γυναικείες προσωπικότητες από έντυπες και διαδικτυακές πηγές. Ο κάθε μαθητής επέλεξε τη γυναικεία προσωπικότητα που θα ήθελε να συμπεριληφθεί στην ψηφιακή έκθεση. Αφού διάβασε τις σχετικές πληροφορίες, διάλεξε τα πιο σημαντικά στοιχεία

και μια αντιπροσωπευτική εικόνα για τη γυναίκα αυτή. Στη συνέχεια, έγραψε ένα κείμενο στη γλώσσα του και το μετάφρασε στα ελληνικά με τη βοήθεια ηλεκτρονικών εργαλείων μετάφρασης. Τέλος, έκανε έγινε μία πρώτη παρουσίαση στην τάξη των προσωπικοτήτων αυτών.

Στην επόμενη φάση της δράσης, κάθε μαθητής ηχογράφησε το κείμενο που είχε γράψει και με τη βοήθεια της καθηγήτριάς του εισήγαγε το οπτικοακουστικό υλικό μέσα στο πρόγραμμα.

Όλοι οι μαθητές μαζί συνεργάστηκαν για τη διάταξη της εικονικής έκθεσης, την παρουσίαση των πορτρέτων και την τελική διαμόρφωση και τοποθέτηση του υλικού. Η έκθεση παρουσιάστηκε και σε άλλες τάξεις του σχολείου.

Tips

● Η ψηφιακή έκθεση θα μπορούσε να αναρτηθεί στον ιστότοπο του σχολείου και να παρουσιαστεί στην ευρύτερη σχολική κοινότητα. Κάτι τέτοιο δεν έγινε λόγω των περιορισμών που επέβαλε η πανδημία.

Υλικά/πηγές

1. GTranslate – πρόσθετο widget της Wordpress

2. Εκπαιδευτικό υλικό από το διαδίκτυο

(π.χ. <https://www.youtube.com/watch?v=8Pn2LhUt-klc&t=9s>)

↑ 3^ο ΕΠΑΛ ΧΑΛΑΝΔΡΙΟΥ

Συμπερίληψη στον ιστότοπο του σχολείου

ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΡΙΑ
ΚΥΡΙΑΚΗ ΣΕΚΕΡΤΖΗ

Συμπερίληψη στον ιστότοπο του σχολείου

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Η δράση αναπτύχθηκε σε δύο άξονες και περιελάμβανε:

α) προσθήκη εργαλείου αυτόματης μετάφρασης των ιστοσελίδων στις γλώσσες των μαθητών/τριών προσφύγων με την προσθήκη widget της Wordpress (GTranslate),

β) διαμόρφωση ειδικού χώρου στην κεντρική ιστοσελίδα για ανάρτηση εκπαιδευτικού υλικού. Πιο συγκεκριμένα, η διαχειρίστρια του ιστότοπου προσέθεσε ένα ειδικό εργαλείο αυτόματης μετάφρασης των ιστοσελίδων στις γλώσσες των μαθητών/τριών προσφύγων.

Επιπλέον, διαμόρφωσε ειδικό χώρο στην κεντρική σελίδα όπου αναρτήθηκε εκπαιδευτικό υλικό με δραστηριότητες για εξάσκηση στη γλώσσα-στόχο το οποίο αξιοποιήθηκε τόσο ατομικά από τους/τις μαθητές/τριες όσο και μέσα στην τάξη από την εκπαιδευτικό της Τάξης Υποδοχής.

ΣΤΟΧΟΙ

Η δράση είχε ως στόχο:

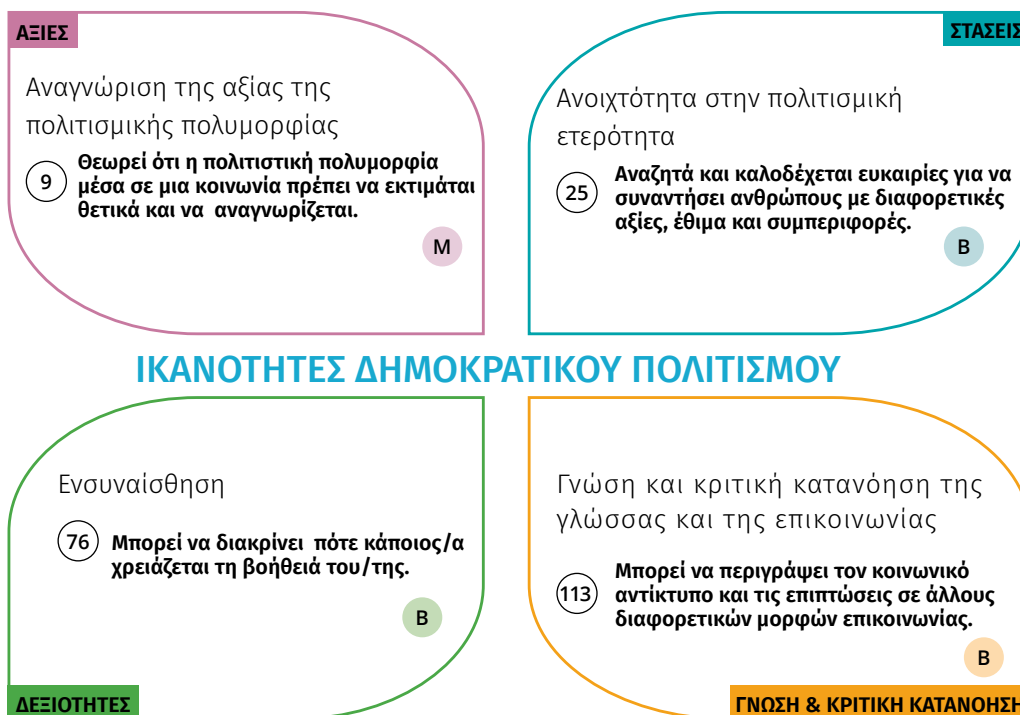
1. Την ισότιμη και άμεση ενημέρωση μαθητών/τριών προσφύγων για τις δράσεις και τα νέα του σχολείου.
2. Την πρόσβαση των αλλόγλωσσων γονέων και κηδεμόνων των μαθητών/τριών προσφύγων σε πληροφορίες και ανακοινώσεις της Διεύθυνσης για θέματα λειτουργίας του σχολείου.
3. Την εξοικείωση των μαθητών/τριών με την ελληνική γλώσσα και τις νέες τεχνολογίες.

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ μαθησιακά αποτελέσματα

1. Ένταξη και συμμετοχή των μαθητών/τριών προσφύγων και των γονέων/κηδεμόνων τους στη σχολική ζωή: να μπορούν να ενημερώνονται άμεσα για το τι συμβαίνει στο σχολείο, να βλέπουν αναρτήσεις με φωτογραφίες από συμμετοχές τους σε προγράμματα κ.ά.
2. Εξοικείωση των εκπαιδευτικών στην έννοια της συμπερίληψης και καλλιέργεια δημοκρατικής κουλτούρας στη λειτουργία του σχολείου.

Δραστηριότητα

Η εκπαιδευτικός της Τάξης Υποδοχής μαζί με τους/τις εκπαιδευτικούς που είχαν στην τάξη τους αλλόγλωσσους/ες μαθητές/τριες (πρόσφυγες και μη), διερεύνησαν το προφίλ αυτών. Σε συνεργασία με τη Διεύθυνση του σχολείου (τη Διευθύντρια και την Υποδιευθύντρια του ΕΠΑΛ), που είχε τη γενικότερη εικόνα, έγινε καταγραφή των μητρικών γλωσσών τους.

Η διαχειρίστρια του ιστότοπου του σχολείου, Άννα Κωστίκογλου (εκπαιδευτικός ΠΕ06), προσέθεσε ειδικό εργαλείο αυτόματης μετάφρασης. Πιο συγκεκριμένα, χρησιμοποίησε το GTranslate – πρόσθετο widget της Wordpress και επέλεξε να συμπεριλάβει τις γλώσσες των αλλόγλωσσων μαθητών/τριών: Αλβανικά, Αραβικά, Bengali, Κουρδικά (Kurmanji), Pashto, Περσικά, Ρωσικά, Somali κ.ά.

Επιπλέον, διαμόρφωσε ειδικό χώρο στην κεντρική σελίδα

για ανάρτηση εκπαιδευτικού υλικού με ασκήσεις και δραστηριότητες για εξάσκηση στην ελληνική γλώσσα.

Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας, αρχικά ενημερώθηκαν οι μαθητές/τριες, ότι μπορούν να επισκέπτονται τον στον ιστότοπο του σχολείου και να βρίσκουν πληροφορίες στις γλώσσες τους επιλέγοντας τη γλώσσα που επιθυμούν. Επίσης, ενημερώθηκαν και για τον ειδικό χώρο ανάρτησης εκπαιδευτικού υλικού και έμαθαν να αξιοποιούν το υλικό που έβρισκαν εκεί.

Τέλος, ενημερώθηκαν οι γονείς και οι κηδεμόνες των μαθητών/τριών για τη δυνατότητα μετάφρασης στις ιστοσελίδες του σχολείου. Καθώς στο συγκεκριμένο σχολείο φοιτούσαν ασυνόδετα παιδιά, η ενημέρωση έγινε με τους/τις κηδεμόνες τους από τις δομές φιλοξενίας.

Tips

- Στον ειδικά διαμορφωμένο ψηφιακό χώρο στην κεντρική σελίδα του ιστότοπου, θα μπορούσαν να ανεβάζουν συμπληρωματικό εκπαιδευτικό υλικό και άλλοι εκπαιδευτικοί των οποίων τα μαθήματα παρακολουθούν οι αλλόγλωσσοι μαθητές.
- Η δράση μπορεί να αξιολογηθεί από την επισκεψιμότητα στις ξενόγλωσσες ιστοσελίδες του σχολείου, την αξιοποίηση του εκπαιδευτικού υλικού και τον αριθμό των εκπαιδευτικών που πήραν μέρος στην υλοποίηση της δράσης.
- Οι περιορισμοί που θέτει ένα εργαλείο αυτόματης μετάφρασης και η ποιότητα των μεταφρασμένων κειμένων είναι γνωστά. Ωστόσο, οι μαθητές/τριες μπορούσαν να έχουν την απαραίτητη πληροφόρηση για το τι συμβαίνει στο σχολείο και ενδεχομένως να διορθώνουν τυχόν γλωσσικές αστοχίες.

Υλικά/πηγές

1. GTranslate – πρόσθετο widget της Wordpress

2. Εκπαιδευτικό υλικό από το διαδίκτυο

(π.χ. <https://www.youtube.com/watch?v=8Pn2LhUt-klc&t=9s>)

↑ 1^ο ΓΕΛ ΚΙΛΚΙΣ

«Τα Στερεότυπα επηρεάζουν τις σκέψεις μας...»

Βιωματικές δραστηριότητες για την καλλιέργεια της ομαδικότητας

ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΡΙΑ
ΑΝΝΑ-ΜΑΡΙΑ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΟΥ

«Τα στερεότυπα επηρεάζουν τις σκέψεις μας...»

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Οι μαθητές οργανώνονται σε τετράδες που εργάζονται σε γειτονικά ζεύγη. Σε κάθε ζεύγος δίνεται από μία κόλλα Α3, όπου υπάρχει η ακολουθία αριθμών που αντιστοιχεί στις φωτογραφίες που θα δουν. Καλούνται να δώσουν σύντομες απαντήσεις σε ερωτήματα που τους τίθενται σε σχέση με το περιεχόμενο των προβαλλόμενων φωτογραφιών. Προβάλλονται μέρη από συνολικά 52 φωτογραφίες. Τα προβαλλόμενα μέρη φωτογραφιών σχετίζονται ανά δύο μεταξύ τους, χωρίς όμως να είναι εμφανής η συσχέτιση αυτή στα παιδιά (γίνεται χρήση δύο διαφορετικών προσαρμοσμένων προβολών των διαφανειών). Οι μαθητές καταγράφουν σύντομα τις απαντήσεις τους βάσει των ερωτημάτων σε διαμορφωμένο έντυπο. Στη συνέχεια, προβάλλονται οι φωτογραφίες ολοκληρωμένες (3η προβολή) και για κάθε ολοκληρωμένη τριάδα φωτογραφιών σε ολομέλεια οι μαθητές δίνουν τις απαντήσεις τους που κατέγραψαν, εξηγούν, συζητούν και καταγράφουν στο απαντητικό έντυπο αν έδωσαν τις σωστές απαντήσεις/μάντεψαν σωστά, χρησιμοποιώντας χρωματική επισήμανση με χρώμα κόκκινο για κάθε μη σωστή απάντηση και πράσινο για κάθε σωστή απάντηση.

Ανατροφοδότηση από τους μαθητές δίνεται σε συζήτηση που ακολουθεί επί των όσων είδαν και απάντησαν, για το νόημα και τον στόχο της δραστηριότητας, καθώς και για τα συναισθήματα που τους αναπτύχθηκαν.

Αξιολόγηση διενεργείται στον πίνακα με κατάλληλες ερωτήσεις και ατομικές απαντήσεις.

Εργασία εκτός τάξης: Οργανώνονται τέσσερις μεγάλες ομάδες συνεργασίας (*clusters*): Η **μία ομάδα** αναλαμβάνει την κατάρτιση συγκεντρωτικού πίνακα της συνολικής εικόνας της τάξης με χρήση των ίδιων χρωματικών κατηγοριών. Μια **δεύτερη ομάδα** επιμελείται των μεταφράσεων της συγκεντρωτικής εικόνας στις γλώσσες που μιλούν οι μαθητές της τάξης. Η **τρίτη ομάδα** αναλαμβάνει την καλλιτεχνική επιμέλεια του δημιουργήματος της τάξης και την ανάρτηση στο χώρο. Η **τέταρτη ομάδα** αναλαμβάνει την ψηφιακή παρουσίαση των δημιουργημάτων στο σχολικό blog και ευθύνη της παρουσίασης της δραστηριότητας. Η παρακολούθηση των *clusters* γίνεται με 10-λεπτή ενημέρωση στην έναρξη επόμενων διδακτικών ωρών με τον συντονιστή-εκπαιδευτικό ή/και σε άλλες ώρες εξωδιδακτικών προσεγγίσεων που προσφέρονται στο σχολείο.

ΣΤΟΧΟΙ

Η δράση είχε ως στόχο:

1. Συνεργασία αλλόγλωσσων/νεοφερμένων μαθητών με τους ντόπιους μαθητές που ήδη γνωρίζονται και είναι δεμένοι σε ως ομάδα.
2. Ενεργοποίηση όλων των μαθητών και ανάληψη της ευθύνης για την έκβαση του μαθήματος/Την εξοικείωση των μαθητών/τριών με την ελληνική γλώσσα και τις νέες τεχνολογίες.
3. Μέσα από τις διαδοχικές μεταφράσεις (από τα ελληνικά στα αγγλικά ή από τα αγγλικά στη γλώσσα του πρόσφυγα/μετανάστη) παροχή συνθηκών ενεργοποίησης και συμμετοχής και των μαθητών που δεν κατέχουν την ελληνική γλώσσα
4. Μέσα από την κατασκευή του δημιουργήματος, παροχή συνθηκών ενεργοποίησης και συμμετοχής και των μαθητών που έχουν καλλιτεχνική/τεχνική κλήση.
5. Η δράση ενδείκνυται προς εφαρμογή στη σειρά μαθημάτων της Β' τάξης ΓΕΛ στην ενότητα του βιβλίου της Έκφρασης-Έκθεσης, που αφορά τον χαρακτηρισμό ατόμου, τις στερεοτυπικές αντιλήψεις, τον φυλετικό και κοινωνικό ρατσισμό.

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ μαθησιακά αποτελέσματα

1. Να αντιληφθούν οι συμμετέχοντες μαθητές τον τρόπο με τον οποίο καταλήγουμε σε συμπεράσματα και διατυπώνουμε κρίσεις, τις συνθήκες που μας οδηγούν να προβαίνουμε σε γενικεύσεις, το τι συνιστά στερεοτυπική προσέγγιση, τη σπουδαιότητα της απόκτησης των απαραίτητων πληροφοριών γύρω από καταστάσεις, καθώς τη διαφορετική οπτική που μπορούμε να έχουμε ακολούθως με τη πολιτισμική μας καταβολή μέσα από την οποία βιώνουμε καταστάσεις.
2. Να καλλιεργηθούν οι δεξιότητες της παρατηρητικότητας, της προσοχής στη λεπτομέρεια και τα στοιχεία του περιβάλλοντος χώρου, της συνδυαστικής σκέψης, της συνεργασίας, της διεξαγωγής διαλόγου με ακρόαση διαφορετικών απόψεων/λειτουργιών.
3. Να συνεργάζονται μαθητές ντόπιοι με αλλόγλωσσους (πρόσφυγες ή/και μαθητές μεταναστευτικής προέλευσης), να εξασκούνται υπομονετικά ως ακροατές, να βιώνουν μέσω των συζητήσεων καταστάσεις του «άλλου» (νεοφερμένου πρόσφυγα/του κοινωνικά αποκλεισμένου ατόμου), ενώ από την ενεργοποίηση και συμμετοχή όλων ο κάθε μαθητής προσλαμβάνει στοιχεία υπεύθυνης συμμετοχής για τη μάθηση.

ΑΞΙΕΣ

Απόδοση αξίας στην πολιτισμική πολυμορφία

- 8 Προάγει την άποψη ότι θα πρέπει πάντοτε να επιδιώκουμε την αμοιβαία κατανόηση και τον ουσιαστικό διάλογο ανάμεσα στους ανθρώπους και στις ομάδες που θεωρείται ότι «διαφέρουν» μεταξύ τους/γνωρίζεται. B

ΣΤΑΣΕΙΣ

Δεκτικότητα στην πολιτισμική ετερότητα

- 23 Εκφράζει περιέργεια για άλλες πεποιθήσεις και ερμηνείες και άλλους πολιτισμικούς προσανατολισμούς και δεσμούς. M

Πολιτειακή συνείδηση

- 33 Εκφράζει προθυμία να συνεργαστεί και να δουλέψει με άλλους. B

Υπευθυνότητα

- 41 Υποβάλλει εγκαίρως τη δουλειά που του/της έχει ανατεθεί. M

ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Δεξιότητες αναλυτικής και κριτικής σκέψης

- 67 Δείχνει ότι σκέφτεται κατά πόσον οι πληροφορίες που χρησιμοποιεί είναι σωστές. M

- 68 Μπορεί να εντοπίζει τυχόν διαφορές ή αντιφάσεις ή αποκλίσεις στο υλικό που εξετάζει. Π

Δεξιότητες ακρόασης και παρατήρησης

- 70 Ακούει προσεκτικά τις διαφορετικές απόψεις. B

Ενσυναίσθηση

- 78 Προσπαθεί να κατανοεί καλύτερα τους φίλους του/της προσεγγίζοντας τα πράγματα από τη δική τους σκοπιά. M

Ευελιξία και προσαρμοστικότητα

- 82 Αλλάζει τις απόψεις του/της, εφόσον του/της αποδείξουν με λογικά επιχειρήματα ότι κάτι τέτοιο είναι απαραίτητο. B

Γλωσσικές, επικοινωνιακές και πολυγλωσσικές δεξιότητες

- 92 Μπορεί να μεσολαβεί γλωσσικά σε διαπολιτισμικές ανταλλαγές κάνοντας μετάφραση, διερμηνεία ή παρέχοντας διευκρινίσεις. Π

Δεξιότητες συνεργασίας

- 95 Όταν εργάζεται ως μέλος μιας ομάδας, συμβάλλει στην ομαδική εργασία στον βαθμό που του/της αναλογεί. B

ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

ΓΝΩΣΗ & ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

Γνώση και κριτική κατανόηση του εαυτού

- 112 Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τις αξίες και τις πεποιθήσεις του/της. M

- 113 Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τις προκαταλήψεις του/της και τα στερεότυπα και τι κρύβεται πίσω από αυτά. Π

Βήματα δραστηριότητας

Βήμα 1^ο: Προετοιμασίες συντονιστή (γίνονται πριν την ευκαιρία της δραστηριότητας)

- Ψηφιακά αρχεία προσαρμοσμένων τριών προβολών
- Ετοιμασία βιντεοπροβολέα και επιφάνεια προβολής – εναλλακτικά οι φωτογραφίες μπορούν να εκτυπωθούν, να πλαστικοποιηθούν και να διανεμηθούν, σε τόσα αντίγραφα σετ, όσες και οι δυάδες.
- Ετοιμασία καρτών που εξυπηρετούν τη σύνθεσης των τετράδων
- Απαντητικό φύλλο A3 για τις δυάδες
- Φωσφοριζέ μαρκαδόροι επισήμανσης σε χρώμα πράσινο και κόκκινο, τόσος όσα τα ζεύγη μαθητών
- Χαρτιά A4 με μεγάλη γραφή με τις λέξεις «ΣΥΝΟΛΑ», «ΓΛΩΣΣΕΣ», «ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ», «ΚΟΜΠΙΟΥΤΕΡ»
- Μαρκαδόροι πίνακα σε πράσινο και κόκκινο χρώμα (για την αξιολόγηση) και αριθμό τόσος όσος μαθητές αντιστοιχούν στο ¼ της τάξης μας.
- Χαρτοταινία ή κολλητική μάζα

Βήμα 2^ο: Στάδιο Α - Δημιουργία ομάδων (7')

Δίνουμε σύντομα τις κατάλληλες οδηγίες για το βήμα που θα ακολουθήσει και εφιστούμε ιδιαίτερα την προσοχή στην εκτέλεση των διαδικασιών βάσει των κανόνων που θα δίνονται βήμα προς βήμα κατά τη διάρκεια. Ο σημαντικότερος κανόνας είναι η εκτέλεση σε απόλυτη σιγή.

Ο συντονιστής μετακινείται μεταξύ των καθούμενων μαθητών και μέσα από κλειστό κουτί, προτρέπει τον καθένα να τραβήξει χωρίς να βλέπει μία από τις πλαστικοποιημένες κάρτες. Όταν όλοι διαθέτουν μία κάρτα, ο συντονιστής καθοδηγεί να σηκωθούν από τις θέσεις τους και σε σιγή να βρουν την ομάδα τους αναζητώντας τους συμμαθητές που διαθέτουν τα υπόλοιπα κομμάτια ώστε να συντεθεί ο «πίνακας ζωγραφικής» από τα τέσσερα διαφορετικά μέρη του. Ο συντονιστής κατά τη διάρκεια παρατηρεί και προτρέπει σε χρήση κινήσεων παντομίμας ή σωματικών εκφράσεων – όχι όμως σε χρήση ομιλίας για τη σύσταση των ομάδων.

Όταν έχουν σχηματίσει οι ομάδες των τεσσάρων, προτρέπει τις ομάδες να καθίσουν ανά δύο σε γειτονικά θρανία ώστε να υπάρχει δυνατότητα επικοινωνίας μεταξύ των τεσσάρων της ομάδας.

Στάδιο Β - 1η προσαρμοσμένη προβολή διαφανειών (15')

Έχουμε ετοιμάσει το υλικό προβολής και ξεκινούμε με την 1η προσαρμοσμένη προβολή διαφανειών: Σε αυτήν έχουν επιλεγεί και προβάλλονται μόνον τα «πρώτα μισά»

μέρη από τις φωτογραφίες. Οι μαθητές δεν πρέπει να το γνωρίζουν αυτό, ούτε ότι υφίσταται συσχετισμός μεταξύ των φωτογραφιών που θα προβληθούν στη διάρκεια (2η προβολή που ακολουθεί). Παραδίδουμε σε κάθε θρανίο (δυάδα μαθητών) ένα αριθμημένο φύλλο A3 με πίνακα τριών στηλών. Στην πρώτη στήλη του πίνακα αναγράφεται η ίδια αρίθμηση με την αρίθμηση των διαφανειών που πρόκειται να προβληθούν: 1-26 για την 1η προβολή ενώ στη 2η στήλη υπάρχει η αρίθμηση 27-52 για την 2η προσαρμοσμένη προβολή. Εφιστούμε την προσοχή στη χρήση μόνο της 1ης στήλης του απαντητικού φύλλου σε αυτό το στάδιο.

Διευκρινίζουμε ότι οι μαθητές στις δυάδες τους επιτρέπεται να συνομιλούν μεταξύ τους ώστε να συμφωνήσουν την απάντηση που θα καταγράψουν, όμως δεν επιτρέπονται συζητήσεις με άλλα ζεύγη.

Εκκινούμε την προβολή και επιτρέπουμε σύντομο χρόνο μεταξύ των διαφανειών για την συνεννόηση του ζεύγους και την καταγραφή των απαντήσεων στο απαντητικό φύλλο.

Στάδιο Γ - 2η προσαρμοσμένη προβολή διαφανειών (15 λεπτά)

Υπενθυμίζουμε ότι τώρα θα ακολουθήσει άλλη προβολή για το υλικό με αρίθμηση 27-52. Αυτό περιλαμβάνει ένα «δεύτερο μισό» των ίδιων φωτογραφιών που προηγουμένως προβλήθηκαν, και εισηγητικές ερωτήσεις για κάθε φωτογραφία. Η διαδικασία και οι κανόνες παραμένουν ίδιες. Εκκινούμε την προβολή και επιτρέπουμε σύντομο χρόνο μεταξύ των διαφανειών για την συνεννόηση του ζεύγους και την καταγραφή των απαντήσεων στο απαντητικό φύλλο.

Βήμα 3^ο: Στάδιο Α -Πλήρης προβολή διαφανειών (45')

Προβάλλουμε την πλήρη σειρά των διαφανειών. Σε αυτήν προβάλλονται κάθε ένα από τα προηγούμενα «μισά» μέρη των φωτογραφιών και αμέσως μετά η πλήρης φωτογραφία. Μόλις προβληθεί το «πρώτο μισό» μέρος μιας εικόνας ο συντονιστής δίνει την ευκαιρία σε κάποια ζεύγη να παράσχουν τις απαντήσεις τους, αφήνοντας τυχόν αντίθετες απόψεις να εκφραστούν σύντομα. Κάνουμε το ίδιο και με το «δεύτερο μισό» της φωτογραφίας. Στη συνέχεια προβάλλεται η πλήρης φωτογραφία της τριάδας συσχετιζόμενων φωτογραφιών. Όταν είναι απαραίτητο παρέχουμε διευκρινήσεις για την ολόκληρη φωτογραφία (πχ. η φωτογραφία αυτή πάρθηκε στην Συρία.../ δείχνει ένα έντυπο που...). Επιτρέπουμε σύντομες συζητήσεις και εκφράσεις συναισθημάτων/αντιδράσεων. Αναζητούμε τα ζεύγη που έχουν δώσει διαφορετικές απαντήσεις. Στοχεύουμε στην ανάδειξη των πεποιθήσεων που προϋπάρχουν και μας οδηγούν σε συμπεράσματα/γενικεύσεις, χρησι-

μποιώντας ερωτήσεις του τύπου Γιατί δώσαμε αυτήν την απάντηση; / Γιατί θεωρήσαμε ότι.../ τι γνωρίζουμε για αυτό...;

Πριν προχωρήσουμε σε επόμενη τριάδα φωτογραφιών ζητούμε από τους μαθητές να χρωματίσουν την τρίτη στήλη στο απαντητικό τους φύλλο (A3) με κόκκινο εφόσον δεν «έπεσαν» κοντά στην αλήθεια και πράσινο στην αντίθετη περίπτωση.

Οργάνωση clusters (8')

Οργανώνονται τέσσερις μεγάλες ομάδες συνεργασίας (clusters): Η μία ομάδα αναλαμβάνει την κατάρτιση συγκεντρωτικού πίνακα της συνολικής εικόνας της τάξης με χρήση των ίδιων χρωματικών κατηγοριών. Μια δεύτερη ομάδα επιμελείται των μεταφράσεων της συγκεντρωτικής εικόνας στις γλώσσες που μιλούν οι μαθητές της τάξης. Η τρίτη ομάδα αναλαμβάνει την καλλιτεχνική επιμέλεια του δημιουργήματος της τάξης και την ανάρτηση στο χώρο. Η τέταρτη ομάδα αναλαμβάνει την ψηφιακή παρουσίαση των δημιουργημάτων στο σχολικό blog και ευθύνη των μελλοντικών παρουσιάσεων της δραστηριότητας σε επικές άλλων τάξεων.

Για την οργάνωση των clusters εξηγούμε το ζητούμενο και τοποθετούμε στις τέσσερις γωνίες της σχολικής αίθουσας χαρτιά με τους τίτλους ΣΥΝΟΛΑ, ΓΛΩΣΣΕΣ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ, ΚΟΜΠΙΟΥΤΕΡ Ζητούμε από κάθε μαθητή να μετακινηθεί στην γωνία που ο ίδιος/η ίδια πιστεύει ότι του/της ταιριάζει ακολούθως με τα χαρακτηριστικά του/της. Είμαστε σε ετοιμότητα να δώσουμε σύντομες εξηγήσεις των τίτλων με περιγραφές όπως τα καταφέρνω στα αγγλικά / το «έχω» με τον υπολογιστή / μπορώ να βγάλω βασικά στατιστικά στοιχεία / το «έχω» με την επικοινωνία /...

Αναλυτικές οδηγίες και εποπτεία των εργασιών των clusters δίνονται σε ώρες εκτός της συγκεκριμένης δραστηριότητας.

Ομάδες και Ζεύγη			Clusters και έργο που αναλαμβάνει		Τίτλος Cluster στη γωνιά της αίθουσας
τετράδα	ζεύγος	1	5	Συγκεντρωτικός πίνακας συνολικής εικόνας τάξης	Σύνολα
	ζεύγος	1	5	Μεταφράσεις στις γλώσσες μας	Γλώσσες
τετράδα	ζεύγος	1	5	Καλλιτεχνική επιμέλεια δημιουργήματος	Καλλιτεχνικά
	ζεύγος	1	5	Ψηφιακές αναρτήσεις και ευθύνη παρουσιάσεων	Κομπιούτερ
τετράδα	ζεύγος	1	5		
	ζεύγος	1	5		
τετράδα	ζεύγος	1	5		
	ζεύγος	1	5		

Tips

● Ανατροφοδότηση με συζήτηση σε ολομέλεια με προβαλλόμενες τις ερωτήσεις (15') :

- Τι με οδήγησε στις αρχικές μου διαπιστώσεις;
- Άκουσα άλλες απόψεις: από τι διαμορφώνονται οι απόψεις μας τελικά;
- Υπάρχουν κίνδυνοι από την παρανόηση/βιαστική άποψη;
- Πώς ένιωσα όταν διαψεύτηκε η άποψή μου;
- Τι θα μπορούσα να έχω κάνει πριν βγάλω κάποιο συμπέρασμα;
- Έμαθα ένα νέο κομμάτι της πραγματικότητας; Καταλαβαίνω τώρα κάποιους ανθρώπους πιο εύκολα;

● Αξιολόγηση με ατομικές απαντήσεις στον πίνακα (5')
Στον πίνακα γράφουμε σε απόσταση τρία λεκτικά:

- Μου άρεσε
- Έμαθα
- Τώρα μπορώ να...

Δίπλα στον πίνακα αφήνουμε σε ποσότητα (τουλάχιστον από πέντε τεμάχια) πράσινους και κόκκινους μαρκαδόρους και ζητούμε από τους μαθητές μας, κατά την έξοδο τους από την τάξη να καταγράψουν με ΝΑΙ / ΟΧΙ / ΕΤΣΙ κ ΕΤΣΙ τις απαντήσεις τους κάτω από τα λεκτικά «Μου άρεσε» και «Έμαθα» ενώ κάτω από το λεκτικό «Τώρα μπορώ να...» είναι ελεύθεροι να ζωγραφίσουν ή να γράψουν μία σύντομη απάντηση.

Υλικά/πηγές

1. Αρχείο παρουσιάσεων με φωτογραφίες και τρεις προσαρμοσμένες προβολές (book_Άλμπουμ φωτογραφιών.pptx)
2. Απαντητικό φύλλο A3 (book_ΑπαντητικόΦύλλο.xlsx)
3. Χαρτιά τίτλων clusters (book_forCLUSTERS.docx)

↑ 1^ο ΓΕΛ ΔΡΑΜΑΣ

Ερωματολόγιο εκπαιδευτικών- Τεχνικές συμπερίληψης στη διδασκαλία μαθητών-προσφύγων

ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΡΙΑ
ΕΙΡΗΝΗ ΜΑΡΝΑ

Ερωτηματολόγιο εκπαιδευτικών- Τεχνικές συμπερίληψης στη διδασκαλία μαθητών-προσφύγων

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Μικρής κλίμακας έρευνα στην οποία συμμετείχαν 9 εκπαιδευτικοί που δίδασκαν διαφορετικά γνωστικά αντικείμενα στους μαθητές πρόσφυγες.

ΣΤΟΧΟΙ

Η δράση είχε ως στόχο:

1. Να ανιχνεύσουν στοιχεία διδακτικής μεθοδολογίας των εκπαιδευτικών με στόχο τη συμπερίληψη των μαθητών με προσφυγικό προφίλ.
2. Να αναγνωρίσουν και να περιγράψουν διαδραστικές και μαθητοκεντρικές μεθόδους που χρησιμοποιούν στην τάξη τους σε τακτική βάση, στις οποίες εντάσσουν με ποικίλους τρόπους τα παιδιά πρόσφυγες.
3. Να λειτουργήσουν συλλογικά στα πλαίσια μιας κοινότητας μάθησης και να μοιραστούν μεταξύ τους τις εμπειρίες τους στην εκπαίδευση προσφύγων.
4. Να ενδυνάμωθούν οι εκπαιδευτικοί της εκπαιδευτικής μονάδας, να αναγνωρίσουν και να μοιραστούν τις πρακτικές που χρησιμοποιούν στην τάξη με στόχο την συμπερίληψη των μαθητών προσφύγων.

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ

μαθησιακά αποτελέσματα

1. Να αναγνωρίσουν διαφορετικές διδακτικές τεχνικές στην εκπαίδευση των μαθητών-προσφύγων.
2. Να συστηματοποιήσουν τη διδακτική τους εμπειρία στη διδασκαλία των μαθητών με διαφορετική γλώσσα από τη ελληνική (Στο σχολείο αυτό λειτουργεί 5 χρόνια Τ.Υ. και οι εκπαιδευτικοί έχουν εμπειρία).
3. Να αποκτήσουν τη δυνατότητα να αναλύουν και να καταγράφουν διδακτικές μεθόδους που χρησιμοποιούν εμπειρικά και που έχουν θετικά αποτελέσματα στη διδασκαλία των μαθητών με διαφορετική γλώσσα από την ελληνική.

ΑΞΙΕΣ

ΣΤΑΣΕΙΣ

Ανοιχτότητα στην πολιτισμική ετερότητα

25 **Να συνεργάζεται με άλλους για κοινούς στόχους και ενδιαφέροντα**

B

ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Ενσυναίσθηση

76 **Να αποκτήσει κριτική κατανόηση** B

Να μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά για τον εαυτό του

Να ακούν τις διαφορετικές απόψεις και διαφοροποιούν τις πρακτικές τους

Να αναλύουν δεδομένα

ΓΝΩΣΗ & ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

Βήματα δραστηριότητας

Βήμα 1^ο: Ομάδα των εκπαιδευτικών που επιμορφώθηκαν στα πλαίσια του προγράμματος έκαναν μια άτυπη συζήτηση με εκπαιδευτικούς του σχολείου για να ανιχνεύσουν ζητήματα που τους απασχολούν στην εκπαίδευση των μαθητών προσφύγων. Από τις συζητήσεις αυτές προσδιόρισαν τα ζητήματα που θα ήθελαν να διερευνήσουν με την έρευνα που θα σχεδιάζαν στη συνέχεια

Βήμα 2^ο: Μετά από συζήτηση κατονόμασαν τα ζητήματα που ήθελαν να διερευνήσουν στην έρευνα τους και διατύπωσαν τις ερωτήσεις. Δημιούργησαν ένα google form με τις ακόλουθες κλειστού τύπου ερωτήσεις:

- 1) Είχατε προηγούμενη διδακτική εμπειρία με μαθητές προσφυγες;
- 2) Πόσο θετική ήταν στην αρχή η στάση των μαθητών προσφύγων στο σύνολο της τάξης
- 3) Συναντήσατε δυσκολίες στην επικοινωνία με τους μαθητές πρόσφυγες;
- 4) Διαπιστώσατε βελτίωση όσον αφορά στην ένταξη των μαθητών προσφύγων στο τμήμα;

5) Προσαρμόσατε την απαιτούμενη ποσότητα εργασιών σύμφωνα με τις δυνατότητες των μαθητών;

6) Παρείχατε στους πιο αδύναμους μαθητές πρόσθετα βοηθήματα ή εργαλεία (π.χ. οδηγός μελέτης);

7) Αξιολογήσατε την αποτελεσματικότητα των προσαρμογών διδασκαλίας (π.χ. παρακολούθηση των επακόλουθων επιτευγμάτων και προόδου).

8) Αναλύσατε τα δεδομένα σχετικά με την ακαδημαϊκή πρόοδο των μαθητών.

9) Χρησιμοποιήσατε εναλλακτικό υλικό για να ταιριάζει με τις ικανότητες των μαθητών;

10) Διαπιστώσατε βελτίωση των μαθητών προσφύγων στο γνωστικό αντικείμενο που σας αφορά;

Βήμα 3^ο: Συμπλήρωση του ερωτηματολογίου από 9 εκπαιδευτικούς και ανάλυση των δεδομένων που συνέλεξαν. Συζήτηση των αποτελεσμάτων και παρουσίαση τους.

Tips

● Το ερωτηματολόγιο συμπλήρωσαν 9 εκπαιδευτικοί και σύμφωνα με τα αποτελέσματα ενώ αρχικά συνάντησαν δυσκολίες στην επικοινωνία με τους μαθητές πρόσφυγες στη συνέχεια ανέφεραν ότι χρησιμοποίησαν πρόσθετα βοηθήματα και εναλλακτικό υλικό στη διδασκαλία τους. Με τις αλλαγές που έκαναν στη διδακτική τους μεθοδολογία, τις κοινές βιωματικές δράσεις και την επικοινωνία των μαθητών παρατήρησαν βελτίωση στην επίδοση των και ουσιαστική ένταξη των μαθητών προσφύγων στη σχολική κοινότητα.

Υλικά/πηγές

1. Amelie Roy, Frederic Guay & Pierre Valois (2013).
2. Teaching to address diverse learning development and validation of a Differentiated Instruction Scale.
3. International Journal of inclusive education. Volume 17. Issue 11. page 1186-1204

↑ 1^ο ΓΕΛ ΣΤΑΥΡΟΥΠΟΛΗΣ

**Αξιοποιώντας ιστορίες ζωής (life stories):
Θέατρο ντοκουμέντο (Verbatim Theater)
Χώροι μνήμης (Memory Spaces)**

ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΡΙΑ
ΜΑΡΙΑ ΒΛΑΧΑΚΗ

Αξιοποιώντας ιστορίες ζωής (life stories): Θέατρο ντοκουμέντο (Verbatim Theater) - Χώροι μνήμης (Memory Spaces)

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Η συλλογή ιστοριών ζωής των μαθητών/-τριών, προσφύγων και γηγενών, είναι δυνατό να ενισχύσει την αυτοεκτίμηση όλων των μαθητών/-τριών αναγνωρίζοντας και αναδεικνύοντας τις γνώσεις και εμπειρίες τους, να αποτελέσει ευκαιρία επικοινωνίας και συνεργασίας ανάμεσα στο οικογενειακό και σχολικό περιβάλλον και να συμβάλει στον εμπλουτισμό της σχολικής κουλτούρας, ώστε να γίνει πιο συμμετοχική και «πολυφωνική».

Ειδικότερα:

Ο/η εκπαιδευτικός ενθαρρύνει τους/τις μαθητές/-τριες της τάξης, γηγενείς και πρόσφυγες, να καταγράψουν τις οικογενειακές τους ιστορίες.

Στη συνέχεια οι μαθητές/-τριες παρουσιάζουν τις ιστορίες τους στην τάξη. Αναφέρονται μετακινήσεις, εκούσιες ή ακούσιες, τα κίνητρα των ίδιων ή συγγενικών τους προσώπων ως φορέων δράσης, συνέχειες ή αλλαγές στη ζωή τους ως συνέπειες σημαντικών, ιστορικών γεγονότων. Αναδεικνύεται η σύνδεση της ατομικής ή της οικογενειακής ιστορίας (μικροϊστορία) με τη γενική, μεγάλη ιστορία.

Οι μαθητές/-τριες δημιουργούν ακόμη ατομικές ιστοριογραμμές, οικογενειακούς χάρτες ή γενεαλογικά δέντρα στα οποία αναπαριστούν τις μετακινήσεις, τις συνέχειες ή τις αλλαγές στη ζωή τους.

Αφού ακουστούν οι βιο-ιστορίες, με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού που συντονίζει τη συζήτηση στην ολομέλεια της τάξης, αναδύονται διαφορές αλλά και επαναλαμβανόμενα σχήματα, ομοιότητες ανάμεσα στις ιστορίες. Το μεταναστευτικό ή προσφυγικό παρελθόν είναι κοινό χαρακτηριστικό σε αρκετές οικογενειακές ιστορίες.

Δημιουργείται στον πίνακα της τάξης ένας εννοιολογικός χάρτης με θέμα την προσφυγιά (ή τη μετανάστευση). Περιλαμβάνονται με λέξεις κλειδιά επιμέρους θέματα όπως η ζωή πριν την προσφυγιά (ή μετανάστευση), η εγκατάλειψη της πατρίδας και των αγαπημένων προσώπων, τα αίτια ή τα κίνητρα, οι ενδιάμεσοι σταθμοί, ο νέος τόπος εγκατάστασης, οι δυσκολίες προσαρμογής, η σχολική ζωή, οι προσδοκίες και τα όνειρα για το μέλλον. Επιπρόσθετα επισημαίνονται διαχρονικά οι συνέπειες του πολέμου στη ζωή των ανθρώπων, η σημασία της ειρήνης, της συναδέλφωσης και της φιλίας μεταξύ των λαών.

Αποσπάσματα από τις ιστορίες που ακούστηκαν παρουσιάζονται αυτούσια ως αφηγήσεις των ηρώων ή διασκευάζονται από τους μαθητές σε διαλόγους, ώστε να αποτελέσουν μέρος ενός θεατρικού έργου. Οι μαθητές/-τριες με προσφυγικό ή μεταναστευτικό παρελθόν, πραγματικοί ήρωες στις βιοαφηγήσεις τους, γίνονται ήρωες στη θεατρική παράσταση έχοντας την ευκαιρία να εκφράσουν τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους.

Το σκηνικό της θεατρικής παράστασης είναι δυνατό να αποτελείται από μακέτες- χώρους μνήμης οι οποίες αναπαριστούν τους τόπους στους οποίους ταξίδεψαν ή εγκαταστάθηκαν οι ήρωες σύμφωνα με τις αφηγούμενες ιστορίες. Οι χώροι μνήμης μπορούν να περιλαμβάνουν λέξεις κλειδιά με τα κυριότερα ιστορικά γεγονότα, τα αίτια ή κίνητρα, τα συναισθήματα που αναδείχθηκαν από τους/τις μαθητές/-τριες κατά τη συζήτηση των ιστοριών τους.

ΣΤΟΧΟΙ

Οι συμμετέχοντες/-ουσες μαθητές/-τριες επιδιώκεται:

1. Να γνωρίζουν καλύτερα τους συμμαθητές/-τριές τους μέσα από τις ατομικές και οικογενειακές τους ιστορίες.
2. Να διακρίνουν την οπτική των άλλων επισημαίνοντας τα ατομικά κίνητρα δράσης, τα αίτια των ενεργειών και των αποφάσεών τους.
3. Να διακρίνουν τις συνέπειες σημαντικών ιστορικών γεγονότων στη ζωή των καθημερινών ανθρώπων.
4. Να «μπαίνουν στη θέση» των συμμαθητών τους και να κατανοούν τα συναισθήματά τους.
5. Να συνεργάζονται για την αναπαράσταση των ιστοριών τους.
6. Να συνειδητοποιούν την αξία της πολυπρισματικότητας στην προσέγγιση του παρελθόντος.

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ μαθησιακά αποτελέσματα

Οι συμμετέχοντες/-ουσες μαθητές/-τριες αναμένεται:

1. Να αναγνωρίζουν και να αναλύουν τις ατομικές και οικογενειακές ιστορίες των συμμαθητών/ριών τους με προσφυγικό παρελθόν ως ιστορικά τεκμήρια.
2. Να διακρίνουν διαφορές και ομοιότητες στις ατομικές και οικογενειακές ιστορίες των συμμαθητών τους και τις οικείες.
3. Να αναγνωρίζουν την πολλαπλότητα των υπαγωγών στην οικεία ταυτότητα και των συμμαθητών τους.
4. Να συνεργάζονται μεταξύ τους στη δημιουργία κοινών έργων/δράσεων πολιτισμικής έκφρασης.
5. Να εκτιμούν την αξία της διαπολιτισμικής επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης.

ΑΞΙΕΣ

Απόδοση αξίας στην πολιτισμική πολυμορφία

- 8 Προάγει την άποψη ότι θα πρέπει πάντοτε να επιδιώκουμε την αμοιβαία κατανόηση και τον ουσιαστικό διάλογο ανάμεσα στους ανθρώπους και στις ομάδες που θεωρείται ότι «διαφέρουν» μεταξύ τους. **B**
- 10 Υποστηρίζει ότι ο διαπολιτισμικός διάλογος θα πρέπει να χρησιμοποιείται για να μας βοηθά να αναγνωρίζουμε τις διαφορετικές ταυτότητες και τους διαφορετικούς πολιτισμικούς δεσμούς μας. **Π**
- 11 Υποστηρίζει ότι ο διαπολιτισμικός διάλογος θα πρέπει να χρησιμοποιείται για την προαγωγή του σεβασμού και ενός πολιτισμού «συνύπαρξης». **Π**

ΣΤΑΣΕΙΣ

Δεκτικότητα στην πολιτισμική ετερότητα

- 21 Ενδιαφέρεται να μαθαίνει για τις πεποιθήσεις, τις αξίες, τις παραδόσεις και τις κοσμοθεωρίες άλλων ανθρώπων. **B**
- Σεβασμός
- 27 Δίνει χώρο στους άλλους να εκφράζονται. **B**
- Ανεκτικότητα στην αμφισημία
- 50 Συνεργάζεται καλά με άλλους ανθρώπους που έχουν πολλές διαφορετικές απόψεις. **B**

ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Δεξιότητες αναλυτικής και κριτικής σκέψης

- 64 Μπορεί να αναγνωρίζει τις ομοιότητες και τις διαφορές ανάμεσα στις καινούργιες πληροφορίες και σε όσα είναι ήδη γνωστά. **B**

Δεξιότητες ακρόασης και παρατήρησης

- 70 Ακούει προσεκτικά τις διαφορετικές απόψεις. **B**
- 71 Ακούει προσεκτικά τους άλλους. **B**

Ενσυναίσθηση

- 78 Προσπαθεί να κατανοεί καλύτερα τους φίλους του/της προσεγγίζοντας τα πράγματα από τη δική τους σκοπιά. **M**

ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

Γνώση και κριτική κατανόηση του εαυτού

- 111 Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τα συναισθήματα και τα αισθήματά του/της σε πολλές διαφορετικές καταστάσεις. **Π**

Γνώση και κριτική κατανόηση της γλώσσας και της επικοινωνίας

- 112 Μπορεί να εξηγήει πώς ο τόνος της φωνής, η οπτική επαφή και η γλώσσα του σώματος συμβάλλουν στην επικοινωνία. **B**

Γνώση και κριτική κατανόηση του κόσμου

- 134 Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τους τρόπους με τους οποίους η Ιστορία συχνά παρουσιάζεται και διδάσκεται από εθνοκεντρική σκοπιά. **Π**

ΓΝΩΣΗ & ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ**Δραστηριότητα**

α. Οι ατομικές και οικογενειακές ιστορίες των μαθητών/-τριών αναλύονται στο πλαίσιο συζήτησης στην τάξη σε δύο άξονες:

1ος άξονας – Κάθετη ανάλυση: Σε κάθε μία ιστορία αναδεικνύονται οι σταθμοί στη ζωή του αφηγητή- μαθητή, οι αλλαγές ως συνέπεια μεγάλων γεγονότων, τα σημαντικότερα πρόσωπα, η δράση τους, τα κίνητρα, τα συναισθήματα.

2ος άξονας – Οριζόντια ανάλυση: Πραγματοποιείται συγκριτική ανάλυση ανάμεσα στις διαφορετικές ιστορίες των μαθητών και εντοπίζονται τα επαναλαμβανόμενα σχήματα, οι ομοιότητες αλλά και οι διαφορές.

β. Είναι σημαντικό οι μαθητές/-τριες να τοποθετήσουν στο κατάλληλο ιστορικό πλαίσιο τις βιο-ιστορίες αξιοποιώντας κριτικά και συγκριτικά διαφορετικές μαρτυρίες, γραπτές, φωτογραφικές, προφορικές.

γ. Οι ιστορίες ζωής είναι δυνατό να τηρηθούν σε ψηφιακή μορφή ως μέρος ενός αρχείου στη βιβλιοθήκη του Σχολείου και να αξιοποιηθούν σε διαφορετικές εργασίες διαθεματικά.

Ακόμη κι αν οι μαθητές φύγουν από την Ελλάδα ή αποφοιτήσουν, το σχολείο μετατρέπεται σε έναν κοινό τόπο αναφοράς και μνήμης.

δ. Η αφήγηση των ιστοριών μπορεί να περιλαμβάνει και την ιστορία του ονόματος των μαθητών/-τριών αναδεικνύοντας μέρος της οικογενειακής τους ιστορίας.

ε. Οι μαθητές μπορούν να αφηγηθούν τις ιστορίες τους στη μητρική τους γλώσσα ή με τη βοήθεια συμμαθητών τους, που θα έχουν τον ρόλο του γλωσσικού διμεσολαβητή, να παρουσιαστούν στα ελληνικά ή στα αγγλικά. Εναλλακτικά είναι δυνατό να αξιοποιηθεί η υποστήριξη από διερμηνέα, είτε εθελοντή είτε συνεργάτη της δομής φιλοξενίας των μαθητών/-τριών, ο οποίος θα προσκληθεί στη σχολική τάξη.

στ. Οι ιστορίες μπορούν να εμπνεύσουν τη δημιουργία ποιημάτων και τραγουδιών με θέμα την προσφυγιά ή τη μετανάστευση αναδεικνύοντας τα συναισθήματα των ηρώων των αφηγούμενων ιστοριών. Τα ποιήματα

και τα τραγούδια είναι σημαντικό να μεταφραστούν στις μητρικές γλώσσες που μιλούν οι μαθητές/-τριες του Σχολείου.

ζ. Για την κατασκευή των μακετών αξιοποιούνται ανακυκλώσιμα υλικά όπως μεγάλα κουτιά αποθήκευσης. Εναλλακτικά μπορούν να χρησιμοποιηθούν βαλίτσες ή σακίδια σε διάφορα μεγέθη.

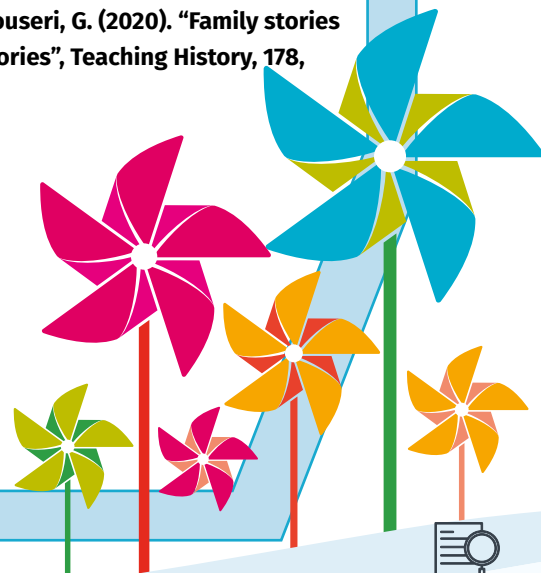
η. Οι μακέτες μπορούν να λειτουργήσουν ως κουτιά αναπόλησης (reminiscence kits) ενθαρρύνοντας και άλλα μέλη της σχολικής και της τοπικής κοινότητας να ανακαλέσουν ιστορίες που αφορούν στην προσφυγιά ή στη μετανάστευση.

Υλικά/πηγές

1. Χάρτες πολιτικοί σε συμβατική ή ψηφιακή μορφή (π.χ. Google maps)
2. Ψηφιακές συσκευές ηχογράφησης/βιντεοσκόπησης, εναλλακτικά τις αντίστοιχες λειτουργίες κινητών τηλεφώνων.
3. Χαρτί του μέτρου για την κατασκευή των οικογενειακών χαρτών των μαθητών/-τριών και των ιστοριογραμμών
4. Ανακυκλώσιμα υλικά: χαρτόκουτα για την κατασκευή μακετών τόπων μνήμης, εικόνες από περιοδικά
5. Εικόνες από το διαδίκτυο
6. Ψαλίδια, μπογιές

Ενδεικτική βιβλιογραφία - δικτυογραφία:

- Abrams, L. (2016). *Θεωρία Προφορικής Ιστορίας*. Αθήνα: Πλέθρον.
- Alison, F. & Megson, C. (επιμ.) (2012). *Get Real: Documentary Theatre Past and Present*, Basingstoke, New York: Palgrave Macmillan.
- Βερβεροπούλου, Ζ. (2016). Από την πράξη στη θεωρία: Μια συζήτηση για το νέο θέατρο-ντοκουμέντο, *Σκηνή-Περιοδικό του Τμήματος Θεάτρου Α.Π.Θ.*, 8, σ.1-17.
- Βλαχάκη Μ. (2016). Η επίδραση των ιστοριών ζωής στο μετασχηματισμό των αντιλήψεων παιδιών σχολικής ηλικίας για τους μετανάστες, *MuseumEdu*, 3, 73-100.
- Council of Europe (2018). *Quality History Education in the 21st Century, Principles and Guidelines*. Strasbourg.
- Ένωση Προφορικής Ιστορίας: <https://epi.uth.gr/> (Τελευταία πρόσβαση, 15/6/2024)
- Euroclio, *Sharing European Histories*, <https://euroclio.eu/projects/sharing-european-histories/> (Τελευταία πρόσβαση, 15/6/2024)
- Paget, D. (2000). *Verbatim Theatre: Oral history and Documentary Techniques*, *New theatre quarterly: NTQ, Vol.3 (12)*, p.317-336.
- Thompson, Paul, (2002). Φωνές από το παρελθόν. Προφορική ιστορία, Αθήνα: Πλέθρον.
- Vlachaki, M. & Kouseri, G. (2020). "Family stories and global (hi)stories", *Teaching History*, 178, 2/2020, p.56-66.

2^ο ΓΕΛ ΑΘΗΝΑΣ/
ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ

Γεωμετρία & Πολιτισμός

ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΡΙΑ
ΕΥΓΕΝΙΑ
ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

Γεωμετρία & Πολιτισμός

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Τα παιδιά σε ομάδες αναζητούν πληροφορίες σχετικά με μνημεία, αλλά και σύγχρονα κτήρια των χωρών- από τις οποίες προέρχονται, της χώρας υποδοχής, αλλά και από όλον τον κόσμο αν το επιθυμούν και παράλληλα με την ιστορία των μνημείων μελετούν τη γεωμετρία τους με σκοπό να την παρουσιάσουν είτε ζωγραφίζοντας τα ίδια, είτε κάνοντας κολάζ εικόνων, είτε φτιάχνοντας ppt κοκ.

ΣΤΟΧΟΙ

Η δράση είχε ως στόχο:

1. Οι μαθητές/τριες πρόσφυγες να συνεργαστούν με άλλους μαθητές και μαθήτριες.
2. Να αντιληφθούν ότι κάθε χώρα έχει αξιόλογο πολιτισμό κι ότι οι πολιτισμοί συχνά έχουν κοινά σημεία και διασταυρώνονται.
3. Να γνωρίσουν δημιουργικά απλά στοιχεία γεωμετρίας

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ

μαθησιακά αποτελέσματα

1. Θα έχουν αποκτήσει βασικές γνώσεις γεωμετρίας, όπως τα σχήματα.
2. Θα έχουν παρατηρήσει τα κοινά στοιχεία που συχνά διέπουν τα πολιτισμικά στοιχεία.
3. Θα έχουν οι μαθητές/τριες γνωρίσει και δει σημαντικά μνημεία του κόσμου, αλλά και σύγχρονα των χωρών προέλευσης και της χώρας υποδοχής
4. Θα έχουν αποκτήσει ή ακολουθήσει βασικές αρχές συνεργασίας με συμμαθητές τους.

ΑΞΙΕΣ

ΣΤΑΣΕΙΣ

Τηρεί με συνέπεια τις δεσμεύσεις του / της προς τους άλλους (Υπευθυνότητα)

23 Αυξάνεται η δεκτικότητα στην πολιτισμική ετερότητα & άλλες πεποιθήσεις στις απόψεις κόσμου & τις πρακτικές

M

ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Ανάπτυξη μεταγλωσσικών δεξιοτήτων (μαθαίνουν πώς να μαθαίνουν και μαθαίνουν αυτόνομα)

67 Μαθαίνουν να ακούν και να παρατηρούν

Π

67 Αναπτύσσουν ικανότητες συνεργασίας

Π

ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

Γνώση και κριτική κατανόηση του εαυτού

113 Μαθαίνουν για βασικά γεωμετρικά σχήματα & ιστορικά συμβάντα

Π

113 Κριτική κατανόηση του κόσμου και των πολιτισμών του κόσμου

M

ΓΝΩΣΗ & ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

Δραστηριότητα

Τα παιδιά που συμμετείχαν στη δράση αποφάσισαν, με τη διευκόλυνση της μαθηματικού τους, κας Γρίβα και της φιλολόγου τους, κα Νικολαΐδου, να ενταχθούν σε ομάδες ανάλογα με την περιοχή του κόσμου της οποίας μνημεία και κτίσματα (τόσο του παρελθόντος όσο και σύγχρονα) επιθυμούσαν να μελετήσουν-εξερευνήσουν. Η απόφαση της ένταξης σε συγκεκριμένη ομάδα εργασίας δεν ελήφθη αμέσως, αλλά δόθηκε χρόνος συζήτησης και διεργασίας της ομάδας συζητώντας στην ολομέλεια και με τις εκπαιδευτικούς το περιεχόμενο της δράσης.

Κατόπιν, η κάθε ομάδα ξεχωριστά και με τη συνδρομή των εκπαιδευτικών αναζήτησε παλαιότερα και σύγχρονα κτήρια και μνημεία της χώρας που επέλεξε να διερευνήσει.

Στη συνέχεια, οι ομάδες αναζήτησαν την ιστορία των επιλεγμένων κτηρίων και μνημείων, τον τρόπο που φτιάχτηκαν (κατόψεις, καλλιτέχνη/αρχιτέκτονα κλπ.) και παράγααν με το υλικό που συνέλεξαν (φωτογραφίες κλπ) ΡΡΤ. Παράλληλα, τα παιδιά προσπάθησαν να ανεύρουν στην μητρική τους γλώσσα ποιήματα που περιέχουν στους στίχους τους λέξεις που αποτυπώνουν γεωμετρικά σχήματα (κύκλος, τρίγωνο κλπ).

Τέλος, οι συμμετέχοντες παρουσίασαν τα αποτελέσματα της δράσης τους στους συμμαθητές τους στην αίθουσα εκδηλώσεων του σχολείου.

Tips

- Αν το επιτρέπουν οι συνθήκες και οι δεξιότητές μας κάνουμε τις δικές μας μακέτες, κατασκευές ή ζωγραφίες εμπνευσμένες απ' ό,τι μελετήσαμε.
- Μαθαίνουμε όλοι μαζί, εκπαιδευτικοί και μαθητές, τα βασικά γεωμετρικά σχήματα (κύκλος, τρίγωνο, τετράγωνο κλπ) στην ελληνική και σε όλες τις γλώσσες των παιδιών που συμμετέχουν στη δράση με παιγνιώδη τρόπο, σχηματίζοντάς τα, ως ομάδα σε ολομέλεια, στην τάξη ή στον προαύλιο χώρο του σχολείου όσες φορές χρειάζεται ώστε να εμπεδωθούν. Κατόπιν, κάθε φορά που θα έρχεται η σειρά κάποιου να πει στη γλώσσα του το σχήμα που επιθυμεί, τα μέλη της ομάδας χρειάζεται να είναι σε εγρήγορση ώστε να το καταλάβει και να σχηματίσει.

Υλικά/πηγές

1. Η/Υ
2. φύλλα Α4
3. flipchart

3^ο ΓΕΛ Ν. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑΣ
«ΜΙΛΤΟΣ ΚΟΥΝΤΟΥΡΑΣ»

Είμαστε όλοι πρόσφυγες – We are all refugees

ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΡΙΕΣ
ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ ΔΗΜΗΤΡΟΥΚΑ
ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ ΣΟΥΜΠΑΣΗ

Είμαστε όλοι πρόσφυγες – We are all refugees

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Θέμα: Αλληλοδιδασκαλία γλωσσών

Σκοπός: Η εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας και η γνωριμία με τις γλώσσες όλων των μαθητών

Τρόπος εφαρμογής: Δημιουργία διδακτικού σεναρίου από τον εκπαιδευτικό με βάση την παιδαγωγική προσέγγιση της suggestopedia και σταδιακή εφαρμογή του διδακτικού σεναρίου. Ο εκπαιδευτικός λαμβάνει υπόψη το διαφορετικό υπόβαθρο των μαθητών και τις διαφορετικές μητρικές τους γλώσσες, δίνει έμφαση σε βιωματικές ασκήσεις, τη μεικτή και τη συμπεριληπτική μάθηση και ενθαρρύνει τη συνομιλία και συνεργασία όλων των μαθητών μεταξύ τους.

ΣΤΟΧΟΙ

Η δράση είχε ως στόχο:

1. Καλλιέργεια ενσυναίσθησης και γνωριμίας/εξοικείωσης με το προσφυγικό ζήτημα.
2. Συνεργασία μαθητών, αλλόγλωσσων και μη και δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού από τους ίδιους τους μαθητές.
3. Γνωριμία των διαφορετικών πολιτισμών των μαθητών μέσα από βιωματικές δραστηριότητες.
4. Επιτάχυνση της απόκτησης της επικοινωνιακής ικανότητας των προσφύγων μαθητών στην ελληνική και την αγγλική γλώσσα.

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ

μαθησιακά αποτελέσματα

1. Ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των μαθητών.
2. Κοινωνικοποίηση των μαθητών με προσφυγικό υπόβαθρο, αλλά και των απομονωμένων και ευάλωτων μαθητών του σχολείου.
3. Καλλιέργεια της δημιουργικότητας και ενίσχυση των δεξιοτήτων μάθησης.
4. Συνεργασία εκπαιδευτικών συναφών ειδικοτήτων (γλώσσες και ιστορία).

ΑΞΙΕΣ

Σεβασμός στη
διαφορετικότητα
Συμμετοχικότητα

ΣΤΑΣΕΙΣ

Ενσυναίσθηση

ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Συνεργασία/
Επικοινωνία

ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

ΓΝΩΣΗ & ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

Δραστηριότητα

Ο εκπαιδευτικός ελληνικών ή ξένων γλωσσών δημιουργεί ένα διδακτικό σενάριο βασισμένο στην παιδαγωγική προσέγγιση της suggestopedia, τη συμπεριληπτική και τη μεικτή μάθηση. Το διδακτικό σενάριο περιλαμβάνει συνεργατική συγγραφή ιστοριών, αφήγηση ιστοριών, δημιουργία τραγουδιών, θεατρικό παιχνίδι, δημιουργία blog και άλλες δραστηριότητες με βάση το προφίλ των μαθητών (μητρική γλώσσα, χώρα καταγωγής, χρόνια φοίτησης στο σχολείο, χρόνια παραμονής στην Ελλάδα) και τις εκπαιδευτικές τους ανάγκες.

Αρχικά, συστήνονται όμιλοι με συμμετοχή μαθητών, προσφύγων και μη. Οι όμιλοι εστιάζουν στη μουσική, το θέατρο, τη ζωγραφική και άλλες τέχνες. Στο πλαίσιο των ομίλων δημιουργήθηκε πανό με θέμα τη διαφορετικότητα και τίτλο

«είμαστε όλοι πρόσφυγες». Οι μαθητές ζωγράρισαν πανό με τις σημαίες των προσφύγων μαθητών, αλλά και τα σύμβολα της ψυχικής ασθένειας, της ΛΟΑΤΚΙ κοινότητας και του αυτισμού. Επίσης, μαθητές της Α' και Β' Λυκείου δούλεψαν με θεατρολόγο τη μεθοδολογία του καταπιεσμένου προκειμένου να πραγματοποιήσουν μια θεατρική παράσταση. Στο πλαίσιο του ομίλου μουσικής, μαθητές και των τριών τάξεων του Λυκείου έκαναν πρόβα τραγούδια για την ειρήνη και την αλληλεγγύη όπως το Imagine και το We are the world συνοδεία μουσικών οργάνων, τα οποία παρουσίασαν στην αντιρατσιστική γιορτή. Ακόμη συνέθεσαν ένα δικό τους τραγούδι με τίτλο we r all refugees, το οποίο έντυσαν με hip hop ρυθμό και ηχογράφησαν.

Tips

● Απαιτείται πολύ καλή συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών με ίδιο αλλά και διαφορετικό αντικείμενο διδασκαλίας, αλλά και συνεργασία με εξωτερικούς συνεργάτες και φορείς οι οποίοι θα εμπλουτίσουν τη δυναμική του σχολείου και θα διευρύνουν τις δημιουργικές δυνατότητες των μελών του. Όσον αφορά το διδακτικό σενάριο, μπορεί να εμπλουτιστεί με επικοινωνιακές περιστάσεις από την καθημερινότητα των προσφύγων.

Υλικά/πηγές

1. Διδακτικό σενάριο (ΕΙΜΑΣΤΕ ΟΛΟΙ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ)
2. Φάκελος προϊόντων διδακτικού σεναρίου <https://drive.google.com/drive/folders/10IPW5hPXMyie4tHz8XNXdNsCgIYxVLea?usp=sharing>
3. Φάκελος προϊόντων αλληλοδιδασκαλίας των γλωσσών μας <https://drive.google.com/drive/folders/1MF3u-PUALsmallLC-9YjoCAK8ArtKyikh?usp=sharing>
4. Φάκελοι προϊόντων ευαισθητοποίησης
https://drive.google.com/drive/folders/1lzS_ioYJo9U8mV_X7nnHeAqoMGhLFT-9w?usp=sharing
και <https://drive.google.com/drive/folders/1Cw9sJM59OAZEULV83sMMIS1D-fsIVnqyx?usp=sharing>

↑ 3^ο ΓΕΛ ΚΑΒΑΛΑΣ

Ημέρα Δράσης με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα κατά του Ρατσισμού και της Ξενοφοβίας

21 Μαρτίου

ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΡΙΑ

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΜΙΤΣΙΑΛΗ

ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΑΔΑΜΟΣ (ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ)

ΜΑΡΙΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ (ΥΠΟΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ)

ΜΑΡΙΑ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΥ (ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ)

ΜΑΡΙΑ ΓΡΑΜΜΕΝΟΥ (ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ)

Ημέρα Δράσης με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα κατά του Ρατσισμού και της Ξενοφοβίας (21 Μαρτίου)

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Στις 21 Μαρτίου 2022, Παγκόσμια Ημέρα κατά του Ρατσισμού & της Ξενοφοβίας, οργανώθηκε στο σχολείο μια Ημέρα Δράσης κατά του Ρατσισμού, όπου πραγματοποιήθηκαν ομαδοσυνεργατικές & θεατροπαιδαγωγικές βιωματικές δράσεις στις οποίες συμμετείχαν γηγενείς μαθητές/τριες του σχολείου, 2 μαθήτριες με προσφυγικό/μεταναστευτικό προφίλ από την Τάξη Υποδοχής και 12 μαθητές/τριες & 4 εκπαιδευτικοί από σχολεία της Γαλλίας & της Σλοβενίας (από ένα πρόγραμμα Erasmus όπου παράλληλα συμμετείχε το σχολείο αυτήν τη χρονιά). Τα παιδιά συγκρότησαν μια πολυπολιτισμική & πολυσυλλεκτική ομάδα όπου κυριάρχησαν η ανθρώπινη επαφή, η αποδοχή & η ενσυναίσθηση ως κοινός παρονομαστής όλων των δράσεων. Τη συγκεκριμένη ημέρα, εκπαιδευτικοί & μαθητές/τριες, συζητήσανε για την προσφυγιά, την έμφυλη βία, την κοινωνική αδικία & ανισότητα, την καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και με αφορμή τα όσα συζητήθηκαν, συμμετείχαν σε ανάλογες βιωματικές δράσεις.

ΣΤΟΧΟΙ

Η δράση είχε ως στόχο:

1. Οι πρόσφυγες μαθητές/τριες να αισθανθούν μέρος της σχολικής κοινότητας.
2. Οι μαθητές/τριες να αναπτύξουν διαπολιτισμική ευαισθησία μέσα από την οπτική αποδοχής & ανεκτικότητας προς διαφορετικούς πολιτισμούς, «την εξοικείωση με το διαφορετικό & το ενδιαφέρον για την πολυμορφία».
3. Το σχολείο να συνεργαστεί με άλλα προγράμματα και άλλα σχολεία σε μια εκδήλωση σχετική με τα στερεότυπα, τον ρατσισμό και τα δικαιώματα των προσφύγων.

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ μαθησιακά αποτελέσματα

1. Οι μαθητές/τριες του σχολείου (γγενείς και πρόσφυγες) του σχολείου να αλληλεπιδρούν, να συνεργάζονται μεταξύ τους, αλλά και με μαθητικό πληθυσμό άλλων σχολείων, όπως και με την εκπαιδευτική κοινότητα.
2. Οι μαθητές/τριες πρόσφυγες να έχουν πρόσβαση σε κάθε πληροφορία και σχολική δραστηριότητα και να συμμετέχουν κατά βούληση σε αυτές.

ΑΞΙΕΣ

Απόδοση αξίας στην πολιτισμική πολυμορφία

- 8 Προάγει την άποψη ότι θα πρέπει πάντοτε να επιδιώκουμε την αμοιβαία κατανόηση και τον ουσιαστικό διάλογο ανάμεσα στους ανθρώπους και στις ομάδες που θεωρείται ότι «διαφέρουν» μεταξύ τους γνωρίζεται.

B

Δεκτικότητα στην πολιτισμική ετερότητα

- 00 Επιζητά και θεωρεί ευπρόσδεκτες τις ευκαιρίες για συναντήσεις με ανθρώπους που έχουν διαφορετικές αξίες, συνήθειες και συμπεριφορά

M

Σεβασμός

- 00 Αντιμετωπίζει όλους τους ανθρώπους με σεβασμό ανεξαρτήτως του πολιτισμικού τους υπόβαθρου

ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Δεξιότητες συνεργασίας

- 00 Οικοδομεί θετικές σχέσεις με άλλους ανθρώπους σε μια ομάδα

Αυτεπάρκεια

- 00 Εκφράζει την πεποίθηση ότι μπορεί να υλοποιεί τις δραστηριότητες που έχει σχεδιάσει

Ανεκτικότητα στην αμφισημία

- 00 Συνεργάζεται καλά με άλλους ανθρώπους που έχουν πολλές διαφορετικές απόψεις

ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

Γνώση και κριτική κατανόηση του κόσμου

- 00 Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τις γενεσιουργές αιτίες της καταπάτησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, μεταξύ άλλων τον ρόλο των στερεοτύπων και της προκατάληψης στις διαδικασίες που οδηγούν σε παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων

ΓΝΩΣΗ & ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

Δραστηριότητα

Για να υλοποιηθεί η «Ημέρα Δράσης κατά του Ρατσισμού» προηγήθηκε μια πολύ καλή προετοιμασία από την εκπαιδευτική και μαθητική κοινότητα του σχολείου. Συγκεκριμένα, οι εκπαιδευτικοί του σχολείου **επέλεξαν ποιες δραστηριότητες θα υλοποιούσαν κατά την Ημέρα Δράσης**. Ο καθένας/καθεμία ανέλαβε την ευθύνη σχεδιασμού και προετοιμασίας για κάποια ή κάποιες από αυτές.

Κάποιες από τις δραστηριότητες που επιλέχθηκαν και άρχισαν να σχεδιάζονται για την Ημέρα Δράσης, **είχαν ήδη ξεκινήσει να υλοποιούνται στο σχολείο**, και την Ημέρα Δράσης θα ολοκληρώνονταν με κάποια παρουσίαση τους.

- Για παράδειγμα, η εκπαιδευτικός της Τάξης Υποδοχής από την έναρξη της σχολικής χρονιάς είχε εντοπίσει το ενδιαφέρον των δυο προσφύγων μαθητριών της για τη ζωγραφική και έτσι είχαν αρχίσει να συγκεντρώνουν ζωγραφιές που αποτύπωναν είτε σκέψεις και συναισθήματα των μαθητριών για τη σχολική καθημερινότητα τους, είτε στοιχεία γνωριμίας από την χώρα καταγωγής τους. Οι ζωγραφιές που θα συγκεντρωνόντουσαν, θα αποτελούσαν το υλικό για μια έκθεση ζωγραφικής κατά την Ημέρα Δράσης.

- Στην ίδια περίπτωση, ανήκει και μια άλλη δραστηριότητα που είχε αρχίσει να υλοποιείται στο σχολείο από την έναρξη της σχολικής χρονιάς. Το σχολείο είχε ήδη προβεί σε μια διαδικασία μετάφρασης όλων των ανακοινώσεων που βρίσκονταν στους κοινόχρηστους χώρους του, αλλά και δημιουργίας πολυγλωσσικών πινακίδων με στόχο την προσβασιμότητα στην πληροφορία και την εύκολη μετακίνηση από χώρο σε χώρο για όλους/όλες τους/τις μαθητές/τριες του σχολείου. Έτσι είχαν ήδη αρχίσει να μεταφράζονται αναρτημένες ανακοινώσεις, αλλά και να δημιουργούνται πολυγλωσσικές πινακίδες που ανέφεραν στα ελληνικά, στα αγγλικά και στα φαρσί προς τα πού είναι τα γραφεία των καθηγητών, προς τα πού είναι το κυλικείο κλπ. Κατά την Ημέρα Δράσης οι μαθητές/τριες του σχολείου θα προέβαιναν σε μια ξενάγηση του σχολείου τους στους/στις μαθητές/τριες των άλλων σχολείων, κάνοντας ειδική μνεία σε αυτές τις πολυγλωσσικές πινακίδες και στην αναγκαιότητα τους για μια καθολική πρόσβαση στην πληροφορία και συνύπαρξη στο χώρο του σχολείου.

- Τέλος, μια επιπλέον δράση που επιλέχθηκε για την Ημέρα Δράσης και είχε αρχίσει να προετοιμάζεται ήδη,

ήταν η παρουσίαση ενός δρώμενου για την έμφυλη βία. Μια εκπαιδευτικός του σχολείου με αφορμή τη συμμετοχή της σε έναν επιμορφωτικό κύκλο ενός άλλου προγράμματος για τα ανθρώπινα δικαιώματα, είχε αρχίσει να δουλεύει με μια ομάδα μαθητριών της πάνω στα έμφυλα στερεότυπα. Επέλεξε κατά την Ημέρα Δράσης μας να παρουσιάσει και ένα δρώμενο που θα είχε ετοιμάσει με την ομάδα της.

Κάποιες άλλες δράσεις που επιλέχθηκαν να σχεδιαστούν για την Ημέρα Δράσης, θα υλοποιούνταν **κατευθείαν εκείνη την ημέρα**. Πρόκειται για κοινές καλλιτεχνικές δραστηριότητες όπου θα συμμετείχαν **γηγενείς και πρόσφυγες** μαθητές/τριες του σχολείου, αλλά και οι **φιλοξενούμενοι μαθητές από το πρόγραμμα Erasmus**.

- Μια από αυτές ήταν η δημιουργία ενός παγκόσμιου χάρτη, όπου πάνω το κάθε παιδί θα έγραφε το όνομα του στο σημείο όπου βρίσκεται είτε η χώρα καταγωγής του, είτε η χώρα διαμονής του.

- Επιπλέον, επιλέχθηκε την ίδια ημέρα να γίνει προβολή ενός παλιότερου βίντεο που είχαν ετοιμάσει προηγουμένοι μαθητές με θέμα τον πόλεμο.

- Αφού επιλέχθηκαν οι δράσεις που θα υλοποιούνταν κάθε εκπαιδευτικός που είχε αναλάβει την εκάστοτε δράση, προετοίμασε τους/τις μαθήτριες που θα συμμετείχαν σε αυτήν (γηγενείς και πρόσφυγες). Στην ουσία, δημιουργήθηκαν διαφορετικές ομάδες εργασίας ανάλογα με την εκάστοτε δράση που ήταν να προετοιμαστεί. Κάθε δραστηριότητα είχε μια διαφορετική διαδρομή προετοιμασίας, ανάλογα με το περιεχόμενο της.

Υλικά/πηγές

1. Λινκ από τα τοπικά μέσα όπου αναρτήθηκε κείμενο με την Ημέρα Δράσης που υλοποιήθηκε στις 21 Μάρτη

(στα λινκ αναφέρεται η άφιξη των παιδιών από το πρόγραμμα Erasmus, με αφορμή την οποία το σχολείο υλοποίησε τις δράσεις από το σχέδιο δράσης και με τα παιδιά από την τάξη υποδοχής κ με τη 'β λυκείου)

http://www.neapolisnews.gr/to-3%ce%bf-%ce%b3%ce%b5%ce%bb-%ce%ba-%ce%b1%ce%b2%ce%ac%ce%bb%ce%b1%cf%82-%cf%86%ce%b9%ce%bb%ce%bf%ce%be%ce%ad%ce%bd%ce%b7%cf%83%ce%b5-%ce%b1%ce%bd%cf%84%ce%b9%cf%80%cf%81%ce%bf%cf%83%cf%89%cf%80/?fbclid=IwAR1op1_qD-Vq7tn1AXS0etO4RMC_sa-eAAmgOml2ikd_IAGPtOyzS0bGN7Zk

<https://www.kavalapost.gr/kinonia/276305/to-3o-gel-kavalas-filoxenise-kathigites-kai-mathites-apo-gallia-kai-slovenia-fotografies/?fbclid=IwAR1Koj2YLcr0KBi3B7D-VmZjtDWGsrpPkSOkqNnpPJBedeFJuDlBvb6e2HIM>

https://www.proininews.gr/symmetochi-toy-3oy-gel-kavalas-se-drasi-erasmus-fotografies/?fbclid=IwAR2KXaajGqKcvisUiBOI1LL_wYBW09_MMgGn-VRv40cs06S4AaiBZj8ZBec

2. Ανανέωση ιστοσελίδας σχολείου: <https://mrdimitriadou2022.weebly.com/>

3. Βίντεο που ετοιμάστηκε για την συμμετοχή του σχολείου στο πρόγραμμα:

<https://youtu.be/QrBWCSjnmoo>

↑ 6^ο ΓΕΛ ΑΙΓΑΛΕΩ

Ο λόγος στα μαθητικά συμβούλια!

ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΡΙΑ
ΚΑΤΕΡΙΝΑ
ΠΑΠΑΣΙΜΑΚΗ

Ο λόγος στα μαθητικά συμβούλια!

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Η παρούσα πρακτική εντάσσεται στο πλαίσιο των δράσεων προετοιμασίας, ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης που διοργανώνονται από το σχολείο και απευθύνονται τόσο στις/στους μαθήτριες/ές πρόσφυγες όσο και στην ήδη υπάρχουσα μαθητική κοινότητα του σχολείου. Η εξοικείωση των παιδιών με τις δημοκρατικές αξίες και τον ρόλο των ενεργών πολιτών περιλαμβάνει ή θα πρέπει να περιλαμβάνει κίνητρα και βιώματα στην καθημερινή τους πρακτική μέσα στο σχολείο. Κατά συνέπεια, η ενεργοποίηση των μαθητικών συμβουλίων του σχολείου (15μελούς σχολείου και 5μελούς τμημάτων) γίνεται με σκοπό τη διαμόρφωση και ενίσχυση της πολιτειακής συνείδησης της μαθητικής, αλλά και της σχολικής κοινότητας συνολικά μέσα από την υπευθυνότητα και το σεβασμό που θα επιδείξουν όλα τα μέλη στην άσκηση του θεσμικού ρόλου των μαθητικών συμβουλίων.

ΣΤΟΧΟΙ

Η δράση είχε ως στόχο:

1. Η ομάδα εργασίας των εκπαιδευτικών του σχολείου να ενημερώσει το 15μελές συμβούλιο του σχολείου για τον ερχομό μαθητριών/ών προσφύγων.
2. Το 15μελές συμβούλιο συνεδριάζει και δεσμεύεται με συγκεκριμένες αποφάσεις για τις δράσεις του σχετικά με τον ερχομό των μαθητριών/ών προσφύγων.
3. Αντιπροσωπεία του 15μελούς ενημερώνει εκπροσώπους των τμημάτων στα οποία θα φοιτήσουν οι μαθήτριες/ές πρόσφυγες και συνεργάζονται μαζί για να προετοιμάσουν την υποδοχή και υποστήριξη των καινούριων μαθητριών και μαθητών.
4. Η μαθητική κοινότητα του σχολείου και οι μαθήτριες/ές πρόσφυγες συναντιούνται, γνωρίζονται και προχωράνε σε συνεργατικές δράσεις.

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ μαθησιακά αποτελέσματα

1. Να συνεργαστούν σε ένα κοινό σκοπό οι εκπαιδευτικοί και η μαθητική κοινότητα του σχολείου.
2. Να ενεργοποιηθεί το 15μελές του σχολείου σε θέματα δημοκρατικού πολιτισμού και πολιτειακής συνείδησης.
3. Να γνωριστούν και να συνεργαστούν δημιουργικά οι μαθήτριες/ές πρόσφυγες και οι άλλοι/ες μαθητές/τριες του σχολείου.

ΑΞΙΕΣ

Απόδοση αξίας στη δημοκρατία, τη δικαιοσύνη, την ισονομία, την ισότητα και το κράτος δικαίου

- 12 Υποστηρίζει ότι τα σχολεία θα πρέπει να διδάσκουν στους μαθητές τη δημοκρατία και τον τρόπο που πρέπει να ενεργούν ως δημοκρατικοί πολίτες **B**
- 16 Διατυπώνει την άποψη ότι ένας δημόσιος λειτουργός που ασκεί εξουσία, δεν θα πρέπει να καταχράται τη θέση του και να υπερβαίνει τα όρια της νόμιμης εξουσίας του **M**
- 19 Διατυπώνει την άποψη ότι οι πληροφορίες σχετικά με τις δημόσιες πολιτικές και την εφαρμογή τους θα πρέπει να είναι διαθέσιμες στο κοινό **Π**

ΣΤΑΣΕΙΣ

Πολιτειακή συνείδηση

- 33 Εκφράζει προθυμία να συνεργαστεί και να δουλέψει με άλλους **B**
- 35 Εκφράζει προθυμία να συνεργαστεί και να δουλέψει με άλλους **M**
- 37 Εκφράζει προθυμία να συνεργαστεί και να δουλέψει με άλλους **Π**

ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Δεξιότητες συνεργασίας

- 94 Οικοδομεί θετικές σχέσεις με άλλους ανθρώπους σε μια ομάδα **B**
- 97 Όταν εργάζεται ως μέλος μιας ομάδας ενημερώνει τους άλλους για τυχόν συναφείς ή χρήσιμες πληροφορίες **M**
- 98 Εμπνέει ενθουσιασμό στα μέλη της ομάδας ώστε να επιτυγχάνονται οι κοινοί στόχοι. **Π**

ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

Γνώση και κριτική κατανόηση του κόσμου

- 117 Μπορεί να εξηγήσει τη σημασία βασικών πολιτικών εννοιών όπως δημοκρατία, ελευθερία, ιδιότητα του πολίτη, δικαιώματα και υποχρεώσεις. **B**
- 124 Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τη σχέση ανάμεσα στα ανθρώπινα δικαιώματα, στη δημοκρατία, την ειρήνη και την ασφάλεια σε έναν παγκοσμιοποιημένο κόσμο. **M**
- 130 Μπορεί να περιγράφει τους διάφορους τρόπους με τους οποίους οι πολίτες μπορεί να επηρεάσουν την πολιτική **Π**

ΓΝΩΣΗ & ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ**Περιγραφή**

Η συντονίστρια του προγράμματος Δέσποινα Τσόπογλου σε συνεργασία με την Δ/ση του σχολείου και την ομάδα εργασίας των εκπαιδευτικών που είχαν αναλάβει την υποστήριξη του προγράμματος καλούν σε συνάντηση το 15μελές του σχολείου. Έγινε ενημέρωση για την εγγραφή των παιδιών και για τις τάξεις στις οποίες θα φοιτήσουν. Ταυτόχρονα ενημερώθηκαν για σημαντικά στοιχεία της πολιτισμικής τους ταυτότητας. Στη συνέχεια το 15μελές συνεδρίασε ώστε να συζητήσει και να δεσμευτεί με συγκεκριμένες αποφάσεις για τον τρόπο με τον οποίο θα διαχειριστούν τον ερχομό των μαθητριών/ών προσφύγων.

Οι εκπρόσωποι του 15μελούς ενημέρωσαν τα συμβούλια των αντίστοιχων τάξεων και ορίστηκε μία/ένας εκπρόσωπος από τα αντίστοιχα τμήματα ως υποστηρικτικό και διευκολυντικό μέλος για την ομαλή προσαρμογή και ένταξη των μαθητριών/ών προσφύγων. Παράλληλα, τα 5μελή συμβούλια των αντίστοιχων τμημάτων, ακολουθώντας τις αποφάσεις του 15μελούς οργάνωσαν τις δράσεις καλωσορίσματος και γνωριμίας.

Τις επόμενες μέρες πραγματοποιήθηκε συνάντηση και γνωριμία των μαθητριών και των μαθητών. Το 15μελές σε ειδικό

χώρο (βιβλιοθήκη, αίθουσα εκδηλώσεων) υποδέχτηκε τις/τους νέες/ους μαθήτριες/ές. Στη συνέχεια διοργανώθηκαν δραστηριότητες γνωριμίας στα αντίστοιχα τμήματα. Στο τέλος και ως κλείσιμο της συνάντησης πραγματοποιήθηκαν ομαδικές δραστηριότητες στο προαύλιο του σχολείου και αναρτήθηκαν μεταφρασμένες πινακίδες σε σημαντικά σημεία του σχολείου.

Ολοκληρώνοντας αυτή την πρώτη φάση γνωριμίας, και ως ένα τρόπο αποτίμησης των δράσεων, οδηγηθήκαμε σε μια αναστοχαστική συζήτηση της ομάδας των εκπαιδευτικών και αντιπροσωπείας των μαθητικών συμβουλίων σχετικά με τις δράσεις υποδοχής των μαθητριών/ών προσφύγων με σκοπό ταυτόχρονα τον σχεδιασμό των επόμενων βημάτων.

Θα πρέπει, ωστόσο, να σημειωθεί ότι η αναστοχαστική συζήτηση, πέρα από την αποτίμηση της συγκεκριμένης δράσης, θα πρέπει να επαναλαμβάνεται τακτικά ώστε τα παιδιά να μπορούν να βλέπουν και να αξιολογούν τα αποτελέσματα των αποφάσεών τους, αλλά και σε κάθε περίπτωση για να εγκαθιδρύνουν μια ουσιαστική συνεργασία μεταξύ τους.

Tips

- Οι συνεργατικές δράσεις της μαθητικής κοινότητας και των μαθητριών/ών προσφύγων θα μπορούσαν να είναι η ανάρτηση μεταφρασμένων πινακίδων σε σημαντικά σημεία του σχολικού χώρου, η συνάντηση και γνωριμία με τους καθηγητές ή και ακόμη ενημέρωση για τη λειτουργία των συμβουλίων και αν αυτό είναι εφικτό η ανάδειξη μίας/ενός εκπροσώπου από τις/τους μαθήτριες/ές πρόσφυγες. Η απόφαση για τη δράση που θα πραγματοποιηθεί σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να λάβει υπόψη τη σύνθεση, τη δυναμική και τις ανάγκες του συγκεκριμένου σχολικού πλαισίου.

↑ 27^ο ΓΕΛ ΑΘΗΝΩΝ

Διαβάζοντας μια αίτηση σε άλλη γλώσσα

ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΡΙΑ
ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΑ
ΝΙΚΟΛΟΥΔΗ

Διαβάζοντας μια αίτηση σε άλλη γλώσσα!

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Στη συγκεκριμένη δραστηριότητα, υλοποιήθηκε ένα παιχνίδι ρόλων, το οποίο έφερε όλους/όλες τους/ τις συμμετέχοντες/-ουσες αντιμέτωπους/ες με τη δυσκολία της επικοινωνίας όταν δεν υπάρχει κοινός γλωσσικός κώδικας. Στο παιχνίδι ρόλων έλαβαν μέρος όλοι/ες συμπεριλαμβανομένης και της επιμορφώτριας. Η δραστηριότητα υλοποιήθηκε στο πλαίσιο της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών σε θέματα συμπερίληψης παιδιών προσφύγων. Σκοπός της ήταν η καλλιέργεια της ενσυναίσθησης και η κατανόηση αντιδράσεων και συμπεριφορών των μαθητών/-τριών που δεν κατείχαν τη γλώσσα των γηγενών συμμαθητών/-τριών τους.

ΣΤΟΧΟΙ

Η δράση είχε ως στόχο οι εκπαιδευτικοί να:

1. Κατανοήσουν και να συναισθανθούν τις δυσκολίες της γλώσσας σε άτομα που δεν την έχουν ως μητρική.
2. Αναζητήσουν τρόπους διαχείρισης τέτοιων καταστάσεων.
3. Να βάζουν ατομικούς στόχους, προσαρμοσμένους στις ανάγκες των μαθητών.
4. Να εφαρμόζουν συμπεριληπτικές πρακτικές και διαφοροποιημένη διδασκαλία στην εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας.

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ

μαθησιακά αποτελέσματα

Οι εκπαιδευτικοί να είναι σε θέση να:

1. Να θέτουν ατομικούς στόχους, με βάση τις ανάγκες των μαθητών. Αναζητήσουν τρόπους διαχείρισης τέτοιων καταστάσεων.
2. Να εφαρμόσουν πρακτικές συμπερίληψης και διαφοροποιημένης παιδαγωγικής στη διδασκαλία τους.
3. Να εφαρμόσουν δεξιότητες δημοκρατικού πολιτισμού στη γενικότερη λειτουργία του σχολείου.

ΑΞΙΕΣ

Απόδοση αξίας της πολιτισμικής διαφοράς

- 11 Υποστηρίζει ότι ο διαπολιτισμικός διάλογος θα πρέπει να χρησιμοποιείται για την ανάπτυξη του σεβασμού και της κουλτούρας της «συνύπαρξης».

Π

ΣΤΑΣΕΙΣ

Υπευθυνότητα

- 40 Αν αντιληφθεί ότι υποτιμάει τα συναισθήματα κάποιου, μπορεί να επανορθώσει.

Β

ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Ευελιξία και προσαρμοστικότητα

- 85 Οικοδομεί θετικές σχέσεις με άλλους ανθρώπους σε μια ομάδα

Μ

ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

Γνώση και κριτική κατανόηση του εαυτού

- 109 Μπορεί να ασκήσει αυτοκριτική, αφού εξετάσει διάφορες προοπτικές.

Μ

ΓΝΩΣΗ & ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

Δραστηριότητα

Η επιμορφώτρια χώρισε τους/ τις εκπαιδευτικούς σε ομάδες των 3-4 ατόμων και τους παρουσίασε τη συνθήκη:

Η κάθε ομάδα ήταν μία οικογένεια που βρισκόταν σε ένα Κέντρο Υποδοχής Προσφύγων. Μία από όλες τις οικογένειες θα έφευγε από την Ελλάδα και θα πήγαινε σε χώρα της Κεντρικής Ευρώπης. Θα έπρεπε να συμπληρώσουν μία αίτηση. Ο διερμηνέας εκείνη την ημέρα έλειπε και η αίτηση θα έπρεπε να συμπληρωθεί άμεσα. Διαφορετικά η επιθυμία τους για να φύγουν από την Ελλάδα δεν επρόκειτο να πραγματοποιηθεί.

Η επιμορφώτρια μοίρασε σε κάθε οικογένεια την αίτηση (από το υλικό της Ύπατης Αρμοστείας), φράσεις της οποίας είναι γραμμένες σε πολλές – διαφορετικές γλώσσες.

Τους ζήτησε μέσα σε συγκεκριμένο χρόνο (10 λεπτά) να συμπληρώσουν την αίτηση.

Η επιμορφώτρια είχε το ρόλο της υπάλληλου που θα δεχτεί τις συμπληρωμένες αιτήσεις.

Οι εκπαιδευτικοί συζήτησαν στις ομάδες τους για να συμπληρώσουν την αίτηση.

Συνδύαζαν πρότερες εμπειρίες, είκαζαν από τα συμφραζόμενα, ή από κάποια σύμβολα που μπορεί να γνώριζαν και εξέφραζαν τις απόψεις τους για το τι πιθανόν μπορούσε να έλεγε το κείμενο.

Συμπλήρωσαν τις φράσεις από ορισμένες γλώσσες που γνωρίζουν. Αφού ολοκληρώθηκε ο χρόνος, έπρεπε να καταθέσουν στην υπάλληλο τις αιτήσεις.

Οι αιτήσεις δε γίνονταν δεκτές γιατί δεν είχαν συμπληρωθεί σωστά.

Το παιχνίδι ρόλων διήρκησε ένα τέταρτο (15 λεπτά). Σε αυτό το παιχνίδι συμμετείχαν τα μέλη κάθε ομάδας εκπαιδευτικών και η επιμορφώτρια. Οι ομάδες των εκπαιδευτικών υποδύθηκαν τις οικογένειες των προσφύγων που κατέθεσαν την αίτηση και η επιμορφώτρια την υπάλληλο που τις δέχτηκε. Και οι δύο πλευρές επιχειρηματολόγησαν και τεκμηρίωσαν τις θέσεις τους: Οι μεν οικογένειες, ότι δεν καταλάβαιναν τι έγραφαν οι αιτήσεις, αλλά ήθελαν οπωσδήποτε να φύγουν από την Ελλάδα, η δε υπάλληλος ότι δεν μπορούσε να γίνουν δεκτές οι αιτήσεις, διότι δεν ήταν σωστά συμπληρωμένες.

Με την ολοκλήρωση του παιχνιδιού ρόλων, οι εκπαιδευτικοί συζήτησαν ανά ομάδες στην ολομέλεια για το πώς ένιωσαν (10 λεπτά). Οι ομάδες μοιράστηκαν τα συναισθήματά τους, τις αντιδράσεις που τους προκάλεσε η μη δυνατότητα συμπλήρωσης της αίτησης. Εξήγησαν αντίστοιχες αντιδράσεις μαθητών/-τριών τους και δικαιολόγησαν συμπεριφορές τους.

Στη συνέχεια οι εκπαιδευτικοί πρότειναν τρόπους (10 λεπτά), ώστε να διευκολύνεται η επικοινωνία ανάμεσα στους/στις μαθητές/-τριες και στην καλύτερη κατανόηση του περιεχομένου της διδασκαλίας, δίνοντας προτεραιότητα στις κοινωνικο-συναισθηματικές δεξιότητες.

Tips

- Αυτή η δραστηριότητα μπορεί να εφαρμοστεί σε μαθητές/-τριες μεγάλων τάξεων, καθώς και σε Έλληνες γονείς. Ισχύουν οι ίδιοι στόχοι σε οποιαδήποτε ομάδα εφαρμοστεί η δραστηριότητα (εκπαιδευτικοί, γηγενείς μαθητές, Έλληνες μαθητές).

Υλικά/πηγές

1. «Περάσματα» Ένα παιχνίδι ευαισθητοποίησης για τη ζωή των προσφύγων της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Ελλάδα

(https://www.unhcr.org/gr/wp-content/uploads/sites/10/2019/07/PASSAGES_GREEK_FINAL.pdf)

↑ 27^ο ΓΕΛ ΑΘΗΝΩΝ

Μαθαίνω για τον «άλλον»

ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΡΙΑ
ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΑ
ΝΙΚΟΛΟΥΔΗ

Μαθαίνω για τον «άλλον»

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Η συγκεκριμένη καλή πρακτική αναφερόταν στην πραγματοποίηση συνάντησης ενημέρωσης- ευαισθητοποίησης των γηγενών μαθητών/-τριών σε θέματα που αφορούσαν στους πρόσφυγες συμμαθητές τους. Ο συντονισμός της δραστηριότητας έγινε από την επιμορφώτρια και η παρουσίαση από τους/τις συντονιστές/-στριες των δύο Δομών Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων («Ινότη» και «Κυψέλη II, ΔΟΜ»), των οποίων τα παιδιά φοιτούσαν στο σχολείο. Σκοπός της δραστηριότητας ήταν οι γηγενείς μαθητές/τριες και οι εκπαιδευτικοί να μάθουν για τον τρόπο λειτουργίας των Δομών και για καταστάσεις που έχουν αντιμετωπίσει οι πρόσφυγες συμμαθητές τους (συνθήκες ζωής, δυσκολίες, συναισθήματα, κ.ά.), ώστε να είναι σε θέση να διαμορφώσουν το ανάλογο κλίμα στο σχολείο, καθώς και να σχεδιάσουν στοχευμένες δραστηριότητες και πρακτικές.

Η δραστηριότητα υλοποιήθηκε διαδικτυακά μέσα από την πλατφόρμα του σχολείου.

ΣΤΟΧΟΙ

Η δράση είχε ως στόχο οι γηγενείς μαθητές/-τριες να:

1. Συμπεριλάβουν τους πρόσφυγες συμμαθητές τους, στις αθλητικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις του σχολείου.
2. Συνεργαστούν και με πρόσφυγες συμμαθητές τους στο πλαίσιο μιας εργασίας του σχολείου.
3. Δημιουργήσουν περισσότερες ευκαιρίες συνεργασίας και επικοινωνίας με τους πρόσφυγες συμμαθητές τους στο πλαίσιο της σχολικής καθημερινότητας .
4. Διατηρήσουν δίαυλους επικοινωνίας με πρόσφυγες συμμαθητές τους και μετά τη λήξη του σχολείου.

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ

μαθησιακά αποτελέσματα

1. Να γίνουν «ορατοί» οι «αόρατοι» μαθητές/-τριες.
2. Όλοι/ες οι μαθητές/-τριες να λειτουργούν συμπεριληπτικά.
3. Να συνυπολογίζουν τις ανάγκες όλων των μαθητών/-τριών.
4. Οι γηγενείς μαθητές/-τριες να «μπουν στη θέση του 'άλλου'» και να δουν τα πράγματα και από μία άλλη οπτική.

ΑΞΙΕΣ

Απόδοση αξίας της πολιτισμικής διαφοράς

- 11 Υποστηρίζει ότι ο διαπολιτισμικός διάλογος θα πρέπει να χρησιμοποιείται για την ανάπτυξη του σεβασμού και της κουλτούρας της «συνύπαρξης».

Π

ΣΤΑΣΕΙΣ

Σεβασμός

- 29 Μεταχειρίζεται τους πάντες με σεβασμό ανεξαρτήτως της πολιτισμικής καταγωγής τους.

Μ

ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Ενσυναίσθηση

- 78 Προσπαθεί να καταλάβει καλύτερα τους άλλους, προσπαθώντας να φανταστεί τα πράγματα μέσα από τη δική τους οπτική.

Μ

ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

Γνώση και κριτική κατανόηση του εαυτού

- 110 Μπορεί να ασκήσει αυτοκριτική στις προκαταλήψεις και στις στερεοτυπικές απόψεις που έχει και σε ό,τι κρύβεται πίσω από αυτά.

Π

ΓΝΩΣΗ & ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

Δραστηριότητα

Αρχικά οι υποδιευθύντριες, σε συνεργασία με την επιμορφώτρια ενημέρωσαν το Σύλλογο Διδασκόντων για τη δραστηριότητα. Η επιμορφώτρια Επικοινωνήσε με τους υπεύθυνους των Δομών για να καθοριστεί η ημερομηνία και το περιεχόμενο της ενημερωτικής συνάντησης. Οι υποδιευθύντριες έστειλαν έγκαιρα το σύνδεσμο της τηλε-συνάντησης και τροποποίησαν το πρόγραμμα του Σχολείου για τη συγκεκριμένη ημέρα. Η επιμορφώτρια οργάνωσε τα πρακτικά ζητήματα της δραστηριότητας. Έγινε δοκιμαστική λειτουργία της πλατφόρμας του σχολείου.

Παράλληλα, και σε συνεργασία με τον/την συντονιστή/-στρια των δύο Δομών η επιμορφώτρια ετοίμασε ένα πλάνο με τους βασικούς άξονες, γύρω από τους οποίους θα γινόταν η παρουσίαση. Πρόθεση ήταν να αναφερθούν κύρια σημεία για τη λειτουργία και τη στελέχωση των Δομών Ασυμόδευτων Ανηλικών στις οποίες διαβιούσαν τα παιδιά, την απασχόληση τους μετά την επιστροφή τους από το σχολείο, τις δυσκολίες που αντιμετώπιζαν στη μελέτη τους, τις ανησυχίες τους σχετικά με τις νομικές διαδικασίες του καθεστώτος παραμονής τους στην Ελλάδα, την αγωνία τυχόν απόρριψης των αιτημάτων ασύλου και την επιστροφή στις χώρες τους ή στην Τουρκία, τις δυσκολίες που αντιμετώπιζαν στο σχολείο και γενικότερα στην καθημερινότητά τους.

Την ημέρα υλοποίησης της δραστηριότητας, μετά την παρουσίαση, δόθηκε ο λόγος στα παιδιά για να διατυπώσουν ερωτήσεις, απορίες και ακολούθησε συζήτηση. Τις ομάδες των παιδιών συντόνιζαν οι υπεύθυνες καθηγήτριες, τη ροή της ενημέρωσης, συντόνιζε η επιμορφώτρια. Η παρουσίασή έγινε χωρίς power point (αλλά μπορεί να γίνει και με χρήση αυτού), αλληλοσυμπληρώνοντας ο/η ένας/μία συντονιστής/-στρια τον/την άλλον/η. Οι ερωτήσεις των παιδιών αφορούσαν στην καθημερινότητα των προσφύγων συμμαθητών τους. Εκφράστηκαν απορίες, όπως γιατί οι μαθητές πρόσφυγες ενώ είχαν εγγραφεί δεν φοιτούσαν, πού βρίσκονταν το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα και αν επιθυμού-

σαν να επιστρέψουν στο σχολείο. Εκδηλώθηκε ενδιαφέρον να μάθουν τι σημαίνει αιτούντες ασύλου, ποιος είχε τη γονική μέριμνα αυτών των παιδιών, αν είχαν ιατρική περίθαλψη, ποιος τα συνόδευε σε περίπτωση ασθένειας, αν εξετάζονταν στο σχολείο, αν αξιολογούνταν με τον ίδιο τρόπο, αν είχαν τον ίδιο Μ.Ο. με τους γηγενείς μαθητές, από ποιες χώρες ήταν αυτά τα παιδιά, πώς υπήρχαν παιδιά αιτούντες ασύλου από χώρες που δεν ήταν σε εμπόλεμη κατάσταση. Το σημαντικό που ρώτησαν ήταν, εάν αυτά τα παιδιά μετά από όλα όσα πέρασαν είχαν «ζωντάνια». Αναφέρθηκαν σε ενέργειες που είχαν κάνει τα ίδια, για να προσεγγίσουν τους συμμαθητές τους πρόσφυγες. Εξέφρασαν την αμηχανία που είχαν στην προσπάθειά τους αυτή και απόρησαν όταν ο/η συντονιστής/-στρια των Δομών τους είπε, ότι και τα παιδιά πρόσφυγες ένιωθαν τα ίδια συναισθήματα. Διαπίστωσαν, ότι χρειαζόνταν χρόνο για να μπορέσουν να έρθουν πιο κοντά κι ότι, όταν άρχισαν να «γνωρίζονται», οι πρόσφυγες συμμαθητές τους σταμάτησαν να έρχονται στο σχολείο. Ρωτούσαν να μάθουν πού βρίσκονται κάποιοι από τους συμμαθητές τους και εξεδήλωσαν την επιθυμία να επικοινωνήσουν μαζί τους.

Ο/Η συντονιστής/-στρια απαντούσαν στις ερωτήσεις των παιδιών και τους παρουσίασαν του λόγους για τους οποίους τα παιδιά πρόσφυγες δε φοιτούσαν συχνά ή εγκατέλειπαν το σχολείο (μεγαλύτερη ηλικία από αυτή που προβλέπεται για την εγγραφή τους στο σχολείο, μη ύπαρξη οικογένειας για να τους πιέζει να πάνε στο σχολείο, ενδιαφέρον για επαγγελματική αποκατάσταση και για συγκέντρωση χρημάτων που θα στείλουν στις οικογένειές τους, η Ελλάδα δεν αποτελεί τελικό τόπο παραμονής, μη γνώση της ελληνικής γλώσσας, πρόβλημα επικοινωνίας, η αίσθηση ότι στο σχολείο νιώθουν πως «δεν υπάρχουν», πως είναι «αόρατοι»).

Τα παιδιά, μαθαίνοντας για το πώς ένιωθαν οι πρόσφυγες συμμαθητές τους, ανέλαβαν δράση και αποφάσισαν να τους στείλουν μηνύματα, λέγοντάς τους να έρθουν πάλι στο σχολείο.

Tips

- Λόγω covid, η συνάντηση πραγματοποιήθηκε διαδικτυακά. Μπορεί κάτω από άλλες συνθήκες να υλοποιηθεί διά-ζώσης. Η παρουσίαση από τον/την συντονιστή/στρια των δύο Δομών μπορεί να γίνει μια με τη χρήση power point. Σημαντικό είναι να δοθεί ο λόγος στα παιδιά.

Υλικά/πηγές

1. Πρόσβαση στο Διαδίκτυο
2. Laptop
3. Οθόνη προβολής

↑ 30^ο ΓΕΛ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σ' αυτό το σπίτι που 'ρθαμε

Επίσκεψη στον Ξενώνα Ασυνόδευτων Ανηλίκων της Άρσις
(με αφορμή τα Χριστούγεννα)

ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΡΙΑ
ΘΕΚΛΑ ΜΙΧΑΛΟΓΛΟΥ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ:
ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ

Σ' αυτό το σπίτι που 'ρθαμε

Επίσκεψη στον Ξενώνα Ασυνόδευτων Ανηλίκων της Άρσις (με αφορμή τα Χριστούγεννα)

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Με αφορμή τη γιορτή των Χριστουγέννων ομάδα παιδιών και εκπαιδευτικών επισκέφτηκε τη Δομή Ασυνόδευτων Ανηλίκων της «Άρσις», στην οποία διέμεναν 10 παιδιά πρόσφυγες που φοιτούσαν στο σχολείο. Η επίσκεψη πραγματοποιήθηκε στις 23 Δεκεμβρίου, την τελευταία ημέρα πριν διακοπές των Χριστουγέννων, προβάλλοντας έναν ισχυρό συμβολισμό αποδοχής. Σκοπός ήταν να μεταφερθεί η γιορτή και το μήνυμα των Χριστουγέννων στο «σπίτι» των προσφυγόπαιδων, αλλά και να πραγματοποιηθούν κοινές δράσεις με τη συμμετοχή όλων των παρευρισκόμενων (μαθητών/τριών, εκπαιδευτικών, υπεύθυνων Δομής, εκπροσώπων ΜΚΟ κλπ).

Για την υλοποίηση της επίσκεψης υπήρξε συνεργασία με τους υπεύθυνους της Δομής, προετοιμασία της ομάδας των παιδιών που συμμετείχαν καθώς και σχεδιασμός των δραστηριοτήτων που πραγματοποιήθηκαν.

ΣΤΟΧΟΙ

Στόχοι της δραστηριότητας ήταν οι μαθητές/τριες να:

1. Γνωρίσουν το «σπίτι» των συμμαθητών τους (ξενώνας ασυνόδευτων ανηλίκων).
2. Συνεργαστούν πριν την επίσκεψη για τον σχεδιασμό και την επιλογή των δραστηριοτήτων.
3. Πραγματοποιήσουν κοινές δραστηριότητες στη Δομή.
4. Αξιολογήσουν την επίσκεψη στη Δομή όλα τα παιδιά που συμμετείχαν.
5. Να καλλιεργηθεί κλίμα συνεργασίας μεταξύ του σχολείου και της Δομής ασυνόδευτων ανηλίκων.

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ μαθησιακά αποτελέσματα

Μετά την ολοκλήρωση της δραστηριότητας οι μαθητές/τριες:

1. Κατανόησαν τις συνθήκες διαβίωσης των συμμαθητών τους – προσφύγων.
  2. Συνεργάστηκαν και αλληλεπίδρασαν για την επίτευξη ενός κοινού σκοπού.
- Τα παιδιά πρόσφυγες αισθάνθηκαν αποδοχή και σεβασμό και η επίσκεψη στη Δομή αποτέλεσε την αφορμή για περαιτέρω διεργασίες στο σχολείο για την καλλιέργεια δημοκρατικής κουλτούρας.

Απόδοση αξίας της πολιτισμικής πολυμορφία

08 Προάγει την άποψη ότι θα πρέπει πάντα να επιδιώκουμε την αμοιβαία κατανόηση και τον ουσιαστικό διάλογο ανάμεσα στους ανθρώπους και στις ομάδες που θεωρείται ότι «διαφέρουν» μεταξύ τους. Β

11 Υποστηρίζει ότι ο διαπολιτισμικός διάλογος θα πρέπει να χρησιμοποιείται για την προαγωγή του σεβασμού και ενός πολιτισμού «συνύπαρξης». Π

Δεκτικότητα στην πολιτισμική ετερότητα

24 Αντιμετωπίζει θετικά το ενδεχόμενο να έχει εμπειρίες άλλων πολιτισμών. Μ

26 Επιδιώκει επαφή με άλλους ανθρώπους ώστε να γνωρίσει τον πολιτισμό τους. Π

ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Δεξιότητες συνεργασίας

94 Οικοδομεί θετικές σχέσεις με άλλους ανθρώπους σε μια ομάδα. Β

99 Όταν συνεργάζεται με άλλους τους υποστηρίζει παρά τις διαφορετικές απόψεις τους. Π

ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

Γνώση και κριτική κατανόηση της γλώσσας και της επικοινωνίας

115 Μπορεί να εξηγήσει γιατί οι άνθρωποι με διαφορετικούς πολιτισμικούς δεσμούς ενδέχεται να ακολουθούν διαφορετικές λεκτικές και μη λεκτικές επικοινωνιακές συμβάσεις που έχουν νόημα από τη δική τους οπτική. Π

116 Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τις διαφορετικές επικοινωνιακές συμβάσεις που χρησιμοποιούνται σε μια τουλάχιστον κοινωνική ομάδα ή σε έναν πολιτισμό. Π

ΓΝΩΣΗ & ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΕΠΙΣΚΕΨΗ

Η υπεύθυνη της παιδαγωγικής ομάδας κ. Κωνσταντινίδου επικοινωνώθησε με τη Δομή ασυνόδευτων ανηλίκων και ενημέρωσε για την επιθυμία να επισκεφτούν τη Δομή.

Ταυτόχρονα 3 εκπαιδευτικοί της παιδαγωγικής ομάδας ενημέρωσαν μαθητές/τριες της Α' τάξης, στην οποία φοιτούσαν και τα παιδιά πρόσφυγες, για τη «χριστουγεννιάτικη» επίσκεψη στη Δομή. Δημιουργήθηκε μια ομάδα 15 παιδιών (επιλέχτηκαν με κλήρωση λόγω μεγάλης συμμετοχής) που αποφάσισαν τις δραστηριότητες που θα πραγματοποιούνταν από κοινού με τα παιδιά πρόσφυγες στη Δομή.

Οι Έλληνες μαθητές/τριες οργάνωσαν μουσικό σχήμα (με ντέφια τρίγωνα, μαράκες) για τα κάλαντα και τα χριστουγεννιάτικα τραγούδια που θα έλεγαν στη Δομή. Επιπλέον αποφάσισαν τι γλυκά θα πρόσφεραν και κάθε ομάδα ανέλαβε την παρασκευή κάποιου γλυκού (έμμεση συμμετοχή γηγενών γονέων).

Οι γονείς υπέγραψαν έντυπο συγκατάθεσης για την επίσκεψη στη Δομή.

Υπήρξε συνεχής συνεργασία με τη Δομή, ενημέρωση για το «πρόγραμμα» της επίσκεψης και συντονισμός για την υποδοχή της ομάδας που επισκέφτηκε τη Δομή.

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΚΕΨΗ (23-12-2022)

- Η ομάδα (15 μαθητές/τριες και 3 εκπαιδευτικοί) επισκέφτηκε τον ξενώνα ασυνόδευτων ανηλίκων της «Άρσις», φέρνοντας μαζί τους ελληνικά χειροποίητα παραδοσιακά γλυκά και τραγουδώντας χριστουγεννιάτικα κάλαντα και τραγούδια με τη συνοδεία μικρών μουσικών οργάνων (ντέφια, τρίγωνα, μαράκες).
- Οι 10 μαθητές πρόσφυγες που φιλοξενούνται στην «Άρσις», μαζί με τις υπεύθυνες της Δομής και εθελοντές ευρωπαϊκού προγράμματος υποδέχθηκαν τους «επισκέπτες» και όλοι/όλες μαζί κάθισαν σε κοινό τραπέζι πρωινού στην αυλή της Δομής.
- Αφού πραγματοποιήθηκε παιχνίδι γνωριμίας με μπάλα με τη συμμετοχή όλων των παραβρισκόμενων, όλα τα παιδιά ζωγράφησαν πανό των κοινών τους εμπειριών (τη διαδρομή από την Άρσις στο 30ο ΓΕΛ, το σχολείο, την αυλή της δομής φιλοξενίας, νότες μουσικής, χαμόγελα, το αλφάβητο στα ελληνικά αλλά και σε κάθε γλώσσα των παιδιών προσφύγων, την παρέα, το «όλοι μαζί» σε διάφορες γλώσσες, τα ονόματά τους κ.α.).

- Ακολούθησε χορός με τη συμμετοχή όλων των παιδιών (και των προσφύγων) των καθηγητριών και των υπεύθυνων της Δομής. Όλοι/όλες μαζί χόρεψαν Καλαματιανό και τραγούδησαν και χόρεψαν το «Μήλο μου Κόκκινο».
- Στη συνέχεια διοργανώθηκε παιχνίδι βόλεϊ στην αυλή με τη συμμετοχή όλων.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Η επίσκεψη πραγματοποιήθηκε με επιτυχία και δημιούργησε ένα γόνιμο κλίμα για επιπλέον κοινές δράσεις με όλα τα παιδιά. Το τραγούδι, η κοινή ζωγραφιά, ο χορός, το ομαδικό παιχνίδι βοήθησαν όλα τα παιδιά –πρόσφυγες και μη- να συνειδητοποιήσουν ότι η συνύπαρξη συμβαίνει ακόμα και όταν δεν γνωρίζουμε τη μητρική γλώσσα. Το δικαίωμα στο παιχνίδι και στην ελευθερία έκφρασης είναι κοινό για όλα τα παιδιά.

Μετά την επιστροφή στο σχολείο οι συμμετέχοντες/συμμετέχουσες στη δράση κλήθηκαν να καταγράψουν τις εντυπώσεις τους από την επίσκεψη στην «Άρσις» με βάση το κείμενο:

«Επισκεφτήκαμε τη Δομή φιλοξενίας παιδιών προσφύγων, εκεί δηλαδή που μένουν κάποιοι από τους συμμαθητές σας. Έχοντας στον νου σας το πώς περάσαμε και το τί νιώσατε, συνεχίστε την παρακάτω φράση (γράφοντας 4-5 σειρές) : Σε αυτό το σπίτι που 'ρθαμε....»

Ενδεικτικά κείμενα παιδιών (μη προσφύγων)

- Σ' αυτό το σπίτι που ήρθαμε πάντα να υπάρχουν άνθρωποι με τόσο καλή διάθεση να βοηθούν και να προσφέρουν σε άτομα που βρίσκονται σε ανάγκη και να τα κάνουν να νιώθουν σαν να ήταν στην πατρίδα τους με τις οικογένειές τους (*Μαρία Ν.*)
- Σε αυτό το σπίτι που 'ρθαμε είδαμε φίλους και γνωστούς, ευχές, χαμόγελα ανταλλάξαμε γνωρίσαμε και άλλους πολιτισμούς! (*Αναστασία Τ.*)
- Σε αυτό το σπίτι που ήρθαμε πόση χαρά πήραμε, πόσα χαμόγελα ανταλλάξαμε! Κι υποσχθήκαμε να μοιραζόμαστε το κέφι και την ζωντάνια. Τίποτε δεν μας εμποδίζει να παίξουμε μαζί, να χορέψουμε μαζί, να τραγουδήσουμε μαζί, να γιορτάσουμε μαζί! (*Παναγιώτα Κ.*)
- Σε αυτό το σπίτι που 'ρθαμε την ημέρα της επίσκεψης τα χαμόγελα ήταν απεριόριστα και η καλοσύνη ήταν ένα αμοιβαίο συναίσθημα που αισθανθήκαμε όλοι! Ελπίζω τα χαμόγελα αυτά να παραμένουν πάντα στα πρόσωπα όλων των παιδιών! (*Σοφία Β.*)
- Σε αυτό το σπίτι που 'ρθαμε ...πέτρα να μην ραγίσει ποτέ. Ένα υπέροχο σπίτι με τους καλύτερους κατοίκους. Γεμάτο αγάπη, σεβασμό και αποδοχή του διαφορετικού. Απαλλαγμένο από ρατσισμό,

- Επιπλέον πραγματοποιήθηκε επίσκεψη για κάλαντα στο Φιλανθρωπικό Σωματείο «Μ. Αλέξανδρος», στους χώρους του οποίου στεγάζεται η Άρσις.
- Η επίσκεψη ολοκληρώθηκε με ανταλλαγή ευχών και υποσχέσεων για μελλοντικά ανταμώματα στο «σπίτι» των παιδιών προσφύγων.

γεμάτο κατανόηση και ενέργεια. Κι οι εθελοντές σε παρασέρνουν να χαμογελάς συνέχεια! Αξέχαστη εμπειρία κι ελπίζω να τους ξαναεπισκεφτούμε!

(*Σοφία Ν.*)

- Σε αυτό το σπίτι που 'ρθαμε η επίσκεψη μας έγινε μια όμορφη γιορτή όπου μαθητές και καθηγητές έγιναν μια ομάδα. Ανταλλάξαμε παραδοσιακά χειροποίητα γλυκά, συζητήσαμε, παίξαμε, ανταλλάξαμε ευχές. Γίναμε ένα όμορφο παζλ, ενώσαμε διαφορετικά κομμάτια και δείξαμε ότι η συνύπαρξη όλων δεν είναι ουτοπία. Είμαστε όλοι μαθητές, είμαστε όλοι δάσκαλοι, είμαστε όλοι άνθρωποι. Καλή αντάμωση. (*Νίκη Κ.*)

Ενδεικτικά κείμενα παιδιών (μη προσφύγων)

- Μου άρεσε πολύ που ήρθαμε όλοι μαζί. Ήμουν πολύ χαρούμενος, παίξαμε όλοι μαζί και γράψαμε το όνομά μας σε ένα χαρτί. (*Talha, από Πακιστάν*)
- Νιώθω τόσο χαρούμενη γιατί ήταν μια όμορφη μέρα. Έπαιξα με τις γάτες και γνωρίσαμε τους ανθρώπους. Ευχαριστώ πολύ που ήρθατε. (*Sabaa, από Ιράκ*)
- Αυτή ήταν πολύ καλή μέρα. Η μέρα που έρχονται οι φίλοι μου από το σχολείο στο σπίτι μου! Αυτή η μέρα που άρεσε τόσο πολύ! (*Hamad, από Πακιστάν*)
- Πήγα στην Άρσις στις 23/12 και εκεί το διασκέδασα πολύ γιατί χορέψαμε και παίξαμε και γράψαμε σε ένα μεγάλο χαρτί ως ενθύμιο. Είχαν υπέροχη υποδοχή και είμαι πολύ χαρούμενη που έκανα καλούς φίλους και δεν νιώθω μόνη στο σχολείο. (*Fateme, από Αφγανιστάν*)
- Μου άρεσε πού που δεν υπάρχει διαφορά μεταξύ προσφύγων και κατοίκων. Όλοι είναι άνθρωποι και δεν υπάρχει προτίμηση σε κανέναν και όλοι είναι φιλικόι μεταξύ τους. (*Adel, από Υεμένη*)

TO BINTEO ΤΗΣ ΕΠΙΣΚΕΨΗΣ

https://drive.google.com/file/d/1XZAoXWeZ-Re1aAampyXzDLrP3T52Zy6KN/view?usp=drive_link

23/12 TALIHA Riad
 Μου αρέσει πολύ ότι ηρθανε ολη μαζί.
 ημουνα πολυ χαρουμενος. παιξακε ολη μαζί και
 εγραφαμε ~~σε~~ ονομα μας σε ενα καρτε -
 Ευχαριστω πολυ που ηρθανε εκει.

أعجبني انه لا يوجد فرق بين اللاجئين والمقيمين، وأنا أحبهم بشرا
 ولا يوجد تفرقة على أحد، والجميع وديون مع بعضهم البعض
 Μου αρεσε που δεν υπάρχει διαφορά μεταξύ προσφύγων
 και κατοίκων, και όλοι είναι άνθρωποι και δεν υπάρχει
 προτίμηση σε κανέναν και όλοι είναι φιλικό μεταξύ -
 τους
 Adel

Χαρήματα
 η χείρα
 αυτή είναι η ώρα πολύ καλή
 ητ. ώρα έρταυνη σε φίλι μου απο το σχολείο σεο είντι μου
 η αυτή η μέρα μου αρέσει τόσο πολυ 😊

stemch: Heidal
 در تاریخ 23, 12 من و بعضی از بچه ها مدرسه در آرمنستان رفتیم
 و در آنجا بسیار به من خوش گذشت. چون در آنجا دوستان من بودن
 و در آرمنستان بازی و رفیق کردم و به یاد بازی نقاشی کشیدیم.
 و آنجا خیلی خوب چیزهای کردند. و من خیلی خوش حال بودم و دوستان
 خوشی پیدا کردم در مدرسه احساس تنهایی نکردم.
 ηητα σεο Abbas σε 23.12 και εκει το διασκεδασα
 η πολυ γιατί χορεύαμε και παίζαμε και τραφαμε
 σε ενα μεγάλο καρτε ως ενούμιο και είχαν
 υπεροχη υποδοχη και είμαι πολυ χαρούμενος
 ην έκανα καρτους φίλους και δεν νιώσω
 μόνος σεο σχολείο.

Sabaa Abbas
 Νιώθω τόσο χαρούμενος γιατί ήταν μια όμορφη μέρα
 έπαιξα με γότες γνώρισα τους ανθρώπους.
 كان يوم جميل لعبت مع القطر تعرفنا على بعض الأشخاص.

Υλικά/πηγές

1. Μουσικά όργανα
2. Χαρτί του μέτρου – μαρκαδόρο
3. Η/Υ & βιντεοπροβολέας
4. Βίντεο από την επίσκεψη
5. Φύλλο αξιολόγησης (ατομικό)

ΓΕΛ ΣΕΡΒΙΩΝ

«ΖΗΣΗΣ ΣΩΤΗΡΙΟΥ»

**Το διαδικτυακό ημερολόγιο δράσεων για
τη συμπερίληψη των προσφύγων μαθητών:
Δημιουργώντας έναν ψηφιακό τόπο
μνήμης για τη σχολική
και την τοπική κοινότητα**

ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΡΙΑ

ΜΑΡΙΑ ΒΛΑΧΑΚΗ

Το διαδικτυακό ημερολόγιο δράσεων για τη συμπερίληψη των προσφύγων μαθητών: Δημιουργώντας έναν ψηφιακό τόπο μνήμης για τη σχολική και την τοπική κοινότητα

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Ένας ιστότοπος είναι δυνατό να αποτελεί δημιουργία συνεργασίας ανάμεσα στα μέλη της σχολικής κοινότητας αποσκοπώντας τόσο στην ανάδειξη των δράσεων της αλλά και στο «άνοιγμα» του σχολείου στην τοπική κοινότητα, την ευαισθητοποίησή της και την ανάπτυξη νέων πλαισίων διαλόγου.

Επιπρόσθετα ένας ιστότοπος είναι δυνατό να λειτουργεί ως ένας «μνημονικός τόπος», χρήσιμος τόσο για τον αναστοχασμό και την ανατροφοδότηση νέων δράσεων για τη σχολική κοινότητα όσο και διαμορφωτικός μίας μορφής συλλογικής μνήμης για την τοπική κοινότητα.

Ειδικότερα ένα διαδικτυακό ημερολόγιο δράσεων για τη συμπερίληψη των προσφύγων μαθητών μπορεί να αναδείξει πολυμεσικά, πολυτροπικά, τις διαφορετικές εκπαιδευτικές δραστηριότητες τις οποίες έχει υλοποιήσει το σχολείο, αλλά ταυτόχρονα να ενθαρρύνει την ενεργητική συμμετοχή, την αλληλεπίδραση και τη συνεργασία στην παραγωγή και τον διαμοιρασμό της γνώσης αλλά και των μεθόδων και των πρακτικών με τις οποίες αυτή η γνώση δημιουργείται.

ΣΤΟΧΟΙ

Επιδιώκεται:

1. Η ενίσχυση της συνεργασίας και της ισότιμης αλληλεπίδρασης μεταξύ των μελών της σχολικής κοινότητας, μαθητών, εκπαιδευτικών, γονέων.
2. Η ανάπτυξη του αισθήματος του «ανήκειν» στη σχολική κοινότητα ανεξάρτητα από την κοινωνική και εθνοπολιτισμική καταγωγή.
3. Η αναγνώριση της σημασίας της πολυπρισματικότητας καταγράφοντας διαφορετικές ερμηνείες γεγονότων του παρελθόντος.

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ μαθησιακά αποτελέσματα

Οι συμμετέχοντες/-ουσες μαθητές/τριες αναμένεται:

1. Να συνεργάζονται στη δημιουργία της νέας γνώσης.
2. Να αναγνωρίζουν τη σημασία της δυνατότητας έκφρασης των διαφορετικών πολιτισμικών ταυτοτήτων και φωνών.
3. Να αναγνωρίζουν το διαδικτυακό ημερολόγιο ως έναν κοινό τόπο αναφοράς και αποτύπωσης της σχολικής τους ζωής.
4. Να αποδέχονται το διαδικτυακό ημερολόγιο ως ένα πλαίσιο επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης με κοινωνική απήχηση.
5. Να διακρίνουν τις αλληλεπιδράσεις της ατομικής και συλλογικής μνήμης.

Απόδοση αξίας στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια και στα ανθρώπινα δικαιώματα

- 2 Υποστηρίζει ότι τα ειδικά δικαιώματα των παιδιών θα πρέπει να τυχάνουν σεβασμού και προστασίας από την κοινωνία. B

Απόδοση αξίας στην πολιτισμική πολυμορφία

- 9 Διατυπώνει την άποψη ότι η πολιτισμική πολυμορφία μέσα σε μια κοινωνία θα πρέπει να αξιολογείται και να εκτιμάται με θετικό τρόπο. Π

- 11 Υποστηρίζει ότι ο διαπολιτισμικός διάλογος θα πρέπει να χρησιμοποιείται για την προαγωγή του σεβασμού και ενός πολιτισμού "συνύπαρξης". M

Σεβασμός

- 27 Δίνει χώρο στους άλλους να εκφράζονται. B

- 32 Εκφράζει σεβασμό για τους ανθρώπους που πρεσβεύουν διαφορετικές πολιτικές απόψεις από τον ίδιο/την ίδια. Π

Πολιτειακή συνείδηση

- 33 Εκφράζει προθυμία να συνεργαστεί και να δουλέψει με άλλους. B

- 38 Φροντίζει να είναι ενήμερος/η σχετικά με θέματα που αφορούν τον πολίτη. Π

Ανεκτικότητα στην αμφισημία

- 50 Συνεργάζεται καλά με άλλους ανθρώπους που έχουν πολλές διαφορετικές απόψεις. B

ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Δεξιότητες αυτόνομης μάθησης

- 60 Μπορεί να αποκτά γνώσεις για καινούργια θέματα με ελάχιστη επιτήρηση. M

- 62 Μπορεί να επιλέγει τις πιο αξιόπιστες από τις διαθέσιμες πηγές πληροφόρησης ή συμβουλών, διαθέσιμες πηγές πληροφόρησης ή συμβουλών. Π

Γλωσσικές, επικοινωνιακές και πολυγλωσσικές δεξιότητες

- 92 Μπορεί να μεσολαβεί γλωσσικά σε διαπολιτισμικές ανταλλαγές κάνοντας μετάφραση, διερμηνεία ή παρέχοντας διευκρινίσεις. Π

Γνώση και κριτική κατανόηση του εαυτού

- 108 Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τις αξίες και τις πεποιθήσεις του/της. M

Γνώση και κριτική κατανόηση της γλώσσας και της επικοινωνίας

- 113 Μπορεί να περιγράφει τον κοινωνικό αντίκτυπο και την επίδραση σε άλλους των διαφορετικών τρόπων επικοινωνίας. M

Γνώση και κριτική κατανόηση του κόσμου

- 118 Μπορεί να εξηγήσει γιατί ο καθένας έχει ευθύνη/οφείλει να σέβεται τα ανθρώπινα δικαιώματα των άλλων. B

Δραστηριότητα

Η ιστοσελίδα του Γενικού Λυκείου Σερβίων «Ζήσης Σωτηρίου» εμπλουτίστηκε κατά τη σχολική χρονιά 2021-2022 με μία νέα στήλη ενημέρωσης και επικοινωνίας με τίτλο «Το Λύκειο στη συμπερίληψη των προσφύγων μαθητών», η οποία είχε ως κύριο στόχο να ενημερώσει και να ευαισθητοποιήσει τη σχολική και την τοπική κοινότητα για τις δράσεις που αφορούν στη συμπερίληψη των προσφύγων μαθητών.

Ο ιστότοπος είχε τον χαρακτήρα ενός διαδικτυακού ημερολογίου το οποίο επικαιροποιούνταν τακτικά από τη διευθύντρια του Σχολείου και παρουσίαζε κατά χρονολογική σειρά

δράσεις οι οποίες έχουν πραγματοποιηθεί σε συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές στη σχολική κοινότητα.

Ακόμη το διαδικτυακό ημερολόγιο εμπλουτιζόταν με εργασίες, φωτογραφίες και νέα των μαθητών/-τριων, γηγενών και προσφύγων, συνιστώντας έναν συνδεδετικό και συμπεριληπτικό τόπο αναφοράς και μνήμης για τα μέλη της σχολικής κοινότητας. Οι μαθητές/-τριες συνεισέφεραν ακόμη με μεταφράσεις κειμένων στις γλώσσες τους. Υπήρξε ακόμη η δυνατότητα σχολιασμού των αναρτήσεων.

Επιπρόσθετα στο διαδικτυακό ημερολόγιο προστέθηκε εκπαιδευτικό υλικό χρήσιμο για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερη ξένη γλώσσα, των μαθηματικών, της φυσικής, της βιολογίας, της χημείας, της ιστορίας, της κοινωνικής και πολιτικής αγωγής, προτάσεις εκπαιδευτικών ταινιών, δραστηριότητες για την εξοικείωση με τα ανθρώπινα δικαιώματα, ψηφιακά λεξικά στις γλώσσες των προσφύγων μαθητών. Στο υλικό είχαν πρόσβαση τόσο οι εκπαιδευτικοί όσο και οι μαθητές.

Ως προς την κοινωνική απήχηση του διαδικτυακού ημερολογίου, υπήρξαν συχνά αναρτήσεις από τις εκπαιδευτικούς της δομής φιλοξενίας των προσφύγων μαθητών. Επιπρόσθετα αρκετές από τις δημοσιεύσεις των δράσεων συμπερίληψης των προσφύγων μαθητών αναδημοσιεύονταν σε ιστοσελίδες εφημερίδων της περιοχής ενημερώνοντας και ευαισθητοποιώντας την τοπική κοινότητα.

Tips

- Η διασύνδεση με άλλα λύκεια και η δυνατότητα αλληλεπίδρασης και ανταλλαγής απόψεων σε μορφή forum μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών.
- Η μετάφραση του περιεχομένου σε περισσότερες γλώσσες που μιλούν και οι πρόσφυγες μαθητές.
- Η φιλοξενία περισσότερων συνεργατικών εκδηλώσεων σχολείων και φορέων της τοπικής κοινότητας.

Υλικά/πηγές

Ενδεικτική βιβλιογραφία - δικτυογραφία:

Βλαχάκη Μ. (2022). «Διαγενεακή μνήμη και αναπαραστάσεις της προσφυγικής ταυτότητας σε ένα σχολικό ημερολόγιο», Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου Πρόσφυγες ως μοχλός ανάπτυξης. Μαθήματα από το 1922 και προοπτικές, Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη, σ. 651-668.

Βλαχάκη, Μ. (2023) «Το αρχείο που μας ενώνει: Μνήμη, ταυτότητα και δημοκρατική κουλτούρα στο σχολείο». Πρακτικά ΣΤ'Διεθνούς Συνεδρίου της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος, Το σχολείο στη δημοκρατία, η δημοκρατία στο σχολείο, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, 29-30/11 & 1-12-2019, σελ. 213-223.

Brett P., Mompoint-Gaillard P. and Salema M.H. (2019) How all teachers can support citizenship and human rights education: a framework for the development of competences, Council of Europe. <https://rm.coe.int/16802f726a>

Blom I, Lundemo T, Røssaak E. (2017). Memory in Motion: Archives, Technology, and the Social. Amsterdam: Amsterdam University Press.

Brügger N. (2018). The Archived Web: Doing History in the Digital Age. Cambridge MA: The MIT Press.

Gollob R., Krapf P., Weidinger W. (eds). (2010). Lesson plans for upper secondary level on democratic citizenship and human rights education, Council of Europe, <https://rm.coe.int/16802f7305> (Τελευταία πρόσβαση, 15/6/2024).

Halbwachs, M. (2013). Τα κοινωνικά πλαίσια της μνήμης (μτφ. Ε. Ζέη). Αθήνα: Νεφέλη.

Keynes, M. (2019). History Education, Citizenship, and State Formation. In T. Fitzgerald (Ed.), Handbook of Historical Studies in Education. Springer International Handbooks of Education.

Santisteban, A. Pages J. Bravo, L. (2018). History Education and Global Citizenship and Education. In Davies et al. (eds.), The Palgrave Handbook of Global Citizenship and Education, p.457-472.

ΠΡΟΤΥΠΟ ΓΕΛ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ

Σπίτι-Σχολείο: Διαδρομές της Ετερότητας

ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΗΣ
ΔΙΟΝΥΣΗΣ ΠΑΥΛΟΥ

Σπίτι-Σχολείο: Διαδρομές της Ετερότητας

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Η συγκεκριμένη δράση κινείται σε δύο άξονες, έναν θεματικό και έναν μεθοδολογικό: Από τη μια διερευνά την ετερότητα σε μία δραστηριότητα της καθημερινής ζωής όπως η καθημερινή διαδρομή από το σπίτι στο σχολείο και από την άλλη εκπαιδεύει τους μαθητές/τριες να γίνουν οι ίδιοι ερευνητές και δημιουργοί και να συνεργαστούν με τους/τις συμμαθητές/τριές τους που έχουν προσφυγικό υπόβαθρο.

Αρχικά δίνουμε την ευκαιρία σε ένα τμήμα του σχολείου, που θα το λέμε τμήμα εργασίας, με τη βοήθεια εμπυχωτή/τριας και μέσα από βιωματικές δραστηριότητες να διερευνήσει και να αποτυπώσει τις εμπειρίες των μελών του από την καθημερινή διαδρομή από το σπίτι στο σχολείο με λογοτεχνικά, εικαστικά και οπτικοακουστικά μέσα.

Στη διάρκεια αυτής της διαδικασίας θα παρατηρηθούν και θα σημειωθούν τόσο οι ομοιότητες όσο και οι διαφορές στα αντικειμενικά στοιχεία αυτών των εμπειριών (απόσταση, χρονική διάρκεια, μέσο μεταφοράς, αφετηρία κ.λ.π) αλλά και στην προσωπική αντίληψη και στον τρόπο αποτύπωσής τους.

Κατόπιν οι μαθητές/τριες του τμήματος αυτού συνεργάζονται σε ομάδες με ένα άλλο τμήμα του σχολείου, που θα το λέμε τμήμα-στόχο, και στο οποίο φοιτούν μαθητές/τριες πρόσφυγες/ισσες. Μπορεί να είναι Τάξη Υποδοχής, τάξη ΔΥΕΠ ή μικτό τμήμα του σχολείου όπου φοιτούν μαθητές/τριες με προσφυγικό υπόβαθρο.

Οι ερευνητές μαθητές/τριες του τμήματος εργασίας συνεργάζονται σε μικτές ομάδες με τους/τις μαθητές/τριες του τμήματος στόχου και χρησιμοποιώντας τις μεθόδους και τις δραστηριότητες που έχουν εφαρμόσει αρχικά στον εαυτό τους, δίνουν τα εργαλεία στα μέλη του τμήματος στόχου ώστε να εκμαιευτούν και να αποτυπωθούν και οι εμπειρίες των παιδιών του τμήματος στόχου με αντίστοιχους τρόπους και μέσα (λογοτεχνικά, εικαστικά και οπτικοακουστικά). Στο τέλος έχει συλλεχθεί ένα πολύμορφο υλικό και από τα δύο τμήματα που μπορεί να ταξινομηθεί με ποικίλους τρόπους και να δημιουργηθούν ατομικά ή συλλογικά πολυτροπικά και πολυμεσικά κείμενα (ψηφιακή αφήγηση, creative book κ.λ.π).

Οι δημιουργίες αυτές θα αναδεικνύουν τόσο την ταυτότητα όσο και την ετερότητα στην καθημερινή ζωή, όχι μόνο των μαθητών/τριών με προσφυγικό υπόβαθρο, αλλά όλων των μαθητών/τριών.

Επίσης θα αναδεικνύουν το γεγονός ότι κατά τη βίωση μιας τόσο κοινής εμπειρίας όπως η καθημερινή μας διαδρομή από το σπίτι στο σχολείο, διατρέχουμε τον δημόσιο χώρο της διαδρομής (δρόμοι, πλατείες, μέσα μαζικής μεταφοράς, κ.λ.π) και περνάμε από τον ιδιωτικό χρόνο της κατοικίας μας στο δημόσιο χρόνο του σχολείου.

ΣΤΟΧΟΙ

Στόχοι της δραστηριότητας ήταν οι μαθητές/τριες να:

1. Οι μαθητές/τριες του τμήματος εργασίας να αναστοχαστούν πάνω στην καθημερινή εμπειρία της διαδρομής από το σπίτι στο σχολείο και να την αποτυπώσουν με ποικίλα εκφραστικά μέσα.
2. Οι μαθητές/τριες του τμήματος εργασίας να συνειδητοποιήσουν πόσο όμοια αλλά και πόσο διαφορετική μπορεί να είναι μια απλή καθημερινή εμπειρία τόσο στα αντικειμενικά της στοιχεία όσο και στο τρόπο που την αντιλαμβανόμαστε και την αποτυπώνουμε. Πραγματοποιήσουν κοινές δραστηριότητες στη Δομή.
3. Οι μαθητές/τριες του τμήματος στόχου όπου εμπειριούνται και μαθητές/τριες πρόσφυγες να αναστοχαστούν πάνω στην καθημερινή εμπειρία της διαδρομής από το σπίτι στο σχολείο και να την αποτυπώσουν με ποικίλα εκφραστικά μέσα με τη βοήθεια των συμμαθητών/τριών τους του τμήματος εργασίας. Έτσι οι μαθητές/τριες πρόσφυγες γίνονται ορατοί και ακούγεται η φωνή τους όχι αυτόνομα αλλά στα πλαίσια ενός ολοκληρωμένου σχολικού πλαισίου.
4. Οι μαθητές/τριες του τμήματος εργασίας να συνεργαστούν σε ομάδες με τους μαθητές/τριες του τμήματος στόχου. Έτσι οι μαθητές/τριες πρόσφυγες δεν ξεχωρίζονται αλλά συνεργάζονται όλοι και όλες στα πλαίσια αυτής της διατηματικής συνεργασίας.

ΣΤΟΧΟΙ

5. Να γνωριστούν και να ανταλλάξουν εμπειρίες οι μαθητές/τριες των δύο τμημάτων, κάτι που είναι πολύ σημαντικό και λείπει από την ελληνική εκπαίδευση, ιδιαίτερα στη σχολική βαθμίδα του Λυκείου.
6. Οι μαθητές/τριες του τμήματος εργασίας να αναγνωρίσουν, να ερευνήσουν και να αναστοχαστούν πάνω στις έννοιες της ταυτότητας και της ετερότητας με αφορμή μια απλή καθημερινή εμπειρία.
7. Όλοι οι μαθητές και οι μαθήτριες να συνειδητοποιήσουν ότι καθημερινά μέσα από την απλή εμπειρία της διαδρομής από το σπίτι τους στο σχολείο μοιράζονται τον δημόσιο χώρο της διαδρομής και περνούν από τον ιδιωτικό χρόνο του σπιτιού τους στο δημόσιο χρόνο του σχολείου.
8. Οι μαθητές/τριες του τμήματος εργασίας να εκφραστούν δημιουργικά συνθέτοντας το υλικό τους με ποικίλα εκφραστικά μέσα και να διαμορφώσουν μια τελική σύνθεση.

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ μαθησιακά αποτελέσματα

1. Όλοι οι μαθητές και όλες οι μαθήτριες να γνωρίσουν προσωπικές εμπειρίες των άλλων.
2. Όλοι οι μαθητές και όλες οι μαθήτριες να συνειδητοποιήσουν πόσο σημαντικές είναι οι καθημερινές εμπειρίες και να παρατηρούν την ταυτότητα και την ετερότητα μέσα σε αυτές.
3. Όλοι οι μαθητές και όλες οι μαθήτριες να αντιμετωπίζουν την προσφυγική εμπειρία ως μια μορφή ετερότητας ανάμεσα στις τόσες άλλες που συνυπάρχουν μέσα στη σχολική κοινότητα.
4. Όλοι οι μαθητές και όλες οι μαθήτριες να συνεργάζονται σε ομάδες.
5. Οι μαθητές/τριες πρόσφυγες να συνειδητοποιήσουν ότι η προσφυγική τους εμπειρία είναι ένας από τους παράγοντες που τους διαφοροποιεί στην καθημερινότητα όπως άλλες συνθήκες ζωής (τόπος διαμονής, κοινωνική καταγωγή κ.λπ) διαφοροποιούν τους άλλους συμμαθητές/τριές τους.
6. Όλοι οι μαθητές και όλες οι μαθήτριες να εκφράζονται δημιουργικά και να αποτυπώνουν τις εμπειρίες τους συνθέτοντας ένα πολυτροπικό κείμενο.
7. Όλοι οι μαθητές και όλες οι μαθήτριες να αναγνωρίσουν και να αναπτύξουν την κοινωνική και πολιτική τους συνείδηση μέσα από τη βίωση του δημόσιου χώρου και χρόνου.

ΑΞΙΕΣ

ΣΤΑΣΕΙΣ

Δεκτικότητα στην κοινωνική και πολιτισμική ετερότητα

00 Σεβασμός στις προσωπικές εμπειρίες των άλλων-υπευθυνότητα στην διαχείρισή τους.

00 Πολιτειακή και κοινωνική συνείδηση μέσα από το μοίρασμα και την έκφραση κοινών εμπειριών που βιώνονται στο δημόσιο χώρο

ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Ενσυναίσθηση

Δεξιότητες ακρόασης και παρατήρησης

Δεξιότητες συνεργασίας

Γλωσσικές, επικοινωνιακές και εκφραστικές δεξιότητες

ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

ΓΝΩΣΗ & ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

Βήματα δραστηριότητας

Πρώτο βήμα

Τμήμα εργασίας:

Ζέσταμα-Εξήγηση της δράσης-εικαστική απεικόνιση των μέσων μεταφοράς που χρησιμοποιούμε κάθε μέρα κατά τη μετάβασή μας από το Σπίτι στο Σχολείο, η σχέση μας με αυτό το μέσο.

Δεύτερο βήμα

Τμήμα εργασίας:

Βιωματικές ασκήσεις για την προσομοίωση της διαδρομής από το σπίτι στο σχολείο. Διερευνούμε τις ποικιλίες στο ρυθμό, τις εναλλακτικές διαδρομές, τις μας διευκολύνει και τι μας εμποδίζει καθώς και τι απολαμβάνουμε και τι μας δυσχεραίνεται κατά την εκτέλεση της καθημερινής διαδρομής από το σπίτι στο σχολείο.

Τρίτο βήμα

Τμήμα εργασίας:

Αποτύπωση της καθημερινής εμπειρίας από το σπίτι στο σχολείο με τη δημιουργία κειμένων, φωτογραφιών και βίντεο. Συλλογή του υλικού που έχει παραχθεί.

Τέταρτο βήμα

Τμήμα εργασίας:

Βιωματικές ασκήσεις για την προετοιμασία του ερωτηματολογίου και της έρευνας που θα κάνει το τμήμα εργασίας στο τμήμα στόχο. Οι βιωματικές ασκήσεις έχουν τη φόρμα της ξενάγησης ενός «ξένου» από έναν «ντόπιο» στη διαδρομή από το σπίτι στο σχολείο και τις ερωτήσεις που αναδύονται σε αυτή την ξενάγηση.

Πέμπτο βήμα

Τμήμα εργασίας και τμήμα στόχος:

Συνεργασία των δύο τμημάτων σε μικτές ομάδες. Διερεύνηση και αποτύπωση των εμπειριών των παιδιών του τμήματος στόχου από την καθημερινή εμπειρία της διαδρομής από το σπίτι στο σχολείο. Σε κάθε ομάδα, τα παιδιά του τμήματος εργασίας θα έχουν τον ρόλο ερευνητών-εμπυχωτών χρησιμοποιώντας τα εργαλεία στα οποία έχουν εκπαιδευτεί στις προηγούμενες συναντήσεις. Αυτό το βήμα μπορεί να χρειαστεί δύο δίωρες συναντήσεις αναλόγως του μεγέθους των τμημάτων και των ομάδων.

Έκτο βήμα

Τμήμα εργασίας:

Συλλογή και αξιολόγηση όλου του υλικού που έχει παραχθεί και από το τμήμα εργασίας και από το τμήμα στόχος. Δημιουργία ατομικά ή σε ομάδες πολυτροπικών και πολυμεσικών κειμένων.

Μπορεί να τεθεί ως στόχος η δημιουργία μιας ενιαίας σύνθεσης που θα συμπυκνώνει όλες τις εμπειρίες και τις καταγραφές, οπότε θα χρειαστεί άλλο ένα δίωρο για την τελική παραγωγή.

Αποτίμηση/Αξιολόγηση

Κριτική παρουσίαση των τελικών παραγόμενων συνθέσεων στα παιδιά των τμημάτων εργασίας και στόχου. Αναστοχασμός της δράσης. Σύντομη αξιολόγηση με μικρές προφορικές συνεντεύξεις.

↑ 5^ο ΓΕΛ ΒΕΡΟΙΑΣ

Ένα σχολείο που μας χωράει όλ@

ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΡΙΑ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΓΑΤΣΗ

Ένα σχολείο που μας χωράει όλ@

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Σε συνεργασία με τα σχολεία που συστεγάζονται σε κοινούς χώρους, θα προωθηθούν δράσεις πολυγλωσσικής ενσυναίσθησης από την ομάδα «Διαμεσολάβησης» των σχολείων ή, εναλλακτικά, από ομάδα με εκπροσώπους μαθητών και καθηγητών των σχολείων. Με αυτές τις δράσεις, τα σχολεία θα προβάλλουν την πολυγλωσσική ενσυναίσθηση, την συνεργατικότητα και την αλληλεγγύη, ενισχύοντας την αποδοχή και την κατανόηση της γλωσσικής και πολιτισμικής ποικιλομορφίας στην εκπαιδευτική κοινότητα.

ΣΤΟΧΟΙ

Επιδιώκεται:

1. Αξιοδότηση της πολυγλωσσίας:

- Αναγνώριση και προώθηση της πολυγλωσσίας ως πλούτου και όχι ως εμπόδιο στην εκπαιδευτική διαδικασία.

2. Γόνιμη αλληλεπίδραση μαθητών με διαφορετικά πολιτισμικά και γλωσσικά υπόβαθρα:

- Οργάνωση μικτών ομάδων μαθητών για την εκτέλεση εκπαιδευτικών και δημιουργικών έργων.
- Προώθηση δραστηριοτήτων που ενθαρρύνουν τον διάλογο και τη συνεργασία μεταξύ μαθητών από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα.

3. Ενεργή συμμετοχή μαθητών με προσφυγική και μεταναστευτική βιογραφία:

I Άνοιγμα του σχολείου στη γλωσσική ποικιλομορφία:

- Υποστήριξη του δικαιώματος των μαθητών να μιλούν τη μητρική τους γλώσσα στο σχολείο.
- Διοργάνωση δράσεων που αναδεικνύουν τις γλώσσες και τις παραδόσεις όλων των μαθητών.

II Σεβασμός απέναντι στους άλλους:

- Εκπαίδευση στον σεβασμό και την αποδοχή της διαφορετικότητας μέσω διαδραστικών και βιωματικών δραστηριοτήτων.
- Ενθάρρυνση της έκφρασης και της αλληλεπίδρασης σε ασφαλές και υποστηρικτικό περιβάλλον.

III Δημιουργία ευκαιριών έκφρασης και γνωριμίας:

- Καλλιέργεια δεξιοτήτων επικοινωνίας και συνεργασίας μέσα από κοινές δραστηριότητες και προγράμματα.
- Οργάνωση εκδηλώσεων και εργαστηρίων που προάγουν την αυτοέκφραση και την αλληλοκατανόηση.

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ

μαθησιακά αποτελέσματα

1. Άνοιγμα του Σχολείου στη Γλωσσική Ποικιλομορφία.
2. Ενθάρρυνση του σεβασμού προς τους άλλους, δίνοντας στους μαθητές την ελευθερία να εκφράζονται και να αλληλεπιδρούν.
3. Προώθηση της πρωτοβουλίας και της αυτονομίας των μαθητών σε εκπαιδευτικές και εξωσχολικές δραστηριότητες.
4. Ανάπτυξη δράσεων που ενισχύουν την κριτική σκέψη και την δημιουργικότητα.
5. Συμμετοχική λήψη αποφάσεων:
6. Ενίσχυση της συμμετοχής των μαθητών στη λήψη αποφάσεων που αφορούν την εκπαιδευτική κοινότητα.
7. Κατανόηση της Σύνδεσης και Συσχέτισης των Γλωσσών.

Βήματα για την Υλοποίηση Δράσεων Πολυγλωσσικής Ενσυναίσθησης σε Συστεγαζόμενα Σχολεία

Βήμα 1: Συγκρότηση Ομάδας

- **Ομάδα Διαμεσολάβησης:** Συγκρότηση ομάδας διαμεσολάβησης που θα αποτελείται από εκπροσώπους μαθητών και καθηγητών των συστεγαζόμενων σχολείων

Βήμα 2: Καθορισμός Στόχων και Επιλογή Θεμάτων

- **Συναπόφαση Θεμάτων:** Οι μαθητές και οι καθηγητές επιλέγουν λέξεις και συνθήματα οικουμενικού χαρακτήρα, όπως «Καλημέρα», «Καλωσόρισες», «Αγάπη», «Ισότητα», και συνθήματα όπως «Όχι στη βία» σε διάφορες γλώσσες.
- **Συμπερίληψη Γλωσσών:** Επιλογή γλωσσών από τα γλωσσικά ρεπερτόρια των μαθητών, διασφαλίζοντας τη συμμετοχή γλωσσών προσφύγων και μεταναστών.

Βήμα 3: Επιλογή Χώρων και Υλικών

- **Καθορισμός Κοινόχρηστων Χώρων:** Συναπόφαση για τους κοινόχρηστους χώρους που θα αξιοποιηθούν για τις δράσεις, όπως σκάλες, τοίχοι, αίθουσες.
- **Επιλογή Υλικών:** Απόφαση για το είδος των υλικών που θα χρησιμοποιηθούν, όπως αυτοκόλλητες ετικέτες, αφίσες, γκράφιτι.

Βήμα 4: Δημιουργία Υλικών

- **Μετάφραση των λέξεων και των συνθημάτων:** Απευθυνόμαστε είτε σε μαθητές ή γονείς με γραμματισμό είτε σε οργανώσεις
- **Σχεδιασμός και Εκτύπωση:** Δημιουργία και εκτύπωση αυτοκόλλητων ετικετών με τις επιλεγμένες λέξεις και συνθήματα σε διάφορες γλώσσες.
- **Σχεδιασμός Γκράφιτι:** Σχεδιασμός γκράφιτι με τη συμμετοχή μαθητών με καλλιτεχνικές δεξιότητες, προωθώντας τη συνεργασία και τη δημιουργικότητα.

Βήμα 5: Εφαρμογή Δράσεων

- **Τοποθέτηση Υλικών:** Οι μαθητές τοποθετούν τις αυτοκόλλητες ετικέτες σε σκαλιά, τοίχους και άλλους κοινόχρηστους χώρους των σχολείων.
- **Δημιουργία Γκράφιτι:** Υλοποίηση του γκράφιτι με τη συμμετοχή μαθητών από διάφορα σχολεία, ενισχύοντας την αίσθηση της κοινότητας.

Βήμα 6: Προώθηση της Δράσης

- **Ενημέρωση και Συμμετοχή:** Κάλεσμα των πολύγλωσσων μαθητών μέσω μεταφρασμένων μηνυμάτων
- **Παγκόσμια Ημέρα:** Η δράση μπορεί να υλοποιηθεί στο πλαίσιο μιας παγκόσμιας ημέρας, όπως η Ημέρα κατά του Ρατσισμού, η Ημέρα κατά της Βίας ή η Ημέρα Μητρικής Γλώσσας, για μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση και προβολή.

Βήμα 7: Αξιολόγηση και Ανατροφοδότηση

- **Αξιολόγηση Δράσης:** Συλλογή ανατροφοδότησης από μαθητές και καθηγητές σχετικά με την υλοποίηση και την επίδραση της δράσης.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες στο Διευθυντή του 5ου ΓΕΛ, Σταμάτη Χρυσή, στις εκπαιδευτικούς Χαρίκλεια Αξούριστου, Αικατερίνη Τόσκα, Ευσταθία Λιακοπούλου, Φωτεινή Γουλάρα - Φράγκα Καραγιάννη και στον Αναστάσιος Μοσχόπουλο

↑ 5^ο ΓΕΛ ΒΕΡΟΙΑΣ

Γι' αυτό αν με ρωτάς πρόσφυγας
ή μετανάστης θα σου απαντάω
ΑΝΘΡΩΠΟΣ

ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΡΙΑ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΓΑΤΣΗ

Γι αυτό αν με ρωτάς πρόσφυγας ή μετανάστης θα σου απαντάω **ΑΝΘΡΩΠΟΣ**

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Στο πλαίσιο της Ημέρας κατά του Ρατσισμού, θα δημιουργηθεί ένα δίκτυο σχολείων που υποδέχονται παιδιά πρόσφυγες, με σκοπό την ευαισθητοποίηση της κοινότητας και την προώθηση της κατανόησης του προσφυγικού ζητήματος. Από κάθε συμμετέχον σχολείο θα επιλεγούν 10 μαθητές/τριες, με στόχο τη συγκρότηση μιας συνολικής ομάδας 30 παιδιών ή μιας ομάδας με ίσα μέλη από κάθε σχολείο. Η ομάδα αυτή θα συνεργαστεί για να αλληλεπιδράσει, να εξετάσει ζητήματα ρατσισμού και να αναπτύξει υλικά παρέμβασης που θα ενισχύσουν τον κριτικό αναστοχασμό και τη συζήτηση σε ολόκληρη την εκπαιδευτική κοινότητα μέσα σε ένα εργαστήριο δημιουργικής γραφής.

ΣΤΟΧΟΙ

Επιδιώκεται:

- Εμβάθυνση στην κατανόηση των επιπτώσεων του ρατσισμού.**
- Διερεύνηση τρόπων αντιμετώπισης και πρόληψης του ρατσισμού:** Ανάλυση στρατηγικών και πρακτικών για την καταπολέμηση του ρατσισμού και την πρόληψη της διάδοσής του, μέσω εκπαιδευτικών προγραμμάτων και κοινοτικών δράσεων.
- Κατανόηση του προσφυγικού φαινομένου:** Μελέτη των αιτίων, των συνεπειών και των προκλήσεων που σχετίζονται με το προσφυγικό ζήτημα, προκειμένου να αναγνωρίσουμε τις ανάγκες και τις προοπτικές των προσφύγων και παιδιών με προσφυγική εμπειρία.
- Υποστήριξη της ανάπτυξης κριτικής σκέψης και ενσυναίσθησης:** Ενίσχυση της ικανότητας των μαθητών να σκέφτονται κριτικά για τις κοινωνικές προκλήσεις και να αναπτύσσουν ενσυναίσθηση προς τους άλλους, προωθώντας την κατανόηση και την αλληλοστήριξη.

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ μαθησιακά αποτελέσματα

- Ο κριτικός αναστοχασμός πάνω σε στερεότυπα και προκαταλήψεις.
- Η γόνιμη αλληλεπίδραση και μαθητών με διαφορετικά πολιτισμικά και γλωσσικά υπόβαθρα
- Η ενεργή συμμετοχή μαθητών/τριών με προσφυγική και μεταναστευτική βιογραφία
- Η δημιουργία ευκαιριών ώστε οι μαθητές να εκφραστούν και να γνωριστούν καλύτερα.
- Ο σεβασμός προς τους άλλους μέσω της ειλικρινούς αλληλεπίδρασης και της αμοιβαίας επικοινωνίας.
- Η καλλιέργεια αυτενέργειας
- Η συμμετοχική λήψη αποφάσεων
- Η κριτική στάση απέναντι σε φαινόμενα ρατσισμού και η ικανότητα διαχείρισης ανάλογων περιστατικών

Περιγραφή της δραστηριότητας

Στο πλαίσιο της Ημέρας κατά του Ρατσισμού, θα δημιουργηθεί από την αρχή της χρονιάς ένα δίκτυο σχολείων που υποδέχονται παιδιά πρόσφυγες. Από κάθε σχολείο θα επιλεγούν ενδεικτικά 10 μαθητές/τριες, με στόχο τη συγκρότηση μιας ομάδας 30 παιδιών.

Ακολουθεί αναλυτικό σχέδιο δράσης:

Βήμα 1: Επιλογή Μαθητών/τριών και Δημιουργία Ομάδας

Από κάθε συμμετέχον σχολείο, θα επιλεγούν 10 μαθητές/τριες μέσω συνεντεύξεων και εκδήλωσης ενδιαφέροντος για το θέμα του ρατσισμού. Όστε να σχηματιστεί μια ομάδα 30 μαθητών/τριών. Η επιλεγμένη ομάδα των 30 μαθητών/τριών θα συμμετέχει σε όλες τις δραστηριότητες του προγράμματος, όπως σεμινάρια, εργαστήρια, και εκδηλώσεις που σχετίζονται με το θέμα του ρατσισμού.

Βήμα 2: Επισκέψεις και Προβολές

1η Συνάντηση: Οι μαθητές/τριες θα επισκεφθούν το πρώτο σχολείο του δικτύου, όπου θα παρακολουθήσουν ταινίες μικρού μήκους που εξετάζουν το θέμα του ρατσισμού.

Βήμα 3:

2η Συνάντηση: Στην επόμενη επίσκεψη, οι μαθητές/τριες θα παρακολουθήσουν αποσπάσματα μαρτυριών μαθητών/τριών που μοιράζονται προσωπικές εμπειρίες γύρω από το ρατσισμό, είτε ως θύματα είτε ως μάρτυρες.

Μετά από κάθε προβολή, θα ακολουθεί οργανωμένη συζήτηση και σχολιασμός των θεμάτων που προκύπτουν. Οι συζητήσεις θα καθοδηγούνται από συντονιστές που θα βοηθούν τους μαθητές να επεξεργαστούν τα συναισθήματα και τις σκέψεις τους

Βήμα 4:

3η Συνάντηση: Σε μεικτές ομάδες από τα διάφορα σχολεία, οι μαθητές/τριες θα αναστοχαστούν για το ρόλο τους και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν, με καθοδήγηση ερωτήσεων όπως:

- «Ποιες είναι οι αντιδράσεις μου όταν θίγεται ένας συμμαθητής μου ή όταν θίγομαι εγώ;»
- «Πώς αντιμετωπίζω καταστάσεις και ποιον κατηγορώ πρώτα;»
- «Πώς συμπεριφέρομαι στους συμμαθητές/τριες από άλλες χώρες;»
- «Υπάρχει κοινός τρόπος επικοινωνίας;»

Βήμα 5: Δημιουργία Πολυτροπικών Υλικών

4η Συνάντηση: Οι μαθητές/τριες θα δημιουργήσουν πολυτροπικά υλικά για το θέμα του ρατσισμού.

Βήμα 6:

5η Συνάντηση: Οι μαθητές/τριες θα συνεχίσουν την εργασία τους, παράγοντας υλικά όπως δημιουργική γραφή (ποίηση, ελεύθερα δοκίμια), κολλάζ, ζωγραφική και βίντεο. Τα έργα θα συγκεντρωθούν και θα αναρτηθούν στην ιστοσελίδα του προγράμματος

Βήμα 7:

Θα οργανωθεί μια εκδήλωση για την περαιτέρω διάχυση όλων των πολυτροπικών εργασιών των μαθητών/τριών, με στόχο την ευρύτερη ευαισθητοποίηση και διάδοση του μηνύματος κατά του ρατσισμού

Ιδιαίτερες ευχαριστίες στο Διευθυντή του 5ου ΓΕΛ, Σταμάτη Χρυσή, στις εκπαιδευτικούς Χαρίκλεια Αξούριστου, Αικατερίνη Τότσκα, Ευσταθία Λιακοπούλου, Φωτεινή Γουλάρα - Φράγκα Καραγιάννη και στον Αναστάσιος Μοσχόπουλο.

**1^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ
ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΩΝ**

**Θέλετε να μάθετε μια νέα γλώσσα;
Πολυγλωσσική αφύπνιση.**

**ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΡΙΑ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΓΑΤΣΗ**

Θέλετε να μάθετε μια νέα γλώσσα; Πολυγλωσσική αφύπνιση.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Με αφορμή την Ημέρα Μητρικής Γλώσσας στις 21 Φεβρουαρίου, οι μαθητές με προσφυγικό υπόβαθρο που διαθέτουν γραμματισμό, σε συνεργασία με τους καθηγητές τους, έχουν την ευκαιρία να οργανώσουν μια μικροδιδασκαλία για την εν λόγω ημέρα. Στο πλαίσιο αυτής της εκδήλωσης, οι μαθητές θα προετοιμάσουν για τους συμμαθητές τους ένα μάθημα που θα περιλαμβάνει βασικές εκφράσεις στις γλώσσες προέλευσής τους και θα προωθήσουν τη μητρική τους γλώσσα, παρέχοντας βασικές πληροφορίες για αυτήν. Με αυτόν τον τρόπο, θα αναλάβουν τον σχεδιασμό και την υλοποίηση μιας διαδραστικής μικροδιδασκαλίας, αναλαμβάνοντας τον πρωταγωνιστικό ρόλο του εκπαιδευτικού στην τάξη.

ΣΤΟΧΟΙ

Επιδιώκεται:

1. Ανάδειξη της Πολυγλωσσίας
2. Προώθηση και αξιοποίηση της πολυγλωσσίας ως πλούτου και πλεονεκτήματος στην εκπαιδευτική κοινότητα.
3. Εξοικείωση με Πολλαπλά Γλωσσικά και Πολιτισμικά Ρεπερτόρια**:
4. Γόνιμη Αλληλεπίδραση.
5. Δημιουργία ευκαιριών για θετική και παραγωγική επικοινωνία μεταξύ μαθητών με διαφορετικά γλωσσικά και πολιτισμικά υπόβαθρα.
6. Ενίσχυση Αυτοεκτίμησης : Αύξηση της αυτοπεποίθησης και της αυτοεκτίμησης των μαθητών/ριών με προσφυγικό και μεταναστευτικό υπόβαθρο, αναγνωρίζοντας και προβάλλοντας τις γλωσσικές τους δεξιότητες.

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ μαθησιακά αποτελέσματα

1. Άνοιγμα του Σχολείου στη Γλωσσική Ποικιλομορφία: Υποστήριξη του δικαιώματος των μαθητών να μιλούν τη μητρική τους γλώσσα και ενίσχυση της αποδοχής της γλωσσικής ποικιλομορφίας.
2. Σεβασμός και Έκφραση: Ενθάρρυνση του σεβασμού προς τους άλλους, δίνοντας στους μαθητές την ελευθερία να εκφράζονται και να αλληλεπιδρούν.
3. Δημιουργία Ευκαιριών Έκφρασης και Γνωριμίας: Παροχή ευκαιριών στους μαθητές για να εκφράσουν τις απόψεις τους και να γνωριστούν καλύτερα μεταξύ τους.
4. Καλλιέργεια Αυτενέργειας: Ενίσχυση της πρωτοβουλίας και της ενεργητικής συμμετοχής των μαθητών στη διαδικασία μάθησης και διδασκαλίας.
5. Κατανόηση της Σύνδεσης και Συσχέτισης των Γλωσσών: Βελτίωση της επίγνωσης των μαθητών σχετικά με τη σύνδεση και τη σχέση μεταξύ διαφορετικών γλωσσών, ενισχύοντας τη γλωσσική τους επίγνωση.

Περιγραφή της δραστηριότητας

Βήματα για την Οργάνωση της Δράσης:

Βήμα 1: Καθορισμός Στόχων

- Οργάνωση συνάντησης με τους μαθητές με προσφυγικό και μεταναστευτικό υπόβαθρο και με τους καθηγητές
- Συζήτηση γύρω από τη σημασία της μητρικής γλώσσας και πρόταση της διοργάνωσης εργαστηρίων γλωσσομάθειας
- Καταγραφή των γλωσσών που θα παρουσιαστούν (π.χ., Αραβικά, Σορανί, Ουκρανικά).

Βήμα 2: Δημιουργία Αφίσας και Πολυτροπικών Υλικών

- Σχεδίαση πολυγλωσσικών αφισών ομαδοσυνεργατικά για τη διαφήμιση των γλωσσών των μαθητών, οι οποίες θα διδαχθούν από τους μαθητές με φράσεις όπως:
  - «Θέλεις να μάθεις Αραβικά;»
  - «Θέλεις να μάθεις Σορανί;»
- Περιγραφή της διαδικασίας συμμετοχής για τους ενδιαφερόμενους, με αναφορά στο χώρο διεξαγωγής των μικροδιδασκαλιών, που θα είναι η τάξη υποδοχής.
- Δημιουργία πολυτροπικών υλικών (βίντεο, φυλλαδίων) για την προώθηση της εκδήλωσης που μπορούν να ανέβουν στα κοινωνικά δίκτυα ή στην ιστοσελίδα του σχολείου.

Βήμα 3: Οργάνωση Μαθήματος Γλωσσών

- Ετοιμασία ενός πλάνου διδασκαλίας, πχ με βασικές εκφράσεις, το αλφάβητο στη μητρική γλώσσα των μαθητών με προσφυγικό υπόβαθρο (π.χ. χαιρετισμοί, συστάσεις) διάρκειας 10 λεπτών.

Βήμα 4: Ημέρα Μητρικής Γλώσσας

- Οι μαθητές με προσφυγική εμπειρία διδάσκουν βασικά στοιχεία της γλώσσας τους και εκφράσεις τους αναλαμβάνοντας τον ρόλο του εκπαιδευτικού.
- Ενθάρρυνση της ενεργής συμμετοχής όλων των μαθητών
- Επίδειξη γραφής των ονομάτων των συμμαθητών στη γλώσσα που διδάσκονται και ενθάρρυνση για τη σχηματοποίηση του ονόματος με το νέο αλφάβητο (π.χ., στο αραβικό).

Βήμα 5: Δημιουργία Πολυγλωσσικού Υλικού

- Οργάνωση συνάντησης μετά την εκδήλωση με τους μαθητές για τη δημιουργία πολυγλωσσικού υλικού από τις μικροδιδασκαλίες που υλοποιήθηκαν
- Απόφαση για τη μορφή του υλικού (βίντεο, βιβλιαράκι, παρουσιάσεις κ.ά.).

Βήμα 6: Παρουσίαση Πολυγλωσσικού Υλικού

- Παρουσίαση του τελικού πολυγλωσσικού υλικού σε ολόκληρο το σχολείο και σε γειτονικά σχολεία.
- Οργάνωση εκδήλωσης παρουσίασης, όπου οι μαθητές μπορούν να μοιραστούν τις εμπειρίες τους και να δείξουν τα επιτεύγματά τους.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες στον Διευθυντή του σχολείου Δημήτρη Αδαμίδη, στην εκπαιδευτικό Λία Μουρατίδου και στους εκπαιδευτικούς της τάξης υποδοχής για την συνεργασία τους Πηνελόπη Τσατσούλη και Βαγγέλη Γραμματικόπουλο.

Tips

- Οι μαθητές μπορούν να έχουν ως βοηθό έναν γηγενή μαθητή να μοιράζει φωτοτυπίες με κάποιες βασικές εκφράσεις ή με το αλφάβητο. Θα ήταν καλό για την ενίσχυση της διαδικασίας να καλέσουμε το Διευθυντή κάποιο σύμβουλο, ή συντονιστή προσφύγων.

Υλικά/πηγές

1. Πολυγλωσσικά λεξικά
2. Παγκόσμιο χάρτης
3. Φωτοτυπίες με υλικό για την μικροδιδασκαλία που κατασκευάζεται από τους μαθητές.
4. Σύνδεση ίντερνετ

**1^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ
ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΩΝ**

**Πολύγλωσσο café :
ας γνωριστούμε καλύτερα.
Τα κείμενα ταυτότητάς μας**

**ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΡΙΑ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΓΑΤΣΗ**

Πολύγλωσσο café : ας γνωριστούμε καλύτερα. Τα κείμενα ταυτότητάς μας

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Η παρούσα δραστηριότητα θα υλοποιηθεί ως project με στόχο τη δημιουργία ενός πολυπολιτισμικού και πολυγλωσσικού εργαστηρίου. Μέσα από μια σειρά συναντήσεων, οι μαθητές και οι μαθήτριες θα έχουν τη δυνατότητα να αναπτύξουν αυτενέργεια και αλληλεπίδραση, να λειτουργήσουν ως δημοσιογράφοι και να έρθουν σε επαφή με συνομήλικους με διαφορετικές γλωσσικές και πολιτισμικές καταβολές. Ο ιδανικός χώρος για αυτή τη δραστηριότητα είναι η τάξη υποδοχής, η οποία θα ανοίξει τις πόρτες της στο υπόλοιπο σχολείο, δημιουργώντας ένα περιβάλλον συνεργασίας και επικοινωνίας.

ΣΤΟΧΟΙ

Επιδιώκεται:

1. Ενθάρρυνση της γόνιμης αλληλεπίδρασης μεταξύ μαθητών με διαφορετικά πολιτισμικά και γλωσσικά υπόβαθρα.
2. Ενίσχυση της αυτοεκτίμησης των μαθητών με προσφυγική και μεταναστευτική εμπειρία.
3. Άνοιγμα του σχολείου στη γλωσσική ποικιλομορφία και υποστήριξη του δικαιώματος των μαθητών να μιλούν τη μητρική τους γλώσσα.
4. Σεβασμός απέναντι στους άλλους ώστε να εκφράζονται και να αλληλοεπιδρούν ελεύθερα.
5. Δημιουργία ευκαιριών ώστε οι μαθητές να εκφραστούν και να γνωριστούν καλύτερα.
6. Καλλιέργεια της αυτενέργειας.
7. Κατανόηση της σύνδεσης και της συσχέτισης των γλωσσών.
8. Κατανόηση του προσφυγικού φαινομένου.
9. Καλλιέργεια διαπολιτισμικής συνείδησης.

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ μαθησιακά αποτελέσματα

1. Χρήση βιωματικών δραστηριοτήτων, όπως παιχνίδια ρόλων, προσομοιώσεις και ομαδικές δραστηριότητες, για την ενδυνάμωση του αισθήματος του “ανήκειν” και τη διάλυση του διαχωρισμού “εμείς” και “οι άλλοι” που συχνά επικρατεί στη σχολική τάξη.
2. Αξιοποίηση και προώθηση της πολυγλωσσίας.
3. Αξιοποίηση της πρότερης γνώσης και εμπειρίας των μαθητών
4. Εξοικείωση των μαθητών με πολλαπλά γλωσσικά και πολιτισμικά ρεπερτόρια.

Περιγραφή της δραστηριότητας

Βήματα για την Οργάνωση της Δράσης:

Βήμα 1: Δημιουργία Ομάδας και Προετοιμασίας

- Συνεργασία με Εκπαιδευτικούς και 15μελές Συμβούλιο:
- Σχηματισμός ομάδας γηγενών μαθητών που ενδιαφέρονται να συνεργαστούν με τα παιδιά της ΤΥ.
- Ενημέρωση για το project και πρόσκληση για συμμετοχή.

Βήμα 2: Δημιουργία Ομάδων και Πρώτη Συνάντηση στην Τάξη Υποδοχής

- Δημιουργία μικρών ομάδων: Σχηματισμός ομάδων των 3 ατόμων ή ζευγών (ένας γηγενής και ένας πολύγλωσσος μαθητής).
- Κατανόηση του σκοπού του project στην πρώτη συνάντηση και της πολυπολιτισμικότητας του σχολείου.
- Σύντομη παρουσίαση των μαθητών και των γλωσσών που μιλούν, χρησιμοποιώντας μαγνητάκια για να δείχνουν τον τόπο καταγωγής τους.
- Πρόσκληση διερμηνέων από οργανώσεις για διευκόλυνση της επικοινωνίας.

Βήμα 3: Βιωματικές Δραστηριότητες για Σπάσιμο του Πάγου

- Πολυγλωσσικό καφέ: Προσφορά δωρεάν ροφημάτων για την ένιχυση διάδρασης και οικειότητας στο πολυγλωσσικό καφέ.
- Πραγματοποίηση βιωματικών δραστηριοτήτων που έχουν ως θέμα τα μέρη καταγωγής των παιδιών ή άλλα σημεία ενδιαφέροντος και της ιδιαίτερης ταυτότητάς τους: Οι μαθητές μπορούν να παρουσιάσουν τον τόπο καταγωγής τους, να δείξουν φωτογραφίες και να μοιραστούν εμπειρίες και παιχνίδια.
- Έμφαση στη δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης.

Βήμα 4: Συλλογή Πληροφοριών και Συγγραφή

- Χρήση ερωτηματολογίων ως οδηγών συνέντευξης για τη διευκόλυνση της επικοινωνίας σε дуάδες (2-3 ώρες).
- Χρήση λεξικών, υπολογιστών, μηχανών μετάφρασης και κινητών για τη διευκόλυνση της διαδικασίας.
- Διακριτική παρακολούθηση και υποστήριξη από τον/την εκπαιδευτικό.

Βήμα 5: Δημιουργία Κειμένων Ταυτότητας / Συγγραφή Κειμένων

- Συγγραφή κειμένων από γηγενείς μαθητές και μαθητές με προσφυγική εμπειρία.
- Δημιουργία κειμένων στη γλώσσα επιλογής των μαθητών (β' φάση).
- Μετάφραση των κειμένων με τη συμβολή συνεργατών και οργανώσεων εκτός σχολείου.

Βήμα 6: Παρουσίαση και Ανάγνωση Κειμένων

- Στις επόμενες συναντήσεις, οι μαθητές/τριες θα παράγουν και θα διαβάσουν τα κείμενα μεταξύ τους ενισχύοντας το κλίμα εμπιστοσύνης.

Βήμα 7: Συνάντηση Μοιράσματος και Αναστοχασμού**

- Αποτύπωση των εμπειριών και αναστοχασμός από τους μαθητές και τις μαθήτριες.

Βήμα 8: Έκδοση Βιβλίου Κειμένων Ταυτότητας

- Συγκέντρωση των κειμένων και επιμέλεια για την έκδοση βιβλίου.
- Το βιβλίο θα κληροδοτηθεί στη σχολική βιβλιοθήκη και θα είναι διαθέσιμο για δανεισμό από όλους τους μαθητές.
- Παρουσίαση του βιβλίου κατά τη διάρκεια διαπολιτισμικών εορτών ή μιας εκδήλωσης που εστιάζει στην πολυγλωσσική σχολική κοινότητα.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες τον Διευθυντή του σχολείου Δημήτρη Αδαμίδα, στην εκπαιδευτικό Λία Μουρατίδου και στους εκπαιδευτικούς της τάξης υποδοχής για την συνεργασία τους Πηνελόπη Τσατσούλη και Βαγγέλη Γραμματικόπουλο.

Tips

● Οι μαθητές μπορούν να έχουν το παρακάτω φύλλο εργασίας σαν οδηγό συνέντευξης ή θα μπορούσαν να ετοιμάσουν οι ίδιοι για τις θεματικές που θα ήθελαν να δουλέψουν. Μπορούν να διαβάσουν άλλα κείμενα ταυτότητας για να εμπνευστούν.

Ενδεικτικό πλάνο/ερωτηματολόγιο

ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΚΑΘΕ ΔΕΥΤΕΡΑ & ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

Α' ΦΑΣΗ (στα ελληνικά για όλους):

ΣΥΣΤΗΝΟΜΑΙ ΜΕ ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΖΗΤΩ ΤΟ ΙΔΙΟ ΑΠΟ ΑΥΤΟΝ/ ΑΥΤΗΝ

ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Με λένε.....

Είμαι (ηλικία) ..... ετών.

Φοιτώ στο 1ο Γυμνάσιο Αμπελοκήπων, στην ..... τάξη.

Ζω / κατοικώ ..... (τόπος διαμονής)

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Έχω (αδέλφια) .....

(ηλικίες/ σπουδές) .....

.....

.....

Ο πατέρας μου κατάγεται από .....

.....

Η μητέρα μου κατάγεται από .....

.....

Έρθα στην Ελλάδα

(πότε;).....

ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑ/ ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΡΟΝΟΣ

Μου αρέσει .....

.....

.....

.....

Αγαπημένο είδος μουσικής/ αγαπημένος

τραγουδιστής-ίστρια) .....

.....

Αγαπημένη ταινία/ καρτούν/ βιβλίο/ κόμικ

.....

ΟΝΕΙΡΟ/Α ΜΟΥ

Ένα όνειρο μου είναι

.....

.....

.....

.....

Σου αφιερώνω έναν στίχο/ ένα ποίημα/ ένα σκίτσο/ μια ζωγραφιά

Β' ΦΑΣΗ (στη γλώσσα που επιθυμεί ο καθένας/ η καθεμία)

Μαθαίνω περισσότερα για σένα/ για την ιστορία σου.

Η χώρα σου/ η πόλη- το χωριό σου/ η γειτονιά σου.

Το ταξίδι σου ως εδώ.

Δείξε μου την χώρα σου στον χάρτη.

«شروع زندگی من در افغانستان»
 در سال ۲۰۰۷ در شهر کابل دنیا آمدم. اسم را مادر بزرگم هدیه گذاشت. خامیل بزرگ بودم همای بزرگ مادر بزرگ و کاتایم زندگی میکردیم. چون علاقه زیادی به درس خواندن داشتم در ۶ سالگی منتب رفتم از صفت اول خواندن و نوشتن رایبار داشتم چون مادرم بزم یاد داده بود دوستای زیاد داشتم و هر روز به خوشحالی درس خواندن و دیدن دوستانم به مکتب میرفتم و همراستان بازی میکردم در خانه هم همای برادریم و پسرای کاتایم فوتبال کت و کانگ پوانی بازی میکردیم روزها خوب میگذشت اما با ترس جنگ. وقتی ۱۱ ساله بودم خصیم گرفتیم تا به نیک خانه جدید بریم اما بعد از بزرگ شدن در یکبای و دانش دوستان از هلیت ترک کردن سخت جور اما بلاخره جدا شدیم و من پدرمادم و سه برادر خوردم از خورم در یکبای منتقم دیگر از کابل زندگی میکردیم شروع کردم به مکتب رفتن و دوست پیدا کردن در کت و اونی هم دوست های زیادی پیدا کردم و باهم بازی میکردیم و مکتب میرفتم اما زیاد نمیتوانستیم بیرون بایتم چون اختلاف درزی بود.

Παρακάτω ολόκληρο το κείμενο ταυτότητας της μαθήτρια μεταφρασμένο στα ελληνικά

ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η αρχή της ζωής μου στο Αφγανιστάν

Γεννήθηκα το 2007 στην πόλη Καμπούλ. Το όνομά μου μου το έδωσε η γιαγιά μου, Hadia.

Ήμασταν μια μεγάλη οικογένεια, ζούσαμε με τον παππού, την γιαγιά και τον θείο μου.

Πήγα στο σχολείο όταν ήμουν 6 ετών γιατί με ενδιέφερε πολύ να μορφωθώ. Όταν πήγα στην Α' Δημοτικού, ήξερα ήδη να διαβάζω, επειδή η μητέρα μου μου τα είχε μάθει.

Είχα πολλούς φίλους! Κάθε μέρα πήγαινα με χαρά στο σχολείο για τα μαθήματα, αλλά και για να δω τους φίλους μου και να παίξω μαζί τους. Στο σπίτι έπαιζα με τα αδέρφια και τα ξαδέρφια μου ποδόσφαιρο, κρίκετ και χαρταετό. Οι μέρες περνούσαν καλά, αλλά υπήρχε πάντα ο φόβος του πολέμου.

Όταν ήμουν 11 χρονών αποφασίσαμε να μετακομίσουμε σε ένα νέο σπίτι. Για μένα ήταν δύσκολο, όταν άφησα το μέρος που μεγάλωσα, τους παιδικούς μου φίλους, αλλά τελικά, αναγκαστικά, χωριστήκαμε. Ο πατέρας μου, η μητέρα μου, τα τρία μικρότερα αδέρφια μου και εγώ ξεκινήσαμε τη ζωή μας σε μια άλλη περιοχή της Καμπούλ. Πήγα σε νέο σχολείο και βρήκα εκεί πολλούς καινούργιους φίλους, που παίζαμε και περνούσαμε χρόνο μαζί. Οι γονείς μας, όμως, δεν μας άφηναν να παίζουμε πολύ έξω γιατί ήταν επικίνδυνα, υπήρχαν συχνά διαμάχες και γίνονταν κλοπές.

Στο σχολείο ήμουν ήρεμη και καλή μαθήτρια, είχα πολύ καλούς βαθμούς. Ο πάππος μου ήταν διευθυντής και οι

Ενδεικτικό **Κείμενο ταυτότητας**

μεταφρασμένο από φαρσί από την Οργάνωση Solidarity Now

Η πρώτη σελίδα που παρήχθη στα φαρσί από την Μαθήτρια Hadia Azizi

περισσότεροι καθηγητές έλεγαν ότι ο πάππος μου ήταν καθηγητής τους. Επίσης, με τους φίλους μου τα πηγαίναμε πολύ καλά, όλοι με αγαπούσαν.

Οι θείες μου ήταν κι εκείνες καθηγήτριες. Εγώ, όμως, από μικρή ήθελα να γινώ γιατρός, επειδή και η μητέρα μου είναι γιατρός. Πάντα ήθελα, όταν μεγαλώσω, να δουλεύουμε στο ίδιο νοσοκομείο. Επίσης, συμμετείχα και στους μαθητικούς αγώνες μπάσκετ, που παίζαμε οι ομάδες των σχολείων, γιατί μου αρέσει πολύ και το μπάσκετ. Πάντα περίμενα το Νορούζ και το Αϊντ, τις δύο μεγάλες γιορτές της χρονιάς, γιατί διασκεδάζαμε και βγαίναμε έξω. Δεν μπορούσαμε, όμως, να γιορτάζουμε όπως θέλαμε, γιατί υπήρχε ανασφάλεια και φόβος. Το είχαμε, βέβαια, συνηθίσει όλοι αυτό, γιατί ζούσαμε έτσι πολλά χρόνια. Από μικρή ήθελα να δω όλα τα μέρη της χωράς μου, αλλά επειδή δεν ήταν δυνατό αυτό, επισκεφθήκαμε μόνο την πόλη Jalalabad και την πόλη Herat. Ήταν δύσκολο να δεις και να ακούσεις τα νέα. Πάντα έλεγαν μόνο πόσοι άνθρωποι σκοτωθήκαν, άλλα εμείς είχαμε συνηθίσει να ακούμε τέτοια τα νέα. Όσο περνούσαν τα χρόνια, ο πόλεμος και οι συνθήκες διαβίωσης γίνονταν όλο και πιο δύσκολες, αλλά εμείς ελπίζαμε ότι η κατάσταση στο Αφγανιστάν θα γίνει καλύτερη. Η αλήθεια είναι ότι χειροτέρευε κάθε μέρα.

Φεύγοντας από το Αφγανιστάν και ξεκινώντας το ταξίδι Η κατάσταση στο Αφγανιστάν επιδεινωνόταν. Έτσι, θέτοντας σε κίνδυνο την προσωπική μας ασφάλεια, αποφασίσαμε να φύγουμε. Η πιο δύσκολη στιγμή που ζήσαμε στο Αφγανιστάν ήταν εκείνη που έπρεπε να το εγκαταλείψουμε. Έπρεπε να φύγουμε από εκεί που μεγαλώσαμε, από

τον τόπο που λέγεται χώρα μας. Και κάτι ακόμα: Ξέραμε ότι δεν φεύγουμε από τη χώρα μας για διακοπές και για να δούμε άλλες χώρες, φεύγουμε για πάντα. Δεν ξέρουμε πότε θα επιστρέψουμε, πότε θα ξαναδούμε τους φίλους μας και τους συγγενείς μας. Έπρεπε όμως!

Τελικά, το 2019 εγκαταλείψαμε το Αφγανιστάν. Τότε ήμουν 12 χρόνων. Μπορείς με αφγανικό διαβατήριο να ταξιδέψεις στο Ιράν, οπότε πήγαμε με το αυτοκίνητο νόμιμα στο Ιράν. Η πρώτη μας στάση στο Ιράν ήταν η πόλη Mashhad. Μετά από μια μέρα διαμονής στην πόλη αυτή, πήγαμε στην Τεχεράνη, όπου μείναμε για τρεις μέρες.

Στη συνέχεια, περπατώντας περάσαμε μέσα από τα βουνά παράνομα και φτάσαμε στην Τουρκία. Στην Τουρκία δεν μπορούσαμε να πάμε σχολείο η σε γιατρό γιατί δεν μας είχαν δώσει έγγραφα! Μείναμε σε ένα σπίτι οικογενειακών μας φίλων για μια εβδομάδα, στην πόλη της Κωνσταντινούπολης. Κατά τη διάρκεια του ταξιδιού από το Ιράν μέχρι την Τουρκία, που περπατούσαμε όλα αυτά τα βουνά, κοιμόμασταν έξω, στο δάσος. Όταν ήρθε η ώρα να αφήσουμε την Τουρκία, μπήκαμε σε μία βάρκα που μετέφερε 59 άτομα, παιδιά και ενήλικες...

Το ταξίδι από την Τουρκία προς την Ελλάδα. Ήταν βράδυ. Ήμασταν οκτώ ώρες μέσα στη θάλασσα. Φτάσαμε στις περιοχές Καβάλα και Αλεξανδρούπολη. Εκεί περιμέναμε τρεις μέρες για να μας δώσουν Υπηρεσιακό Σημείωμα και μετά ήρθαμε στη Δομή Φιλοξενίας Προσφύγων στη Μαλακάσα. Εκεί δυστυχώς δεν μπορούσα να πάω σχολείο. Θυμάμαι μια βροχερή μέρα που είχε πολύ μεγάλη κακοκαιρία, έπεσε ένα μεγάλο δέντρο πάνω στην σκηνή εκεί που ζούσαμε και έσπασε το πόδι του αδερφού μου και το δικό μου. Μείναμε στο νοσοκομείο για μια εβδομάδα. Το Νοσοκομείο ήταν στην περιοχή Ομόνοια. Επειδή η Δομή που μέναμε ήταν πολύ μακριά από το Νοσοκομείο που νοσηλευόμασταν, μας μετέφεραν στη Δομή του Ελαιώνα, που ήταν πιο κοντά. Όταν έγινε καλά το πόδι μου, κατάφερα να γραφτώ στο σχολείο! Στην αρχή ήταν δύσκολα, αλλά σιγά - σιγά προσαρμόστηκα στην Ελλάδα, με τους ανθρώπους που δεν ήμασταν από την ίδια χώρα. Έτσι, το αίσθημα ότι είμαι μακριά από τη χώρα μου μειώθηκε και μπόρεσα να ξεκινήσω μια νέα ζωή. Περίπου μετά από ενάμισι - δύο χρόνια που ζούσαμε στη Αθήνα,

μας μετέφεραν στη Θεσσαλονίκη, γιατί εκεί υπήρχε σπίτι για εμάς και αναγκάστηκαμε πάλι να εγκαταλείψουμε το μέρος που ζούσαμε για δύο χρόνια.

Έτσι, ήρθαμε στην Θεσσαλονίκη και προσπαθήσαμε να ξαναφτιάξουμε την ζωή μας εδώ, να κάνουμε πάλι νέους φίλους, να προσαρμοστούμε. Καταφέραμε για τρίτη φορά να συνηθίσουμε μια νέα ζωή.

Βέβαια, στη Θεσσαλονίκη χρειάστηκε να μετακομίσουμε και να αλλάξουμε πάλι περιοχή, σχολείο, φίλους, γειτονιά. Τώρα, στο σχολείο μου, έχω πολύ καλούς δασκάλους αλλά και πολύ καλούς φίλους!

Η Ελλάδα

Τώρα αγαπώ την Ελλάδα σαν την δική μου πατρίδα και νιώθω σαν να είμαι στο σπίτι μου, γιατί μεγαλώνω εδώ τα χρόνια που γνωρίζω τον εαυτό μου.

Έχουμε εγκαταλείψει το Αφγανιστάν εδώ και τρία χρόνια περίπου. Έχουμε μάθει στη ζωή, πώς είναι να τα παρατάς όλα και να ξαναρχίζεις από το μηδέν, πώς είναι να μην ξέρεις τι θα γίνει στο μέλλον σου, να μην ξέρεις που θα είσαι αύριο.

Ευτυχώς, οι καλοί άνθρωποι είναι πάρα πολλοί! Υπάρχουν, όμως και κάποιοι άνθρωποι που νομίζουν ότι οι πρόσφυγες που εγκαταλείπουν την χώρα τους, δεν ξέρουν να ζουν σε ένα σπίτι σαν φυσιολογικοί άνθρωποι, νομίζουν ότι όλοι οι άνθρωποι εγκαταλείπουν την χώρα τους εξαιτίας της φτώχειας και της πείνας. Δεν καταλαβαίνουν ότι κάποιοι άνθρωποι φεύγουν από την πατρίδα τους εξαιτίας του πολέμου κι ότι αυτοί η άνθρωποι ζούσαν στην πατρίδα τους σαν εκείνους.

Τον πόλεμο δεν τον διαλέξαμε εμείς, και κανένας δεν διάλεξε σε ποια χώρα θα γεννηθεί.

Ελπίζω να τερματιστεί ο πόλεμος και όλοι άνθρωποι να έχουν ίδια Δικαιώματα.

Hadia Azizi

Μαθήτρια του 1ου Γυμνασίου Αμπελοκήπων

Υλικά/πηγές

1. Πολυγλωσσικά λεξικά
2. Παγκόσμιο χάρτης
3. Φωτοτυπίες οδηγού συνέντευξης (ερωτηματολογίου) στα ελληνικά
4. Σύνδεση ίντερνετ

↑ 3^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΙΓΑΛΕΩ

Αλλάζοντας τους κανόνες: Ένα εισαγωγικό εργαστήριο για τη συμπερίληψη στο σχολικό αθλητισμό

ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΡΙΑ
ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ
ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ

Αλλάζοντας τους κανόνες: Ένα εισαγωγικό εργαστήριο για τη συμπερίληψη στο σχολικό αθλητισμό

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Σε ποιο βαθμό μπορεί ένας διασχολικός αγώνας να συμβάλει στην προώθηση της αμοιβαίας κατανόησης και του σεβασμού μεταξύ των παικτών; Άραγε μπορεί ένα παιχνίδι να μας επιτρέψει να δούμε τον «άλλο» ως κάποιον από τον οποίο μπορούμε να μάθουμε και όχι μόνο να ανταγωνιστούμε; Το παρόν εργαστήριο αποτελεί μία εναλλακτική πρόταση στη θέση της συχνής χρήσης ανταγωνιστικών παιχνιδιών και αθλημάτων. Σκοπός του είναι να ενισχύσει την ετοιμότητα των μαθητών, ώστε να είναι σε θέση να συμβάλλουν ενεργά στη δημιουργία ενός συμπεριληπτικού κλίματος στο σχολείο, ιδιαίτερα μέσα από δράσεις που εμπίπτουν στο πλαίσιο του σχολικού αθλητισμού. Μέσα από μία τέτοια προσέγγιση, ο αθλητισμός ανάγεται σε ισχυρό εργαλείο για να μάθουν οι μαθητές να ζουν δημοκρατικά μαζί με τους διαφορετικούς άλλους. Το εργαστήριο αυτό συνιστά μια καλή πρακτική που υλοποιήθηκε από το 3ο Γυμνάσιο Αιγάλεω στο πλαίσιο της συμμετοχής του στο πρόγραμμα «Σχολεία για όλους - Συμπερίληψη Παιδιών Προσφύγων στα Ελληνικά Σχολεία» κατά το σχολικό έτος 2021-22.

ΣΤΟΧΟΙ

Στόχοι της δραστηριότητας ήταν οι μαθητές/τριες να:

1. Συνεργάζονται δημιουργικά με μαθητές από την ευρύτερη κοινότητα για έναν κοινό σκοπό, αφήνοντας στην άκρη το άγχος του ανταγωνισμού και της επίτευξης νίκης.
2. Αναγνωρίσουν και να αποδομήσουν περιοριστικά στερεότυπα σε σχέση με τον αθλητισμό.
3. Λάβουν συνειδητά υπόψη τη διαφορετικότητα και να συμβάλουν ενεργά στη δημιουργία ενός συμπεριληπτικού περιβάλλοντος.
4. Αναστοχάζονται κριτικά και να εκφράζουν με επιχειρήματα την άποψή τους σε σχέση ζητήματα δημοκρατικού πολιτισμού.

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ μαθησιακά αποτελέσματα

Μετά την ολοκλήρωση της δραστηριότητας οι μαθητές/τριες αναμένεται να:

1. Αναγνωρίζουν την αξία της ομαδικότητας και της συνεργασίας.
2. Αντιλαμβάνονται ότι ένα κανονιστικό πλαίσιο μπορεί να θέτει περιορισμούς σε συγκεκριμένες ομάδες ατόμων ή και να τις αποκλείει από την πρόσβαση σε συγκεκριμένα αγαθά.
3. Εντοπίζουν τέτοιου είδους περιορισμούς και να συμβάλλουν ενεργά στην άρση τους.
4. Αξιοποιούν βασικές τεχνικές για την παροχή εποικοδομητικής ανατροφοδότησης.

ΑΞΙΕΣ

Απόδοση αξίας στη δημοκρατία, τη δικαιοσύνη, την ισονομία, την ισότητα και στο κράτος δικαίου

- 12 Υποστηρίζει ότι τα σχολεία θα πρέπει να διδάσκουν στους μαθητές τη δημοκρατία και τον τρόπο που πρέπει να ενεργούν ως δημοκρατικοί πολίτες. B

ΣΤΑΣΕΙΣ

Πολιτειακή συνείδηση

- 33 Εκφράζει προθυμία να συνεργαστεί και να δουλέψει με άλλους. B
- 34 Συνεργάζεται με άλλους για κοινούς σκοπούς και ενδιαφέροντα. B

ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Δεξιότητες συνεργασίας

- 94 Οικοδομεί θετικές σχέσεις με άλλους ανθρώπους σε μια ομάδα. B
- 95 Όταν εργάζεται ως μέλος μιας ομάδας, συμβάλλει στην ομαδική εργασία στον βαθμό που του/της αναλογεί. B

ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

Γνώση και κριτική κατανόηση του εαυτού

- 120 Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά ότι η δική του/της κοσμοθεώρηση είναι μόνο μία από τις πολλές. B

ΓΝΩΣΗ & ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ**Δραστηριότητα**

Η καλή πρακτική που παρουσιάζεται εδώ υλοποιήθηκε από το 3ο Γυμνάσιο Αιγάλεω στο πλαίσιο της συμμετοχής του στο πρόγραμμα «Σχολεία για όλους - Συμπερίληψη Παιδιών Προσφύγων στα Ελληνικά Σχολεία» κατά το σχολικό έτος 2021-22.

Ο δήμος Αιγάλεω βρίσκεται στα δυτικά προάστια των Αθηνών. Είναι ένας δήμος ιστορικά συνδεδεμένος με τη μετανάστευση, αφού κατοικήθηκε για πρώτη φορά από πρόσφυγες στις αρχές του 20ου αιώνα και έκτοτε αποτέλεσε συστηματικά τόπο υποδοχής μεταναστών από διάφορες περιοχές της Ελλάδας και του κόσμου. Μετά το κλείσιμο της βαλκανικής οδού το 2016 και τον εγκλωβισμό ενός μεγάλου αριθμού προσφύγων στην Ελλάδα, πολλά σχολεία της περιοχής αυτής, ανάμεσά τους και το 3ο Γυμνάσιο Αιγάλεω, είχαν στο δυναμικό τους παιδιά πρόσφυγες από κοντινούς καταυλισμούς, διαμερίσματα και ξενώνες. Οι ραγδαίες εξελίξεις που έλαβαν χώρα πιο πρόσφατα σε επίπεδο μεταναστευτικής πολιτικής, οδήγησαν τελικά σε συρρίκνωση ή και κλείσιμο των δομών αυτών και, συνακόλουθα, στη δραστική μείωση του αριθμού των μαθητών προσφύγων. Το φαινόμενο αυτό έγινε ιδιαίτερα αισθητό και στο σχολείο μας φέτος, αφού από τους δέκα εγγεγραμμένους μαθητές πρόσφυγες μόνο ένας παρέμεινε μέχρι το τέλος της σχολικής χρονιάς.

Παρά τις αντιξοότητες, οι άνθρωποι του 3ου Γυμνασίου Αιγάλεω αποφάσισαν να επενδύσουν συστηματικά και έμπρακτα στην ενίσχυση του δημοκρατικού πολιτισμού και στην καλλιέργεια ενός κλίματος αποδοχής και συμπερίληψης στο σχολείο. Προς αυτή την κατεύθυνση, δημιούργησαν ένα Σχέδιο Δράσης, επιδεικνύοντας μάλιστα ιδιαίτερη ευαισθη-

σία σε σχέση με ζητήματα που αφορούν στις ζωές των προσφύγων και των μεταναστών. Μέρος αυτού το Σχεδίου ήταν και η διενέργεια μίας δράσης δικτύωσης με σχολεία της τοπικής κοινότητας, για να μοιραστούν εκεί εμπειρικά εργαλεία που αξιοποιήθηκαν από το 3ο Γυμνάσιο στο πλαίσιο της παραπάνω ευρύτερης επιδίωξης.

Η δράση δικτύωσης έλαβε τη μορφή ενός βιωματικού εργαστηρίου με τίτλο «Αλλάζουμε τους κανόνες: Ένας συμπεριληπτικός αγώνας», στο οποίο τελικά συμμετείχαν μαθητές από το 3ο, καθώς και από το 5ο Γυμνάσιο Αιγάλεω. Διενεργήθηκε στις 7 Απριλίου 2022, σε εγκαταστάσεις του 3ου Γυμνασίου Αιγάλεω. Το εργαστήριο αυτό αποτελεί μία εναλλακτική πρόταση στη θέση της συχνής χρήσης ανταγωνιστικών παιχνιδιών και αθλημάτων στο σχολείο. Η κεντρική ιδέα του εργαστηρίου ήταν απλή: με φόντο το σχολικό αθλητισμό, θέλαμε οι μαθητές των δύο σχολείων να βρεθούν και να αλληλεπιδράσουν θετικά, συνθέτοντας οι ίδιοι τους δημοκρατικούς κανόνες που θα διέπουν την επικοινωνίας τους. Σε ένα δεύτερο επίπεδο, επιδιώκαμε να τους δώσουμε αφορμές ώστε να αναστοχαστούν κριτικά τους τρόπους με τους οποίους επιλέγουν να σχετίζονται με συνομηλίκους τους στην τάξη, στο διάλειμμα ή στο παιχνίδι.

Εμπυκνώντας της εν λόγω δράσης ήταν η καθηγήτρια φυσικής αγωγής του σχολείου και η επιμορφώτρια του προγράμματος «Σχολεία για όλους», ενώ καταλυτικό ρόλο για την ομαλή διεξαγωγή της είχαν εκπαιδευτικοί και οι διευθυντές των δύο σχολείων. Ακόμη, η δράση πλαισιώθηκε από δύο διερμηνείς, που κλήθηκαν να υποστηρίξουν δύο αλλόγλωσσους μαθητές, για να είναι σε θέση να επικοινωνήσουν ισότιμα με την ομάδα κατά τη διάρκεια των συζητήσεων. Τη δράση παρακολούθησαν εκπαιδευτικά στελέχη από τη Δι-

εύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, μέλη των Συλλόγων Γονέων από τα δύο σχολεία, καθώς και στελέχη μη κυβερνητικών οργανώσεων. Η παρουσία όλων των παραπάνω παραγόντων στη συγκυρία αυτή ήταν ιδιαίτερα σημαντική, αφού αποδείκνυε έμπρακτα ότι η ανοιχτή στάση του σχολείου οδήγησε στην εγκαθίδρυση γεφυρών επικοινωνίας και αλληλοϋποστήριξης με την κοινότητα.

Σε αυτό το σημείο, πριν περάσουμε στην αναλυτική περιγραφή των επιμέρους δραστηριοτήτων, θα θέλαμε να σημειώσουμε ορισμένες προκαταρκτικές ενέργειες που έλαβαν χώρα πριν την υλοποίηση του εργαστηρίου και που θεωρούμε ότι τελικά συνέβαλαν στην απρόσκοπτη διεξαγωγή του. Αρχικά, η ενημέρωση του Συλλόγου Διδασκόντων σε σχέση

με τις προγραμματισμένες δράσεις και το χρονοδιάγραμμά τους, μας επέτρεψε να διασφαλίσουμε τη διαθεσιμότητα των εγκαταστάσεων (αίθουσα τελετών, γήπεδα μπάσκετ και βόλεϊ) και του εξοπλισμού που χρειαζόμασταν. Είχαμε από νωρίς εικόνα για τους συμμετέχοντες του εργαστηρίου, αφού οι προσκλήσεις συμμετοχής είχαν ετοιμαστεί και σταλεί εγκαίρως στους παραλήπτες. Έτσι, καταφέραμε να σταθμίσουμε τις δραστηριότητες, από το σχεδιασμό τους ακόμη, στη βάση των αναγκών της συγκεκριμένης ομάδας. Μετά το σχεδιασμό του εργαστηρίου, ζητήσαμε από τους διευθυντές και τους υπεύθυνους εκπαιδευτικούς να ενημερωθούν οι μαθητές που επρόκειτο να συμμετέχουν σε σχέση με το θέμα και τη φύση των δραστηριοτήτων.

Tips

- Είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ποικιλομορφία εντός της ομάδας των συμμετεχόντων ως προς το φύλο, την εθνικότητα, το επίπεδο αθλητικής ικανότητας ή και την ύπαρξη αναπηρίας. Λαμβάνοντας υπόψη τέτοιου είδους παραμέτρους στο πλαίσιο του εργαστηρίου, οι μαθητές θα κληθούν να επαναδιαπραγματευθούν τις όποιες διαφορές τους και, τελικά, να υπερπηδήσουν εμπόδια που συχνά οδηγούν στον αποκλεισμό συγκεκριμένων ομάδων από το σχολικό αθλητισμό.

- Καθοριστικό ρόλο στην επιτυχή έκβαση της δράσης έπαιξε το γεγονός ότι οι στόχοι της ήταν απλοί, απτοί και ξεκάθαροι. Η επιτυχία επίσης αποδίδεται στην κατάλληλη προετοιμασία και το λεπτομερή σχεδιασμό των δραστηριοτήτων του εργαστηρίου. Οι εμπυχωτρίες της δράσης είχαν βρεθεί πολλές φορές, είχαν συζητήσει και προετοιμάσει τις ασκήσεις και το ρόλο τους σε αυτές. Είχε συμφωνηθεί παράλληλα ότι θα υπάρχουν περιθώρια ευελιξίας και προσαρμοστικότητας στη βάση της δυναμικής της ομάδας την ημέρα της υλοποίησης.

- Κατά τον απολογισμό της δράσης, οι εμπυχωτρίες συμφώνησαν ότι ο αριθμός των συμμετεχόντων σε τέτοιου είδους βιωματικά εργαστήρια θα πρέπει να είναι μικρότερος (μέχρι 15 άτομα) ώστε να γίνεται καλύτερη διαχείριση της ομάδας και να δίνονται ακόμη περισσότερες ευκαιρίες έκφρασης σε όλους.

- Σε μία ιδανική συνθήκη, το εργαστήριο αυτό θα μπορούσε να αποτελέσει την αρχή για μία σειρά συναντήσεων με αντίστοιχες θεματικές (ανθρώπινα δικαιώματα και δημοκρατικός πολιτισμός). Άλλωστε, η πρόσκληση που απηύθυνε το 5ο Γυμνάσιο Αιγάλεω αποτελεί μία σαφή ένδειξη ότι τέτοιου είδους εκπαιδευτικά προγράμματα μπορούν να είναι βιώσιμα, ανταποκρινόμενα στις ανάγκες, τα ενδιαφέροντα και τις εμπειρίες ζωής των εφήβων.

- Σε περίπτωση που οι μαθητές δεν ήταν εξοικειωμένοι με την έννοια της ανατροφοδότησης, οι εμπυχωτρίες θα μπορούσαν να αξιοποιήσουν το Φυλλάδιο 3 που προτείνει και αναλύει συγκεκριμένες στρατηγικές ανατροφοδότησης.

Υλικά/πηγές

1. χαρτιά A4
2. μαρκαδόροι/στυλό
3. πράσινο και κόκκινο χαρτί A4
4. χαρτί flipchart
5. Φυλλάδια 1, 2, 3 και ατομικό δελτίο εξόδου

Αρώνη, Α. (2014). Μαθαίνοντας να ζούμε μαζί: Ένα διαπολιτισμικό και διαθρησκευτικό πρόγραμμα για την εκπαίδευση στις ηθικές αξίες. Γενεύη: Arigatou International.

Fox, L., Hebel, M., Meijers, B., & Springborg, G. Εγχειρίδιο football: Πώς το ποδόσφαιρο μπορεί να γίνει μέσο κοινωνικής αλλαγής. Βερολίνο: Streetfootballworld.

Συμφωνώ – Διαφωνώ – Είμαι αναποφάσιστος

1. Τα αγόρια είναι καλύτερα από ό,τι τα κορίτσια στον αθλητισμό.
2. Τα αγόρια και κορίτσια θα πρέπει να διδάσκονται διαφορετικά αθλήματα.
3. Ο στόχος του αθλητισμού είναι η νίκη.
4. Ο σεβασμός των κανόνων του παιχνιδιού είναι πιο σημαντικός από τη νίκη.
5. Σέβομαι μόνο όσους με σέβονται.
6. Τα παιδιά με κινητικά προβλήματα δεν μπορούν να αθλούνται μαζί με τα υπόλοιπα παιδιά.

Πηγή

Αρώνη, Α. (2014).

Μαθαίνοντας να ζούμε μαζί: Ένα διαπολιτισμικό και διαθρησκευτικό πρόγραμμα για την εκπαίδευση στις ηθικές αξίες.

Γενεύη: Arigatou International.

Διατίθεται στο: <https://ethicseducationforchildren.org/images/zdocs/Arigatou-GPS-No2-Learning-to-Play-Together-GR.pdf>

φυλλάδιο 2

Επιλέξτε δύο κανόνες!

- Αν γίνει φάουλ, ο παίκτης ή η παίκτρια που του/της το έκαναν σηκώνει το χέρι και κερδίζει τη μπάλα.
- Εάν ένας παίκτης ή μία παίκτρια πέσει κάτω, ο αγώνας διακόπτεται και ένας παίκτης της αντίπαλης ομάδας τον/τη βοηθάει να σηκωθεί.
- Οι αλλαγές παικτών και παικτριών είναι απεριόριστες και γίνονται ανά πάσα στιγμή.
- Δεν ισχύει ο κανόνας για τα βήματα.
- Δύο αγόρια και δύο κορίτσια πρέπει ανά πάσα στιγμή να παίζουν στην κάθε ομάδα.
- Εάν η μπάλα βγει άουτ, οι δύο ομάδες πρέπει να συμφωνήσουν για το ποια θα την πάρει.
- Για να είναι έγκυρα τα επόμενα καλάθια, το πρώτο καλάθι θα πρέπει να το βάλει ένα κορίτσι.
- Τα καλάθια που βάζουν τα κορίτσια μετρούν διπλά.
- Όταν μπαίνει ένα καλάθι, πανηγυρίζουν και οι δύο ομάδες.

Δε σας ικανοποιούν οι παραπάνω κανόνες; Μπορείτε να προτείνετε εδώ το δικό σας!

Πηγή

Οι παραπάνω κανόνες βασίζονται στη φιλοσοφία της μεθοδολογίας football3. Βλ. Fox, L., Hebel, M., Meijers, B., & Springborg, G. Εγχειρίδιο football:

Πώς το ποδόσφαιρο μπορεί να γίνει μέσο κοινωνικής αλλαγής.

Βερολίνο: Streetfootballworld.

Διατίθεται στο: https://www.streetfootballworld.org/sites/default/files/football3%20Handbook_Greek.pdf

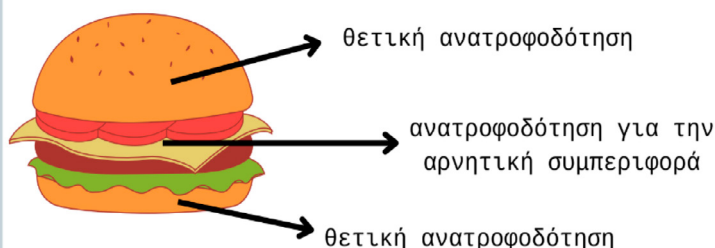

Ανατροφοδότηση

Η ανατροφοδότηση είναι η διαδικασία παροχής πληροφοριών σε σχέση με μία συμπεριφορά που έχουμε παρατηρήσει. Οι πληροφορίες αυτές μεταφέρονται στον άμεσα ενδιαφερόμενο, ώστε να τις χρησιμοποιήσει ο ίδιος για να πετύχει το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα σε σχέση με τις δυνατότητες που έχει.

Στρατηγικές ανατροφοδότησης

1η μορφή ανατροφοδότησης: Το Σάντουιτς

2η μορφή ανατροφοδότησης: Τα 3Ε

Επεξήγηση

Εξηγούμε τι βλέπουμε, τι λάθος έγινε, δίνουμε παραδείγματα

Επίπτωση

Ποιες οι επιπτώσεις στο άτομο, στην ομάδα, στην εργασία;

Ενέργειες για το μέλλον

Πώς να αποφύγουμε τα ίδια λάθη στο μέλλον, τι ενέργειες πρέπει να γίνουν;

Όταν δίνουμε ανατροφοδότηση, καλό είναι να θυμόμαστε ότι:

- ✓ Η ανατροφοδότηση περιγράφει τη συμπεριφορά, όχι το χαρακτήρα του ατόμου.
- ✓ Δίνουμε ανατροφοδότηση την κατάλληλη στιγμή, δηλαδή όταν ξέρουμε ότι ο άλλος θέλει και μπορεί να μας ακούσει.
- ✓ Μιλάμε για τον τρόπο που εμείς αντιλαμβανόμαστε τη συμπεριφορά του άλλου, χρησιμοποιώντας προτάσεις που ξεκινούν με το «Εγώ», «Εμένα». Δεν υπάρχουν γενικές αλήθειες.
- ✓ Πέρα από τις σκέψεις μας, μιλάμε και για τα συναισθήματα που μας προκάλεσε η συμπεριφορά αυτή.
- ✓ Έχουμε καλή πρόθεση και είμαστε ευγενικοί. Σε καμία περίπτωση δεν προσπαθούμε να υποτιμήσουμε ή να βλάψουμε τον άλλο.
- ✓ Μιλάμε καθαρά, με τρόπο απλό και κατανοητό. Είναι σημαντικό να κατανοήσει ο άλλος το μήνυμά μας.

Δελτίο Εξόδου 3-2-1

Όνομα: .....

Σχολείο: .....

Τρία πράγματα που έμαθα:

1. ....

2. ....

3. ....

Δύο πράγματα που μου άρεσαν:

1. ....

2. ....

Ένα πράγμα για το οποίο θέλω να μάθω περισσότερα:

1. ....

↑ 2^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΒΑΛΑΣ

Γνωρίζουμε και γνωριζόμαστε μέσα από τη μουσική

ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΡΙΑ
ΝΑΝΤΙΑ ΚΑΤΗ

Γνωρίζουμε και γνωριζόμαστε μέσα από τη μουσική

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Οι μαθήτριες με προσφυγικό υπόβαθρο παρουσίασαν, στο μάθημα της μουσικής, μία τραγουδίστρια της χώρας τους (στοιχεία για τη ζωή της, την καλλιτεχνική της πορεία και ένα ενδεικτικό τραγούδι). Η παρουσίαση αποτέλεσε αφορμή για να συζητηθούν θέματα για τη ζωή στο Αφγανιστάν, με πρωτοβουλία των ίδιων των ημεδαπών μαθητών/τριών.

ΣΤΟΧΟΙ

Στόχοι της δραστηριότητας ήταν οι μαθητές/τριες να:

1. Έρθουν σε επαφή με τη μουσική, την κουλτούρα και τη γλώσσα ενός άλλου τόπου.
2. Πληροφορηθούν για το τι συμβαίνει σήμερα κοινωνικοπολιτικά σε μια άλλη χώρα, εστιάζοντας και στη θέση της γυναίκας στην κοινωνία αυτή.
3. Συμμετέχουν ενεργά μέσα στην ομάδα της τάξης.
4. (για τους/τις αλλοδαπούς/ες μαθητές/τριες) χρησιμοποιήσουν τη μητρική τους γλώσσα μέσα στο σχολικό περιβάλλον.
5. Να ανταλλάξουν απόψεις.

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ μαθησιακά αποτελέσματα

Μετά την ολοκλήρωση της δραστηριότητας οι μαθητές/τριες αναμένεται να:

1. Παρουσιάζουν πληροφορίες σχετικές με τον πολιτισμό και την κοινωνία της χώρας τους στους άλλους.
2. Αναγνωρίζουν στοιχεία ενός άλλου πολιτισμού ή/και μιας άλλης κοινωνίας.
3. Διακρίνουν τις διαφορές και τις ομοιότητες στη μουσική ή στην κοινωνία διαφορετικών τόπων.

ΑΞΙΕΣ

ΣΤΑΣΕΙΣ

Δεκτικότητα στην πολιτισμική ετερότητα

- 21 Ενδιαφέρεται να μαθαίνει για τις πεποιθήσεις, τις αξίες, τις παραδόσεις και τις κοσμοθεωρίες άλλων ανθρώπων. B

ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Υπευθυνότητα

- 41 Υποβάλλει εγκαίρως τη δουλειά που του/της έχει ανατεθεί. M

Δεξιότητες αυτόνομης μάθησης

- 58 Δείχνει ότι μπορεί να εντοπίζει πηγές μάθησης (π.χ. ανθρώπους, βιβλία, διαδίκτυο). B

Δεξιότητες αναλυτικής και κριτικής σκέψης

- 64 Μπορεί να αναγνωρίζει τις ομοιότητες και τις διαφορές ανάμεσα στις καινούργιες πληροφορίες και σε όσα είναι ήδη γνωστά.

ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

ΓΝΩΣΗ & ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

Δραστηριότητα

Αρχικά, οι υπεύθυνοι εκπαιδευτικοί ζήτησαν από τις μαθήτριες με καταγωγή από το Αφγανιστάν να προετοιμάσουν την παρουσίαση μιας τραγουδίστριας από τη χώρα καταγωγής τους και δούλεψαν μαζί τους την προετοιμασία στο τμήμα Υποδοχής.

Στο μάθημα της μουσικής, οι μαθήτριες παρουσίασαν συνοπτικά την Αριάνα Σαγίντ (Aryana Sayeed), μια Αφγανή τραγουδίστρια- ακτιβίστρια. Έπειτα, το τμήμα παρακολούθησε ένα βίντεο από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο που είχε καλέσει την ερμηνεύτρια για να τραγουδήσει και να μιλήσει για τη χώρα της. Η πρόεδρος του Κοινοβουλίου παρουσίασε την Αριάνα Σαγίντ μιλώντας αγγλικά (δεν υπήρχαν υπότιτλοι) και μετά η ερμηνεύτρια τραγούδησε στη γλώσσα Νταρί, μια παραλλαγή της περσικής γλώσσας που μιλιέται στο Αφγανιστάν (οι στίχοι του τραγουδιού υπήρχαν μεταφρασμένοι σε αγγλικούς υπότιτλους).

Αφού τελείωσε το βίντεο έγινε μια πολύ ενδιαφέρουσα συζήτηση με τη συμμετοχή όλων των μαθητών/τριών. Οι Έλληνες/νίδες μαθητές/τριες θέλησαν να μάθουν από τις

Αφγανές μαθήτριες τι γλώσσα μιλιέται στο Αφγανιστάν, αν είναι ίδια με τα αραβικά και με ποια άλλη γλώσσα συγγενεύουν. Όμως γρήγορα οι απορίες επικεντρώθηκαν σε πιο κοινωνικοπολιτικά θέματα. Οι ημεδαποί/πες μαθητές/τριες εξέφρασαν ερωτήματα όπως: τι είναι οι Ταλιμπάν, τι ακριβώς θέλουν, τι συμβαίνει με τις γυναίκες στο Αφγανιστάν σήμερα κ.ά. Οι μαθήτριες από το Αφγανιστάν απαντούσαν είτε στα ελληνικά είτε στα αγγλικά.

Συνολικά, το κλίμα που δημιουργήθηκε μέσα στην τάξη ήταν πολύ ζεστό. Οι Έλληνες μαθητές έδειξαν μεγάλο ενδιαφέρον για τη μουσική και τη χώρα των Αφγανών μαθητριών, καθώς είχαν λίγες γνώσεις για το Αφγανιστάν, ενώ δεν είχαν έρθει σε επαφή ξανά με τα Νταρί. Οι μαθήτριες από το Αφγανιστάν ένωσαν αυτοπεποίθηση καθώς κατάφεραν να επικοινωνήσουν όσα είχαν προετοιμάσει και ακόμη περισσότερα. Επίσης, ενίσχυσαν το αίσθημα ότι ανήκουν στο τμήμα αλλά και οι υπόλοιποι/ες μαθητές/τριες μπόρεσαν να γνωρίσουν καλύτερα τις ίδιες και διάφορα στοιχεία για την κουλτούρα και τις επικρατούσες συνθήκες της χώρας τους.

Παραλλαγή:

● Θα μπορούσε να ζητηθεί από όλους/ες τους μαθητές και τις μαθήτριες να προετοιμάσουν μια παρουσίαση, ανά ομάδες, για μια γυναίκα τραγουδίστρια/μουσικό της χώρας καταγωγής τους.

Προτάσεις:

Θα είχε ενδιαφέρον οι παρουσιάσεις να κλείσουν με μια αναστοχαστική συζήτηση με τους/τις μαθητές/τριες.
Ενδεικτικά ερωτήματα:

- Τι καινούριο γνώρισε ο καθένας και η καθεμία σήμερα;
- Τι ήταν αυτό που σας έκανε εντύπωση;
- Εντοπίσατε ομοιότητες ή διαφορές με τη δική σας χώρα ή με τη δική σας μουσική;

Υλικά/πηγές

1. Βίντεο: Arghana Sayeed at European Parliament (διάρκεια: 6',50")
(Ανακτήθηκε από <https://www.youtube.com/watch?v=bTq8qzRbWKA>)
2. Ηλεκτρονικός υπολογιστής
3. Προτζέκτορας
4. Πανί ή επιφάνεια προβολής
5. Ηχεία

↑ 2^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΛΑΜΙΑΣ

Συνεργατική δημιουργία ψηφιακού περιεχομένου

ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΗΣ
ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΖΙΩΒΑΣ

Συνεργατική δημιουργία ψηφιακού περιεχομένου

Δράση 1η:

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Στο πλαίσιο της δραστηριότητας οι μαθητές/τριες (γηγενείς και πρόσφυγες) μοιράζονται παροιμίες από τις χώρες τους με σκοπό τον εντοπισμό κοινών πολιτιστικών στοιχείων.

Οι μαθητές/τριες συνεργάζονται για τη δημιουργία ψηφιακού πίνακα ανακοινώσεων που περιλαμβάνει παροιμίες του τόπου τους.

Ο ψηφιακός πίνακας ανακοινώσεων προβάλλεται στην ολομέλεια και ακολουθεί συζήτηση για τον εντοπισμό των κοινών πολιτισμικών στοιχείων που υπάρχουν στις διάφορες χώρες.

ΣΤΟΧΟΙ

Στόχοι της δραστηριότητας ήταν οι μαθητές/τριες να:

1. Αναπτύξουν δεξιότητες επικοινωνίας και συνεργασίας.
2. Αναπτύξουν ψηφιακές δεξιότητες.
3. Αναγνωρίζουν τα κοινά στοιχεία διαφορετικών πολιτισμών.

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ μαθησιακά αποτελέσματα

Μετά την ολοκλήρωση της δραστηριότητας οι μαθητές/τριες αναμένεται να:

1. Αξιοποιούν το διαδίκτυο για την αναζήτηση πληροφοριών.
2. Συμμετέχουν ενεργά στην διαμόρφωση ψηφιακού υλικού με τη χρήση διαδικτυακής εφαρμογής.
3. Επικοινωνούν και συνεργάζονται για την υλοποίηση ενός ψηφιακού έργου.
4. Αποδέχονται την ύπαρξη κοινών στοιχείων σε διαφορετικούς πολιτισμούς.

Δεκτικότητα στην πολιτισμική ετερότητα

- 21 **Ενδιαφέρεται να μαθαίνει για τις πεποιθήσεις, τις αξίες, τις παραδόσεις και τις κοσμοθεωρίες άλλων ανθρώπων.** B
- 24 **Αντιμετωπίζει θετικά το ενδεχόμενο να έχει εμπειρία άλλων πολιτισμών.** B

ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Δεξιότητες αυτόνομης μάθησης

- 58 **Δείχνει ότι μπορεί να εντοπίζει πηγές μάθησης (π.χ. ανθρώπους, βιβλία, διαδικτυο).** B
- 60 **Μπορεί να αποκτά γνώσεις για καινούρια θέματα με ελάχιστη επιτήρηση.** M

Δεξιότητες αναλυτικής και κριτικής σκέψης

- 64 **Μπορεί να αναγνωρίζει τις ομοιότητες και τις διαφορές ανάμεσα στις καινούργιες πληροφορίες και σε όσα είναι ήδη γνωστά.** B
- 67 **Δείχνει ότι σκέφτεται κατά πόσον οι πληροφορίες που χρησιμοποιεί είναι σωστές.** M

Δεξιότητες συνεργασίας

- 95 **Όταν εργάζεται ως μέλος μιας ομάδας, συμβάλλει στην ομαδική εργασία στον βαθμό που του/της αναλογεί.** B

ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

ΓΝΩΣΗ & ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

Δραστηριότητα

Η δραστηριότητα πραγματοποιήθηκε στο 2ο Γυμνάσιο Λαμίας από τον εκπαιδευτικό πληροφορικής, τη φιλόλογο των τμημάτων Α1 και Α3 και τη φιλόλογο της τάξης υποδοχής. Στη δραστηριότητα συμμετείχαν οι μαθητές/τριες (γηγενείς και πρόσφυγες) των τμημάτων Α1 και Α3. Στο πλαίσιο της δραστηριότητας οι μαθητές/τριες συνεργάστηκαν για τη δημιουργία ψηφιακού πίνακα με θεματικό περιεχόμενο τις παροιμίες του τόπου τους. Για την υλοποίηση της δραστηριότητας αξιοποιήθηκε η διαδικτυακή ψηφιακή πλατφόρμα padlet, η οποία λειτουργεί ως ψηφιακός πίνακας ανακοινώσεων, είναι εύκολη στη χρήση και μπορεί να υποστηρίξει αποτελεσματικά τη συνεργατική δημιουργία ψηφιακού περιεχομένου. Η δραστηριότητα είχε διάρκεια τέσσερις διδακτικές ώρες (τέσσερα μαθήματα), ξεκίνησε στις τάξεις των μαθητών/τριών και ολοκληρώθηκε στο εργαστήριο πληροφορικής του σχολείου.

Στο πρώτο μάθημα, οι φιλόλογοι των τμημάτων και της τάξης υποδοχής ζήτησαν από τους μαθητές/τριες να συγκεντρώσουν, μελετήσουν και ερμηνεύσουν παροιμίες του τόπου τους. Οι εκπαιδευτικοί ενημέρωσαν τους μαθητές/τριες πως η διερεύνηση θα ξεκινήσει με την αναζήτηση πληροφοριών από το οικογενειακό και το ευρύτερο κοινωνικό πε-

ριβάλλον και θα ολοκληρωθεί στο εργαστήριο πληροφορικής του σχολείου με την αξιοποίηση πηγών του διαδικτύου.

Τα επόμενα μαθήματα (τρεις διδακτικές ώρες) πραγματοποιήθηκαν στο εργαστήριο πληροφορικής του σχολείου.

Στο δεύτερο μάθημα, οι μαθητές/τριες, με την καθοδήγηση του εκπαιδευτικού πληροφορικής, χρησιμοποίησαν τους υπολογιστές του εργαστηρίου για την αναζήτηση πολυμεσικού υλικού (φωτογραφίες, κείμενα) για τις παροιμίες που είχαν επιλέξει.

Στο τρίτο μάθημα, ο εκπαιδευτικός πληροφορικής εισήγαγε τους μαθητές/τριες στα χαρακτηριστικά και στις δυνατότητες της διαδικτυακής εφαρμογής padlet. Έπειτα, δημιούργησε τον ψηφιακό πίνακα και μοίρασε στους μαθητές/τριες την ηλεκτρονική του διεύθυνση. Στη συνέχεια, ζήτησε από τους μαθητές/τριες να αναρτήσουν ανακοίνωση στον ψηφιακό πίνακα που έπρεπε να περιλαμβάνει τίτλο, την παροιμία, κείμενο ερμηνείας και σχετική εικόνα. Οι ανακοινώσεις των μαθητών/τριών εμφανίστηκαν στο συνεργατικό ψηφιακό πίνακα σε πραγματικό χρόνο, επιτρέποντας την αλληλεπίδραση των συμμετεχόντων.

Στο τέταρτο και τελευταίο μάθημα συμμετείχαν ο εκπαιδευτικός πληροφορικής, η φιλόλογος του τμήματος και η φιλόλογος της τάξης υποδοχής. Αρχικά προβλήθηκε στην οθόνη προβολής ο ολοκληρωμένος ψηφιακός πίνακας που περιελάμβανε τις αναρτήσεις των μαθητών/τριών. Στη συνέχεια,

επιλέχθηκαν παροιμίες που είχαν αναρτηθεί στον ψηφιακό πίνακα και ζητήθηκε από τους μαθητές/τριες να τις περιγράψουν. Το μάθημα ολοκληρώθηκε με συζήτηση στην ολομέλεια που είχε ως στόχο τον εντοπισμό των κοινών πολιτισμικών στοιχείων που υπάρχουν στις διάφορες χώρες.

Παραλλαγή:

- Οι μαθητές/τριες μπορούν να έχουν πρόσβαση στον ψηφιακό πίνακα του padlet είτε από υπολογιστή είτε από κινητό είτε από tablet. Οι δυνατότητες αυτές καθιστούν τη δραστηριότητα κατάλληλη και για εξ αποστάσεως εκπαίδευση.

Επεκτάσεις:

- Η δραστηριότητα θα μπορούσε να επεκταθεί με τη συμπερίληψη και άλλων στοιχείων της πολιτισμικής κληρονομιάς (μύθοι, παραμύθια, τραγούδια, αινίγματα κ.α.)

Δράση 2η:

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Οι μαθητές/τριες συνεργάζονται για τη δημιουργία ψηφιακού πίνακα που περιλαμβάνει παροιμίες του τόπου τους.

ΣΤΟΧΟΙ

Στόχοι της δραστηριότητας ήταν οι μαθητές/τριες να:

1. Αναπτύξουν δεξιότητες επικοινωνίας και συνεργασίας.
2. Αναπτύξουν ψηφιακές δεξιότητες.
3. Αναγνωρίζουν τα κοινά στοιχεία διαφορετικών πολιτισμών.

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ μαθησιακά αποτελέσματα

Μετά την ολοκλήρωση της δραστηριότητας οι μαθητές/τριες αναμένεται να:

1. Αξιοποιούν το διαδίκτυο για την αναζήτηση πληροφοριών.
2. Συμμετέχουν ενεργά στην διαμόρφωση ψηφιακού υλικού με τη χρήση διαδικτυακής εφαρμογής.
3. Επικοινωνούν και συνεργάζονται για την υλοποίηση ενός ψηφιακού έργου.
4. Αποδέχονται την ύπαρξη κοινών στοιχείων σε διαφορετικούς πολιτισμούς.

Βήματα Δραστηριότητας

Πρώτο Βήμα:

Ο/η εκπαιδευτικός ζητά από τους/τις μαθητές/τριες να συγκεντρώσουν, μελετήσουν και ερμηνεύσουν παροιμίες του τόπου τους. Ενημερώνει πως η διερεύνηση θα ξεκινήσει με την αναζήτηση πληροφοριών από το οικογενειακό και το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον και θα ολοκληρωθεί στο εργαστήριο πληροφορικής του σχολείου με την αξιοποίηση πηγών του διαδικτύου.

Δεύτερο Βήμα:

Στο εργαστήριο πληροφορικής, ο/η εκπαιδευτικός κατευθύνει τους μαθητές/τριες στην αναζήτηση πολυμεσικού υλικού (φωτογραφίες, κείμενα) για τις παροιμίες που έχουν επιλέξει. Στη συνέχεια, μοιράζει στους/στις μαθητές/τριες τη διεύθυνση του ψηφιακού πίνακα και ζητά να αναρτήσουν ανακοίνωση που περιλαμβάνει τίτλο, την παροιμία, κείμενο ερμηνείας και σχετική εικόνα.

Τρίτο Βήμα:

Ο/η εκπαιδευτικός προβάλλει στην οθόνη προβολής τον ψηφιακό πίνακα που περιλαμβάνει τις αναρτήσεις των μαθητών/τριών. Στη συνέχεια, επιλέγει παροιμίες και ζητά από τους μαθητές/τριες να τις περιγράψουν.

ΑΞΙΕΣ

Τέταρτο Βήμα:

Το μάθημα ολοκληρώνεται με συζήτηση στην ολομέλεια που στοχεύει στον εντοπισμό των κοινών πολιτισμικών στοιχείων που υπάρχουν στις διάφορες χώρες.

ΣΤΑΣΕΙΣ

Δεκτικότητα στην πολιτισμική ετερότητα

- 21 Ενδιαφέρεται να μαθαίνει για τις πεποιθήσεις, τις αξίες, τις παραδόσεις και τις κοσμοθεωρίες άλλων ανθρώπων. B
- 24 Αντιμετωπίζει θετικά το ενδεχόμενο να έχει εμπειρία άλλων πολιτισμών. M

Σεβασμός

- 27 Δίνει χώρο στους άλλους να εκφράζονται B

Πολιτειακή συνείδηση

- 34 Συνεργάζεται με άλλους για κοινούς σκοπούς και ενδιαφέροντα. B

Υπευθυνότητα

- 41 Υποβάλει εγκαίρως τη δουλειά που του/της έχει ανατεθεί M

ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Δεξιότητες αυτόνομης μάθησης

- 58 Δείχνει ότι μπορεί να εντοπίζει πηγές μάθησης (π.χ. ανθρώπους, βιβλία, διαδίκτυο). B
- 60 Μπορεί να αποκτά γνώσεις για καινούρια θέματα με ελάχιστη επιτήρηση. M

Δεξιότητες αναλυτικής και κριτικής σκέψης

- 64 Μπορεί να αναγνωρίζει τις ομοιότητες και τις διαφορές ανάμεσα στις καινούργιες πληροφορίες και σε όσα είναι ήδη γνωστά. B
- 67 Δείχνει ότι σκέφτεται κατά πόσον οι πληροφορίες που χρησιμοποιεί είναι σωστές. M

Δεξιότητες συνεργασίας

- 95 Όταν εργάζεται ως μέλος μιας ομάδας, συμβάλλει στην ομαδική εργασία στον βαθμό που του/της αναλογεί. B

ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

ΓΝΩΣΗ & ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

Υλικά/πηγές

1. Ψηφιακός πίνακας ανακοινώσεων Padlet

**3^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ
ΝΕΑΣ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑΣ**

Συνάντηση- Δικτύωση σχολείων

**ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΡΙΑ
ΔΗΜΗΤΡΑ ΚΟΛΑΣΗ**

Συνάντηση-Δικτύωση σχολείων

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Οργανωμένη συνάντηση εκπροσώπων δύο σχολείων, ένα Γυμνάσιο, με πρόσφυγες μαθητές/-τριες κι ένα Λύκειο, χωρίς πρόσφυγες: του 3ου Γυμνασίου Ν. Φιλαδέλφειας και του Πρότυπου ΓΕΛ Αναβρύτων. Συναντήθηκαν εκπρόσωποι εκπαιδευτικών και από τα δύο σχολεία καθώς και εκπρόσωποι μαθητών/-τριών (επιλεγμένοι μαθητές/-τριες και από τα δύο σχολεία και όλοι οι μαθητές/τριες πρόσφυγες του 3ου Γυμνασίου) με σκοπό την αλληλογνωριμία, τη δια-σύνδεση και και ευαισθητοποίηση σχετικά με την ένταξη των παιδιών προσφύγων στην εκπαίδευση και ιδιαίτερα για τα βήματα που έκανε το Γυμνάσιο για αυτό το σκοπό.

ΣΤΟΧΟΙ

Στόχοι της δραστηριότητας ήταν οι μαθητές/τριες να:

1. Συναντηθούν για πρώτη φορά μαθητές/-τριες από δύο σχολεία τα οποία εκ των πραγμάτων φέρουν πολλά διαφορετικά χαρακτηριστικά (εθνογραφικά, πολιτιστικά, μαθησιακά, τοπογραφικά κ.λπ.).
2. Γνωριστούν και να επικοινωνήσουν μεταξύ τους οι μαθητές/-τριες κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο, ξεπερνώντας σε αυτή τη σύντομη χρονικά συνάντηση διάφορα εμπόδια, αλλά κυρίως αυτό της διαφορετικής γλώσσας.

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ

μαθησιακά αποτελέσματα

Μετά την ολοκλήρωση της δραστηριότητας οι μαθητές/τριες αναμένεται να:

1. Να δοκιμάζονται στην καλλιέργεια επικοινωνίας με ανθρώπους από διαφορετικά περιβάλλοντα.
2. Να επιχειρούν να ασκούνται έτσι ώστε η συνεργασία με διαφορετικούς ανθρώπους να φέρει καρπούς.
3. Να αναπτύσσουν ενσυναισθητική διάθεση κάθε φορά που θα συναντούν ανθρώπους που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες π.χ. με προσφυγικό υπόβαθρο.

ΑΞΙΕΣ

Απόδοση αξίας στην πολιτισμική πολυμορφία

- 08 Προάγει την άποψη ότι θα πρέπει πάντοτε να επιδιώκουμε την αμοιβαία κατανόηση και τον ουσιαστικό διάλογο ανάμεσα στους ανθρώπους και στις ομάδες που θεωρείται ότι «διαφέρουν» μεταξύ τους. B

ΣΤΑΣΕΙΣ

Δεκτικότητα στην πολιτισμική ετερότητα

- 26 Εκφράζει προθυμία να συνεργαστεί και να δουλέψει με άλλους. Π

Πολιτειακή συνείδηση

- 33 Επιδιώκει την επαφή με άλλους ανθρώπους ώστε να γνωρίσει τον πολιτισμό τους. B

ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Ενσυναίσθηση

- 76 Μπορεί να αναγνωρίζει πότε ένας σύντροφος χρειάζεται τη βοήθειά του/της. B

Γλωσσικές, επικοινωνιακές και πολυγλωσσικές δεξιότητες

- 92 Μπορεί να μεσολαβεί γλωσσικά σε διαπολιτισμικές ανταλλαγές κάνοντας μετάφραση, διερμηνεία ή παρέχοντας διευκρινίσεις. Π

ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

Γνώση και κριτική κατανόηση της γλώσσας και της επικοινωνίας

- 115 Μπορεί να εξηγήσει γιατί οι άνθρωποι με διαφορετικούς πολιτισμικούς δεσμούς ενδέχεται να ακολουθούν διαφορετικές λεκτικές και μη λεκτικές επικοινωνιακές συμβάσεις που έχουν νόημα από τη δική τους οπτική. Π

- 116 Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τις διαφορετικές επικοινωνιακές συμβάσεις που χρησιμοποιούνται σε μία τουλάχιστον κοινωνική ομάδα ή σε έναν πολιτισμό. Π

ΓΝΩΣΗ & ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

Βήματα Δραστηριότητας

Πρώτο Βήμα:

Η πρώτη φάση περιλαμβάνει συντονισμό σε πολλά επίπεδα και στα δύο σχολεία. Τόσο στο σχολείο που συμμετέχει στο πρόγραμμα «Σχολεία για όλους» και στο οποίο φοιτούν πρόσφυγες μαθητές/τριες, 3ο Γυμνάσιο Ν.Φιλαδέλφειας, όσο και στο Πρότυπο ΓΕΛ Αναβρύτων, που δέχτηκε την πρόσκληση για επικείμενη επίσκεψη και γνωριμία.

Εδώ θα ήταν σκόπιμο να αναφερθεί ότι η Συντονίστρια του προγράμματος sfa με ευθύνη το 3ου Γυμνάσιο, είναι και εκπαιδευτικός Θεολόγος του ΓΕΛ Αναβρύτων, γεγονός που έδωσε μεγαλύτερη ευχέρεια στις δυνατότητες προετοιμασίας των δύο σχολικών κοινοτήτων.

Αρχικά συντονίστηκε η προετοιμασία υποδοχής από εκπαιδευτικούς του 3ου Γυμνασίου, τόσο για ντόπιους μαθητές/τριες του σχολείου, όσο και για τους πρόσφυγες. Πολύτιμη εδώ η συμβολή της υπεύθυνης του τμήματος ΖΕΠ του Γυμνασίου κας Γεωργίας Χαρακοπούλου.

Στο ΓΕΛ Αναβρύτων παράλληλα δημιουργήθηκε βάση παιδαγωγικών κριτηρίων ομάδα μαθητών/τριων από όλες τις τάξεις και όλα τα τμήματα του ΓΕΛ Αναβρύτων, η οποία και επισκέφθηκε το σχολείο με πρόσφυγες, το 3ο Γυμνάσιο Ν. Φιλαδέλφειας.

Και στις δύο παράλληλες ομάδες πραγματοποιήθηκαν οι απαραίτητες οργανωμένες συναντήσεις, έτσι ώστε να προετοιμαστούν εκατέρωθεν οι μαθητές/τριες και των δύο σχολείων, ντόπιοι και πρόσφυγες, για την επικείμενη συνάντηση (πχ απορίες και ερωτήσεις που θα ήθελαν να θέσουν στους εκπαιδευτικούς του 3ου Γυμνασίου για το τμήμα ΖΕΠ, την κείμενη νομοθεσία κλπ).

Δεύτερο Βήμα:

Διευθετήθηκαν όλα τα πρακτικά θέματα που αφορούσαν στην πρόσκληση, μετακίνηση και τη συνάντηση: πρακτικά σχολείων (σύμφωνη γνώμη συλλόγων διδασκόντων), έγγραφη συγκατάθεση γονέων, μετακίνηση με πούλμαν, προετοιμασία βιωματικού εργαστηρίου κατά τη διάρκεια της επίσκεψης σε στενή συνεργασία με την κ. Ηρώ Ποταμούση, επόπτρια του προγράμματος «Schools for All».

Τρίτο Βήμα:

Συνάντηση στο 3ο Γυμνάσιο Ν.Φιλαδέλφειας

Αρχικά έγινε η συνάντηση και το καλωσόρισμα από ομάδα εκπαιδευτικών χωρίς παρουσία μαθητών, πιο συγκεκριμένα από τον Διευθυντή του σχολείου κ. Ηλία Κουτσή, τον υποδιευθυντή κ. Γιώργο Σείτη και την υπεύθυνη της τάξης ΖΕΠ κ. Γεωργία Χαρακοπούλου. Ενημέρωση για τη συμμετοχή στο πρόγραμμα «Schools for all» και συζήτηση για το πώς εργάζεται γενικά ένα σχολείο που υποδέχεται πρόσφυγες μαθητές/τριες.

Ακολούθησε συνάντηση στο προαύλιο του σχολείου όλων των μαθητών/τριών μαζί για πρώτη φορά με διεξαγωγή εργαστηρίου γνωριμίας, σπάσιμο πάγου, σε ένα μεγάλο κύκλο (φρουτοσαλάτα, να αλλάξει θέση όποιος/α κλπ).

Στη συνέχεια δημιουργήθηκαν ομάδες μαθητών/τριών οι οποίες αποτελούνταν από τρεις κατηγορίες η κάθε μια. Συμμετείχαν δηλαδή στην κάθε ομάδα επιλεγμένα ένας/μία τουλάχιστον μαθητής/τρια πρόσφυγας, ντόπιοι μαθητές/τριες του 3ου Γυμνασίου και μαθητές/τριες του ΓΕΛ Αναβρύτων. Οι ομάδες γνωρίστηκαν, συνεργάστηκαν και επικοινωνήσαν βάση μιας άσκησης /σταυρόλεξο. Η πρόκληση απαιτούσε να επικοινωνήσουν όλοι στη γλώσσα του πρόσφυγα μαθητή/τριας που είχαν στην ομάδα τους. Τα κατάφεραν με επιτυχία και πολλή θετική ενέργεια.

Πριν την αποχώρηση, αποχαιρετιστήκαμε πάλι σε έναν μεγάλο κύκλο στο προαύλιο και μοιραστήκαμε με όλους τις καινούριες λέξεις που είχαμε προσθέσει στο λεξιλόγιό μας. Με αυτές αποχαιρέτησαμε τους καινούριους φίλους μας σε πνεύμα ευφροσύνης και συγκίνησης.

Αμέσως μετά το πέρας της συνάντησης μοιράστηκε και συμπληρώθηκε Φύλλο Αξιολόγησης.

Υλικά/πηγές

1. Φύλλο Αξιολόγησης
2. Παιχνίδι Λέξεων Πολυγλωσσικό

↑ 3^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΛΑΡΙΣΑΣ

«Πολύ(δια)γλωσσικές παροιμίες: ένα κοινό ταξίδι...»

ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΡΙΑ
ΜΑΓΔΑ ΒΙΤΣΟΥ

«Πολύ(δια)γλωσσικές παροιμίες: ένα κοινό ταξίδι...»

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Οι μαθητές/τριες αναζητούν παροιμίες και «κοινό» νόημα σε όλες τις γλώσσες των μαθητών/τριών προσφύγων. Σε μεικτές ομάδες μαθητών/τριών αναζητούν παροιμίες, και συζητούν για τα νοήματα και τις πολιτισμικές «πληροφορίες» που συμπληρώνουν το νόημα και «δοκιμάζουν» με χρήση διαγλωσσικότητας να συμπεριλάβουν τις παροιμίες σε μικρούς διαλόγους. Δημιουργούν πολυτροπικές και πολυγλωσσικές εικονογραφήσεις των παροιμιών. Οι εικονογραφήσεις στις γλώσσες των μαθητών/τριών προσφύγων συνοδεύονται από κυριολεκτικές μεταφράσεις, πιθανές ποικιλίες, αλλά και συνώνυμα, αντώνυμα, πηγές και πλαίσια.

ΣΤΟΧΟΙ

Στόχοι της δραστηριότητας ήταν :

1. Οι μαθητές/τριες πρόσφυγες να συνεργαστούν με τους άλλους μαθητές/τις άλλες μαθήτριες στην εύρεση παροιμιών από όλες τις χώρες καταγωγής τους και στην αναζήτηση «κοινού» νοήματος με αντίστοιχες ελληνικές παροιμίες.
2. Οι μαθητές/τριες σε συνεργασία με τους άλλους μαθητές να δημιουργήσουν ένα λεύκωμα με πολυγλωσσικές παροιμίες ώστε να προαχθεί η πολυγλωσσική και διαπολιτισμική επικοινωνία.
3. Οι γηγενείς μαθητές/τριες σε συνεργασία με τους μαθητές/τριες πρόσφυγες να διερευνήσουν τις γλώσσες και τους πολιτισμούς τους.
4. Να αξιοποιηθεί η διαγλωσσικότητα στη δημιουργία κλίματος συνεργασίας ανάμεσα στους μαθητές/μαθήτριες, καθώς ανάμεσα στους/στις εκπαιδευτικούς και τους /τις μαθητές/μαθήτριες.
5. Να αξιοποιηθεί η διαγλωσσικότητα στην ενδυνάμωση των ταυτοτήτων των μαθητών/μαθητριών προσφύγων.

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ

μαθησιακά αποτελέσματα

1. Μετά το τέλος της δραστηριότητας οι μαθητές/τριες πρόσφυγες και οι άλλοι μαθητές/άλλες μαθήτριες να συνεργάζονται
2. Κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας οι μαθητές/τριες πρόσφυγες και οι άλλοι μαθητές/άλλες μαθήτριες να χρησιμοποιούν όλους τους γλωσσικούς τους πόρους για τη δημιουργία νοήματος και την παραγωγή ενός πολυγλωσσικού λευκώματος με παροιμίες.
3. Να «αρθούν» τα στερεότυπα για τις διαφορετικές γλώσσες και «ταυτότητες» των μαθητών/τριών προσφύγων

ΑΞΙΕΣ

Απόδοση αξίας στην πολιτισμική πολυμορφία

- 08 Υποστηρίζει ότι ο διαπολιτισμικός διάλογος θα πρέπει να χρησιμοποιείται για να μας βοηθά να αναγνωρίζουμε τις διαφορετικές ταυτότητες και τους διαφορετικούς πολιτισμικούς δεσμούς μας **M**

ΣΤΑΣΕΙΣ

Δεκτικότητα στην πολιτισμική ετερότητα και σε άλλες πεποιθήσεις, κοσμοθεωρίες και πρακτικές

- 21 Ενδιαφέρεται να μαθαίνει για τις πεποιθήσεις, τις αξίες, τις παραδόσεις και τις κοσμοθεωρίες άλλων ανθρώπων **B**

ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Γλωσσικές, επικοινωνιακές και πολυγλωσσικές δεξιότητες

- 92 Μπορεί να μεσολαβεί γλωσσικά σε διαπολιτισμικές ανταλλαγές κάνοντας μετάφραση, διερμηνεία ή παρέχοντας διευκρινίσεις **Π**

Δεξιότητες συνεργασίας

- 94 Οικοδομεί θετικές σχέσεις με άλλους ανθρώπους σε μια ομάδα **B**

ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

Γνώση και κριτική κατανόηση της γλώσσας και της επικοινωνίας

- 115 Μπορεί να εξηγήσει γιατί οι άνθρωποι με διαφορετικούς πολιτισμικούς δεσμούς ενδέχεται να ακολουθούν διαφορετικές λεκτικές και μη λεκτικές επικοινωνιακές συμβάσεις που έχουν νόημα από τη δική τους οπτική. **Π**

ΓΝΩΣΗ & ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ**Δραστηριότητα**

Οι παροιμίες είναι ένα στοιχείο της γλώσσας που αναπαριστούν με τον καλύτερο τρόπο τις αξίες και τα πιστεύω μιας κοινωνίας. Γίνονται μέρος της πολιτισμικής μας αποσκευής, από την παιδική μας ηλικία και συνήθως είναι εύκολο να μεταφραστούν και να μεταφερθούν από μια γλώσσα σε άλλη. Επίσης, οι παροιμίες ανήκουν στα αυθεντικά αρχεία που συμπληρώνουν, ενδυναμώνουν την εκμάθηση της γλώσσας και αποτελούν απαραίτητο στοιχείο για την κατανόηση μιας γλώσσας (συντείνουν στην κατανόηση της δομής και της λειτουργίας μιας γλώσσας, ενώ ο διδασκόμενος μπορεί να προβεί σε συγκρίσεις με τις δομές και το σύστημα της μητρικής του γλώσσας).

Η ομάδα του έργου του σχολείου σε συνεργασία με τη Συντονίστρια Εκπαίδευσης Προσφύγων ενημέρωσε τους εκπαιδευτικούς των ΔΥΕΠ και των Τμημάτων ΖΕΠ σχετικά με τη στοχοθεσία της δραστηριότητας και προχώρησαν στο

σχεδιασμό των βημάτων. Στη συνέχεια ενημερώθηκαν οι μαθητές/τριες για την έναρξη της δραστηριότητας και δημιουργήθηκαν οι ομάδες εργασίας οι οποίες προχώρησαν σε αναζήτηση υλικού.

Οι παροιμίες ομαδοποιήθηκαν με βάση το θέμα στο οποίο αναφέρονται σε διαφορετικές κατηγορίες, π.χ. ο άνθρωπος και ο χαρακτήρας του (ανθρώπινη συμπεριφορά), βασικές αρετές ή κακίες, οικογενειακές σχέσεις, τελετές, γιορτές, ήθη και έθιμα, μετεωρολογικά φαινόμενα, ζώα, κ.α..Οι γηγενείς μαθητές κάθε ομάδας επέλεξαν γνωστές ελληνικές παροιμίες και τις παρουσίασαν στους μαθητές/τριες πρόσφυγες, προσπαθώντας να αποδώσουν το «νόημα» της παροιμίας με βιωματικό τρόπο ενσωματώνοντας τις παρομοιώσεις, μεταφορές και εικόνες, προκειμένου να εκφραστούν και να γίνουν όσο το δυνατόν πιο κατανοητές. Αντίστοιχα οι μαθητές/τριες πρόσφυγες αναζήτησαν παρόμοιες παροιμίες και έγινε προσπάθεια να εντοπίσουν «κοινό» νόημα ανάμεσα στις ελ-

ληνικές και αλλόγλωσσες παροιμίες και τις παρουσίασαν με βιωματικό τρόπο.

Οι δυο εκπαιδευτικοί της ΔΥΕΠ ενθάρρυναν τους μαθητές/τριες να αποδώσουν με τεχνικές του Δράματος στην Εκπαίδευση (παντομίμα, αυτοσχεδιασμούς, παιχνίδια ρόλων, παγωμένες εικόνες) τις παροιμίες, δημιουργώντας μικρούς

αυτοσχεδιασμούς όπου ενθαρρύνονταν η διαγλωσσική χρήση των παροιμιών. Στη συνέχεια οι μαθητές/τριες. Σε ομάδες δημιούργησαν πολυτροπικές εικονογραφήσεις των παροιμιών. Η δραστηριότητα ολοκληρώθηκε με παρουσίαση των έργων των ομάδων στην τελετή λήξης του σχολικού έτους.

Υλικά/πηγές

1. Διαδίκτυο
  2. Λεξικά
  3. Εικονογραφημένα βιβλία με παροιμίες
- Αναφέρονται και επισυνάπτονται εκτός φόρμας όλα τα απαιτούμενα υλικά

↑ 3^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΧΑΛΚΙΔΑΣ

Φαίνεται και είναι (;)

ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΡΙΑ
ΝΑΝΤΙΑ ΚΑΤΗ

Φαίνεται και είναι (;)

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Οι μαθητές συμμετέχουν σε βιωματικό εργαστήριο, που περιλαμβάνει προβολή βίντεο, και προσεγγίζει τα θέματα της «προκατάληψης» και της «αδικίας» απέναντι σε ένα άτομο ή ομάδα. Το εργαστήριο εφαρμόστηκε σε ομάδα μαθητών με και χωρίς προσφυγικό υπόβαθρο.

ΣΤΟΧΟΙ

Στόχοι της δραστηριότητας ήταν οι μαθητές/τριες να:

1. Συνεργαστούν και να αλληλεπιδράσουν βιωματικά με τους/τις υπόλοιπους/ες μαθητές/τριες και ιδιαίτερα με τους/τις μαθητές/τριες πρόσφυγες.
2. Εκφράσουν ελεύθερα τις απόψεις-αντιλήψεις τους μέσα σε ένα δομημένο και ασφαλές περιβάλλον.
3. Ακούσουν με σεβασμό τις απόψεις των άλλων.
4. Διερευνήσουν όλοι/όλες μαζί μια συγκεκριμένη κατάσταση που αγγίζει τα θέματα της προκατάληψης και της αδικίας.

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ

μαθησιακά αποτελέσματα

Μετά την ολοκλήρωση της δραστηριότητας οι μαθητές/τριες αναμένεται να:

1. Αναγνωρίζουν πως μέσα από τη διερεύνηση μπορεί να ανακαλύψουν μια άλλη εκδοχή από αυτή που αρχικά «φαίνεται» να είναι η μία και μοναδική.
2. Εξετάζουν διάφορες απόψεις και σπτικές.
3. Συνθέτουν απόψεις για ένα θέμα.
4. Συνεργάζονται με τους/τις συμμαθητές/τριες τους.

ΑΞΙΕΣ

ΣΤΑΣΕΙΣ

Σεβασμός

27 Δίνει χώρο στους άλλους για να εκφράζονται

B

ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Δεξιότητες ακρόασης και παρατήρησης

70 Ακούει προσεκτικά τις διαφορετικές απόψεις.

B

Γλωσσικές, επικοινωνιακές και πολυγλωσσικές δεξιότητες

92 Μπορεί να μεσολαβεί γλωσσικά σε διαπολιτισμικές ανταλλαγές κάνοντας μετάφραση, διερμηνεία ή παρέχοντας διευκρινίσεις.

Π

ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

Γνώση και κριτική κατανόηση του κόσμου

120 Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά ότι η δική του/της κοσμοθεώρηση είναι μόνο μία από τις πολλές.

M

ΓΝΩΣΗ & ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

Δραστηριότητα

Το εργαστήριο πραγματοποιήθηκε με την πρωτοβουλία εκπαιδευτικών του σχολείου. Αρχικά, έγινε η ενημέρωση της Διεύθυνσης και επιλέχθηκε η ομάδα μαθητών που θα συμμετέχει. Η υπεύθυνη εκπαιδευτικός όρισε την ημερομηνία της δράσης, εξασφάλισε την αίθουσα και τον χρόνο διεξαγωγής σε συνεννόηση με άλλους εκπαιδευτικούς και αναζήτησε τους συνεργάτες της. Ενημέρωσε τους/τις εκπαιδευτικούς και τη γονέα που θέλησαν να βοηθήσουν για τον σχεδιασμό του εργαστηρίου και τέλος, ετοιμάστηκαν όλα τα υλικά των δραστηριοτήτων.

Οι μαθητές και οι μαθήτριες συγκεντρώθηκαν στην αίθουσα και το εργαστήριο ξεκίνησε. Τα μέλη της ομάδας όρθια, σχημάτισαν έναν κύκλο. Το κάθε παιδί έλεγε το όνομά του και κρατώντας την άκρη του νήματος, πετούσε το κουβάρι σε κάποιο άλλο άτομο. Ομοιοτρόπως το επόμενο παιδί, αφού συστήθηκε πέταξε το κουβάρι στον/στην επόμενο/η κ.ό.κ. Στο τέλος, οι διασταυρώσεις του νήματος είχαν δημιουργήσει ένα σχήμα που έμοιαζε με ιστό αράχνης. Στόχος της άσκησης ήταν να γνωριστεί η ομάδα και να ενεργοποιηθεί τα σώματα και την αίσθησή του «εδώ και τώρα».

Στη συνέχεια τα μέλη της ομάδας, παρέμειναν στον κύκλο. Κάθε παιδί πήρε από ένα μπαλόνι και το φούσκωσε. Όλα τα μπαλόνια είχαν το ίδιο χρώμα. Η εμψυχώτρια ζήτησε από τα παιδιά να κρύψουν κάπου το μπαλόνι τους, ώστε να μην μπορούν να το βρουν οι υπόλοιποι/ες. Έπειτα, τα παιδιά ξεκίνησαν την αναζήτηση της κρυφώνας. Αφού όλα τα μπαλόνια είχαν κρυφτεί, ζητήθηκε από τα παιδιά να βρουν το μπαλόνι τους και να το φέρουν στην ολομέλεια- στον κύκλο. Σε αυτή τη δραστηριότητα είχαν γραφτεί οι βασικές οδηγίες σε μεγάλες κάρτες και σε όλες τις γλώσσες των παιδιών της ομάδας Ελληνικά, Αγγλικά και Φαράσι (με τη βοήθεια του google translate):

1. Φουσκώνουμε το μπαλόνι μας.
We inflate our balloon.
2. Κρύβουμε το μπαλόνι μας ώστε να μην το βρει κανείς.
We hide our balloon so that no one finds it.
3. Βρίσκουμε το δικό μας μπαλόνι και το φέρνουμε στον κύκλο.
We find our own balloon and we bring it to the circle.

Στη συνέχεια η εκπαιδευτικός έθεσε κάποια ερωτήματα «Είμαστε σίγουροι/ες ότι αυτό που κρατάμε είναι το δικό μας μπαλόνι;» Κι έπειτα, ανάλογα με τις απαντήσεις των παιδιών, ρωτούσε: «Πώς είσαι σίγουρος/η από τη στιγμή που όλα τα μπαλόνια έχουν ίδιο χρώμα ότι είναι το δικό σου;». «Τι θα κάνεις/τι θα έκανες σε περίπτωση που κάποιος άλλος διεκδικήσει/διεκδικούσε το μπαλόνι σου; Θα τσακωθείς; Θα το παραχωρήσεις αμέσως; Θα κάνεις διάλογο; Πώς θα διαχει-

ριστείς τη διαφωνία και τη διεκδίκηση του μπαλονιού που θεωρείς δικό σου;». Εφόσον χρειαζόταν, ο εμψυχωτής/τρια προέτρεπε να γίνει μετάφραση στους αλλόγλωσσους μαθητές/τριες από συμμαθητές/τριες είτε μέσω μιας κοινής ξένης γλώσσας, των αγγλικών, είτε μέσω google translate. Πιο συγκεκριμένα ορίστηκαν ποιοι μαθητές/ ποιες μαθήτριες θα είναι οι βοηθοί μεταφραστές και στη συνέχεια του εργαστηρίου φρόντισε να δώσει σε άλλους/ες μαθητές/τριες αυτόν τον ρόλο. Στόχος της άσκησης με τα μπαλόνια ήταν να ακουστούν διάφορες απόψεις/προσεγγίσεις σχετικά με ένα συγκεκριμένο «σενάριο» και να προετοιμαστεί η ομάδα βιωματικά για το βίντεο που θα ακολουθήσει.

Πριν ξεκινήσει η προβολή της ταινίας μικρού μήκους, «Snack attack» (που δεν έχει διαλόγους), τοποθετήθηκαν οι καρτέκλες σε ημικύκλιο γύρω από το σημείο προβολής. Τα παιδιά παρακολούθησαν την ταινία και μετά την ολοκλήρωσή της πέρασαν στην επόμενη δραστηριότητα, χωρίς να συζητήσουν κάτι.

Ακολούθησε η δραστηριότητα «ρόλος στον τοίχο». Αρχικά, η εκπαιδευτικός χώρισε την ομάδα σε δύο υποομάδες και όρισε άλλους μαθητές ως βοηθούς-μεταφραστές. Στη συνέχεια ανέθεσε σε κάθε υποομάδα από έναν χαρακτήρα της ταινίας, τον νεαρό και την ηλικιωμένη γυναίκα, και έδωσε από ένα χαρτί του μέτρου και μαρκαδόρους. Έπειτα, ένα μέλος από κάθε υποομάδα ξάπλωσε πάνω στο χαρτί του μέτρου παίρνοντας μία στάση αντιπροσωπευτική του χαρακτήρα που θα διερευνηθεί. Ένα άλλο μέλος από κάθε υποομάδα σχεδίασε το περίγραμμα του χαρακτήρα και μόλις το περίγραμμα ήταν έτοιμο, η κάθε ομάδα τοποθέτησε το χαρτί του μέτρου στον τοίχο με χαρτοταινία. Η εκπαιδευτικός αφού χώρισε εκ νέου τις 2 ομάδες σε 4 υποομάδες, ζήτησε από τα παιδιά να φτιάξουν στην αίθουσα 4 κύκλους με τις καρτέκλες τους. Έπειτα εξήγησε ότι για τα επόμενα λεπτά θα συζητήσουν ανά ομάδα και για τους δύο χαρακτήρες πως ένιωσε ή τι σκέφτεται ο καθένας από αυτούς. Αφού ολοκλήρωσαν τη συζήτηση, ο εκπρόσωπος της κάθε ομάδας και όσα παιδιά ήθελαν, έγραψαν μέσα στο περίγραμμα του κάθε ρόλου-χαρακτήρα «πώς ένιωσε ή τι σκέφτηκε ο χαρακτήρας αυτός» με μία λέξη ή φράση. Κάθε ομάδα πέρασε και από τους δύο ρόλους. Έτσι στη συνέχεια, η εκπαιδευτικός έθεσε το νέο θέμα συζήτησης που ήταν «πώς ένιωσαν ή τι σκέφτηκαν τα ίδια τα παιδιά για τους χαρακτήρες αυτούς». Μετά από λίγο και πάλι οι εκπρόσωποι των ομάδων και τα υπόλοιπα μέλη σηκώθηκαν και έγραψαν, έξω από το περίγραμμα του ρόλου αυτή τη φορά, με μία λέξη ή φράση πώς ένιωσαν ή τι σκέφτηκαν τα ίδια για τον ρόλο. Τέλος, ο/η εκπαιδευτικός ζήτησε από τα παιδιά να παρατηρήσουν τι έχει γραφτεί συνολικά στους δύο ρόλους στον τοίχο, διαβάζοντας δυνατά και κάποιες από τις λέξεις-φράσεις. Στόχος της άσκησης ήταν να διερευνηθούν τα παιδιά στάσεις και αξίες, να ανταλλάξουν

απόψεις και να συνθέσουν. Τέλος, σε ένα χαρτί η κάθε ομάδα έγραψε και παρουσίασε στην ολομέλεια το δικό της μήνυμα, όπως το εξέλαβε από την ιστορία.

Φτάνοντας η δράση προς το τέλος, μοιράστηκαν από τους ντόπιους μαθητές στους μαθητές από το Αφγανιστάν δωράκια, μεταξύ των οποίων από ένας «μάρτης» και από ένας χαρταετός φτιαγμένος με νήματα από κάποιους/ες μαθητές/τριες του σχολείου. Επίσης, παρουσιάστηκαν τα 2 συγκεκριμένα έθιμα στα αγγλικά και στα φαρσί και εκφράστηκε η

επιθυμία συνέχισης της συνεργασίας με παρόμοιες δράσεις.

Το εργαστήριο ολοκληρώθηκε με τον αναστοχασμό ο οποίος ξεκίνησε με 3 χαρτόνια που απεικόνιζαν έναν ήλιο, έναν ήλιο κρυμμένο πίσω από σύννεφο και ένα σκέτο σύννεφο και ζητήθηκε από τα παιδιά παιδιά να τοποθετηθούν σε εκείνο το χαρτόνι που τα αντιπροσωπεύει με βάση την εμπειρία τους από το εργαστήριο. Αφού όλη η ομάδα είχε τοποθετηθεί στα χαρτόνια, κάθε μαθητής/τρια εξέφρασε τις σκέψεις και τα συναισθήματά του/της.

Tips

- Το ίδιο εργαστήριο μπορεί να πραγματοποιηθεί και σε ομάδα μαθητών που δεν περιλαμβάνονται παιδιά με προσφυγικό υπόβαθρο.
- Η εμπύχωση του εργαστηρίου μπορεί να γίνει από κάποιον/α εκπαιδευτικό με επιμορφωτική ή άλλη σχετική με τη βιωματική μάθηση εμπειρία ή από κάποιον/α επιμορφωτή/τρια, εξωτερικό συνεργάτη/τιδα του σχολείου.
- Οι εμπυχωτές/τριες των δραστηριοτήτων μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις παραπάνω προτεινόμενες δραστηριότητες αλλά και να τις παραλλάξουν (ανάλογα με την εμπειρία του επιμορφωτή/ της επιμορφώτριας, τις σχέσεις της ομάδας, την εμπειρία της ομάδας σε σχετικές δραστηριότητες, την ηλικία των μαθητών κ.ά.) διατηρώντας το πνεύμα και τη δομή του εργαστηρίου.
- Εάν η ομάδα περιλαμβάνει μαθητές/τριες που δε μιλούν ελληνικά ή μιλούν σε αρχαίο επίπεδο, οι εμπυχωτές/τριες ή οι συνεργάτες/τιδες εκπαιδευτικοί ή τα παιδιά μπορούν να αξιοποιήσουν το google translate στο κινητό τους (καθώς επιτρέπεται η χρήση κινητών τηλεφώνων για διδακτικούς σκοπούς), ενώ σε κάποιες δραστηριότητες μπορούν να ετοιμάσουν γραπτώς κάποιες βασικές οδηγίες σε όλες τις γλώσσες των παιδιών της ομάδας.
- Η τεχνική «ρόλος στον τοίχο» μας βοηθά να διερευνήσουμε έναν χαρακτήρα (πραγματικό ή μυθοπλαστικό-φανταστικό) με βάση τα «δεδομένα» που έχουμε ως εκείνη τη στιγμή για τον χαρακτήρα αλλά και τις δικές μας προσλαμβάνουσες και ερμηνείες γύρω από αυτόν και τα γεγονότα. Επομένως, δεν υπάρχει σωστή και λάθος προσέγγιση, παρά μόνο πολλές προσεγγίσεις με ταυτίσεις, κοινά σημεία και διαφορές.

Υλικά/πηγές

1. Κινητό τηλέφωνο για χρήση μετάφρασης (εάν χρειάζεται)
2. Ένα κουβάρι νήματος ή ένα μικρό μπαλάκι
3. Μπαλόνια ίδιου χρώματος (ένα μπαλόνι για κάθε παιδί)
4. Κάρτες με βασικές οδηγίες της δεύτερης δραστηριότητας γραμμένες σε όλες τις γλώσσες των παιδιών της ομάδας.
5. Προβολέας, υπολογιστής, internet, ηχεία, πανί προβολής ή επιφάνεια προβολής.
6. Χαρτί του μέτρου, μαρκαδόροι, χαρτοταινία
7. Καρέκλες
8. Βίντεο: Monteverde, A. & Severino, L. (Παραγωγοί), & Cadelago, A. (Σκηνοθέτης). (2012). Snack attack [Ταινία μικρού μήκους]. ΗΠΑ & Καναδάς: Arc Productions· Metanoia Films.
https://www.youtube.com/watch?v=38y_1EWIE9I

6^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ

Κοινή εκπαιδευτικές επισκέψεις πρωινής ζώνης σχολείου (περιβαλλοντικής Ομάδας Σχολείου) - ΔΥΕΠ

ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΗΣ

ΧΡΗΣΤΟΣ ΧΑΤΖΗΛΙΑΣ

Κοινή εκπαιδευτικές επισκέψεις πρωινής ζώνης σχολείου (περιβαλλοντικής Ομάδας Σχολείου) - ΔΥΕΠ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Οργανώθηκαν με ακριβή συντονισμό και επίπονη συνεννόηση κοινές εκπαιδευτικές δραστηριότητες με τους προσφυγόπαιδες της ΔΥΕΠ: 1. Κοινή περιβαλλοντική δράση καθαρισμού του ΚΥΤ, 2. Εκπαιδευτική επίσκεψη στη Στέγη μικρασιατικού πολιτισμού της Σκάλας Λουτρών, 3. Συμμετοχή των προσφυγοπαίδων στην ημερήσια εκπαιδευτική εκδρομή του Σχολείου στην Πέτρα και Μόλυβο.

ΣΤΟΧΟΙ

Στόχοι της δραστηριότητας ήταν :

1. Η ενεργητική συμπερίληψη των μαθητών της ΔΥΕΠ σε δραστηριότητες του Σχολείου με τη στήριξη των εκπαιδευτικών.

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ μαθησιακά αποτελέσματα

Μετά την ολοκλήρωση της δραστηριότητας οι μαθητές/τριες αναμένεται να:

1. Συνεργατικότητα
2. Αποδοχή
3. Ιοικητική ευελιξία
4. Κατανόηση του άλλου

ΑΞΙΕΣ

ΣΤΑΣΕΙΣ

ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Δεξιότητες ακρόασης και παρατήρησης

00 Η πολιτική διαχείρισης του σχολείου δηλώνει τη δέσμευσή του να καλωσορίζει άτομα από κάθε περιβάλλον και κοινωνική ομάδα (γονείς, προσωπικό και μαθητές), ανεξάρτητα από το φύλο, την εθνικότητα, τις θρησκεία, τον σεξουαλικό προσανατολισμό, τη φυλή, τις ικανότητες ή την έλλειψή τους.

00 Το συνολικό κλίμα του σχολείου αποπνέει ασφάλεια και εμπιστοσύνη στα παιδιά πρόσφυγες.

00 Ικανότητα των εκπαιδευτικών να ρισκάρουν και να τολμούν.

ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

ΓΝΩΣΗ & ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

Βήματα Δραστηριότητας:

Πρώτο Βήμα:

Ένταξη στο σχέδιο δράσης

Δεύτερο Βήμα:

Εξεύρεση δραστηριοτήτων – ετοιμότητα εκπαιδευτικών

Τρίτο Βήμα:

Οργάνωση μετακινήσεων – εξεύρεση πρόθυμων συνοδών- συντονισμός.

Τέταρτο Βήμα:

Αποτύπωση δράσης – αποτίμηση αποτελεσμάτων.

Συνεργασία με την Ομάδα μετά από κάθε επιμέρους δράση για θετικά/αρνητικά/προβληματικά σημεία.

6^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΒΑΛΑΣ

**Ενθαρρύνοντας και ενδυναμώνοντας
τη συμμετοχή των παιδιών
προσφύγων στα μαθήματα
εκτός της τάξης υποδοχής**

**ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΡΙΑ
ΔΗΜΗΤΡΑ ΣΚΕΜΠΗ**

Ενθαρρύνοντας και ενδυναμώνοντας τη συμμετοχή των παιδιών προσφύγων στα μαθήματα εκτός της τάξης υποδοχής

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Η καθηγήτρια της Τάξης Υποδοχής συνεργάστηκε με τους εκπαιδευτικούς του σχολείου, έτσι ώστε να βοηθήσουν τους μαθητές/τριες με προσφυγική εμπειρία να παρουσιάσουν εργασίες σε μαθήματα εκτός της τάξης υποδοχής, με θέματα που τους αφορούν και άπτονται του αντικειμένου του κάθε μαθήματος. Η παρουσίαση έγινε στα ελληνικά και στη μητρική γλώσσα των μαθητών/τριών με προσφυγική εμπειρία.

ΣΤΟΧΟΙ

Στόχοι της δραστηριότητας ήταν:

1. Τα παιδιά με προσφυγική εμπειρία να παρακολουθούν όλα τα μαθήματα του σχολικού προγράμματος πέρα από αυτά της τάξης υποδοχής.
2. Να μειωθεί η σχολική διαρροή μέσα από την ενδυνάμωση των παιδιών με προσφυγική εμπειρία στα μαθήματα.
3. Να ενδυναμωθεί η ορατότητα των παιδιών με προσφυγική εμπειρία από τους υπόλοιπους μαθητές/τριες.

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ μαθησιακά αποτελέσματα

Μετά την ολοκλήρωση της δραστηριότητας οι μαθητές/τριες με προσφυγική εμπειρία:

1. να γνωριστούν καλύτερα με τους υπόλοιπους μαθητές/τριες της τάξης.
2. να αλληλεπιδρούν με τους υπόλοιπους/ες μαθητές/τριες της τάξης.
3. να νιώθουν ισότιμα μέλη της τάξης.
4. Οι άλλοι μαθητές να αλληλεπιδρούν και να συνεργάζονται με τους μαθητές/τριες με προσφυγική εμπειρία.

ΑΞΙΕΣ

Δεκτικότητα στην πολιτισμική
ετερότητα24 Αντιμετωπίζει θετικά το
ενδεχόμενο να έχει εμπειρία
άλλων πολιτισμών M

Σεβασμός

27 Δίνει χώρο στους άλλους για
να εκφράζονται B

Υπευθυνότητα

43 Τηρεί με συνέπεια τις
δεσμεύσεις του/της προς
τους άλλους Π

ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Δεξιότητες αυτόνομης μάθησης

59 Ζητά διευκρινίσεις από
τρίτους σχετικά με καινούριες
πληροφορίες, όποτε χρειάζεται BΓλωσσικές, επικοινωνιακές και
πολυγλωσσικές δεξιότητες91 Μπορεί να υιοθετεί διαφορετικούς
τρόπους εκφράσεων ευγενείας σε
άλλη γλώσσα. M

Δεξιότητες συνεργασίας

94 Οικοδομεί θετικές σχέσεις
με άλλους ανθρώπους σε
μια ομάδα. B

ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

ΓΝΩΣΗ & ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

Δραστηριότητα

Η εκπαιδευτικός της Τάξης Υποδοχής σε συνεργασία με την εκπαιδευτικό της Οικιακής Οικονομίας και της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής επέλεξαν θέματα εργασιών για κάθε μαθητή/τρια με προσφυγική εμπειρία, με στόχο την παρουσίαση τους στο αντίστοιχο μάθημα. Η επιλογή του θέματος της εργασίας έγινε με βάση το αντικείμενο του μαθήματος, το μαθησιακό επίπεδο καθώς και τα προσωπικά ενδιαφέροντα του κάθε μαθητή/τριας. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΙΣΩΣ

Οι καθηγήτριες παρείχαν εκπαιδευτική στήριξη (γλωσσική και γνωστική) στους μαθητές/τριες με προσφυγική εμπει

ρία καθ' όλη τη διάρκεια της προετοιμασίας της εργασίας του κάθε παιδιού, ενθαρρύνοντας την παρουσία τους στο μάθημα εκτός της τάξης υποδοχής. Στη συνέχεια ορίστηκε ημερομηνία παρουσίασης (μία παρουσίαση ανά μάθημα).

Η κάθε παρουσίαση έγινε τόσο στα ελληνικά όσο και στη μητρική γλώσσα του κάθε μαθητή/τριας που ανέλαβε παρουσίαση εργασίας. Στο τέλος της κάθε παρουσίασης, δόθηκε χρόνος για ερωτήσεις ή συζήτηση στην τάξη με αφορμή το θέμα της εργασίας.

TIPS:

Ομάδες εργασίας: Προτείνονται μικρές μεικτές ομάδες εργασίας (2-4 άτομα) που αποτελούνται από γηγενείς και πρόσφυγες μαθητές/τριες, που συνεργάζονται πάνω στο ίδιο θέμα με στόχο την κοινή παρουσίαση εργασίας στην τάξη.

- Οι γηγενείς μαθητές παρέχουν γλωσσική υποστήριξη στους μαθητές/τριες πρόσφυγες, ενώ μαθαίνουν μικρές φράσεις στη γλώσσα των μαθητών/τριων προσφύγων, τις οποίες χρησιμοποιούν κατά τη διάρκεια της παρουσίασης.

6^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΣΕΡΡΩΝ

Ανάπτυξη Διαπολιτισμικών Δεξιοτήτων

ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΡΙΑ

ΘΕΚΛΑ

ΜΙΧΑΛΟΓΛΟΥ

ΖΩΗ ΠΙΓΚΑ (ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ)

Αναπτυξη Διαπολιτισμικών Δεξιοτητων

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Ομάδα μαθητών/τριών της Γ' Γυμνασίου συμμετείχαν σε εκπαιδευτικό συνέδριο-προσομοίωση των οργάνων και εργασιών του ΟΗΕ, Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (γλώσσα εργασιών η αγγλική).

Υιοθέτησαν τον ρόλο διπλωμάτη και αφού ερεύνησαν διεθνή ζητήματα της επικαιρότητας κλήθηκαν να υποστηρίξουν τις θέσεις της χώρας που εκπροσωπούσαν (Κύπρος, Ιρλανδία) και να προτείνουν λύσεις με μορφή ψηφισμάτων.

Τα ζητήματα που διαπραγματεύθηκαν ήταν τα ακόλουθα: Η κατάσταση στο Ιράν, η μη διάδοση πυρηνικών όπλων στην Αφρική, η κυκλική οικονομία, η προστασία των δικαιωμάτων των ΡΟΜΑ, οι επιπτώσεις του περιβάλλοντος στην παγκόσμια υγεία, τα δικαιώματα των γυναικών και των διαδηλωτών.

Στην ομάδα των μαθητών/τριών συμμετείχε μια μαθήτρια Ρομά, η οποία υπερασπίστηκε τα δικαιώματα των Ρομά, καθώς και δύο κορίτσια πρόσφυγες που παρακολούθησαν το συνέδριο ως παρατηρήτριες.

Σκοπός του προγράμματος ήταν οι μαθητές/τριες (πρόσφυγες, Ρομά και μη), μέσω της συνεργασίας τους με συμμαθητές/τριες τους και μαθητές/τριες από άλλα σχολεία της Ελλάδας και άλλων Ευρωπαϊκών κρατών, να προβληματιστούν, να κατανοήσουν και να προτείνουν λύσεις για σημαντικά προβλήματα που ταλανίζουν τη διεθνή κοινότητα.

ΣΤΟΧΟΙ

Στόχοι της δραστηριότητας ήταν οι μαθητές/τριες να :

1. Αποκτήσουν γνώσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τα δικαιώματα των μειονοτήτων όπως απορρέουν από τις διεθνείς συνθήκες.
2. Μάθουν να ερευνούν, να συλλέγουν πληροφορίες, να ταξινομούν το πληροφοριακό υλικό, να καταλήγουν σε συμπεράσματα.
3. Συνεργάζονται, να λειτουργούν ως ισότιμα μέλη στην ομάδα, καταθέτοντας τις απόψεις και τα επιχειρήματά τους.
4. Καλλιεργήσουν κριτική σκέψη και να μην είναι απλοί αποδέκτες των πληροφοριών.
5. Αναπτύξουν δεξιότητες για την ακαδημαϊκή χρήση του γραπτού και προφορικού λόγου στην αγγλική γλώσσα.

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ μαθησιακά αποτελέσματα

Μετά την ολοκλήρωση της δραστηριότητας οι μαθητές/τριες:

1. Κατανόησαν τη λειτουργία των οργάνων του ΟΗΕ και τον τρόπο παρέμβασης σε διάφορα θέματα.
2. Συνειδητοποίησαν ότι η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αφορά όλα τα άτομα.
3. Ενισχύθηκε η αυτοεκτίμηση όλων των παιδιών και έμαθαν να υποστηρίζουν τις απόψεις τους με λογικά επιχειρήματα.
4. Συνεργάστηκαν και αλληλεπίδρασαν για την επίτευξη ενός κοινού σκοπού.

Επιπλέον, τα παιδιά πρόσφυγες αισθάνθηκαν αποδοχή και σεβασμό και καλλιεργήθηκε κλίμα συνεργασίας μεταξύ του σχολείου και των γονέων προσφύγων.

ΑΞΙΕΣ

Απόδοση αξίας στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια και τα ανθρώπινα δικαιώματα

01 Υποστηρίζει ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα θα πρέπει πάντοτε να τυγχάνουν προστασία και σεβασμού. **B**

02 Υποστηρίζει ότι τα ειδικά δικαιώματα των παιδιών θα πρέπει πάντοτε να τυγχάνουν προστασία και σεβασμού από την κοινωνία. **B**

ΣΤΑΣΕΙΣ

Σεβασμός

28 Εκφράζει σεβασμό για τους άλλους θεωρώντας τους ισότιμα ανθρώπινα όντα. **B**

29 Εκφράζει σεβασμό για τους ανθρώπους που ανήκουν σε διαφορετική κοινωνικοοικονομική κατάσταση από τον ίδιο/την ίδια. **M**

ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Δεξιότητες συνεργασίας

94 Οικοδομεί θετικές σχέσεις με άλλους ανθρώπους σε μια ομάδα. **B**

99 Όταν συνεργάζεται με άλλους τους υποστηρίζει παρά τις διαφορετικές απόψεις τους. **Π**

ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

Γνώση και κριτική κατανόηση του κόσμου

124 Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τη σχέση ανάμεσα στα ανθρώπινα δικαιώματα, τη δημοκρατία, την ειρήνη και την ασφάλεια σε έναν παγκοσμιοποιημένο κόσμο. **M**

132 Μπορεί να εξηγεί γιατί δεν υπάρχουν πολιτισμικές ομάδες με πάγια εγγενή χαρακτηριστικά. **Π**

ΓΝΩΣΗ & ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ**ΠΡΙΝ ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ**

Η υπεύθυνη της παιδαγωγικής ομάδας κ. Πίγκα επικοινωνήσε:

- με την ΣΕΠ (Συντονίστρια Εκπαίδευσης Προσφύγων) και ενημέρωσε για την πρόθεση να συμμετέχουν 2 παιδιά πρόσφυγες από το καμπ στο συνέδριο της UN. Οι γονείς έδειξαν μεγάλο ενδιαφέρον και είχαν πολύ θετική στάση. Επιλέχθηκαν 2 κορίτσια και δόθηκε η έγγραφη συγκατάθεση από τους γονείς (για τη μετακίνηση από τις Σέρρες στη Θεσσαλονίκη και για τη συμμετοχή στις εργασίες του συνεδρίου ως παρατηρήτριες)
- με τους διοργανωτές του Συνεδρίου και πήρε την άδεια για τη συμμετοχή των προσφύγων κοριτσιών, ως παρατηρήτριες.

Δημιουργήθηκαν οι ομάδες των παιδιών και πραγματοποιήθηκαν δραστηριότητες γνωριμίας και ενεργοποίησης. Παρουσιάστηκε το πρόγραμμα, οι κανόνες του συνεδρίου και προβλήθηκε υλικό παλαιότερων ετών ώστε όλα τα παιδιά να μπορέσουν να κατανοήσουν τη διαδικασία.

Δόθηκε σε κάθε ομάδα το θέμα στο οποίο θα εργαζόταν και με την καθοδήγηση της υπεύθυνης εκπαιδευτικού ξεκίνησε η συγγραφή της θεματικής που θα παρουσιαζόταν στο συνέδριο. Επιπλέον, επειδή για τη συμμετοχή στο συνέδριο υπήρχε ενδυματολογικός κώδικας, η υπεύθυνη εκπαιδευτικός, μετά από συνεννόηση με τους γονείς, φρόντισε για την παροχή κατάλληλων ενδυμάτων.

ΗΜΕΡΑ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ – 6 ΜΑΡΤΙΟΥ

Η ομάδα 16 παιδιών (με συμμετοχή 1 Ρομά μαθήτριας και 2 κοριτσιών Γεζίντι) και 2 εκπαιδευτικών που θα συμμετείχαν στο Συνέδριο ξεκίνησε με λεωφορείο από τις Σέρρες για τη Θεσσαλονίκη.

Στη διαδρομή τα παιδιά ήταν χαρούμενα και ενθουσιασμένα, έκαναν πρόβες για όσα θα παρουσίαζαν και οι εκπαιδευτικοί έδιναν τις τελευταίες οδηγίες. Τα κορίτσια πρόσφυγες θα ήταν μαζί με συγκεκριμένα παιδιά που θα τις καθοδηγούσαν και θα εξηγούσαν τη διαδικασία.

Τα παιδιά παρουσίασαν τις εργασίες τους με επιτυχία, συμμετέχοντας ως ομιλητές και ομιλήτριες, καταθέτοντας ψηφίσματα στις επιτροπές και πήραν και βραβείο. Η μαθήτρια Ρομά, λέγοντας ότι η ίδια είναι Ρομά υπερασπίστηκε τα δικαιώματά τους, καταχειροκροτήθηκε και ο πρόεδρος της συνεδρίας της είπε ότι η ομιλία της ήταν εξαιρετική. Οι μαθήτριες πρόσφυγες παρακολούθησαν με μεγάλο ενδιαφέρον το σύνολο των εργασιών.

Μετά το τέλος των εργασιών παιδιά και εκπαιδευτικοί, χάλάρωσαν κάνοντας βόλτα στη Θεσσαλονίκη και επέστρεψαν αργά το απόγευμα στις Σέρρες.

ΜΕΤΑ ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Δημιουργήθηκε βίντεο το οποίο αναρτήθηκε στην ιστοσελίδα του σχολείου. Να σημειωθεί ότι το συνέδριο πραγματοποιήθηκε στις 6 Μαρτίου (1 ημέρα αντί για 3, λόγω κόβιντ) και στις 10 Μαρτίου έκλεισαν τα σχολεία, λόγω κόβιντ, για πρώτη φορά.

ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ/ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Συζήτηση καθοδηγούμενη ως εργαλείο αυτό-αξιολόγησης.

Τα μέλη της αποστολής συζήτησαν και εξέφρασαν τις εντυπώσεις τους, τα δυνατά και αδύναμα σημεία από το σύνολο των δραστηριοτήτων και από τη συμμετοχή τους στο συνέδριο.

6^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΣΕΡΡΩΝ

Tips

- Η συγκεκριμένη συμμετοχή σε συνέδριο προσομοίωσης οργάνων και εργασιών του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών θα μπορούσε να γίνει και στα ελληνικά, επιλέγοντας άλλον φορέα υλοποίησης ώστε να μπορούν να συμμετέχουν περισσότερα παιδιά.

Υλικά/πηγές

1. Φύλλα εργασίας με τον κανονισμό)
2. Η/Υ & βιντεοπροβολέας
3. Βίντεο από προηγούμενες συμμετοχές
4. Φύλλο καταγραφής ψηφισμάτων

7^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΒΑΛΑΣ

Το μικρό Αναγνωστικό

ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΡΙΑ
ΞΑΝΘΗ ΑΛΜΠΑΝΑΚΗ
ΣΤΑΥΡΟΣ ΣΤΑΥΡΑΚΗΣ (ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ)

Το μικρό Αναγνωστικό

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Δημιουργία και έκδοση αναγνωστικού στα Φαρσί.

ΣΤΟΧΟΙ

Στόχοι της δραστηριότητας ήταν οι μαθητές/τριες να:

1. Καλλιεργήσουν ενσυναίσθηση και να ευαισθητοποιηθούν απέναντι στο προσφυγικό ζήτημα καθώς το ήθος του σχολείου υποστηρίζει τη διαχείριση συγκρούσεων και την ειρηνική επίλυση τους.
2. Καλλιεργηθούν δεξιότητες συνεργασίας, οι οποίες είναι απαραίτητες για να συμμετέχει κάποιος επιτυχώς, μαζί με άλλα άτομα, σε κοινές δραστηριότητες, έργα και εγχειρήματα και για να ενθαρρύνει τους άλλους να συνεργαστούν ώστε να μπορέσουν να επιτευχθούν οι στόχοι της ομάδας.
3. Καλλιεργηθούν γλωσσικές, επικοινωνιακές και πολυγλωσσικές δεξιότητες προκειμένου να επικοινωνούν οι μαθητές αποτελεσματικά και σωστά με άτομα που ομιλούν την ίδια ή άλλη γλώσσα όπως και να ενεργούν ως διαμεσολαβητές μεταξύ ομιλητών διαφορετικών γλωσσών.

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ

μαθησιακά αποτελέσματα

Μετά την ολοκλήρωση της δραστηριότητας οι μαθητές/τριες πρόσφυγες να:

1. Αισθανθούν καλοδεχόμενα νιώθοντας κοντά χάρη στην οικειότητα της γλώσσας τους εκλαμβάνοντας το αναγνωστικό ως ένα καλωσόρισμα γι' αυτούς από τη σχολική κοινότητα.

ΑΞΙΕΣ

ΣΤΑΣΕΙΣ

- ✓ Σεβασμός
- ✓ Υπευθυνότητα
- ✓ Συνείδηση του πολίτη

ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

- ✓ Δεξιότητες συνεργασίας
- ✓ Αυτόνομες μαθησιακές δεξιότητες
- ✓ Δεξιότητες ακρόασης και παρατήρησης
- ✓ Ενσυναίσθηση
- ✓ Ευελιξία και προσαρμοστικότητα
- ✓ Γλωσσικές, επικοινωνιακές και πολυγλωσσικές δεξιότητες

ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

ΓΝΩΣΗ & ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

ΒΗΜΑΤΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ:

ΠΡΩΤΟ ΒΗΜΑ:

- Ενημέρωση μαθητών για εκδήλωση ενδιαφέροντος
- Καταγραφή ενδιαφέροντος
- Δημιουργία ομάδων εργασίας μαθητών υπό την επίβλεψη εκπαιδευτικών

ΔΕΥΤΕΡΟ ΒΗΜΑ:

- Ανάθεση, σε εθελοντές παιδιά, της εικονογράφησης του αναγνωστικού
- Επιλογή μαζί με μαθητές της Β' Γυμνασίου αντιπροσωπευτικών λέξεων που θα εκπροσωπήσουν τα γράμματα της ελληνικής Αλφαβήτου μας.
- Συνεργασία με μαθητές πρόσφυγες και ανταλλαγή καλών πρακτικών

ΤΡΙΤΟ ΒΗΜΑ:

- Επικοινωνία με διερμηνείς μέσω email και τηλεφωνικά
- Επιλογή και συγκέντρωση υλικού προς οπτικοποίηση
- Συνεργασία με τα προσφυγόπουλα του σχολείου μας για την πιστή μετάφραση των λέξεων και φράσεων αλλά και με μεταφραστές της Δομής Φιλοξενίας Καβάλας.

ΤΕΤΑΡΤΟ ΒΗΜΑ:

-Συνεργασία με τη Δ/ση του σχολείου, μελών ομάδας έργου του προγράμματος, επιμορφωτριας του προγράμματος για την έκδοση του αναγνωστικού σε μορφή βιβλίου αλλά και τύπωση αφισών για την δημοσιοποίησή του.

-Ανάρτηση στη σελίδα του σχολείου σε μορφή PDF, <https://7gym-kaval.kav.sch.gr/?p=4542>

-Ανάρτηση και δημοσιοποίηση στην τοπική κοινότητα και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ/ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Η διαρκής ενασχόληση των παιδιών με το ευαίσθητο θέμα του προσφυγικού και ο εναγκαλισμός των προσφύγων στο σχολείο μας, που ήταν και ο αντικειμενικός στόχος, επετεύχθη απόλυτα.

Υλικά/πηγές

1. Υλικοί και ανθρωπίνι πόροι
(Καθημερινά σχολικά αντικείμενα – Μεταφραστές)

8^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΘΗΝΑΣ

Σχολικά Πορτρέτα

ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΡΙΑ
ΑΡΧΟΝΤΟΥΛΑ
ΜΑΝΤΖΑΡΙΔΟΥ

Σχολικά Πορτρέτα

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Οι μαθητές/τριες δημιουργούν σχέδια που απεικονίζουν τον εαυτό τους στο κέντρο ενός χαρτιού. Στη συνέχεια τοποθετούν γύρω από το πορτρέτο τους επάνω στο χαρτί πράγματα που τους αρέσουν και τους εκφράζουν. Για παράδειγμα γράφουν (ή σχεδιάζουν) το φαγητό που τους αρέσει, το άθλημα ή ένα χρώμα που προτιμούν, έναν στίχο από ένα τραγούδι ή ένα ποίημα που τους εκφράζει, ένα αγαπημένο μέρος που επισκέφτηκαν, έναν πίνακα ζωγραφικής που τους αντιπροσωπεύει, ένα μάθημα, μία ταινία ή ένα βιβλίο που τους αρέσει κλπ.

Τα πορτρέτα όλων των μαθητών τοποθετούνται στον τοίχο της τάξης. Ένα νήμα ξεκινάει από ένα πορτρέτο και αρχίζει να ενώνεται με όλα τα άλλα στα οποία υπάρχουν κοινά στοιχεία. Με τον τρόπο αυτό σχηματίζεται ένα δίκτυο στο οποίο όλοι ενώνονται με κάποιο τρόπο μεταξύ τους.

Η αναζήτηση των κοινών σημείων αναδεικνύει μέσα στην τάξη τις ομοιότητες που αρχικά δεν είναι ορατές αλλά υπάρχουν.

ΣΤΟΧΟΙ

Στόχος της δραστηριότητας ήταν να:

1. Δοθεί στους μαθητές πρόσφυγες η δυνατότητα να νιώσουν ότι συνδέονται με την τάξη τους και το σχολείο τους, ότι ανήκουν σε αυτό και να αναπτύξουν αίσθημα αλληλεγγύης. Οι μαθητές πρόσφυγες παίρνουν μέρος ισότιμα σε μία κοινή δραστηριότητα με όλους τους μαθητές της τάξης τους. Η σύνδεση των πορτρέτων θα αναδείξει τα κοινά σημεία των μαθητών μεταξύ τους. Τα πρόσωπα των προσφύγων μαθητών γίνονται οικεία καθώς η τάξη μαθαίνει για αυτούς πράγματα που δεν ήξεραν και που είναι κοινά για όλα τα παιδιά αυτής της ηλικίας.

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ μαθησιακά αποτελέσματα

Μετά την ολοκλήρωση της δραστηριότητας αναμένεται:

1. Να ενισχυθεί η αυτοπεποίθηση των μαθητών/τριών προσφύγων μέσα από την ολοκλήρωση ενός έργου κοινού με όλη την τάξη.
2. Οι μαθητές/τριες να σκέφτονται θετικά για τους/τις συμμαθητές/τριές τους πρόσφυγες και να αναγνωρίζουν ότι έχουν και αυτοί/αυτές πράγματα κοινά που τους ενώνουν με όλα τα παιδιά της τάξης.

ΑΞΙΕΣ

Δεκτικότητα στην πολιτισμική ετερότητα

24 Αντιμετωπίζει θετικά το ενδεχόμενο να έχει εμπειρία άλλων πολιτισμών

25 Επιζητά και θεωρεί ευπρόσδεκτες τις ευκαιρίες για συναντήσεις με ανθρώπους που έχουν διαφορετικές αξίες, συνήθειες και συμπεριφορά

Σεβασμός

30 Εκφράζει σεβασμό για τους ανθρώπους που ανήκουν σε διαφορετική κοινωνικοοικονομική κατάσταση από τον ίδιο/την ίδια

ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Δεξιότητες αναλυτικής κριτικής σκέψης

64 Μπορεί να αναγνωρίζει τις ομοιότητες και τις διαφορές ανάμεσα στις καινούργιες πληροφορίες και σε όσα είναι ήδη γνωστά

B

68 Μπορεί να εντοπίζει τυχόν διαφορές ή αντιφάσεις ή αποκλίσεις στο υλικό που εξετάζει

Π

69 Μπορεί να χρησιμοποιεί σαφή και δυνάμενα να καθοριστούν κριτήρια, αρχές ή αξίες για να προβαίνει σε κρίσεις

Γλωσσικές, επικοινωνιακές και πολυγλωσσικές δεξιότητες

92 Μπορεί να μεσολαβεί γλωσσικά σε διαπολιτισμικές ανταλλαγές κάνοντας μετάφραση, διερμηνεία ή παρέχοντας διευκρινίσεις

93 Μπορεί να αποφεύγει με επιτυχία τις διαπολιτισμικές παρανοήσεις

Δεξιότητες συνεργασίας

94 Οικοδομεί θετικές σχέσεις με άλλους ανθρώπους σε μια ομάδα

ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

ΓΝΩΣΗ & ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

ΒΗΜΑΤΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ:

ΠΡΩΤΟ ΒΗΜΑ:

Μέσα από δραστηριότητες που γίνονται σε επίπεδο τάξης οι μαθητές εξοικειώνονται με την έννοια της συμπερίληψης. Ενδεικτικά, οι μαθητές μιλούν για τις χώρες τους (έλληνες, μετανάστες, πρόσφυγες). Τοποθετούν σημαίες ή μνημεία στον χάρτη.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΒΗΜΑ:

Κάθε μαθητής/μαθήτρια δημιουργεί το δικό του πορτρέτο σε χαρτί A4 και γύρω από αυτό τοποθετεί - με τη μορφή εικόνων, σχεδίων ή φωτογραφιών - στοιχεία που συνδέονται

μαζί του/της (π.χ. το αγαπημένο τους άθλημα, φαγητό, τραγούδι, έργο τέχνης κλπ.).

ΤΡΙΤΟ ΒΗΜΑ:

Τα πορτρέτα τοποθετούνται στον τοίχο της τάξης και συνδέονται μεταξύ τους με ένα νήμα. Αυτό που τα ενώνει είναι τα κοινά τους στοιχεία. Για παράδειγμα τα πορτρέτα δύο μαθητών ενώνονται γιατί έχουν αναφέρει και οι δύο ότι αγαπούν το ποδόσφαιρο. Αλλά και το κάθε ένα από τα πορτρέτα αυτά θα ενωθεί με άλλα στα οποία τα κοινά σημεία θα είναι τα

αγαπημένο τους φαγητό, χρώμα, τραγούδι, έργο τέχνης κλπ. Με τον τρόπο αυτό σχηματίζεται ένα δίκτυο στο οποίο όλοι ενώνονται με κάποιο τρόπο μεταξύ τους.

ΤΕΤΑΡΤΟ ΒΗΜΑ:

Παρουσίαση στην τάξη του δικτύου που έχει δημιουργηθεί.

ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ/ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Η αξιολόγηση είναι διαμορφωτική (κατά τη διάρκεια) και τελική. Η δράση των μαθητών αξιολογείται μέσα από την παρατήρηση και τον έλεγχο της συζήτησης στην τάξη για όσα ενώνουν τους ανθρώπους και τους μαθητές της συγκεκριμένης τάξης. Επίσης η διαμορφωτική αξιολόγηση θα επιτευχθεί μέσα από συζητήσεις μεταξύ των μαθητών και των εκπαιδευτικών με σκοπό να αποτυπωθεί το πολυποίκιλο

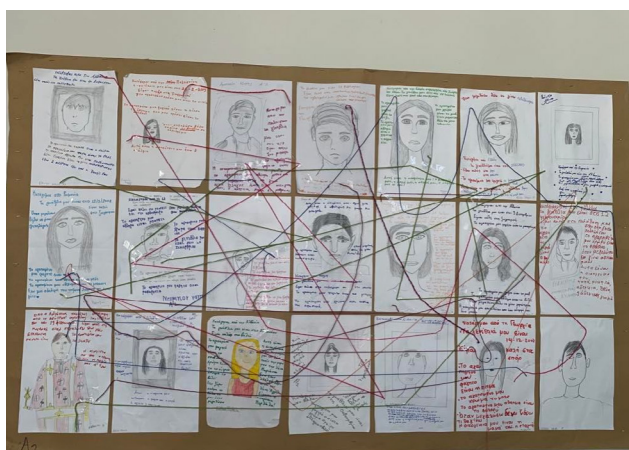
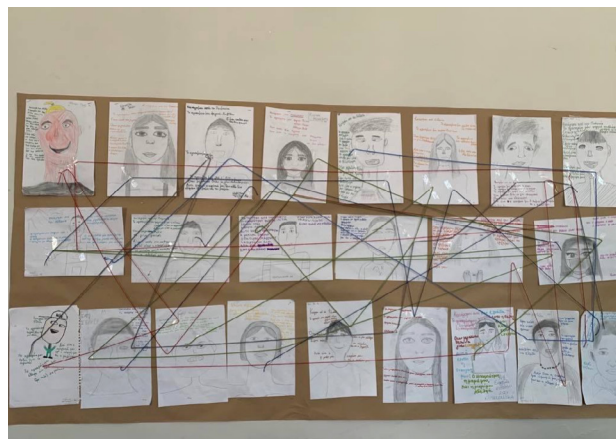
ενδιαφέρον των μαθητών (γνωστικό, συναισθηματικό, κοινωνικό, κριτικό και δημιουργικό).

Η αξιολόγηση μετά την δημιουργία των πορτρέτων και του δικτύου που αυτά δημιουργούν, περιλαμβάνει καταγραφή των απόψεων των μαθητών για το έργο τους με την μορφή exit ticket. Η απάντηση που θα ζητηθεί από τους/τις μαθητές/τριες είναι, ενδεικτικά, «Τι σημαίνει για σένα η λέξη 'συμπερίληψη';»

Η τεχνική exit ticket χρησιμοποιείται για να μας δείξει τι σκέφτονται και τι έμαθαν οι μαθητές/τριες στο τέλος μίας δραστηριότητας. Πριν αποχωρήσουν οι μαθητές/τριες από την τάξη πρέπει να δώσουν ένα «εισιτήριο» στο οποίο θα έχουν γράψει μία απάντηση σε μία ερώτηση σχετική με αυτό που έγινε.

Υλικά/πηγές

1. Η δράση «Σχολικά Πορτρέτα» πραγματοποιήθηκε στα τέσσερα τμήματα της Α' Γυμνασίου του 8ου Γυμνασίου Αθηνών.

**9^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ
ΚΑΛΑΜΑΡΙΑΣ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ**

**Ελάτε να μοιραστούμε
την εμπειρία μας -
Ημέρα Διάχυσης**

ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΡΙΑ

ΘΕΚΛΑ ΜΙΧΑΛΟΓΛΟΥ

ΕΥΗ ΚΟΥΣΙΔΟΥ (ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ)

ΜΑΡΙΑ ΒΑΣΙΛΑΚΗ (ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ)

ΕΙΡΗΝΗ ΜΠΟΥΛΑΚΗ (ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ)

Ελάτε να μοιραστούμε την εμπειρία μας - Ημέρα Διάχυσης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Εκδήλωση διάχυσης με την παρουσία παιδιών-εκπαιδευτικών του 3ου Γυμνασίου Καλαμαριάς, της Διευθύντριας Β/θμιας Εκπαίδευσης Ανατολικής Θεσσαλονίκης, του οργανωτικού Συντονιστή του ΠΕΚΕΣ (Περιφερειακά Κέντρα Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού), της ΣΕΠ (Συντονίστρια Εκπαίδευσης Προσφύγων), εκπροσώπων του Δήμου και του Συλλόγου Γονέων. Παρουσίαση (με power point και ανάρτηση φωτογραφιών) των δραστηριοτήτων του σχολείου που υλοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια της χρονιάς, στο πλαίσιο του προγράμματος «Σχολεία για όλους». Παρουσίαση χορών από τις πατρίδες των μαθητών/τριών του σχολείου. Κοινή δράση των 2 σχολείων flash mob, δημιουργία με τσάντες της φράσης «Σχολεία για όλους» και δημιουργία με τα σώματα των παιδιών του σήματος της Ειρήνης. Σκοπός ήταν να παρουσιαστούν καλές πρακτικές καλλιέργειας και ενίσχυσης της συμπερίληψης και της δημοκρατικής κουλτούρας του σχολείου. Επιπλέον να καλλιεργηθεί κλίμα συνεργασίας τόσο μεταξύ του σχολείου και άλλων σχολείων της περιοχής όσο και μεταξύ φορέων (Δήμος, Διεύθυνση Εκπαίδευσης, Σύλλογο Γονέων κλπ).

ΣΤΟΧΟΙ

Στόχοι της δραστηριότητας ήταν οι μαθητές/τριες να:

1. γνωρίσουν τον «άλλον» μέσα από την επαφή με στοιχεία της πολιτισμικής του ταυτότητας.
2. προετοιμαστούν, πρόσφυγες και μη, ώστε να ξεναγήσουν τους επισκέπτες στο σχολείο και να εξηγήσουν τις δραστηριότητες του Σχεδίου Δράσης
3. συμμετέχουν σε ομαδοσυνεργατικές δραστηριότητες, που θα ενισχύσουν την αλληλοκατανόηση και την αλληλοαποδοχή.
4. αλληλεπιδράσουν μέσα από διαφορετικές δραστηριότητες και να συνεργαστούν σε κοινές δραστηριότητες, αφήνοντας το αποτύπωμά τους στις δημιουργίες τους.

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ μαθησιακά αποτελέσματα

Μετά την ολοκλήρωση της δραστηριότητας οι μαθητές/τριες:

1. Συνεργάστηκαν και αλληλεπίδρασαν για την επίτευξη ενός κοινού σκοπού.

Τα παιδιά πρόσφυγες:

1. Αισθάνθηκαν αποδοχή και σεβασμό.

Οι εκπαιδευτικοί:

1. Συνεργάστηκαν με εκπαιδευτικούς άλλου, αλλά και του ίδιου σχολείου.
2. Συμπεριέλαβαν στον σχεδιασμό τους τα παιδιά πρόσφυγες.
3. Συνέβαλαν στην ανοικτότητα του σχολείου προς την κοινωνία.

ΑΞΙΕΣ

Απόδοση αξίας στην στην πολιτισμική πολυμορφία

08 Προάγει την άποψη ότι θα πρέπει πάντα να επιδιώκουμε την αμοιβαία κατανόηση και τον ουσιαστικό διάλογο ανάμεσα στους ανθρώπους και στις ομάδες που θεωρείται ότι «διαφέρουν» μεταξύ τους. B

11 Υποστηρίζει ότι ο διαπολιτισμικός διάλογος θα πρέπει να χρησιμοποιείται για την προαγωγή του σεβασμού και ενός πολιτισμού «συνύπαρξης». Π

ΣΤΑΣΕΙΣ

Δεκτικότητα στην πολιτισμική ετερότητα

24 Αντιμετωπίζει θετικά το ενδεχόμενο να έχει εμπειρίες άλλων πολιτισμών. M

26 Επιδιώκει επαφή με άλλους ανθρώπους ώστε να γνωρίζει τον πολιτισμό τους. Π

Αυτεπάρκεια

45 Εκφράζει την πεποίθηση ότι μπορεί να υλοποιεί τις δραστηριότητες που έχει σχεδιάσει B

ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Δεξιότητες συνεργασίας

94 Οικοδομεί θετικές σχέσεις με άλλους ανθρώπους σε μια ομάδα. B

98 Εμπνέει ενθουσιασμό στα μέλη της ομάδας ώστε να επιτυγχάνονται οι κοινοί στόχοι. Π

ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ**ΓΝΩΣΗ & ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ****ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΔΙΑΧΥΣΗΣ**

Η παιδαγωγική ομάδα σε συνεργασία με τα παιδιά αποφάσισε για τις δραστηριότητες που υλοποιήθηκαν την ημέρα Διάχυσης και δημιουργήθηκαν οι ομάδες εργασίας.

Πιο συγκεκριμένα:

- ομάδα παιδιών, με συμμετοχή και μαθήτριας πρόσφυγα, προετοιμάστηκε ώστε να αναλάβει τον ρόλο ξεναγού, με την καθοδήγηση εκπαιδευτικού
- ομάδα εκπαιδευτικών ανέλαβε τη δημιουργία power point που αφορούσε τις προηγούμενες δραστηριότητες του προγράμματος
- ομάδα εκπαιδευτικών ανέλαβε την προετοιμασία του χώρου ανάρτησης των παραγομένων (εκτύπωση φωτογραφιών, ανάρτηση σε ταμπλό και σχοινί με ματαλάκια)
- η γυμνάστρια σε συνεργασία με μαθητές/τριες αποφάσισε τους χορούς που θα παρουσιαστούν, βρήκε τη μουσική και έγιναν πρόβες

- ομάδα παιδιών και εκπαιδευτικών συμμετείχουν στη δραστηριότητα δημιουργίας με τσάντες της φράσης «Σχολεία για όλους»
- η Διευθύντρια έστειλε έγγραφο για την έγκριση της υλοποίησης της Ημέρας Διάχυσης (αλλαγή της ώρας αποχώρησης)
- η Διευθύντρια έστειλε πρόσκληση για την εκδήλωση και επικοινωνήσε με τους υπεύθυνους της React ώστε να ενημερωθούν και οι γονείς πρόσφυγες για την εκδήλωση
- η Διευθύντρια σε συνεργασία με την παιδαγωγική ομάδα δημιούργησε το πρόγραμμα για την ημέρα Διάχυσης
- μαθητής που είχε αποφοιτήσει από το σχολείο ανέλαβε τη φωτογράφιση και βιντεοσκόπηση με τη χρήση drone

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΔΙΑΧΥΣΗΣ (18-5-2022)

Το πρόγραμμα της ημέρας:

- 1η ώρα: Όλα τα τμήματα παρακολούθησαν το power point του χρονολογίου του προγράμματος και το βίντεο της ημέρας κατά του ρατσισμού και αντάλλαξαν σκέψεις και συναισθήματα.
- 2η ώρα: Σε όλα τα τμήματα υλοποιήθηκε κάποια δραστηριότητα για τη λέξη «Συμπερίληψη» (εικαστική, θεατρική, δημιουργία αρκτικόλεξου κλπ).
- 3η ώρα: Η ομάδα ξεναγών υποδέχθηκε τους επισκέπτες και τους ξενάγησε στην είσοδο του σχολείου όπου έχει δημιουργηθεί «έκθεση» των παραγομένων του προγράμματος.
- 4η - 6η ώρα: Όλα τα παιδιά, οι εκπαιδευτικοί και οι καλεσμένοι συγκεντρώθηκαν στην αυλή του σχολείου.

Πραγματοποιήθηκε η δραστηριότητα του Σχεδίου Δράσης «Έλα να χορέψουμε τις πατρίδες μας» και παρουσιάστηκαν χοροί από Αλβανία, Ρωσία, Αρμενία, Αφγανιστάν και Ελλάδα.

Στη συνέχεια τα παιδιά με την καθοδήγηση εκπαιδευτικών σχημάτισαν με τις τσάντες τους τη φράση «Σχολεία για όλους», φώναξαν τις λέξεις (σεβασμό, αποδοχή, ισότητα) και σχημάτισαν με τα σώματά τους το σήμα της Ειρήνης. Ακολούθησε μουσική (ελεύθερος χορός με τη συμμετοχή όλων) και ευχές για καλό καλοκαίρι.

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΚΕΨΗ

- Αναρτήθηκαν νέες φωτογραφίες στην υπάρχουσα «γωνιά» του προγράμματος.
- Δημιουργήθηκε βίντεο και power point από την ημέρα Διάχυσης.
- Στάλθηκε Δελτίου Τύπου στον Δήμο για δημοσίευση σε περιοδικό που εκδίδει.
- Οι μαθητές/τριες αντάλλαξαν απόψεις, σκέψεις, εντυπώσεις και για την ημέρα Διάχυσης.
- Τα παιδιά συμπλήρωσαν Δελτίο Εξόδου 3-2-1 (3 πράγματα που τους εντυπωσίασαν, 2 πράγματα που έμαθαν και 1 πράγμα που ήθελαν να ρωτήσουν).

9^ο Γυμνάσιο Καλαμαριάς

Υλικά/πηγές

1. Χρωματιστά μαντήλια
2. Η/Υ & βιντεοπροβολέας
3. Βίντεο από τις δραστηριότητες
4. Φωτογραφικό υλικό προηγούμενων δραστηριοτήτων
5. Προσκλήσεις
6. Ηχεία & Σύστημα ήχου
7. Φωτογραφική μηχανή
8. Drone

↑ 11^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΝΙΚΑΙΑΣ

Δημιουργούμε με αφόρμηση το ποίημα ενός συμμαθητή μας πρόσφυγα

ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΡΙΑ
ΜΑΡΙΑ
ΚΑΣΚΑΝΤΑΜΗ

Δημιουργούμε με αφόρμηση το ποίημα ενός συμμαθητή μας πρόσφυγα

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Με αφόρμηση το ποίημα ενός μαθητή πρόσφυγα στα φαρσί με θέμα τη φιλία, οι μαθητές/τριες πρόσφυγες και οι άλλοι μαθητές/άλλες μαθήτριες συζητήσαν για τη φιλία και αποτύπωσαν τις σκέψεις του σε εικαστικές δημιουργίες, με τις οποίες συνέθεσαν ένα συλλογικό έργο. Σκοπός της δραστηριότητας ήταν η συνεργασία των μαθητών/τριών προσφύγων με τους άλλους μαθητές/τις άλλες μαθήτριες που συμμετείχαν στη δραστηριότητα και η σύσφιξη των σχέσεων των συμμετεχόντων.

ΣΤΟΧΟΙ

Στόχοι της δραστηριότητας ήταν οι μαθητές/τριες να:

1. Συζητήσουν για το θέμα της φιλίας.
2. Να ανταλλάξουν απόψεις για την αξία της φιλίας.
3. Αποτυπώσουν τις σκέψεις τους μέσα από εικαστικές δημιουργίες.
4. Συνεργάζονται.
5. Συνθέτουν τις ατομικές δημιουργίες τους σε ένα κοινό έργο.

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ μαθησιακά αποτελέσματα

Μετά την ολοκλήρωση της δραστηριότητας οι μαθητές/τριες πρόσφυγες κι οι άλλοι μαθητές/άλλες μαθήτριες να:

1. Εκφράζουν τις απόψεις τους για το θέμα της φιλίας και την αξία της για τη ζωή.
2. Αποτυπώνουν τις σκέψεις τους μέσα από εικαστικές δημιουργίες.
3. Συνεργάζονται.
4. Παράγουν ένα συλλογικό έργο.

ΑΞΙΕΣ

Απόδοση αξίας στην στην πολιτισμική πολυμορφία

08 Προάγει την άποψη ότι θα πρέπει πάντα να επιδιώκουμε την αμοιβαία κατανόηση και τον ουσιαστικό διάλογο ανάμεσα στους ανθρώπους και στις ομάδες που θεωρείται ότι «διαφέρουν» μεταξύ τους.. B

11 Υποστηρίζει ότι ο διαπολιτισμικός διάλογος θα πρέπει να χρησιμοποιείται για την προαγωγή του σεβασμού και ενός πολιτισμού «συνύπαρξης». Π

ΣΤΑΣΕΙΣ

Σεβασμός

27 Δίνει χώρο στους άλλους για να εκφράζονται. B

29 Αντιμετωπίζει τους ανθρώπους με σεβασμό ανεξαρτήτως του πολιτισμικού τους υπόβαθρου. M

ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Δεξιότητες ακρόασης και παρατήρησης

71 Ακούει προσεχτικά τους άλλους. B

Ενσυναίσθηση

76 Μπορεί να αναγνωρίζει πότε ένας σύντροφος χρειάζεται τη βοήθειά του/της. B

Δεξιότητες συνεργασίας

94 Οικοδομεί θετικές σχέσεις με άλλους ανθρώπους σε μια ομάδα. B

ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

Γνώση και κριτική κατανόηση της γλώσσας και της επικοινωνίας

112 Μπορεί να εξηγεί πώς ο τόνος της φωνής, η οπτική επαφή και η γλώσσα του σώματος συμβάλλουν στην επικοινωνία B

ΓΝΩΣΗ & ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ**Δραστηριότητα**

Η δραστηριότητα ξεκίνησε όταν η εκπαιδευτικός της Τάξης Υποδοχής ζήτησε από τους μαθητές/τριες πρόσφυγες να φέρουν μια ιστορία, ένα παραμύθι ή ένα ποίημα από τη χώρα τους. Ο Μοχάμαντ από το Ιράν αποφάσισε να γράψει ένα ποίημα στη γλώσσα του, τα φαρσί, με θέμα τη φιλία, και το έφερε στην τάξη (το ποίημα παρατίθεται στην ενότητα Γλικά, στα φαρσί και σε ελεύθερη μετάφραση στα ελληνικά). Η εκπαιδευτικός της Τάξης Υποδοχής συνεργάστηκε με την καθηγήτρια των εικαστικών και αποφασίστηκε η υλοποίηση δραστηριότητας με αφορμή το ποίημα και παραγωγή σχετικών εικαστικών έργων με θέμα τη φιλία. Στη δραστηριότητα θα συμμετείχαν μαθητές/τριες της Α' τάξης καθώς και οι μαθητές/τριες που φοιτούσαν στην Τάξη Υποδοχής.

Την πρώτη διδακτική ώρα η καθηγήτρια της Τάξης Υποδοχής και η καθηγήτρια των Εικαστικών συνεργάστηκαν στην αίθουσα προβολών του σχολείου που είχε διαμορφωθεί κατάλληλα, ώστε το ποίημα να παρουσιασθεί στους μαθητές/τριες. Συγκεκριμένα, ο Μοχάμαντ διάβασε το ποίημα στα φαρσί, ενώ η συμμαθήτριά του Ρένια διάβασε την ελεύθερη μετάφρασή του στα ελληνικά, όπως την επιμελήθηκαν οι δύο καθηγήτριες χρησιμοποιώντας το εργαλείο μετάφρασης της google. Επιπρόσθετα, προβλήθηκαν εικόνες από το δια

δίκτυο, όπως εικόνες από τη θάλασσα, το δάσος, τα φύλλα, που οπτικοποιούσαν το περιεχόμενο του ποιήματος. Παράλληλα, η καθηγήτρια της Τάξης Υποδοχής βοήθησε τους μαθητές/τριες να κατανοήσουν το ποίημα χρησιμοποιώντας την αγγλική γλώσσα, καθώς και το εργαλείο μετάφρασης της google για τις περιπτώσεις των μαθητών/τριών προσφύγων που γνώριζαν μόνο τη γλώσσα της χώρας καταγωγής τους. Σημαντική ήταν η βοήθεια των μαθητών/τριών της Τάξης Υποδοχής που γνώριζαν καλύτερα την ελληνική γλώσσα, οι οποίοι/ες μετέφραζαν στους ομόγλωσσους συμμαθητές/τριές τους.

Ακολούθησε συζήτηση για τη φιλία. Οι μαθητές/τριες πρόσφυγες και οι άλλοι μαθητές/άλλες μαθήτριες συζήτησαν για τη σημασία που έχουν οι φίλοι/ες για τη ζωή του καθενός/της καθεμιάς, μίλησαν για τον/την καλύτερο/η φίλο/η τους. Αντάλλαξαν απόψεις για το πώς συμπεριφερόμαστε στους φίλους/στις φίλες μας, πόση σημασία έχει «να μπαίνει» ο ένας/η μία στη θέση του άλλου/της άλλης, να καταλαβαίνει τον άλλο/την άλλη. Όλοι/ες συμφώνησαν ότι η φιλία είναι σημαντική για τα παιδιά και ιδιαίτερα για τα παιδιά πρόσφυγες, όταν ξεκινούν τη ζωή τους σε μια νέα χώρα.

Στη συνέχεια, ζητήθηκε από τους μαθητές/τριες να αφήσουν

ελεύθερη τη φαντασία τους και να ζωγραφίσουν με αφόρμηση το περιεχόμενο του ποιήματος. Την ώρα που οι μαθητές/τριες πρόσφυγες και οι άλλοι μαθητές/άλλες μαθήτριες ζωγράφιζαν, συζητούσαν για το πώς θα αποτυπώσουν στο χαρτί το περιεχόμενο του ποιήματος, εξέφραζαν την άποψή τους για το έργο του συμμαθητή/της συμμαθήτριάς τους, συζητούσαν για το πώς το ποίημα αποτέλεσε πηγή έμπνευσης για τα έργα τους, μοιράζονταν σκέψεις για την αξία της φιλίας, σκέψεις που αποτύπωσαν στο χαρτί. Μέσα από αυτή τη διαδικασία δέθηκε η ομάδα, οι μαθητές/τριες πρόσφυγες και οι άλλοι μαθητές/άλλες μαθήτριες «έγιναν φίλοι». Η καθηγήτρια των εικαστικών και η καθηγήτρια της Τάξης Υποδοχής συνεπικουρούσαν τη διαδικασία, δίνοντας τον πρώτο ρόλο στους μαθητές/στις μαθήτριες και υιοθετώντας οι ίδιες τον ρόλο του βοηθού, του διευκολυντή της διαδικασίας.

Οι μαθητές/τριες ζωγράρισαν εικόνες του ποιήματος: λουλούδια, δάση, θάλασσες, φθινοπωρινά φύλλα, με έντονα ή απαλά χρώματα, με πιστή ζωγραφική απόδοση ή πιο ελεύθερη. Συχνά οι εικόνες συνοδεύονταν από φράσεις του ποιήματος ή από λέξεις που σχετίζονται με τη φιλία, όπως ενσυναίσθηση, σεβασμός, αποδοχή. Κυρίαρχη ήταν η λέξη «φιλία», γραμμένη στις διαφορετικές γλώσσες των μαθητών/τριών. Στα έργα συμπεριλαμβάνονταν τα ονόματα των μαθητών/τριών προσφύγων και άλλων μαθητών/τριών, καταδεικνύοντας τις σχέσεις που αναπτύχθηκαν μεταξύ τους. Ο συνδυασμός λέξεων της ελληνικής γλώσσας και λέξεων άλλων γλωσσών σε πολλές περιπτώσεις αποτέλεσε από μόνος του

ένα ιδιαίτερο οπτικά σύνολο, που έδινε επιπρόσθετη αξία στη ζωγραφιά των μαθητών/τριών. Το αποτέλεσμα ήταν τριανταπέντε μοναδικές ζωγραφιές, που καθεμιά εξέφραζε τον τρόπο που ο/η μαθητής/τρια εξέλαβε το περιεχόμενο του ποιήματος.

Οι εικαστικές δημιουργίες των μαθητών/τριών αξιοποιήθηκαν για τη δημιουργία ενός συλλογικού έργου με χρήση του εργαλείου +web2.0 lino. Μπορείτε να δείτε το συλλογικό αυτό έργο πατώντας «Σχολείο για Όλους»

<http://linoit.com/users/mariadimt/canvases>

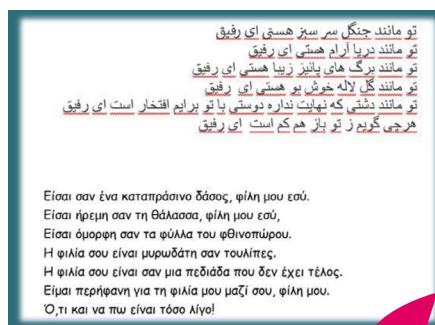
Οι μαθητές/τριες πρόσφυγες και οι άλλοι μαθητές/άλλες μαθήτριες μοιράστηκαν τη χαρά της δημιουργίας και ευχαρίστησαν τον συμμαθητή τους που με το ποίημά του τους έδωσε την ευκαιρία «να εκφραστούν» για τη φιλία. Ο Μοχάμαντ ήταν πολύ χαρούμενος και περήφανος που το δημιούργημά του αξιοποιήθηκε, που αποτέλεσε πηγή έμπνευσης εικαστικών δημιουργιών για τους συμμαθητές/τις συμμαθήτριες του. Ήταν πολύ περήφανος και συγκινημένος και στην παρουσίαση του προγράμματος στην τοπική κοινότητα στο τέλος της σχολικής χρονιάς στο αμφιθέατρο του σχολείου, όταν διάβασε το ποίημά του και καταχειροκροτήθηκε. Ο Μοχάμαντ αποτελεί παράδειγμα για το πώς η παρουσία ενός μαθητή πρόσφυγα στο σχολείο μπορεί να αποτελέσει πλούτο για το σχολείο.

Tips

- Η ατομική δημιουργία των εικαστικών έργων θα μπορούσε να αντικατασταθεί από τη δημιουργία ομαδικών έργων από μεικτές ομάδες, στις οποίες θα συμμετείχαν μαθητές/τριες πρόσφυγες και άλλοι μαθητές/άλλες μαθήτριες.

Υλικά/πηγές

1. Το ποίημα του Μοχάμαντ για τη φιλία
2. Εικόνες-φωτογραφίες που οπτικοποιούν το περιεχόμενο του ποιήματος, από το διαδίκτυο
3. Χαρτί Α
4. Ξυλομπογιές
5. Μαρκαδόροι
6. Το εργαλείο web2.0 lino: <https://linoit.com>

↑ 41^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

Escape Room

ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΡΙΑ

ΛΙΝΑ ΚΡΟΤΣΕΤΗ

ΜΑΡΙΑ ΛΟΥΚΟΥ (ΥΠΟΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ)

Ε. ΜΑΝΟΥΣΑΚΙΔΟΥ (ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ)

Μ. ΑΞΙΟΜΑΚΑΡΟΥ (ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ)

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Δημιουργία σκηνικού Δωματίων Απόδρασης (Escape Rooms) στο υπόγειο του σχολείου με υλικό και γρίφους που διαπραγματεύονται τα νοήματα της ταινίας Dilili a Paris η προβολή και ανάλυση της οποίας έχει προηγηθεί: «διαφορετική γλώσσα, διπλή καταγωγή, διαφορετικότητα, ταξίδι σε άλλη χώρα, εξερεύνηση οικειοποίηση ενός ξένου τόπου - πολιτισμού, ισότητα /ανισότητα των φύλων». Οι μαθητές και μαθήτριες διαφορετικών εθνικοτήτων συνεργάζονται για να λύσουν γρίφους από διάφορες γνωστικές περιοχές. Η επιτυχής επίλυση των γρίφων θα τους οδηγήσει στο τελευταίο δωμάτιο, όπου θα ανακαλύψουν το κλειδί που θα τους βοηθήσει να αποδράσουν στον προαύλιο χώρο του σχολείου.

ΣΤΟΧΟΙ

Στόχοι της δραστηριότητας ήταν:

1. Δημιουργία παιγνιώδους πλαισίου μάθησης και συνύπαρξης των παιδιών.
2. Εισαγωγή σε έννοιες όπως το ταξίδι, η μετακίνηση, η προσαρμογή σε μια νέα πραγματικότητα κλπ.
3. Κατανόηση της αξίας του συνυπάρχειν με ανθρώπους διαφορετικών πολιτισμών.
4. Ενδυνάμωση των σχέσεων μεταξύ των μελών μιας ομάδας μαθητών.
5. Αντίληψη του πώς η ομαδικότητα συμβάλει στην εξεύρεση λύσεων.
6. Αναγνώριση της σπουδαιότητας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων μέσω παρακολούθησης της ταινίας και μέσα από το περιβάλλον και την ατμόσφαιρα του παιχνιδιού.

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ μαθησιακά αποτελέσματα

Μετά την ολοκλήρωση της δραστηριότητας τα παιδιά:

1. Να μάθουν να ανακαλύπτουν και να συνθέτουν πληροφορίες μέσα από τη διαδικασία του παιχνιδιού.
2. Να αναπτύξουν πνεύμα συνεργασίας μέσα από τη συμμετοχή τους σε ομάδες.
3. Να αποκτήσουν επικοινωνιακές δεξιότητες.
4. Να αναγνωρίσουν τις ικανότητες των παιδιών - προσφύγων.
5. Μέσα στις ομάδες να αναδειχθούν τα παιδιά με διαφορετική καταγωγή – γλώσσα (πρόσφυγες κ.α) και να λειτουργήσουν ως καθοριστικοί κομβοί για την εξέλιξη- ολοκλήρωση του παιχνιδιού.

ΑΞΙΕΣ

Απόδοση αξίας στην στην πολιτισμική πολυμορφία

- 14 Οι νόμοι θα πρέπει πάντοτε να εφαρμόζονται και να επιβάλλονται με δίκαιο τρόπο. **B**
- 01 Τα ανθρώπινα δικαιώματα θα πρέπει πάντοτε να τυγχάνουν προστασίας και σεβασμού. **B**

ΣΤΑΣΕΙΣ

Lorem ipsum

- 21 Ενδιαφέρεται να μαθαίνει για τις πεποιθήσεις, τις αξίες, τις παραδόσεις και τις κοσμοθεωρίες άλλων ανθρώπων. **B**
- 27 Δίνει χώρο στους άλλους για να εκφράζονται. **B**
- Σεβασμός
- 30 Εκφράζει σεβασμό για τους ανθρώπους που ανήκουν σε διαφορετική κοινωνικοοικονομική κατάσταση από τον ίδιο/την ίδια. **M**

ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Lorem ipsum

- 58 Δείχνει ότι μπορεί να εντοπίζει πηγές μάθησης (π.χ. ανθρώπους, βιβλία, διαδικτυο). **B**
- Δεξιότητες συνεργασίας
- 92 Μπορεί να μεσολαβεί γλωσσικά σε διαπολιτισμικές ανταλλαγές κάνοντας μετάφραση, διερμηνεία ή παρέχοντας διευκρινίσεις. **Π**
- 94 Οικοδομεί θετικές σχέσεις με άλλους ανθρώπους σε μια ομάδα. **B**
- 95 Όταν εργάζεται ως μέλος μιας ομάδας, συμβάλλει στην ομαδική εργασία στον βαθμό που του/της αναλογεί. **B**

ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

Lorem ipsum

- 117 Μπορεί να εξηγήσει τη σημασία βασικών πολιτικών εννοιών, όπως δημοκρατία, ελευθερία, ιδιότητα του πολίτη, δικαιώματα και υποχρεώσεις. **B**
- Lorem ipsum
- 118 Μπορεί να εξηγήσει γιατί ο καθένας έχει ευθύνη/οφείλει να σέβεται τα ανθρώπινα δικαιώματα των άλλων. **B**

ΓΝΩΣΗ & ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

ΒΗΜΑΤΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ: Περιγραφή στο γενικό όταν αναφερόμαστε σε ένα πρόσωπο, π.χ. ο συντονιστής προετοιμάζει και α πληθυντικό, όταν αναφερόμαστε γενικά σε ενέργειες π.χ. προετοιμάζουμε τον χώρο

ΠΡΩΤΟ ΒΗΜΑ:

Προβολή της ταινίας animation "Dilili a Paris" και συζήτηση ανά τμήμα.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΒΗΜΑ:

Συμπλήρωση ερωτηματολογίου μετά την προβολή της ταινίας και πριν την έναρξη του παιχνιδιού ως εισαγωγή για τις 4 ενότητες της δράσης.

ΤΡΙΤΟ ΒΗΜΑ:

Χωρισμός των τμημάτων σε ομάδες 4 – 5 ατόμων με κριτήριο τη μητρική τους γλώσσα. Κάθε ομάδα είχε μαθητές από διαφορετικές χώρες καταγωγής συμπεριλαμβανομένων και των μαθητών προσφύγων.

ΤΕΤΑΡΤΟ ΒΗΜΑ:

Προγραμματισμός και διεξαγωγή του παιχνιδιού. Η διάρκεια του παιχνιδιού ανά τμήμα υπολογίζονταν σε 2 διδακτικές ώρες. Σύντομη εισαγωγή – σύνδεση με την ταινία.

Τα παιδιά μπαίνουν στα δωμάτια αποδρασης.

Εμπύχωση και υποστήριξη από τους εκπαιδευτικούς καθ' όλη τη διάρκεια.

ΠΕΜΠΤΟ ΒΗΜΑ:

Καταγραφή παρατηρήσεων κατά την εξέλιξη του παιχνιδιού, αναπροσαρμογή των γρίφων και υποστήριξη των ομάδων όπου κρινόταν απαραίτητο.

ΕΚΤΟ ΒΗΜΑ:

Αποτίμηση της δράσης μέσω ερωτηματολογίου.

ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ/ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ:

Αναστοχαστική συζήτηση - συμπλήρωση ερωτηματολογίου στην τάξη.

Υλικά/πηγές

1. Διαθέσιμος Χώρος (τάξη ή αποθήκη ή εργαστήριο ή οποιοσδήποτε άλλος χώρος κρίνεται κατάλληλος)
  2. Χαρτόκουτα
  3. Χαρτί του μέτρου
  4. Πλαστικά χρώματα
  5. Υφάσματα
  6. Διακοσμητικές – Βοηθητικές πηγές φωτός (φακοί, λαμπάκια κ.α)
  7. Φάκελοι που περιείχαν οδηγίες
  8. Αντικείμενα που κρίθηκαν χρήσιμα για τη δημιουργία του εκάστοτε σκηνικού (βαλίτσες, καβαλέτα, χάρτες, παλιά ρούχα, παιδικά ρούχα κ.α)
  9. Ηχείο
  10. Κινητά, φωτογραφική μηχανή
- Scarpia, 2003. Application of Puzzle Theory. <http://junk.dk/puzzle/>
  - Tulleken, H. 2001. How are puzzle games designed? <http://devmag.org.za/2011/04/16/how-are-puzzle-games-designed-introduction/>
  - Panagiotis Fotaris, Theodoros Mastoras Escape Rooms for Learning: A Systematic Review.
  - Alice Veldkamp, Liesbeth van de Grint, Marie-Christine P.J. Knippels, Wouter R. van Joolingen, 2020. Escape education: A systematic review on escape rooms in education.

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΝΗΘΟΥ

Γνωρίζω το σχολείο

**ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΡΙΑ
ΔΗΜΗΤΡΑ ΣΚΕΜΠΗ**

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Πρόκειται για μία δράση συμπερίληψης και ενημέρωσης που διοργανώθηκε από το σχολείο και απευθύνθηκε στους κηδεμόνες των μαθητών/τριών με προσφυγική εμπειρία. Η διεύθυνση του σχολείου και η καθηγήτρια της τάξης υποδοχής σε συνεργασία με την συντονίστρια εκπαίδευσης προσφύγων προσκάλεσε στο σχολείο τους κηδεμόνες των μαθητών/τριών προσφύγων με την παρουσία των ίδιων των παιδιών, διερμηνέα και της ψυχολόγου της δομής στην οποία φιλοξενούνται. Ακολούθησε γνωριμία με τη διεύθυνση, συζήτηση με την καθηγήτρια της τάξης υποδοχής και ξενάγηση στο σχολείο.

ΣΤΟΧΟΙ

Οι κηδεμόνες των μαθητών/τριών με προσφυγική εμπειρία:

1. Να γνωρίσουν το σχολείο και τους εκπαιδευτικούς του.
2. Να ενημερωθούν για τον τρόπο λειτουργίας και τις πρακτικές του σχολείου.
3. Να παρακολουθούν και να συμμετέχουν στις δράσεις του σχολείου.

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ μαθησιακά αποτελέσματα

Μετά την ολοκλήρωση της δραστηριότητας τα παιδιά:

1. Οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς να διευκολύνουν τους μαθητές πρόσφυγες στην διαδικασία προσαρμογής στο νέο περιβάλλον να αποκτήσουν επικοινωνιακές δεξιότητες.

Τα παιδιά με προσφυγική εμπειρία και οι κηδεμόνες τους:

1. Να αισθάνονται ευπρόσδεκτοι στο σχολείο.
2. Να αισθάνονται μέρος της σχολικής κοινότητας.
3. Να συμμετέχουν ενεργά στη λειτουργία του σχολείου.

ΑΞΙΕΣ

Απόδοση αξίας στην στην πολιτισμική πολυμορφία

- 08 Προάγει την άποψη ότι θα πρέπει πάντοτε να επιδιώκουμε την αμοιβαία κατανόηση και τον ουσιαστικό διάλογο ανάμεσα στους ανθρώπους και τις ομάδες που θεωρείται ότι “διαφέρουν” μεταξύ τους **B**
- 09 Διατυπώνει την άποψη ότι η πολιτισμική πολυμορφία μέσα σε μία κοινωνία θα πρέπει να αξιολογείται και να εκτιμάται με θετικό τρόπο **M**

ΣΤΑΣΕΙΣ

Δεκτικότητα στην πολιτισμική ετερότητα

- 25 **Επιζητά και θεωρεί ευπρόσδεκτες τις ευκαιρίες για συναντήσεις με ανθρώπους που έχουν διαφορετικές αξίες, συνήθειες και συμπεριφορά** **Π**
- Σεβασμός
- 29 **Αντιμετωπίζει όλους τους ανθρώπους με σεβασμό ανεξαρτήτως του πολιτισμικού τους υπόβαθρου** **M**
- Ανεκτικότητα στην αμφισημία
- 52 **Νιώθει άνετα σε μη οικείες καταστάσεις** **M**

ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Ευελιξία και προσαρμοστικότητα

- 58 **Προσαρμόζεται σε νέες καταστάσεις επιστρατεύοντας μία καινούρια δεξιότητα.** **M**

Δεξιότητες συνεργασίας

- 94 **Οικοδομεί θετικές σχέσεις με άλλους ανθρώπους σε μια ομάδα.** **B**

ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ**ΓΝΩΣΗ & ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ****Δραστηριότητα**

Η διευθύντρια του σχολείου σε συνεργασία με την καθηγήτρια της τάξης υποδοχής επικοινωνήσε με τη συντονίστρια εκπαίδευσης προσφύγων της δομής Ριτσώνας και ενημερώθηκαν για το προφίλ των μαθητών με προσφυγική εμπειρία της περιοχής, διερευνώντας τρόπους με τους οποίους το σχολείο μπορεί να αποκτήσει και να χτίσει σχέσεις εμπιστοσύνης με τους κηδεμόνες των παιδιών προσφύγων. Αποφασίστηκε επίσκεψη, ενημέρωση και ξενάγηση των γονέων στο σχολείο.

Η συντονίστρια εκπαίδευσης προσφύγων με τη διευθύντρια και την καθηγήτρια της τάξης υποδοχής οργάνωσαν και σχεδίασαν την επίσκεψη στο σχολείο. Όρισαν ημερομηνία και ώρα, ενώ η συντονίστρια εκπαίδευσης προσφύγων οργάνωσε τη μεταφορά των γονέων από και προς το σχολείο και προγραμμάτισε την παρουσία διερμηνέα κατά τη διάρκεια της επίσκεψης. Η καθηγήτρια της τάξης υποδοχής σχεδίασε το περιεχόμενο της επίσκεψης, τη διάρκειά της, καθώς και

την ενημέρωση των κηδεμόνων για την πορεία των παιδιών προσφύγων στο σχολείο.

Κατά τη διάρκεια της επίσκεψης, η διευθύντρια του σχολείου ενημέρωσε τους γονείς για τον τρόπο λειτουργίας και τις πρακτικές του σχολείου, ενώ η καθηγήτρια της τάξης υποδοχής ενημέρωσε προσωπικά τον κάθε γονέα για την πορεία των μαθητών (δυνατά και αδύναμα σημεία) και συζητήσε πιθανούς τρόπους ενδυνάμωσης των παιδιών στη διαδικασία προσαρμογής τους στο νέο περιβάλλον. Ακολούθησε ξενάγηση στους χώρους διδασκαλίας, στους λοιπούς χώρους του σχολείου και παρουσίαση της έκθεσης ζωγραφικής που πραγματοποιήθηκε με αφορμή την παγκόσμια ημέρα κατά των φυλετικών διακρίσεων (δραστηριότητα στην οποία συμμετείχαν και τα παιδιά πρόσφυγες). Δόθηκε περαιτέρω χρόνος για γνωριμία και συζήτηση.

Tips

Προτάσεις:

● Πριν την επίσκεψη των κηδεμόνων των παιδιών προσφύγων στο σχολείο: Ο σύλλογος διδασκόντων ενημερώνεται για το προφίλ των μαθητών προσφύγων του σχολείου από τη συντονίστρια εκπαίδευσης προσφύγων.

Ο σύλλογος διδασκόντων αποφασίζει και οργανώνει βιωματικό πρόγραμμα ευαισθητοποίησης σε θέματα προσφύγων που απευθύνεται στους εκπαιδευτικούς του σχολείου.

Κατά τη διάρκεια της επίσκεψης: Ο σύλλογος διδασκόντων συμμετέχει στην επίσκεψη των κηδεμόνων των παιδιών προσφύγων στο σχολείο.

Μετά την επίσκεψη: Ο σύλλογος διδασκόντων αποφασίζει κοινή γραμμή δράσης συμπερίληψης των μαθητών/τριών προσφύγων που φοιτούν στο σχολείο, ορίζει ομάδες συντονισμού εκπαιδευτικών που σχεδιάζουν και εφαρμόζουν δράσεις συμπερίληψης κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς.

Υλικά/πηγές

1. Συνεργασία - επικοινωνία με τη συντονίστρια εκπαίδευσης προσφύγων της περιοχής.

↑ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΔΡΟΣΙΑΣ

Πρότζεκτ με αφορμή το βιβλίο της Παρβάνα Αμίρι
**«Ζωές σε αναστολή. Γράμματα
στον κόσμο από τη Ριτσώνα»**

ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΡΙΑ

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΜΙΤΣΙΑΛΗ

ΑΘΗΝΑ ΜΟΣΧΑΚΗ (ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ)

ΔΗΜΗΤΡΑ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ (ΥΠΟΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ)

ΑΝΝΑ ΒΑΤΙΚΑΛΟΥ (ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ)

ΖΑΧΑΡΟΥΛΑ ΜΑΛΛΙΑΡΗ (ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ)

Πρότζεκτ με αφορμή το βιβλίο της Παρβάνα Αμίρι «Ζωές σε αναστολή. Γράμματα στον κόσμο από τη Ριτσώνα»

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Το πρότζεκτ υλοποιήθηκε στο Γυμνάσιο της Δροσιάς, στην περιοχή της Χαλκίδας. Η Παρβάνα Αμίρι είναι πρόσφυγας που μαζί με τις αδελφές και τη μητέρα της την χρονιά υλοποίησης του πρότζεκτ διέμεναν στη δομή προσφύγων στη Ριτσώνα. Η Παρβάνα και οι αδελφές της είχαν εγγραφεί και φοιτούσαν στο Γυμνάσιο και Λύκειο της Δροσιάς. Με αφορμή την έκδοση του δεύτερου βιβλίου της Παρβάνα Αμίρι, που αναφέρεται σε εμπειρίες προσφύγων από την Ριτσώνα, οργανώθηκε και υλοποιήθηκε αυτό το πρότζεκτ όπου οι μαθητές/τριες του Γυμνασίου της Δροσιάς διάβασαν το βιβλίο και ετοίμασαν κάποιες ερωτήσεις για την Παρβάνα και τις αδελφές της. Στο τέλος συντονίστηκε μια συνάντηση με τις τρεις αδελφές Αμίρι, όπου μαθητές/τριες από 4 σχολεία της Χαλκίδας συζήτησαν με τα κορίτσια γύρω από τα θέματα του βιβλίου, θέματα σχετικά με την καθημερινή ζωή των προσφύγων στη δομή φιλοξενίας και σχετικά με την πρόσβαση των προσφύγων σε υπηρεσίες και αγαθά που θεωρούνται ανθρώπινα δικαιώματα.

ΣΤΟΧΟΙ

Στόχοι της δραστηριότητας ήταν:

1. Οι γηγενείς μαθητές/τριες να ευαισθητοποιηθούν γύρω από θέματα προσφύγων μαθητών/τριών.
2. Οι γηγενείς μαθητές/τριες να αλληλεπιδράσουν με πρόσφυγες μαθητές/τριες μέσα από μια δημιουργική διαδικασία.
3. Τα σχολεία να συνεργαστούν γύρω από μια κοινή εκδήλωση σχετική με τα δικαιώματα των προσφύγων.

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ μαθησιακά αποτελέσματα

Μετά την ολοκλήρωση της δραστηριότητας:

1. Οι μαθητές/τριες να συνεργάζονται μεταξύ τους.
2. Οι εκπαιδευτικοί συνεργάζονται με τους μαθητές/τριες.
3. Ο μαθητικός πληθυσμός να είναι ενημερωμένος και ευαισθητοποιημένος γύρω από θέματα προσφύγων.

ΑΞΙΕΣ

Απόδοση αξίας στην στην πολιτισμική πολυμορφία

- 00 **Αναγνώριση της αξίας της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (Υποστηρίζει ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα θα πρέπει πάντοτε να τυχάνουν προστασίας και σεβασμού).** B

ΣΤΑΣΕΙΣ

Δεκτικότητα απέναντι στην πολιτισμική ετερότητα

- 00 **Ενδιαφέρεται να μαθαίνει για τις πεποιθήσεις, τις αξίες, τις παραδόσεις και τις κοσμοθεωρίες άλλων ανθρώπων.** B

Σεβασμός

- 00 **Αντιμετωπίζει όλους τους ανθρώπους με σεβασμό ανεξαρτήτως του πολιτισμικού τους υπόβαθρου.** M

ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Δεξιότητες ακρόασης και παρατήρησης

- 00 **Ακούει προσεκτικά τους άλλους.** B

Δεξιότητες συνεργασίας

- 00 **Οικοδομεί θετικές σχέσεις με άλλους ανθρώπους σε μια ομάδα.** Π

Ενσυναίσθηση

- 00 **Εκφράζει τη συμπαράστασή του/της για τα δεινά που βλέπει να συμβαίνουν σε άλλους.** B

ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

Γνώση και κριτική κατανόηση της ατομικής υπόστασης

- 00 **Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τις προκαταλήψεις του/της και τα στερεότυπα και τι κρύβεται πίσω από αυτά.** B

ΓΝΩΣΗ & ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ**Δραστηριότητα:**

Η υλοποίηση της συγκεκριμένης δράσης ήταν αποτέλεσμα της συνεργασίας της εκπαιδευτικής κοινότητας με την μαθητική κοινότητα και μαζί μου. Συγκεκριμένα, αρχικά με τους /τις εκπαιδευτικούς του σχολείου οργανώσαμε τα βήματα που χρειάζεται να υλοποιηθούν (π.χ. ομάδες εργασίας εκπαιδευτικών κ μαθητών/τριών του σχολείου) και διερευνήσαμε τις ανάγκες που πιθανόν να προκύψουν κατά την πορεία υλοποίησης της δράσης (π.χ. ανάγκες για μετάφραση). Στη συνέχεια επικοινωνήσαμε με την ίδια την Παρβάνα Αμίρι για την εκδήλωση του ενδιαφέροντος μας να την καλέσουμε σε μια συζήτηση με αφορμή το βιβλίο της «Ζωές σε Αναστολή. Γράμματα από τον κόσμο στην Ριτσώνα». Διερεύνηση πιθανών ημερομηνιών, συνεννόηση για θέματα συζήτησης.

Η δράση μας χωρίστηκε σε δύο στάδια. Το στάδιο προετοιμασίας της συνάντησης με τις αδελφές Αμίρι και το στάδιο υλοποίησης αυτής της συνάντησης.

Κατά το πρώτο στάδιο προετοιμασίας του μαθητικού πληθυσμού για τη συνάντηση με τις αδελφές Αμίρι οι εκπαιδευτικοί διάβασαν κάποια αποσπάσματα από το βιβλίο μέσα στις τάξεις και οι μαθητές/τριες συζήτησαν τους προβληματισμούς που τους γεννήθηκαν από όσα διάβασαν.

Στη συνέχεια μαθητές και εκπαιδευτικοί εντόπισαν θεματικές που αγγίζει το βιβλίο της Παρβάνα Αμίρι σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη ζωή των προσφύγων στην δομή στην Ριτσώνα και στη συνέχεια διαμόρφωσαν μια σειρά από ερωτήσεις που θα ήθελαν να απευθύνουν στην Παρβάνα Αμίρι και τις αδελφές της.

Επιπλέον η διεύθυνση του σχολείου επικοινωνήσε με άλλα σχολεία της περιοχής για ενημέρωση της πρόθεσης μας να υλοποιήσουμε αυτήν την εκδήλωση και την επιθυμία μας να τα καλέσουμε να παρευρεθούν με μαθητές/τριες τους.

Το δεύτερο στάδιο της δράσης απετέλεσε η ίδια η συνάντηση του μαθητικού πληθυσμού με τις αδελφές Αμίρι. Τη συζήτηση συντονίσαμε εγώ (επιμορφώτρια του προγράμματος) μαζί με τη διευθύντρια του σχολείου. Μέσα από τη διερεύνηση αναγκών είχε προκύψει η ανάγκη να έχουμε τη βοήθεια ενός μεταφραστή. Με τη διαμεσολάβηση και βοήθεια από την ΣΕΠ στη δομή Ριτσώνας στη συζήτηση συμμετείχε και ένας διερμηνέας.

Στην αρχή τέθηκαν κάποιες ερωτήσεις στην Παρβάνα Αμίρι, σχετικές με το βιβλίο της και αργότερα οι ερωτήσεις απευθύνονταν και στις τρεις αδελφές Αμίρι. Τις ερωτήσεις απηύ-

θιθαν η επιμορφώτρια του προγράμματος, η διευθύντρια αλλά και οι ίδιοι οι μαθητές/τριες όλων των σχολείων. Τα θέματα που συζητήθηκαν ήταν θέματα επιλεγμένα από το σχολείο και παρμένα από το βιβλίο της Παρβάνα Αμίρι. Πιο συγκεκριμένα, η συζήτηση κινήθηκε γύρω από τις συνθήκες ζωής στη Ριτσώνα, γύρω από το ταξίδι των αδελφών Αμίρι μέχρι να φτάσουν στην Ελλάδα, γύρω από την περίοδο του κόβιντ και τη μη δυνατότητα των προσφύγων μαθητών που διέμεναν στη δομή να παρακολουθήσουν τα σχολικά μαθήματα, γύρω από δυσκολίες που έχουν να αντιμετωπίσουν ευρύτερα τα κορίτσια σε μια δομή, γύρω από την καθημερινότητα στα σχολεία, γύρω από την έλλειψη πρόσβασης σε βασικά αγαθά υγείας και γύρω από τα όνειρα και τις προσδοκίες τους. Λίγο πριν το τέλος της συνάντησης η Παρβάνα Αμίρι έκανε προβολή ενός βίντεο. Το βίντεο ήταν μια ταινία μικρού μήκους με τίτλο «Το ελαιόδεντρο» της Μαρίλης

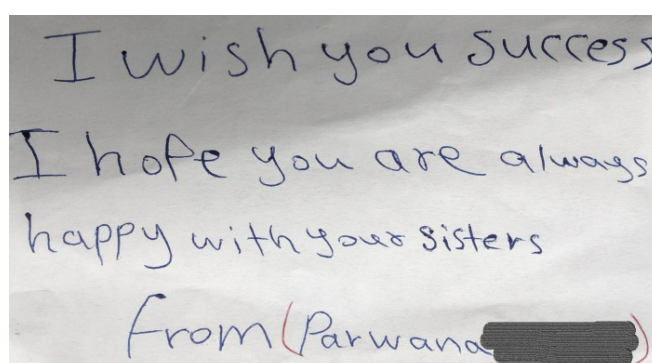
Στρουξ, μιας ιστορίας που έγραψε η Παρβάνα Αμίρι για τη ζωή στην Μόρια. (Σύνοψη της ιστορίας: Υποχρεωμένη να ζήσει σε μια σκηνή μέσα στους ελαιώνες που περιβάλλουν το hotspot της Μόριας, η 16χρονη πρόσφυγας Παρβανά Amiri εντυπωσιάστηκε από τα ελαιόδεντρα, έγραψε μια ιστορία και δημοσίευσε το πρώτο της βιβλίο, «Το ελαιόδεντρο και η γριουλά», με τη συνεργασία της Μαρίλης Στρουξ και την υποστήριξη του δικτύου αλληλεγγύης w2eu στη Λέσβο. Αυτό το βιβλίο είναι η βάση της ταινίας «Το ελαιόδεντρο»). Το link της ταινίας είναι

<https://www.youtube.com/watch?v=SvykYWAwCDw&t=0s>

Στο τέλος, μαθητές/τριες από όλα τα σχολεία που συμμετείχαν στη συνάντηση μοιράστηκαν κάποιες σκέψεις για όσα άκουσαν και έμαθαν και μερικές ευχές για τις αδελφές Αμίρι.

Υλικά/πηγές

1. Βιβλίο της Παρβάνα Αμίρι «Ζωές σε Αναστολή. Γράμματα στον κόσμο από τη Ριτσώνα»
2. Ταινία μικρού μήκους «Το ελαιόδεντρο»
<https://www.youtube.com/watch?v=SvykYWAwCDw&t=0s>

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ

Ταξίδι στην ποίηση

**ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΡΙΑ
ΑΡΧΟΝΤΟΥΛΑ
ΜΑΝΤΖΑΡΙΔΟΥ**

Ταξίδι στην ποίηση

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Οι μαθητές/τριες φέρνουν στην τάξη μερικούς στίχους από ένα ποίημα της χώρας καταγωγής τους. Διαβάζουν τους στίχους στην γλώσσα που έχει γραφεί και στη συνέχεια το μεταφράζουν. Μπορούν να επιλέξουν την ανάγνωση των στίχων απευθείας στην ελληνική γλώσσα. Παρουσιάζουν τον/την ποιητή/ποιήτρια. Μετά την ανάγνωση του ποιήματος γίνεται συζήτηση στην τάξη για τα νοήματα που μεταφέρει, τα συναισθήματα που δημιουργεί, τις εντυπώσεις, τις ιδέες που προκαλεί. Όλοι μαζί επιλέγουν έναν στίχο ο οποίος γράφεται στον πίνακα. Μετά την ανάγνωση όλων των ποιημάτων οι επιλεγμένοι στίχοι που είναι γραμμένοι στον πίνακα συνθέτουν ένα νέο ποίημα. Ένα ποίημα φτιαγμένο από τα ποιήματα των παιδιών, από τα ποιήματα του κόσμου. Στη συνέχεια τα παιδιά παρουσιάζουν τα συναισθήματα για την εμπειρία που ένιωσαν σε ένα μικρό κείμενο. Εναλλακτικά, δημιουργούν μία καμπάνια με αφίσες στις οποίες παρουσιάζουν καλλιτεχνικά τους στίχους του ποιήματος που δημιουργήθηκε. Στόχος της καμπάνιας είναι να προκαλέσει την προσοχή και το ενδιαφέρον όλου του σχολείου στο θέμα της συμπερίληψης.

ΣΤΟΧΟΙ

Στόχοι της δραστηριότητας ήταν οι μαθητές/τριες:

1. Να έρθουν σε επαφή με την κουλτούρα άλλων χωρών μέσα από την ποίηση,
2. Να βιώσουν την συμπερίληψη μέσα από την ποίηση,
3. Να συνειδητοποιήσουν την παγκόσμια γλώσσα της ποίησης,
4. Να συνειδητοποιήσουν την σύνδεση των γλωσσών του κόσμου,
5. Να μετασχηματίσουν την ποιητική γλώσσα σε έννοιες της συμπερίληψης,
6. Να αναζητήσουν και να εντοπίσουν κοινές ποιητικές αποτυπώσεις στις χώρες προέλευσής τους,
7. Να ενεργοποιήσουν αντιρατσιστικές αντιλήψεις, στάσεις και συμπεριφορές ως προς τη διαφορετικότητα.

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ μαθησιακά αποτελέσματα

Μετά την ολοκλήρωση της δραστηριότητας αναμένεται:

1. Να ενισχυθεί η αυτοπεποίθηση των μαθητών/τριών προσφύγων μέσα από την συμμετοχή τους σε μία κοινή δραστηριότητα με όλη την τάξη,
2. Να εξοικειωθούν τα παιδιά με τη διαδικασία πρόσληψης και παραγωγής συμπεριληπτικών νοημάτων μέσα από την συμβολική γλώσσα της ποίησης,
3. Να δημιουργήσουν οι ίδιοι πολυτροπικά κείμενα με σκοπό να μεταφέρουν ένα μήνυμα συμπερίληψης.

ΑΞΙΕΣ

Απόδοση αξίας στην στην πολιτισμική πολυμορφία

08 **Πρόαγει την άποψη ότι θα πρέπει πάντοτε να επιδιώκουμε την αμοιβαία κατανόηση και τον ουσιαστικό διάλογο ανάμεσα στους ανθρώπους και στις ομάδες που θεωρείται ότι «διαφέρουν» μεταξύ τους.** B

11 **Υποστηρίζει ότι ο διαπολιτισμικός διάλογος θα πρέπει να χρησιμοποιείται για την προαγωγή του σεβασμού και ενός πολιτισμού «συνύπαρξης».**

ΣΤΑΣΕΙΣ

Δεκτικότητα απέναντι στην πολιτισμική ετερότητα

24 **Αντιμετωπίζει θετικά το ενδεχόμενο να έχει εμπειρία άλλων πολιτισμών.** B

25 **Επιζητά και θεωρεί ευπρόσδεκτες τις ευκαιρίες για συναντήσεις με ανθρώπους που έχουν διαφορετικές αξίες, συνήθειες και συμπεριφορά.** M

ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Δεξιότητες ακρόασης και παρατήρησης

75 **Παρατηρεί πώς άνθρωποι με άλλους πολιτισμικούς δεσμούς αντιδρούν στην ίδια κατάσταση.** B

Γλωσσικές, επικοινωνιακές και πολυγλωσσικές δεξιότητες

92 **Μπορεί να μεσολαβεί γλωσσικά σε διαπολιτισμικές ανταλλαγές κάνοντας μετάφραση, διερμηνεία ή παρέχοντας διευκρινίσεις.** B

93 **Μπορεί να αποφεύγει με επιτυχία τις διαπολιτισμικές παρανοήσεις.** B

Δεξιότητες συνεργασίας

94 **Οικοδομεί θετικές σχέσεις με άλλους ανθρώπους σε μια ομάδα.** B

ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

Γνώση και κριτική κατανόηση της γλώσσας και της επικοινωνίας

115 **Μπορεί να εξηγήσει γιατί οι άνθρωποι με διαφορετικούς πολιτισμικούς δεσμούς ενδέχεται να ακολουθούν διαφορετικές λεκτικές και μη λεκτικές επικοινωνιακές συμβάσεις που έχουν νόημα από τη δική τους οπτική.** B

116 **Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τις διαφορετικές επικοινωνιακές συμβάσεις που χρησιμοποιούνται σε μία τουλάχιστον κοινωνική ομάδα ή σε έναν πολιτισμό.**

ΓΝΩΣΗ & ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ**ΒΗΜΑΤΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ:****ΠΡΩΤΟ ΒΗΜΑ:**

Ο/Η εκπαιδευτικός ζητά από τους/τις μαθητές/τριες να φέρουν στο σχολείο γραμμένους σε ένα χαρτί μερικούς στίχους από ένα ποίημα της πατρίδας τους. Τους ενημερώνει ότι οι στίχοι αυτοί θα διαβαστούν στην γλώσσα που γράφτηκαν αρχικά και η μετάφρασή τους θα γίνει στην συνέχεια μέσα στην τάξη. Οι έλληνες μαθητές μπορούν να επιλέξουν ποιήματα αγαπημένων τους ελλήνων ποιητών.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΒΗΜΑ:

Κάθε μαθητής/μαθήτρια στην τάξη διαβάζει τους στίχους που έχει φέρει από ένα ποίημα της πατρίδας του. Το διαβάζουν στην γλώσσα καταγωγής τους (στην οποία γράφτηκε το ποίημα αυτό από τον/την δημιουργό του) και στη συνέχεια

το μεταφράζουν στην τάξη. Κάποια παιδιά μπορεί να επιλέξουν να διαβάσουν το ποίημα τους απευθείας στην ελληνική γλώσσα.

Μετά την ανάγνωση παρουσιάζεται ο ποιητής/ποιήτρια, γίνεται συζήτηση στην τάξη για τα νοήματα που μεταφέρουν οι στίχοι, τις ιδέες, τα συναισθήματα, τις μεταφορές που επιδιώκουν.

Τέλος, επιλέγουν όλοι μαζί έναν στίχο και τον γράφει ο/η μαθητής/μαθήτρια που έχει φέρει το ποίημα στον πίνακα.

Αυτοί οι στίχοι από τα ποιήματα του κόσμου που έχουν γραφεί στον πίνακα δημιουργούν ένα νέο ποίημα.

**ΕΣΠΕΡΙΝΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ
ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ**

European School Radio / Ευρωπαϊκό Σχολικό Ραδιόφωνο

ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΗΣ

ΧΡΗΣΤΟΣ ΧΑΤΖΗΛΙΑΣ

European School Radio / Ευρωπαϊκό Σχολικό Ραδιόφωνο

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Οργανώθηκαν με ακριβή συντονισμό και συνεννόηση κοινές εκπομπές / δραστηριότητες με τους προσφυγόπαιδες των Τ. Υ. του Σχολείου: 1. Κοινές εκπομπές λόγου και μουσικής, 2. παρουσίαση του παραμυθιού της αλληλεγγύης «Το βατραχέλι» που διαβάστηκε στα ελληνικά και στα αραβικά από μαθήτρια και μαθητή- πρόσφυγα του σχολείου μας.

ΣΤΟΧΟΙ

Στόχοι της δραστηριότητας ήταν:

1. Η ενεργητική συμπερίληψη των μαθητών της ΔΥΕΠ σε δραστηριότητες του Σχολείου με τη στήριξη των εκπαιδευτικών.

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ μαθησιακά αποτελέσματα

Μετά την ολοκλήρωση της δραστηριότητας οι μαθητές/τριες αναμένεται να:

1. Συνεργατικότητα
2. Αποδοχή
3. Διοικητική ευελιξία
4. Κατανόηση του άλλου

ΑΞΙΕΣ

ΣΤΑΣΕΙΣ

ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Δεξιότητες ακρόασης και παρατήρησης

00 Η πολιτική διαχείρισης του σχολείου δηλώνει τη δέσμευσή του να καλωσορίζει άτομα από κάθε περιβάλλον και κοινωνική ομάδα (γονείς, προσωπικό και μαθητές), ανεξάρτητα από το φύλο, την εθνικότητα, τις θρησκείες, τον σεξουαλικό προσανατολισμό, τη φυλή, τις ικανότητες ή την έλλειψή τους.

00 Το συνολικό κλίμα του σχολείου αποπνέει ασφάλεια και εμπιστοσύνη στα παιδιά πρόσφυγες.

00 Ικανότητα των εκπαιδευτικών να ρισκάρουν και να τολμούν.

00 Ικανότητα χρήσης ψηφιακών μέσων και πολυμεσικών εφαρμογών

ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

ΓΝΩΣΗ & ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

ΒΗΜΑΤΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ:

ΠΡΩΤΟ ΒΗΜΑ:

Ένταξη στο σχέδιο δράσης

ΔΕΥΤΕΡΟ ΒΗΜΑ:

Εξεύρεση δραστηριοτήτων – ετοιμότητα εκπαιδευτικών

ΤΡΙΤΟ ΒΗΜΑ:

Επιμόρφωση εκπαιδευτικών και μαθητών στα εργαλεία ηχογράφησης/εικονοληψίας και ανάρτησης των εκπομπών.

ΤΕΤΑΡΤΟ ΒΗΜΑ:

Αποτύπωση- Διάχυση δράσης – αποτίμηση αποτελεσμάτων

ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ/ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ:

Συνεργασία με την Ομάδα μετά από κάθε επιμέρους δράση για θετικά/αρνητικά/προβληματικά σημεία

**ΕΣΠΕΡΙΝΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ
ΚΙΛΚΙΣ**

«Φασαρία στην τάξη των Αγγλικών»

**ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΡΙΑ
ΑΝΝΑ-ΜΑΡΙΑ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΟΥ**

«Φασαρία στην τάξη των Αγγλικών»

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Το συγκεκριμένο βιωματικό εργαστήριο εξυπηρετεί ταυτόχρονα την εξέλιξη δύο διδακτικών ωρών σε γνωστικό αντικείμενο (μαθητές) και την επιμόρφωση εκπαιδευτικών στην ομαδοσυνεργατική μεθοδολογία jigsaw. Εφαρμόστηκε στο μάθημα των Αγγλικών Β' Γυμνασίου. Ο εκπαιδευτικός (στο εξής αναφέρεται ως **εκπ**) του γνωστικού αντικειμένου και ο επιμορφωτής της ομαδοσυνεργατικής μεθόδου (στο εξής αναφέρεται ως **επιμε**) συνεργάζονται καθόλη τη διάρκεια του εργαστηρίου. Οι υπόλοιποι εκπαιδευτικοί του σχολείου συμμετέχουν στο εργαστήριο ως παρατηρητές χρησιμοποιώντας συγκεκριμένο έντυπο οδηγιών και στοιχείων κριτικής παρατήρησης.

Εξέλιξη του εργαστηρίου:

Οι μαθητές οργανώνονται σε τετράδες αποκαλούμενες βασικές ομάδες (base groups) και με τις οδηγίες του επιμε αναλαμβάνουν μέσα στην βασική ομάδα ατομικούς ρόλους ευθύνης. Κάθε ρόλος λαμβάνει και μελετά ατομικό φύλλο (individual_Sheet) του γνωστικού αντικειμένου που πραγματεύεται το συγκεκριμένο μάθημα. Στις διαφορετικές βασικές ομάδες όσοι έχουν τον ίδιο ρόλο, αν και αρχικά δεν το γνωρίζουν, έχουν αναλάβει το ίδιο ατομικό φύλλο μελέτης που αφορά σε ξεχωριστό κομμάτι της ύλης του γνωστικού αντικειμένου.

Μετά την ατομική μελέτη, σε δεύτερη φάση της μεθόδου jigsaw οι μαθητές διαφορετικών βασικών ομάδων του ίδιου ρόλου μετακινούνται σχηματίζοντας προσωρινές διάρκειας ομάδες ειδικών (expert groups). Τα μέλη των ομάδων ειδικών συνεργάζονται, συμπληρώνοντας φύλλο εργασίας (expertsA3) και παράλληλα τηρώντας ατομικές σημειώσεις (στο σχολικό εγχειρίδιο). Με το τέλος της φάσης εργασίας των ομάδων ειδικών έχουν παραχθεί τόσα συμπληρωμένα φύλλα εργασίας (expertsA3) όσες και οι ομάδες ειδικών.

Με την ολοκλήρωση των εργασιών στις ομάδες ειδικών, όλα τα μέλη (ρόλοι) επιστρέφουν στις αρχικές βασικές ομάδες τους και ακολουθεί η τρίτη φάση της μεθόδου με αλληλοδιδασκαλία κυκλικά από κάθε ρόλο.

Αυτοαξιολόγηση του γνωστικού αποτελέσματος στους μαθητές διενεργείται με χρήση μη λεκτικού ιδεογράμματος στον πίνακα της τάξης.

Με την αποχώρηση των μαθητών ακολουθεί παρουσίαση της μεθόδου jigsaw στους εκπαιδευτικούς, παροχή υλικού μελέτης και συζήτηση ανατροφοδότηση και αξιολόγησης του εργαστηρίου από τους εκπαιδευτικούς παρατηρητές.

ΣΤΟΧΟΙ

Στόχοι της δραστηριότητας ήταν:

1. Συνεργασία αλλόγλωσσων/νεοφερμένων μαθητών σε μικτές ομάδες.
2. Ενεργοποίηση όλων των μαθητών, καλλιέργεια κλίματος θετικής αλληλεξάρτησης μεταξύ των μαθητών, ανάληψη ατομικής ευθύνης μαθητών για την έκβαση του μαθήματος, πρόκληση πολλών παράλληλων διεργασιών στην τάξη και αποδόμηση της μετωπικής διδασκαλίας.
3. Πρόκληση συνθηκών ίσης πρόσβασης στην γνώση για κάθε μαθητή.
4. Αποδόμηση της μετωπικής διδασκαλίας στους εκπαιδευτικούς μέσα από βίωμα των οφελών της ομαδοσυνεργατικής αυστηρά οργανωμένης μεθόδου.
5. Αποδόμηση παρανοήσεων μεταξύ των εννοιών «εργασία σε ομάδες» και «ομαδοσυνεργατική τάξη» στους εκπαιδευτικούς.
6. Επικέντρωση στη σημαντικότητα της «μάθησης των μαθητών» έναντι της «διδασκαλίας του εκπαιδευτικού».

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ μαθησιακά αποτελέσματα

Μετά την ολοκλήρωση της δραστηριότητας αναμένεται:

1. Να αποκτήσουν διάθεση για να συνεργάζονται μαθητές ντόπιοι με αλλόγλωσσους (πρόσφυγες ή/και μαθητές μεταναστευτικής προέλευσης) άφοβα και έχοντας πλέον την εμπειρία ότι παρόλα τα γλωσσικά εμπόδια, αυτό είναι εφικτό.
2. Οι μαθητές θα αντιληφθούν το προαπαιτούμενο της ατομικής υπευθυνότητας για την μάθηση και πώς αυτό καθορίζει τη μάθηση σε επίπεδο τάξης για όλους.
3. Οι μαθητές έχοντας βιώσει τα θετικά οφέλη της συνεργασίας τους, θα επιλέγουν να εξαρτώνται ο ένας από τον άλλον έναντι του ανταγωνισμού και της ατομικής επικέντρωσης.
4. Οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί θα επιλέγουν συνθήκες παράλληλων αλληλεπιδράσεων μεταξύ μαθητών έναντι της ένας-προς-έναν διεργασίας της μετωπικής διδασκαλίας.
5. Ο εκπαιδευτικός θα επιλέγει στην τάξη διεργασίες που δημιουργούν τις κατάλληλες συνθήκες για την εξατομικευμένη προσέγγιση σε μαθητές του.
6. Οι εκπαιδευτικοί θα γνωρίζουν την καταλυτική σημασία της μετά από αυστηρή προετοιμασία οργανωμένης ομαδοσυνεργασίας έναντι της ala cart και χωρίς προεργασία επιλογής «εργασία σε ομάδες», καθώς και τους κινδύνους που ενέχει η δεύτερη.
7. Οι εκπαιδευτικοί θα έχουν προβληματιστεί σε σημαντικό βαθμό αναφορικά με την στάση ενός εκπαιδευτικού όπως αυτός εκφράζεται όταν γίνεται χρήση των εκφράσεων «διδάσκω το μάθημά μου» έναντι του «μαθαίνουν οι μαθητές μου».

ΑΞΙΕΣ

Απόδοση αξίας στην στην πολιτισμική πολυμορφία

- 08 Προάγει την άποψη ότι θα πρέπει πάντοτε να επιδιώκουμε την αμοιβαία κατανόηση και τον ουσιαστικό διάλογο ανάμεσα στους ανθρώπους και στις ομάδες που θεωρείται ότι «διαφέρουν» μεταξύ τους **B**

Απόδοση αξίας στη δημοκρατία, τη δικαιοσύνη, την ισονομία, την ισότητα και στο κράτος δικαίου

- 12 Υποστηρίζει ότι τα σχολεία θα πρέπει να διδάσκουν στους μαθητές τη δημοκρατία και τον τρόπο που πρέπει να ενεργούν ως δημοκρατικοί πολίτες **B**

ΣΤΑΣΕΙΣ

Πολιτειακή συνείδηση

- 33 Εκφράζει προθυμία να συνεργαστεί και να δουλέψει με άλλους **B**

Υπευθυνότητα

- 43 Τηρεί με συνέπεια τις δεσμεύσεις του/της προς τους άλλους **Π**

Αυτεπάρκεια

- 46 Εκφράζει πίστη στην ικανότητά του/της να ξεπερνά τα εμπόδια κατά την επιδίωξη ενός στόχου **M**

- 47 Εκφράζει τη βεβαιότητα ότι είναι σε θέση να αλλάξει, εφόσον το επιθυμεί **M**

Ανεκτικότητα στην αμφισημία

- 53 Αντιμετωπίζει την αβεβαιότητα με θετικό και εποικοδομητικό τρόπο **M**

ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Δεξιότητες αυτόνομης μάθησης

- 58 Δείχνει ότι μπορεί να εντοπίζει πηγές μάθησης (π.χ. ανθρώπους, βιβλία, διαδικτυο). **B**

Δεξιότητες αναλυτικής και κριτικής σκέψης

- 66 Μπορεί να αξιολογεί τους κινδύνους που σχετίζονται με διαφορετικές επιλογές **M**

Δεξιότητες ακρόασης και παρατήρησης

- 72 Παρακολουθεί τις χειρονομίες των ομιλητών και συνολικά τη γλώσσα του σώματος για να μπορεί να διαπιστώνει το νόημα των λόγων τους **M**

Ενσυναίσθηση

- 76 Μπορεί να αναγνωρίζει πότε ένας σύντροφος χρειάζεται τη βοήθειά του/της **B**

Ευελιξία και προσαρμοστικότητα

- 82 Αλλάζει τις απόψεις του/της, εφόσον του/της αποδείξουν με λογικά επιχειρήματα ότι κάτι τέτοιο είναι απαραίτητο **B**

Γλωσσικές, επικοινωνιακές και πολυγλωσσικές δεξιότητες

- 89 Ζητά από τους ομιλητές να επαναλάβουν κάτι που δεν του/της είναι ξεκάθαρο **B**

Δεξιότητες συνεργασίας

- 97 Όταν εργάζεται ως μέλος μιας ομάδας, ενημερώνει τους άλλους για τυχόν συναφείς ή χρήσιμες πληροφορίες **M**

Γνώση και κριτική κατανόηση του εαυτού

- 108 Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τις αξίες και τις πεποιθήσεις του/της **M**

ΓΝΩΣΗ & ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ**ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ**

ΒΗΜΑΤΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ:

ΠΡΩΤΟ ΒΗΜΑ:

Προετοιμασίες επιμορφωτή της μεθόδου & εκπαιδευτικού γνωστικού αντικειμένου:

Κάρτες-παζλ που εξυπηρετούν τη σύνθεση των τετράδων για τις βασικές ομάδες.

Αφίσσες επεξήγησης των τεσσάρων ρόλων εντός των βασικών ομάδων αναρτημένες σε εμφανές σημείο στην αίθουσα.

Διάρθρωση του υλικού του μαθήματος του γνωστικού αντικειμένου, ώστε να προκύπτουν:

- Τέσσερα διαφορετικά ατομικά φύλλα μελέτης (individual_Sheet) για τους διαφορετικούς ρόλους εντός των βασικών ομάδων
- Τέσσερα διαφορετικά φύλλα εργασίας για τις ομάδες ειδικών (expertsA3)

Χρωματιστά χαρτιά αναδιπλωμένα ώστε να σχηματίζουν επιτραπέζιες πινακίδες με τις επιγραφές «REDS» στο ένα, «GREENS» στο άλλο, «BLUES» στο τρίτο και «YELLOWS» στο τέταρτο.

Αφίσα μη λεκτικού ιδεογραφήματος για την αξιολόγηση του γνωστικού αποτελέσματος στους μαθητές και την αποτίμηση του βιώματός τους επί της μεθόδου οργάνωσης της τάξης.

Τεύχος βασικών στοιχείων μελέτης της ομαδοσυνεργατικής μεθόδου jigsaw (για τους εκπαιδευτικούς).

Έντυπο στοιχείων κριτικής παρατήρησης για τους εκπαιδευτικούς-παρατηρητές.

Μαρκαδόροι γραφής στα χρώματα των τεσσάρων ρόλων σε ποσότητα ανά χρώμα, τόσα όσες οι εμφανίσεις του κάθε ρόλου (πχ αν έχουμε τέσσερις ομάδες των τεσσάρων ρόλων, τότε χρειαζόμαστε 4 κόκκινους, 4 πράσινους, 4 πορτοκαλί και 4 μπλε μαρκαδόρους γραφής).

Χαρτοταινία ή κολλητική μάζα.

Φύλλα A4 τόσα όσες οι βασικές ομάδες με σχηματισμένη μία έλλειψη στο καθένα.

Προετοιμασία χώρου ώστε να προκύπτουν τόσες διάσπαρτες θέσεις εργασίας, όσες και οι βασικές ομάδες (πχ. αν έχουμε 16 μαθητές και 4 ρόλους ειδικών, τότε θα χρειαστούμε 4 θέσεις εργασίας). Προτείνεται η ένωση δύο θρανίων ώστε να δημιουργηθεί μεγαλύτερος χώρος εργασίας. Ακόμη προτείνεται η μη γραμμική διάταξη των σταθμών εργασίας στο χώρο. Η προετοιμασία του χώρου περιλαμβάνει ακόμη και μία σειρά από απομακρυσμένα καθίσματα στην περίμετρο της αίθουσας για τους παρατηρητές εκπαιδευτικούς.

Προετοιμασία εκπαιδευτικών σε ρόλο παρατηρητών: ο επιμε έχει διαμοιράσει σε κάθε εκπαιδευτικό παρατηρητή έντυπο με σημεία κριτικής παρατήρησης. Το περιεχόμενο του εντύπου έχει εξηγηθεί σε προηγούμενο χρόνο στους εκπαιδευτικούς. Επίσης έχουν τεθεί οι κανόνες συμμετοχής τους: δεν επεμβαίνουν στη διαδικασία, δε διακόπτουν. Παρατηρούν, σημειώνουν, καταγράφουν ερωτήσεις. Γνωρίζουν ότι μετά την αποχώρηση των μαθητών θα ακολουθήσει χρόνος συζήτησης στην ολομέλεια των εκπαιδευτικών με τους **επιμε** και εκπ.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΒΗΜΑ:

Στάδιο α - Δημιουργία βασικών ομάδων μαθητών (15' από επιμε)

Δίνουμε σύντομα τις κατάλληλες οδηγίες για το βήμα που θα ακολουθήσει και εφιστούμε ιδιαιτέρως την προσοχή στην εκτέλεση των διαδικασιών βάσει των κανόνων που θα δίνονται βήμα προς βήμα κατά τη διάρκεια. Ο σημαντικότερος κανόνας είναι η εκτέλεση σε απόλυτη σιγή.

Ο συντονιστής μετακινείται μεταξύ των καθούμενων μαθητών και μέσα από κλειστό κουτί, προτρέπει τον καθένα να τραβήξει χωρίς να βλέπει μία από τις πλαστικοποιημένες κάρτες. Όταν όλοι διαθέτουν μία κάρτα, ο συντονιστής καθοδηγεί να σηκωθούν από τις θέσεις τους και σε σιγή να βρουν την ομάδα τους αναζητώντας τους συμμαθητές που διαθέτουν τα υπόλοιπα κομμάτια ώστε να συντεθεί ο «πίνακας ζωγραφικής» από τα τέσσερα διαφορετικά μέρη του. Ο συντονιστής κατά τη διάρκεια παρατηρεί και προτρέπει σε χρήση κινήσεων παντομίμας ή σωματικών εκφράσεων – όχι όμως σε χρήση ομιλίας για τη σύσταση των ομάδων.

Όταν έχουν σχηματίσει οι ομάδες των τεσσάρων, προτρέπουμε τις ομάδες να καθίσουν σε ένα θρανίο ώστε να υπάρχει

δυνατότητα επικοινωνίας μεταξύ των τεσσάρων της ομάδας. Υπογραμμίζουμε ότι πρέπει ο καθένας να συνεχίσει να κρατάει την κάρτα που επέλεξε. Ανακοινώνουμε ότι τώρα έχουν σχηματιστεί οι «βασικές ομάδες» (base groups) και γράφουμε σε ξεχωριστό χαρτί A4 εντός της σχήματος της έλλειψης τα μικρά ονόματα των μελών της κάθε βασικής ομάδας με τα χρώματα του εκάστοτε ρόλου.

Προτρέπουμε όλους να γυρίσουν την κάρτα που επέλεξαν και κρατούν από την πίσω όψη και να παρατηρήσουν το χρώμα που φέρει η αυτοκόλλητη βούλα που θα εντοπίσουν στην πίσω όψη της κάρτας. Χρησιμοποιούμε τις αναρτημένες αφίσσες επεξήγησης των τεσσάρων ρόλων στις βασικές ομάδες, αφιερώνοντας 2' για επεξηγήσεις για τον κάθε ρόλο. Δεδομένου του ανομοιογενούς πληθυσμού μαθητών όσον αφορά στην χρήση της ελληνικής γλώσσας, κάνουμε χρήση κινήσεων του σώματός μας, επιφωνημάτων και των συμβόλων και γραφικών στοιχείων στις αναρτημένες αφίσσες. Προτείνεται ο επιμε να ελέγχει με νοηματικές κινήσεις την κατανόηση του ρόλου από όλους τους συμμετέχοντες. Στο συγκεκριμένο εργαστήριο οι ρόλοι που επιλέχθηκαν ήταν:

- Υπεύθυνοι τήρησης χρόνου (κόκκινη βούλα στο πίσω μέρος της κάρτας παζλ και κόκκινος μαρκαδόρος γραφής – αποκαλούνται «Reds» κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου εφόσον αυτό κρίνεται ότι εξυπηρετεί την αμοιβαία κατανόηση),
- Υπεύθυνοι ησυχίας (πράσινη βούλα στο πίσω μέρος της κάρτας-παζλ και πράσινος μαρκαδόρος γραφής – αποκαλούνται «Greens» κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου εφόσον αυτό κρίνεται ότι εξυπηρετεί την αμοιβαία κατανόηση),
- Υπεύθυνοι σημειώσεων (μπλε βούλα στο πίσω μέρος της κάρτας-παζλ και μπλε μαρκαδόρος γραφής – αποκαλούνται «Blues» κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου εφόσον αυτό κρίνεται ότι εξυπηρετεί την αμοιβαία κατανόηση)
- Υπεύθυνοι τακτοποίησης χώρου (πορτοκαλί/κίτρινη βούλα στο πίσω μέρος της κάρτας-παζλ και πορτοκαλί μαρκαδόρος γραφής – αποκαλούνται «Yellows» κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου εφόσον αυτό κρίνεται ότι εξυπηρετεί την αμοιβαία κατανόηση)

Στις αναρτημένες αφίσσες ρόλων αναγράφουμε το όνομα κάθε μαθητή που έχει τον συγκεκριμένο ρόλο.

Στάδιο β - 1η Φάση jigsaw (15')

Οι μαθητές κάθονται στις βασικές ομάδες τους. Ο εκπ μοιράζει στον τα φύλλα ατομικής μελέτης (individual_Sheet) ανά ρόλο, στον καθένα. Μαζί παραδίδει στον καθένα και το σωστό χρώμα μαρκαδόρου. Εξηγεί ότι θα έχουν συνολικά 10' μελέτης και αναγράφει τον χρόνο στον πίνακα. Ο εκπ διαβάζει το κείμενο (5') του μαθήματος (στην συγκεκριμένη υλοποίηση του εργαστηρίου, κείμενο από το σχολικό εγχειρίδιο στην

αγγλική γλώσσα). Αφήνουμε 1-2' για πιθανές ερωτήσεις που καλύπτονται από τον εκπ. Ακολουθεί ο υπόλοιπος χρόνος για ατομική μελέτη.

Στάδιο β - 2η Φάση jigsaw προβολή διαφανειών (25')

Ανακοινώνουμε τη λήξη του χρόνου για την ατομική μελέτη (επιμε). Τοποθετούμε σε κάθε σταθμό εργασίας μία από τις επιτραπέζιες πινακίδες («REDS», «BLUES», «GREENS», «YELLOW» και με κατάλληλες κινήσεις του σώματος και λεκτικές οδηγίες (σύντομες, στοχευμένες που εκφωνούνται αργά) προτρέπουμε όλους να πάρουν τα προσωπικά τους αντικείμενα και να συγκεντρωθούν στον ενδεδειγμένο βάσει των επιτραπέζιων πινακιδών σταθμό εργασίας.

Ανακοινώνουμε ότι «εσείς τώρα είστε οι ειδικοί / experts). «Έχετε σχηματίσει τα λεγόμενα experts groups και έχετε διαφορετικές εργασίες να ετοιμάσετε από τους άλλους ειδικούς». Μόλις λάβουν θέσεις, διαμοιράζουμε σε κάθε ομάδα ειδικών (επιμε) τα φύλλα εργασίας (expertsA3). Ανακοινώνουμε τον διαθέσιμο χρόνο και τον αναγράφουμε στον πίνακα.

Υπό την επίβλεψη του εκπ και την παράλληλη επίβλεψη του επιμε, τα μέλη των ομάδων ειδικών συνεργάζονται, συμπληρώνοντας φύλλο εργασίας (expertsA3) και παράλληλα τηρώντας ατομικές σημειώσεις (στο σχολικό εγχειρίδιο). Δίνουμε (επιμε) τη δέουσα προσοχή ώστε όλοι να κρατούν στο χέρι τον ενδεδειγμένο χρωματιστό μαρκαδόρο που τους έχει διανεμηθεί. Επιβλέπουμε και προτρέπουμε (επιμε) την κυκλική συζήτηση εντός των ομάδων ειδικών («ο ένας μετά τον άλλον»), ενώ επιχειρούμε ακόμη την κυκλική γραφή: «Όταν μιλάει ο Μοχάμεντ ή δείχνει την σωστή απάντηση, τότε ο Γιώργος που κάθεται δεξιά του Μοχάμεντ, γράφει την απάντηση στο φύλλο εργασίας». Ο εκπ εποπτεύει τις ομάδες ως προς το γνωστικό μέρος και επεμβαίνει όταν αυτό κριθεί απαραίτητο σε βαθμό που θα βοηθήσει το άτομο / την ομάδα ειδικών στην ορθή διεκπεραίωση της άσκησης. Οι εμπλοκές αυτές του εκπ είναι συντηρητικές και στοχεύουν στην υποστήριξη και όχι στην παροχή της έτοιμης λύσης/απάντησης. Ο εκπ έχει το χρόνο να αφιερωθεί στους μαθητές του, τους οποίους γνωρίζει και άρα κατέχει το βαθμό που ο καθένας χρειάζεται ενίσχυση/υποστήριξη ώστε να παρασχεθεί περιβάλλον ίσων ευκαιριών πρόσβασης και συμμετοχής.

Με το τέλος της φάσης εργασίας των ομάδων ειδικών έχουν παραχθεί τόσα συμπληρωμένα φύλλα εργασίας (expertsA3) όσες και οι ομάδες ειδικών.

Στάδιο γ - 3η Φάση jigsaw προβολή διαφανειών (25')

Τα έντυπα (επιμε) παραμένουν στο τραπέζι και οι μαθητές προτρέπονται από τον επιμε (κινήσεις σώματος, μονολεκτικές οδηγίες, νοηματική κλπ) να επιστρέψουν στις βασικές τους ομάδες. Μία ενδεδειγμένη κίνηση που βοηθά στην κατανόηση της μεταβολής που επιθυμούμε στη δομή της τά-

ξης, είναι ο επιμε να αφαιρέσει τις αναδιπλωμένες επιτραπέζιες πινακίδες «REDS», «BLUES», «GREENS», «YELLOWS» από τα θρανία και να τοποθετήσει στη θέση τους τα Α4 χαρτιά με τις ελλείψεις και τα ονόματα των μελών της κάθε βασικής ομάδας.

Μόλις καθίσουν οι μαθητές και επανασυνθέσουν τις βασικές τους ομάδες, ο επιμε παίρνει τα συμπληρωμένα φύλλα εργασίας των ειδικών που παρήχθησαν στην προηγούμενη φάση εργασίας (expertsA3) και διαμοιράζει ένα από το καθένα σε μία βασική ομάδα. Για να εξηγήσει στην ολομέλεια τι έπεται, μπορεί να πει «εδώ έχουμε φύλλο εργασίας γραμμένο με RED – ποιος είναι ο RED αυτής της ομάδας; Εσύ Μαρία! Άρα εσύ έχεις 4'να εξηγήσεις στους άλλους και να καταλάβουν την δική σου άσκηση. Όλοι θα σημειώνετε τις απαντήσεις στα βιβλία σας». Μόλις εκκινηθεί η διαδικασία αλληλοδιδασκαλίας ο μεν επιμε επιβλέπει την τήρηση της διαδικασίας και αναγράφει τον χρόνο του καθενός στον πίνακα, ενώ ο εκπ επιβλέπει ότι οι μαθητές-ακροατές του ενός που έχει τον λόγο, καταλαβαίνουν και μεταφέρουν τις απαντήσεις στο βιβλίο τους (σχολικό εγχειρίδιο). Όταν κρίνεται αναγκαίο ο εκπ υποστηρίζει κατάλληλα έναν μαθητή που υστερεί στην αναμετάδοση προς την ομάδα του (πχ. πρόσφυγας μαθητής που δεν κατέχει επαρκώς την ελληνική ή εσωστρεφής μαθητής που διστάζει να αναλάβει το ρόλο του διδάσκοντα στην ομάδα του). Με τη λήξη του χρόνου, ο επιμε κυκλοφορεί τα φύλλα εργασίας των ειδικών (expertsA3) κυκλικά μεταξύ των βασικών ομάδων και εποπτεύει ότι έχει γίνει κατανοητό ποιος ρόλος-μέλος της ομάδας θα έχει το λόγο για τα επόμενα 4'.

Αυτοξιολόγηση μαθητών (5')

Αναρτούμε (επιμε) φύλλο μη λεκτικού ιδεογραφήματος στον πίνακα. Περιμετρικά αυτού αναρτώνται (εκπ) τα συμπληρωμένα φύλλα εργασίας των ειδικών (expertsA3) ώστε να γίνει κατανοητή η έννοια της αξιολόγησης που στοχεύουμε. Μπορούμε (επιμε) να δώσουμε στον πίνακα ένα παράδειγμα με θεατρικές κινήσεις.

Φωτογραφίζουμε το αποτέλεσμα και αφήνουμε αναρτημένα τα αποτελέσματα που θα μας χρησιμεύσουν στην επόμενη φάση ανατροφοδότησης με τους εκπαιδευτικούς.

Ευχαριστούμε (επιμε και εκπ) τους μαθητές μας, τους χειροκροτούμε (όλοι οι εκπαιδευτικοί προτρέπονται να κάνουν το ίδιο) και τους αποδεσμεύουμε.

ΤΡΙΤΟ ΒΗΜΑ:

Ολομέλεια εκπαιδευτικών (30')

Α. Παρουσίαση μεθοδολογίας jigsaw (10')

Χρησιμοποιούμε (επιμε) τα τρία φύλλα σεμιναρίου για να σχεδιάσουμε τις φάσεις του jigsaw που οι εκπαιδευτικοί είχαν την ευκαιρία να παρατηρήσουν προηγουμένως:

1η φάση η ατομική μελέτη στις βασικές ομάδες

2η φάση η εργασία σε ομάδες ειδικών

3η φάση η επανασύνθεση των βασικών ομάδων και αλληλοδιδασκαλία

Jigsaw ΦΑΣΕΙΣ

Προτείνεται κάθε φάση να αναπτύσσεται σε δικό της χαρτί και τα παραγόμενα των ομάδων ειδικών να σημαίνονται με χρήση post-its στα χρώματα των ρόλων των ειδικών.

Παραδίδουμε το υλικό μελέτης για την μέθοδο jigsaw καθώς περαιτέρω πηγές.

Β. Αξιολόγηση και Συζήτηση επί των παρατηρήσεων εκπαιδευτικών (20')

Χρησιμοποιώντας το έντυπο παρατηρητή που είχαν καθόλη τη διάρκεια στη διάθεσή τους, οι εκπαιδευτικοί καλούνται να αξιολογήσουν το εργαστήριο: Για κάθε στοιχείο διερεύνησης-προσοχής που αναγράφεται στο έντυπο-παρατηρητή, οι εκπαιδευτικοί τοποθετούν ένα μακρόστενο post-it (σελιδοδείκτης) στη στήλη «Ναι» ή «Όχι» ή «Αβέβαιο» στα χρώματα πράσινο/κόκκινο/κίτρινο αντιστοίχως. Με την ολοκλήρωση της αξιολόγησης ο κάθε εκπαιδευτικός μεταφέρεται στον πίνακα όπου υπάρχει αναρτημένο το ίδιο έντυπο σε διάσταση Α3 και τοποθετεί τα post-it που επέλεξε στις σωστές θέσεις.

Με βάση την συνολική αποτυπωμένη εικόνα αξιολόγησης των εκπαιδευτικών στον πίνακα και την συνολική εικόνα αυτοαξιολόγησης των μαθητών, εκκινείται η συζήτηση με τους εκπαιδευτικούς. Η συνολική εικόνα του πίνακα φωτογραφίζεται και τηρείται από τον επιμε. Στη συζήτηση, κάνοντας χρήση των αναρτημένων πόστερ με τις φάσεις της μεθόδου, φροντίζουμε να γίνει σαφής η διάκριση ανάμεσα στην ομαδοσυνεργατική οργάνωση της μάθησης και στην «εργασία σε ομάδες». Κάνοντας χρήση των βασικών αρχών P.I.E.S. (αναφέρονται στο διανεμημένο υλικό μελέτης) αναδεικνύονται οι κίνδυνοι της ala cart μη οργανωμένης εργασίας σε ομάδες έναντι των πλεονεκτημάτων του jigsaw. Ακόμη, στη συζήτηση γίνεται πρόκληση προβληματισμού στους εκπαιδευτικούς αναφορικά με την στάση ενός εκπαιδευτικού όπως αυτός εκφράζεται όταν γίνεται χρήση των εκφράσεων «διδάσκω το μάθημά μου» έναντι του «μαθαίνουν οι μαθητές μου». Ο προβληματισμός μπορεί να προκληθεί με την ερώτηση «γιατί η μέθοδος στη βιβλιογραφία αναφέρεται ως cooperative learning και όχι cooperative teaching?».

ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ/ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ:

Μέθοδοι και τεχνικές

1. Αυτοξιολόγηση μαθητών (5')

Αναρτούμε (επιμε) φύλλο μη λεκτικού ιδεογραφήματος στον πίνακα. Περιμετρικά αυτού αναρτώνται (εκπ) τα συμπληρωμένα φύλλα εργασίας των ειδικών (expertsA3) ώστε να γίνει κατανοητή η έννοια της αξιολόγησης που στοχεύουμε, δηλαδή να δηλώσει ο κάθε μαθητευόμενος μετά από αυτήν την μαθησιακή εμπειρία τα συναισθήματα που τον διακατέχουν έχοντας όντως κατακτήσει τμήματα και του γνωστικού αντικείμενου. Μπορούμε (επιμε) να δώσουμε στον πίνακα ένα παράδειγμα με θεατρικές κινήσεις.

Φωτογραφίζουμε το αποτέλεσμα και αφήνουμε αναρτημένα τα αποτελέσματα που θα μας χρησιμεύσουν στην επόμενη φάση ανατροφοδότησης με τους εκπαιδευτικούς.

2. Αξιολόγηση και Συζήτηση επί των παρατηρήσεων εκπαιδευτικών (20')

Χρησιμοποιώντας το έντυπο παρατηρητή που είχαν καθόλη τη διάρκεια στη διάθεσή τους, οι εκπαιδευτικοί καλούνται να αξιολογήσουν το εργαστήριο: Για κάθε στοιχείο διερεύνησης-προσοχής που αναγράφεται στο έντυπο-παρατηρητή, οι εκπαιδευτικοί τοποθετούν ένα μακρόστενο post-it (σελιδοδείκτης) στη στήλη «Ναι» ή «Όχι» ή «Αβέβαιο» στα χρώματα πράσινο/κόκκινο/κίτρινο αντιστοίχως. Με την ολο-

κλήρωση της αξιολόγησης ο κάθε εκπαιδευτικός μεταφέρεται στον πίνακα όπου υπάρχει αναρτημένο το ίδιο έντυπο σε διάσταση A3 και τοποθετεί τα post-it που επέλεξε στις σωστές θέσεις.

Με βάση την συνολική αποτυπωμένη εικόνα αξιολόγησης των εκπαιδευτικών στον πίνακα και την συνολική εικόνα αυτοαξιολόγησης των μαθητών, εκκινείται η συζήτηση με τους εκπαιδευτικούς. Η συνολική εικόνα του πίνακα φωτογραφίζεται και τηρείται από τον επιμε. Στη συζήτηση, κάνοντας χρήση των αναρτημένων πόστερ με τις φάσεις της μεθόδου, φροντίζουμε να γίνει σαφής η διάκριση ανάμεσα στην ομαδοσυνεργατική οργάνωση της μάθησης και στην «εργασία σε ομάδες». Κάνοντας χρήση των βασικών αρχών P.I.E.S. (αναφέρονται στο διανεμημένο υλικό μελέτης) αναδεικνύονται οι κίνδυνοι της ala cart μη οργανωμένης εργασίας σε ομάδες έναντι των πλεονεκτημάτων του jigsaw. Ακόμη, στη συζήτηση γίνεται πρόκληση προβληματισμού στους εκπαιδευτικούς αναφορικά με την στάση ενός εκπαιδευτικού όπως αυτός εκφράζεται όταν γίνεται χρήση των εκφράσεων «διδάσκω το μάθημά μου» έναντι του «μαθαίνουν οι μαθητές μου». Ο προβληματισμός μπορεί να προκληθεί με την ερώτηση «γιατί η μέθοδος στη βιβλιογραφία αναφέρεται ως cooperative learning και όχι cooperative teaching?»

Υλικά/πηγές

1. Οι δύο όψεις από Ενδεικτικές φωτογραφίες από Κάρτες-παζλ (Δες Παράρτημα)
2. Αφίσσες επεξήγησης των τεσσάρων ρόλων (Δες Παράρτημα)
3. Ενδεικτικά αρχεία διαίρεσης του υλικού του γνωστικού αντικείμενου, ώστε να προκύπτουν:
  - ατομικά φύλλα μελέτης (Δες Παράρτημα)
  - Τέσσερα διαφορετικά φύλλα εργασίας για τις ομάδες ειδικών (Δες Παράρτημα)
4. Αναδιπλωμένες επιτραπέζιες πινακίδες (Δες Παράρτημα)
5. Αφίσα μη λεκτικού ιδεογραφήματος (Δες Παράρτημα)
6. Τεύχος βασικών στοιχείων μελέτης της ομαδοσυνεργατικής μεθόδου jigsaw (Δες Παράρτημα)
7. Έντυπο στοιχείων κριτικής παρατήρησης για τους εκπαιδευτικούς-παρατηρητές (Δες Παράρτημα)
8. Α4 με σχηματισμένη έλλειψη (Δες Παράρτημα)
  - Mompoin-Gaillard P. and Lazar I. (2015), "Developing competences for democracy: 60 activities to learn and assess transversal attitudes, skills and knowledge", CoE, Strasbourg, France
  - Cooperative learning workshop by Ferenc Arato, Pestalozzi Summer School 2013, Council of Europe – a file with personal notes of the participant Anna-Maria Panagiotidou

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ:

1

2

TEEN newspaper

DINNER IS READY!

For this week's issue we talked to Jerry Young, the main chef at our school in Cambridge. This is what he said about his work.

5 *Good morning, Mr Young. We're writing an article about different jobs. Do you want to help?*

Yes, sure. What do you want to know?

What exactly do you do at the school?

10 Well, I'm a cook. I prepare lunch and dinner for the students of this college.

What time do you start work?

I start at 9.30 and it takes about two hours.

I usually cook three dishes. One of them is vegetarian. After lunch, I start preparing dinner.

15 I also help with serving the students. I usually finish at 7 p.m.

When do you decide on the menu?

Usually every Saturday. We have a meeting and

we write down what we want to cook and what
20 we need to buy. Then, we give our orders to the local supermarket. Every day they bring us fresh ingredients.

What do you usually cook?

You know. Stuff you like. Pasta, burgers, fish
25 and chips, rice... But we also make mixed salads and desserts. Cakes, pies, fruit salads... Everyone is crazy about my apple pie.

Yummy! OK, one last question. What do you like about your job?

30 Oh, I love cooking, first of all. It's a kind of art.

The students here say I'm good at my job.

They quite often ask for a second helping. Also,

I enjoy being with young people every day.

Sounds interesting!

35 *Thanks for your time, Mr Young.*

You're welcome, guys. I have a day-off. See you on Tuesday.

BLUE

Word stress

1 Listen and mark the stress (•).

1. interesting

3. supermarket

5. vegetarian

2. ingredients

4. dessert

6. local

Idioms with 'work'

4 Work with a partner and match the idioms with their meaning. Who would say the following statements? Look at the example. Are there similar idioms in Greek?

1. 'I work like a dog every day!'

..b..

a. I don't have a job

2. 'Nice work!'

.....

b. I work very hard

3. 'Why do I always do the donkey work?'

.....

c. Start working!

4. 'I'm out of work. We can't go on holidays.'

.....

d. I'm happy with your work!

5. 'Come on, get down to work!'

.....

e. I do the boring things

e.g. My mum says 'Come on, get down to work!' when I'm lazy and I don't do my homework.

RED

Jerry Young

Occupation: .....

Place of work: .....

Working hours: ..... to .....

Number of dishes per meal: .....

Meeting day: .....

A popular dish / dessert: .....

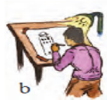
Feels ..... about his job

1. dishes (line 13)		a. it is in your neighbourhood
2. vegetarian (line 14)		b. spaghetti or lasagne are types of this
3. order (line 20)	g	c. sweet you eat after lunch or dinner
4. local (line 21)		d. somebody who doesn't eat meat or fish
5. pasta (line 24)		e. when you ask for more food
6. dessert (line 26)		f. kinds of food
7. a second helping (line 32)		g. ask a shop to bring you at home

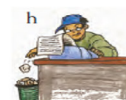
GREEN

Jobs

1 What do these people do? Match the pictures (a-i) with the words (1-9).
 Then listen and check. Can you fill in the sentences now?

1. a vet ....
2. a driver .....
3. a secretary .....
4. an architect .....
5. a pilot .....
6. a dancer .....
7. a clerk .....
8. a shop owner .....
9. an author .....

1. An author writes books.
2. .... designs houses.
3. .... types letters.
4. .... flies a plane.
5. .... runs a shop.
6. .... plays in musicals.
7. .... drives a taxi / bus.
8. .... works in a bank / company.
9. .... helps sick animals.

YELLOW

Jerry is a...	Doctor	Chef	Pilot
Jerry works at	Hospital	Super Market	School
Jerry starts working at	10:30	11:30	9:30
Jerry usually cooks .....dishes	Three	Five	One
Jerry does not help with serving the students	Correct	Wrong	
At what time does Jerry finish work?	7p.m.	9:30p.m.	
Day-off is a day	you work	you don't work	
Which of the dishes can a vegetarian eat?			
Pasta			
Burger			
Fish and chips			
Dessert			
Apple pie			

ΔΙΠΛΩΣΤΕ ΚΑΤΑ ΜΗΚΟΣ

RED

ΔΙΠΛΩΣΤΕ ΚΑΤΑ ΜΗΚΟΣ

GREEN

ΔΙΠΛΩΣΤΕ ΚΑΤΑ ΜΗΚΟΣ

YELLOW

ΔΙΠΛΩΣΤΕ ΚΑΤΑ ΜΗΚΟΣ

BLUE

5

WHAT'S YOUR LEVEL OF UNDERSTANDING ?

6

Cooperative Learning With Jigsaw

Μία σειρά σημειώσεων της εκπ/κού Άννα-Μαρία Παναγιωτίδου ως πρώτη γνωριμία με τη μέθοδο και τα πλεονεκτήματά της

Πηγές:

Τα κείμενα αποτελούν ελεύθερη μετάφραση των σημειώσεων από το εργαστήριο Cooperative learning στο Pestalozzi Summer School 2013 (Συμβούλιο της Ευρώπης) με τον εισηγητή Ference Arato.

Ο συγκεντρωτικός πίνακας ελέγχου της εφαρμογής στη σελίδα 7 είναι από Mom-point-Gaillard P. and Lazar I. (2015), "Developing competences for democracy: 60 activities to learn and assess transversal attitudes, skills and knowledge", CoE, Strasbourg, France

Η Ομαδοσυνεργατική Μάθηση (Συνοπτικά)

Γνωρίζοντας τις βασικές αρχές της ομαδοσυνεργατικής μάθησης οι εκπαιδευτικοί βοηθούνται να

- αναπτύξουν στη διδασκαλία τους ένα περιβάλλον απαλλαγμένο από τυχόν (ακόμη και ασυνείδητες) διακρίσεις
- να προάγουν στους μαθητές τους την ανάληψη της προσωπικής ευθύνης για τη μάθησή τους.

Οι εκπαιδευτικοί της ομαδοσυνεργατικής νοοτροπίας στοχεύουν και οι μαθητές τους κερδίζουν σε:

- ατομικές ικανότητες (αυτογνωσία, αυτοδιαχείριση, εντοπισμός προσωπικών κινήτρων)
- κοινωνικές ικανότητες (ενσυναίσθηση, κοινωνικά προσόντα, επικοινωνία, συλλογικότητα)

- δεξιότητες (ερμηνεία και περίληψη κειμένων, τήρηση σημειώσεων, έκδοση περιλήψεων, παρακολούθηση και τήρηση στόχων κα), και
- γνωστικές ικανότητες (τα είδη των γνώσεων επί των ποικίλων γνωστικών αντικειμένων).

Οι βασικές αρχές που ορίζουν την ομαδοσυνεργατική μάθηση (και διδασκαλία κατά συνέπεια) είναι:

- Προσωπική Ένταξη και Παράλληλη Αλληλεπίδραση
- Δημιουργική και Ενθαρρυντική Αλληλεξάρτηση
- Ίση (δίκαιη) Πρόσβαση και Ίση Συμμετοχή
- Προσωπικές Αρμοδιότητες και Ατομική Ανάληψη Ευθύνης

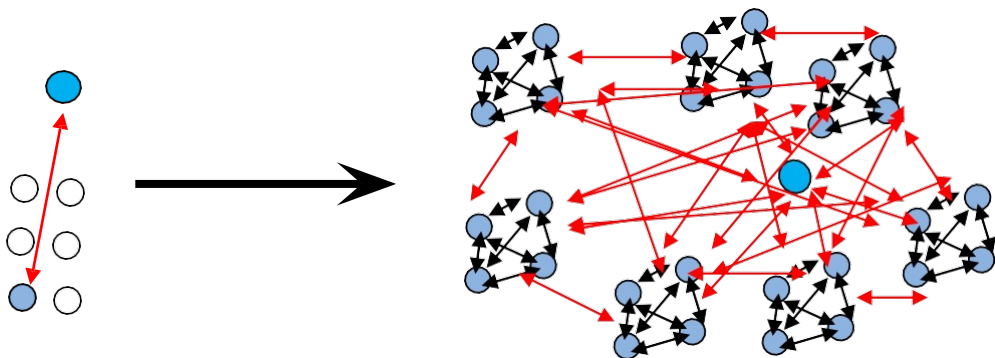
Είναι σημαντικό να ληφθούν υπ' όψιν οι συγκεκριμένες αρχές ώστε οι μαθησιακές δραστηριότητες που θα προταθούν στους μαθητές να είναι πιστά ομαδοσυνεργατικές και όχι ελαφρώς συνεργατικές.

Προσωπική Ένταξη και Παράλληλη Αλληλεπίδραση «και εγώ είμαι εδώ!» & «και εγώ είμαι εδώ!» & «και εγώ είμαι εδώ!»

Στην μετωπική διδασκαλία, μέσα στην τάξη, συντελείται μια σειρά από αλληλεπιδράσεις οι οποίες εξελίσσονται πάντοτε μεταξύ του εκπαιδευτικού και ενός μαθητή (που κάνει ερώτηση / απαντά / έχει μια ιδέα / σκέφτεται κλπ), με όλους τους υπόλοιπους μαθητές σε παθητικό ρόλο (ή στην καλύτερη περίπτωση σε ρόλο ακροατή) εκείνη τη χρονική στιγμή. Στις περισσότερες περιπτώσεις αυτό το μοντέλο συνεχίζεται καθ' όλη τη διάρκεια της διδασκαλίας.

Αντιθέτως, ακολούθως με την αρχή της Παράλληλης Αλληλεπίδρασης και Προσωπικής Ένταξης, επιδιώκουμε παράλληλες δράσεις - αλληλεπιδράσεις μεταξύ των εκπαιδευομένων μέσα στις ομάδες τους, με στόχο την αύξηση του αριθμού των προσωπικών αλληλεπιδράσεων σε μια δεδομένη μονάδα χρόνου.

Εφόσον είναι αδύνατον ο καθένας να αλληλεπιδρά με τον καθένα την ίδια στιγμή, η ανάγκη για πρόκληση παράλληλων αλληλεπιδράσεων μας οδηγεί στη δημιουργία συνεργατικών ομάδων μέσα στην τάξη. Τοποθετώντας έναν μαθητή μέσα σε μια ομάδα, επιτυγχάνουμε αμέσως την ύπαρξη τόσων αλληλεπιδράσεων, όσες είναι οι ομάδες των μαθητών.

Οι εκπαιδευτικοί με τις δραστηριότητες που σχεδιάζουμε για την τάξη πρέπει να εξασφαλίζουμε τη δυνατότητα κάθε μαθητής να εκφράζει τις ερωτήσεις του/της, τις ιδέες του/της, τις απόψεις του/της κα. Πρέπει να δίνεται η δυνατότητα συμμετοχής σε κάθε μαθητή και όχι μόνο σε 5-7 παιδιά που έχουν ανεπτυγμένες ικανότητες επικοινωνίας με τον εκπαιδευτικό. Μια καλή τακτική είναι η σύγκλιση ομάδων γύρω από κάθε ενεργητικό μαθητή της τάξης.

Πχ, αν σε μια τάξη 30 μαθητών δημιουργηθούν ομάδες των τριών, τότε αμέσως έχουμε προκαλέσει δυνατότητα για 10 παράλληλες εκφράσεις ιδεών, απόψεων, ερωτήσεων! Αν επιπλέον αποδοθούν και ρόλοι ατομικά σε κάθε μαθητή κάθε ομάδας (άλλος παρουσιάζει, άλλος κρατά σημειώσεις, άλλος κάνει ερωτήσεις), τότε έχουμε αμέσως δέκα παρουσιαστές, δέκα που κρατούν σημειώσεις, δέκα που θέτουν ερωτήσεις την ίδια χρονική στιγμή!

Η αρχή της Παράλληλης Αλληλεπίδρασης και Προσωπικής Ένταξης, δεν υποδηλώνει απλώς ότι «βάζουμε το μαθητή στο κέντρο» κατά τη διδασκαλία μας - αλλά αναθεωρεί το θεμελιώδη ρόλο του εκπαιδευτικού, αφού **βάζει τους μαθητές σε ενεργητικό ρόλο στις δραστηριότητες των γνωστικών αντικειμένων.**

Πρέπει να γίνει αντιληπτό ότι ο καθένας μας ως μαθητευόμενος, αν έχουμε τη δυνατότητα εμπλοκής με ερωτήσεις, ιδέες και απορίες σε κάποιο αντικείμενο, τότε θα αναπτύξουμε μια πιο ουσιαστική και βαθιά γνώση από ότι στην περίπτωση που παθητικά ακούμε για ώρες συζητήσεις και λεγόμενα άλλων για το αντικείμενο.

Σημεία προσοχής στην εφαρμογή:

- Πόσες παράλληλες αλληλεπιδράσεις αναπτύχθηκαν βήμα προς βήμα σε αυτήν την δραστηριότητα;
- Διαπιστώθηκε προσωπική ένταξη κάθε μαθητή στις αλληλεπιδράσεις;

Δημιουργική και Ενθαρρυντική Αλληλεξάρτηση «Όλοι για έναν και ένας για όλους»

Στην ομαδοσυνεργατική τάξη η γνώση είναι μια κοινή δημιουργία (παραγόμενο) και οι μαθητές αυτής της τάξης εξαρτώνται ο ένας από τον άλλο για να την αποκτήσουν. Ο εκπαιδευτικός κατά τη σχεδίαση των δραστηριοτήτων του πρέπει να θυμάται ότι η...

- ... σχεδίαση πρέπει να γίνει με κάθε λεπτομέρεια, και να εξασφαλίζει ότι οι μαθητές μέσα από τις δραστηριότητες ενθαρρύνονται πραγματικά σε συνεργασία (ενθαρρυντική αλληλεξάρτηση)
- ... σχεδίαση πρέπει να εξασφαλίζει την ενεργητική εμπλοκή του κάθε μαθητή, έτσι ώστε η παραγόμενη γνώση της τάξης να είναι μια συνθετική εργασία που βασίζεται στις γνώσεις καθενός μαθητή, όποιες κι αν είναι οι ιδιαιτερότητές του και οι ικανότητές του (δημιουργική αλληλεξάρτηση)

Έτσι επιδιώκουμε τη λεγόμενη θετική αλληλεξάρτηση, όρος που περικλείει την ιδέα ότι η γνώση δομείται από κοινού μεταξύ των μαθητευόμενων και ότι εξαρτώνται ο ένας από τον άλλο για την απόκτησή της. Κάτι που ισχύει για όλους μας, μαθητές και εκπαιδευτικούς επίσης. Το αντίθετο της θετικής αλληλεξάρτησης είναι η αρνητική αλληλεξάρτηση που εντοπίζεται σε καταστάσεις όπως :

- Βράβευση του πρώτου που λύνει μια άσκηση: Ωθούμε τον ικανό να λύσει την άσκηση, να κρύβει τις σκέψεις του και να τις διαθέτει μόνο στον εκπαιδευτικό. Ωθούμε τους μαθητές να δουλεύουν «ενάντια ο ένας στον άλλο» σε μια κατεύθυνση αρνητικής αλληλεξάρτησης.
- Χρήση των συνήθων προτάσεων όπως «μην αντιγράφεις», «μην κοιτάς το διπλανό σου», «κοίτα μπροστά σου», «ο καθένας μόνος» είναι ένας άλλος τρόπος έκφρασης του «Μη βοηθάς» και «Μη ζητάς βοήθεια», σίγουρα όχι προς την κατεύθυνση ανάπτυξης κοινωνικών χαρακτηριστικών.

Η προσέγγιση του εκπαιδευτικού που στοχεύει σε κλίμα δημιουργικής και ενθαρρυντικής αλληλεξάρτησης είναι να φροντίζει μέσα από τις μαθησιακές δραστηριότητες η απόκτηση της γνώσης να είναι εφικτή μόνο μέσα από συνεργασία των μαθητών:

- Στην ομάδα δίνεται ένα φύλλο εργασίας, αλλά κάθε μέλος της ομάδας πρέπει να μπορεί να το λύσει και μόνο του -> τα μέλη της ομάδας αναγκάζονται να εργαστούν μαζί για τη λύση.
- Εντός της ομάδας, κάθε μέλος αναλαμβάνει ένα διαφορετικό σκέλος από την ίδια εργασία, όμως στο τέλος κάθε μέλος της ομάδας πρέπει να γνωρίζει/μπορεί να λύσει ολόκληρο το υλικό / ολόκληρη την εργασία -> οι μαθητές και πάλι ωθούνται να συνεργαστούν στα διάφορα σκέλη της εργασίας (είτε για την επίλυση είτε για την εκμάθηση μεταξύ τους).

Μια διαδεδομένη τακτική για τα παραπάνω είναι το **jigsaw** («πριόνι» ή καλύτερα παζλ): Χωρίζουμε το μαθησιακό υλικό σε τόσα τμήματα όσα τα μέλη των ομάδων ή όσες οι ομάδες των μαθητών στην τάξη. Κάθε ομάδα ή μέλος ομάδας ασχολείται με το τμήμα που του ανατέθηκε, αλλά στη συνέχεια πρέπει να μάθει αυτό το δικό του κομμάτι στους υπόλοιπους (υπόλοιπες ομάδες της

τάξης ή υπόλοιπα μέλη της ομάδας) Η γνώση από κάθε μαθητή «συγκολλείται» με τη γνώση του άλλου δημιουργώντας ένα πριόνι.

Πχ. Κάθε ομάδα είναι μια αυτοκρατορία της ίδιας εποχής ή κάθε ομάδα είναι ο αυτοκράτορας της ίδιας αυτοκρατορίας σε διαφορετικές εποχές. Κάθε ομάδα αντιμετωπίζει τα δικά της ζητήματα (φόροι, διοίκηση, γεγονότα, κλπ), αλλά μπορεί να επικοινωνεί με τις άλλες ομάδες, συγκρίνοντας «ταξιδεύοντας στο χρόνο» κα (κατανόηση συνθηκών, αιτιών, αφορμών).

Πχ. Σε ένα μάθημα θετικής επιστήμης, οι ομάδες θα μπορούσαν να αντιπροσωπεύουν διαφορετικές αρχές του ίδιου φαινομένου. (πχ ρίζες δευτεροβάθμιας εξίσωσης, νόμοι φυσικής)

Σημεία προσοχής στην εφαρμογή:

- Μπορούσαν οι μαθητές να κάνουν τις εργασίες τους χωρίς συνεργασία;
- Μπόρεσαν οι μαθητές και οι διαφορετικές ομάδες να χρησιμοποιήσουν τις ιδέες ο ένας του άλλου (η μια ομάδα της άλλης);

Ίση (δίκαιη) Πρόσβαση και Ίση Συμμετοχή «Ίσα και Δίκαια»

Η πρόσβαση στη γνώση είναι θεμελιώδες δημοκρατικό δικαίωμα. Μας ζητείται να συμμετέχουμε σε αποφάσεις και διαδικασίες, εφόσον όμως προηγουμένως μας έχουν δοθεί και ίσες δυνατότητες πρόσβασης, ίσες ευκαιρίες για γνώση και ίσες συνθήκες για συμμετοχή. Η αρχή της ίσης πρόσβασης και συμμετοχής εννοεί ότι οι μαθησιακές διαδικασίες πρέπει να είναι έτσι δομημένες ώστε κάθε μαθητευόμενος να έχει πραγματικά ίση πρόσβαση και συμμετοχή στην κοινή γνώση.

Μέσα από τις ομάδες εργασίας οι μαθητές σκέφτονται, μαθαίνουν και εργάζονται μεταξύ ομοίων και έτσι κάθε μέλος της ομάδας έχει καλύτερες ευκαιρίες να αποκτήσει τη γνώση ακολούθως με τις ατομικές του δεξιότητες και τον προσωπικό του ρυθμό μάθησης. Το βέβαιο είναι ότι όλοι έχουν καλύτερες δυνατότητες για ίση πρόσβαση στη γνώση γιατί:

- Μαθητές με μειωμένες ατομικές, κοινωνικές και μαθησιακές δεξιότητες, δέχονται βοήθεια και βιώνουν ένα μοτίβο λειτουργίας απευθείας από τους ομοίους τους, για το πώς να δουλεύουν πιο αποτελεσματικά προς το στόχο. Έτσι αναπτύσσουν αυτοπεποίθηση και αυτοεκτίμηση, παίρνουν δύναμη και βιώνουν πραγματική ανάπτυξη δεξιοτήτων, κάτι που τους μετατρέπει σταδιακά σε ισάξια μέλη της ομάδας που αναπτύσσουν διάθεση για να εργαστούν ενσυνείδητα και με επιμέλεια.
- Μαθητές που είναι περισσότερο ανεπτυγμένοι κοινωνικά και μαθησιακά, διδάσκοντας τους ομοίους τους στην ομάδα, μετατρέπουν τις γνώσεις τους σε πιο ουσιαστικές και βαθιές, ενώ επιπλέον αναπτύσσουν τις προσωπικές τους κοινωνικές δεξιότητες αλλά και διοικητικές ικανότητες. Ακόμη μέσα από την ομαδική συνεργασία που συχνά εμπεριέχει ενεργητική ακοή, αυτοί οι μαθητές κερδίζουν έναν ευέλικτο και ποικιλόμορφο τρόπο σκέψης, ικανοί να μπορούν να προσεγγίσουν ένα ζήτημα από πολλές οπτικές σκέψης. Κερδίζουν ακόμη σε κοινωνικότητα, ευαισθησία, ενσυναίσθηση, υπομονή και συνεργατικότητα, μαθαίνουν να ζητούν και οι ίδιοι για βοήθεια, να ανταλλάσσονται την ετερογένεια και να αναζητούν την συνεργασία.

Όμως η ύπαρξη των ομάδων μαθητών δεν εγγυάται από μόνη της και ίσες (δίκαιες) ευκαιρίες πρόσβασης (στη γνώση) για όλους τους μαθητές. Στην ομαδοσυνεργατική μάθηση στοχεύουμε και σε ίση πρόσβαση: κάθε μαθητής πρέπει να δίδεται τον ίδιο χρόνο και χώρο (ίση συμμετοχή) αλλά και **ίση (δίκαιη) πρόσβαση**, ή αλλιώς ίσες ευκαιρίες ακολούθως με τις πραγματικές του/της ιδιαιτερότητες, ικανότητες, προσδοκίες, ανησυχίες και ανάγκες. Σε μια εργασία που διαιρείται μεταξύ των μαθητών μιας ομάδας ο εκπαιδευτικός μπορεί να παρέχει ίδιο χρόνο στα μέλη της για να ανταποκριθούν στην εργασία προς την ολομέλεια της τάξης (αυτό σημαίνει ίση συμμετοχή) αποτρέποντας έτσι τυχόν εξωστρεφή άτομα με ευχέρεια λόγου και περισσό θάρρος να μονοπωλήσουν τη δυναμική της ομάδας. Αυτό όμως δε σημαίνει ότι απαιτούμε ή αναμένουμε από

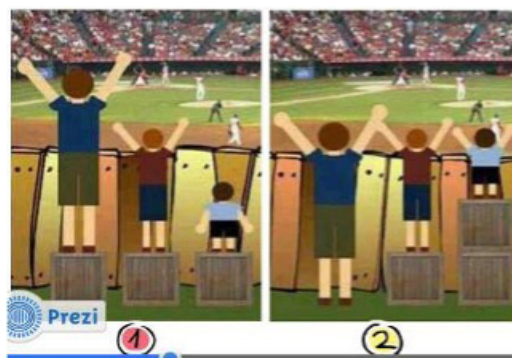

κάθε μέλος της ομάδας να συνεισφέρει στον ίδιο βαθμό. Όταν ένα μέλος της ομάδας από ποικίλες αιτίες εμφανίζει χαμηλότερη αυτοπεποίθηση ή ευχέρεια λόγου ή ευχέρεια αντίληψης ή ευχέρεια επικοινωνίας ή ευχέρεια μάθησης μέσα από προσωπική μελέτη, τότε του δίδεται περισσότερος χρόνος, ενθάρρυνση και βοήθεια. (αυτό σημαίνει και ίση/δίκαιη πρόσβαση)

«Κανένας δεν πρέπει να εμποδίζεται από κάποιον άλλο, αλλά αυτός που χρειάζεται περισσότερη βοήθεια / ώθηση / χρόνο, πρέπει να τον έχει»

Σημεία προσοχής στην εφαρμογή:

Μπόρεσε κάθε μαθητής να συμμετέχει ομαλά στη δραστηριότητα της ομάδας του; Μπόρεσε κάθε μαθητής να συμμετέχει ενεργά στη δραστηριότητα της ομάδας του;

Προσωπικές Αρμοδιότητες και Ατομική Ανάλυση Ευθύνης

«Κάθε ομάδα υπεύθυνη & κάθε μέλος της υπεύθυνο για το δικό του μερίδιο στην ομάδα»

Ο ρόλος του ατόμου είναι καθοριστικός στην ομαδοσυνεργατική μάθηση. Κάποιοι ίσως σκέφτονται με μια πρώτη ματιά ότι στην ομαδοσυνεργατική μάθηση με τις ομάδες μαθητών ξεχνιέται το άτομο. Αντιθέτως! Με την ομαδοσυνεργατική μάθηση βλέπουμε ακριβώς τα λάθη και τα σωστά κατά άτομο.

Οι μαθητές εργάζονται στις ομάδες για να μπορούν να ρωτούν, να διορθώνουν, να αναφέρονται για τις γνώσεις τους, να δίνουν και να απορροφούν ιδέες, αλλά όχι σε εξάρτηση από τον εκπαιδευτικό, παρά μεταξύ ομοίων. Όμως μέσα στις ομάδες ο καθένας έχει έναν ρόλο – μια αρμοδιότητα. Αυτοί οι ρόλοι είναι μοντέλα συμπεριφορών που υποβοηθούν τις διαδικασίες μάθησης στην ομάδα και επιλέγονται ως εργαλεία ανάλογα με τις ανάγκες της καθεμιάς συγκεκριμένης τάξης. (πχ. Έλλειψη συνέπειας χρόνου). Άκρως σημαντικό είναι κάθε μέλος της ομάδας να έχει έναν ρόλο.

Αναφορικά με τις **προσωπικές αρμοδιότητες**, είναι σημαντικό να γνωρίζουμε πως οι μαθητές δε θα εκτελέσουν τα καθήκοντά τους επειδή αυτό τους γίνεται απαιτητό από τον εκπαιδευτικό. Θα πραγματοποιήσουν ό,τι πρέπει, αν και εφόσον νιώσουν να έχουν προσωπικά κίνητρα για αυτό ή επειδή θα τους ζητηθεί να παρουσιάσουν το μέρος του δικού τους έργου στην ομάδα. **Το σημείο προσοχής λοιπόν είναι η διαμοίραση Προσωπικών Αρμοδιοτήτων πριν από την Ανάλυση Ατομικών Ευθυνών.** Πρέπει να διατηρούμε ανοικτές διαδικασίες στη διδασκαλία, προκαλώντας τους μαθητές να εκφράσουν τις δικές τους ανάγκες και απαιτήσεις με ειλικρίνεια και μέσα από αυτές τις συνθήκες να πετύχουμε την κάθε προσωπικότητα να θέλει να βρει τη δική της υπεύθυνη θέση μέσα στις εργασίες.

Στο σχεδιασμό των δραστηριοτήτων **πρέπει να προσαρμόζουμε το ζητούμενο στην προσωπικότητα του καθενός μαθητή (!)** ενώ οι οδηγίες πρέπει να είναι ξεκάθαρες και λεπτομερείς τόσο για το έργο που ανατίθεται όσο και για τα κριτήρια που θα κρίνουν την ολοκλήρωση και τη αξιολόγηση.

Ός προς την ανάλυση ατομικών ευθυνών, αυτή η αρχή (που εξάλλου εμφανίζεται και στα μη συνεργατικά περιβάλλοντα μάθησης) **δε σημαίνει πως στην ομαδοσυνεργατική μάθηση απλώς ρίχνουμε όλη την ευθύνη στους μαθητές - αλλά ότι τους παρέχουμε τα κατάλληλα βοηθητικά εργαλεία ώστε να μπορούν να βοηθηθούν και να ολοκληρώσουν με υπευθυνότητα τα καθήκοντα που ανέλαβαν. Για παράδειγμα, ο ρόλος του Ενθαρρυντή [ενθαρρύνει τα μέλη της ομάδας να συμβάλλουν, να εκφράζουν άποψη κλπ] της ομάδας μπορεί να ενισχυθεί με ένα εργαλείο που λέγεται «Περιστροφή λέξεων» και με χρήση αυτού ο ενθαρρυντής να μπορεί να εμπλέκει με ίσους**

όρους όλα τα μέλη της ομάδας, ή ο ρόλος του Ιχνηλάτη [προσέχει ώστε η ομάδα να τηρείται στα πλαίσια της εργασίας πλησιάζοντας το στόχο που της ανατέθηκε] μπορεί να ενισχυθεί με ένα διάγραμμα-πυξίδα με τα στάδια και τα ενδιάμεσα επιτεύγματα που πρέπει να πετύχει η ομάδα, ο ρόλος του Επιστάτη Χρόνου μπορεί να ενισχυθεί με ένα ρολόι ή κλεψύδρα και ανάληψη των χρόνων ανά δραστηριότητα, ενώ ο ρόλος του Καταγραφέα μπορεί να ενισχυθεί με κατάλληλα υλικά γραφής και τεχνικές γρήγορης σημείωσης.

Πρέπει να γίνει αντιληπτό ότι στην ομαδοσυνεργατική μάθηση η ανάληψη προσωπικής ευθύνης (ατομικές αρμοδιότητες άρα και λογοδοσία) επιτυγχάνεται σταδιακά μέσα από τη συστηματική ομαδοσυνεργασία και το δημόσιο χαρακτήρα του έργου εντός της ομάδας, αφού κάθε μαθητής διαπιστώνει ότι εκτός από τον ίδιο/ίδια υπάρχουν άλλοι τρεις συμμαθητές που γνωρίζουν τη συμμετοχή και τη δράση του/της.

Οι ρόλοι στην ομαδοσυνεργατική μάθηση εναλλάσσονται κατά διαστήματα μεταξύ των μαθητών ώστε όλοι οι μαθητές να έχουν την ευκαιρία να αποκτήσουν τις δεξιότητες και τις συμπεριφορές που προσδίδει ο ρόλος, ώστε να μπορούν να ολοκληρώσουν τα ξεκάθαρα εκφρασμένα καθήκοντά τους συνειδητά και αναλαμβάνοντας την ευθύνη των αποτελεσμάτων τους.

Σημεία προσοχής στην εφαρμογή:

Ήταν οι ατομικές εργασίες ξεκάθαρες για κάθε μέλος ;

Μπορώ να εντοπίσω ξεκάθαρα τι έκανε ο κάθε μαθητής – μέλος στην ομαδική δραστηριότητα;

Βασικές αρχές ομαδοσυνεργασίας	Στοιχεία διερεύνησης - προσοχής	ΝΑΙ (πράσινο)	ΟΧΙ (κόκκινο)	ΑΒΕΒΑΙΟ (κίτρινο)
Προσωπική Ένταξη και Παράλληλη Αλληλεπίδραση 	Πόσες αλληλεπιδράσεις πραγματοποιήθηκαν ταυτόχρονα σε μία χρονική στιγμή κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας; (για 1-2 βάζουμε Κόκκινο, >=3 βάζουμε πράσινο, Αβέβαιο πόσες, βάζουμε κίτρινο) Συμμετείχαν όλοι οι μαθητές προσωπικά στις αλληλεπιδράσεις;			
Δημιουργική και Ενθαρρυντική Αλληλεξάρτηση 	Μπορούσαν οι μαθητές να ολοκληρώσουν τις εργασίες τους χωρίς συνεργασία μεταξύ τους; Μπόρεσαν οι μαθητές και οι διαφορετικές ομάδες να χρησιμοποιήσουν τις ιδέες ο ένας του άλλου (ή μια ομάδα της άλλης);			

<p>Ίση (δίκαιη) Πρόσβαση και Ίση Συμμετοχή</p> 	<p>Μπόρεσε κάθε μαθητής να συμμετέχει ομαλά στη δραστηριότητα της ομάδας του;</p> <p>Μπόρεσε κάθε μαθητής να συμμετέχει ενεργά στη δραστηριότητα της ομάδας του;</p>			
<p>Προσωπικές Αρμοδιότητες και Ατομική Ανάληψη Ευθύνης</p> 	<p>Ήταν οι οδηγίες για τις ατομικές εργασίες ξεκάθαρες για κάθε μέλος (κάθε ομάδα);</p> <p>Μπορώ να εντοπίσω ξεκάθαρα τι έκανε ο κάθε μαθητής – μέλος στην ομαδική δραστηριότητα;</p>			

από: *Mompont-Gaillard P. and Lazar I. (2015), "Developing competences for democracy: 60 activities to learn and assess transversal attitudes, skills and knowledge", CoE, Strasbourg, France*

Ρόλοι

Η επιλογή των ρόλων γίνεται από τον εκπαιδευτικό όταν σχεδιάζει το μάθημά του. Σκοπός δεν είναι απλά να δοθεί ένας ρόλος, αλλά μέσω των ρόλων να εξυπηρετηθούν διαφορετικές ανάγκες ταυτοχρόνως:

- Του περιεχομένου και της φύσης του μαθήματος (γνώσεις)
- Των δεξιοτήτων που πρέπει να αναπτυχθούν (δεξιότητες)
- Της προσωπικότητας του μαθητή που πρέπει να εκφραστεί (στάσεις - συμπεριφορές)

Έτσι ανάλογα με τα παραπάνω, ρόλοι μπορούν να είναι, πχ:

- **Υπ. Στόχου – Ομιλητής & ελεγκτής Χρόνου – Υπ. Ενθάρρυνσης – Υπ. Υλικού & Αρχείων – Μπαλαντέρ** [για όλα τα μαθήματα]
- **Υλικού & Αρχείων - Δήλωσης (δημιουργία μεταβλητών και ονομασία) - Εκτελεστής (εκτέλεση εντολών και εναπόθεση περιεχομένου στις μεταβλητές) - Οθόνης** (εμφάνιση αποτελεσμάτων εκτέλεσης) [Πληροφορική μάθημα μεταβλητών -σταθερών]
- **Υπ. Στόχου – Υπ. Γλώσσας – Ομιλητής – Υλικού & Αρχείων** [Ξένες Γλώσσες]
- **Άλλοι ρόλοι για συνδυασμό: Υπ. Ησυχίας, Παρατηρητής Συμπεριφορών /Ειρηνοποιός, Σέρβις, Κατάσκοπος**

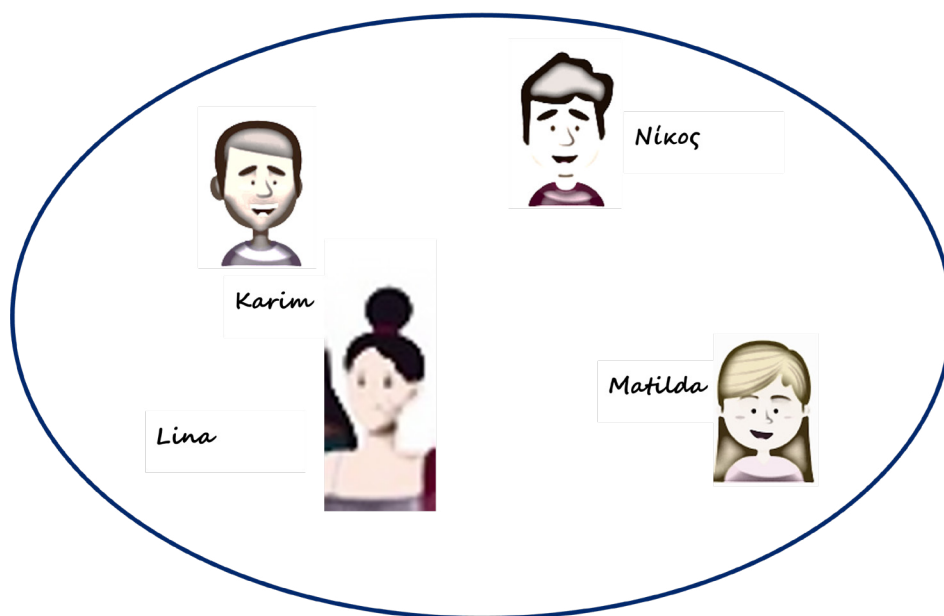
Βασικές αρχές ομαδοσυνεργασίας	Στοιχεία διερεύνησης - προσοχής	ΝΑΙ (πράσινο)	ΟΧΙ (κόκκινο)	ΑΒΕΒΑΙΟ (κίτρινο)
<p>Positive interdependence – Θετική Αλληλεξάρτηση</p> 	<p>Είναι δυνατόν οι εκπαιδευόμενοι να εκτελέσουν τις εργασίες τους και να επιτύχουν το σκοπό τους ο ένας χωρίς τον άλλον;</p> <p>Μπορούν οι συμμετέχοντες και οι ομάδες να βασιστούν ο ένας στη δουλειά και στις ιδέες του άλλου;</p> <p>Επιτυγχάνεται η αλληλεξάρτηση μέσω στόχων, εργασιών, ρόλων, παρεχόμενων πηγών ή μέσω άλλων μέσων;</p>			
<p>Individual accountability – Ατομική υπευθυνότητα</p> 	<p>Ανταποκρίνονται οι δραστηριότητες μάθησης στις ανάγκες και τις επιθυμίες των μαθητευόμενων;</p> <p>Είναι οι ατομικές εργασίες ξεκάθαρες σε κάθε μαθητευόμενο; Μπορεί ο εκπαιδευτικός να παρακολουθήσει ομαλά τι έκανε/τι θα κάνει κάθε εκπαιδευόμενος κατά την μαθησιακή διαδικασία;</p> <p>Έχουν σχεδιαστεί οι συμπληρωματικοί ομαδοσυνεργατικοί ρόλοι των μελών της ομάδας στην μαθησιακή διαδικασία;</p>			
<p>Equal access and participation – Ίση πρόσβαση και συμμετοχή</p> 	<p>Έχει η μαθησιακή διαδικασία σχεδιαστεί έτσι ώστε να προάγει την ίση συμμετοχή κάθε εκπαιδευόμενου;</p> <p>Μπορεί κάθε εκπαιδευόμενος να συμμετέχει ομαλά και ενεργητικά στις δραστηριότητες;</p> <p>Είναι το εύρος των δραστηριοτήτων και παρεχόμενων μέσων τέτοιο ώστε να εξυπηρετεί την ίση πρόσβαση;</p> <p>Μπορεί ο κάθε μαθητευόμενος να ικανοποιήσει τους ατομικούς στόχους μάθησης;</p>			

<p>Simultaneous interaction – Παράλληλη αλληλεπίδραση</p> 	<p>Εκτελούνται πολλαπλές παράλληλες αλληλεπιδράσεις κατά τη διάρκεια των σχεδιασμένων μαθησιακών δραστηριοτήτων;</p> <p>Μπορεί να αυξηθεί ο αριθμός των αλληλεπιδράσεων;</p> <p>Εμπλέκεται ο κάθε μαθητευόμενος προσωπικά σε όλα τα στάδια της μαθησιακής διαδικασίας;</p>			
---	--	--	--	--

από: Mompoint-Gaillard P. and Lazar I. (2015), "Developing competences for democracy: 60 activities to learn and assess transversal attitudes, skills and knowledge", CoE, Strasbourg, France

8

2^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΤΡΙΚΑΛΩΝ

**Ο θησαυρός
των ανθρωπίνων δικαιωμάτων
– Μαθαίνω τα δικαιώματα
των παιδιών προσφύγων**

ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΡΙΑ

ΕΛΕΝΗ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

Ο θησαυρός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων – Μαθαίνω τα δικαιώματα των παιδιών προσφύγων

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Μαθητές και μαθήτριες στο σχολείο όπου φοιτούν παιδιά με προσφυγικό-μεταναστευτικό υπόβαθρο παίζουν ένα παιχνίδι για την εκμάθηση των βασικών δικαιωμάτων του παιδιού και ειδικότερα των προσφυγοπαίδων. Ανοίγουν το «κουτί του θησαυρού» και ανακαλύπτουν ...τα ανεκτίμητα δικαιώματα όλων των παιδιών του κόσμου.

ΣΤΟΧΟΙ

Στόχοι της δραστηριότητας ήταν:

1. Βασική γνωριμία με τα δικαιώματα των παιδιών - και επομένως και των προσφυγοπαίδων- όπως αυτά ορίζονται από τη Σύμβαση των Δικαιωμάτων του ΟΗΕ (1989).
2. Υπεράσπιση και προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού.
3. Σύνδεση των δικαιωμάτων με την πραγματικότητα γύρω μας και όσα συμβαίνουν στα παιδιά με την προσφυγοποίηση και μετανάστευση πληθυσμών.
4. Μάθηση και ευαισθητοποίηση μέσα από παιγνιώδη δραστηριότητα και ενεργό αλληλεπίδραση.
5. Ευαισθητοποίηση σε θέματα παιδικής εκμετάλλευσης και διάπραξης αδικιών σε βάρος των παιδιών, προσφυγοπαίδων και μη.

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ μαθησιακά αποτελέσματα

Μετά την ολοκλήρωση της δραστηριότητας οι μαθητές/τριες αναμένεται να:

1. Ανταποκριθούν με χαρά και συμμετοχική διάθεση στο παιχνίδι/δραστηριότητα.
2. Συνεργαστούν εντός της ομάδας τους.
3. Αντιληφθούν τη σπουδαιότητα των δικαιωμάτων που απολαμβάνουν και ότι τίποτα δεν είναι δεδομένο στη ζωή.
4. Συνειδητοποιήσουν την απώλεια βασικών δικαιωμάτων του παιδιού σε καθεστώτα ανελευθερίας, αναγκαστικής μετακίνησης πληθυσμών, κοινωνικών παθογενειών.
5. Αναπτύξουν την ενσυναίσθηση και το ενδιαφέρον για τον Άλλον.

ΑΞΙΕΣ

Ανοιχτότητα στην πολιτισμική ετερότητα

- 00 Δημοκρατική παιδεία, έμφαση στην ισότητα ως προς τα δικαιώματα και τις ευκαιρίες στη ζωή

B

Δημοκρατική παιδεία, έμφαση στην ισότητα ως προς τα δικαιώματα και τις ευκαιρίες στη ζωή

- 00 Δίνει χώρο σε άλλους να εκφραστούν.
- 00 Σέβεται ρητά τους άλλους ως ισότιμους ανθρώπους
- 00 Είναι θετικός στη συνεργασία
- 00 Αναπτύσσει την κατανόηση και ενσυναίσθηση
- 00 Βλέπει τον κόσμο και τους ανθρώπους μέσα από τις ευκαιρίες που τους δίνονται ή δεν τους δίνονται.

ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Ικανότητες ακρόασης και παρατήρησης

- 00 Ακούει προσεκτικά τους άλλους ανθρώπους

Γλωσσικές, επικοινωνιακές και πολυγλωσσικές δεξιότητες

- 00 Ζητά από τους ομιλητές να επαναλάβουν τα λεγόμενά τους αν δεν του/της ήταν σαφή

- 00 Μπορεί να εκφράσει τις σκέψεις του/της για ένα θέμα.

Δεξιότητες συνεργασίας

- 00 Όταν εργάζεται μέσα σε μια ομάδα, ενημερώνει τους υπόλοιπους για οποιαδήποτε σχετική ή χρήσιμη πληροφορία

ΓΝΩΣΗ & ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

ΒΗΜΑΤΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ:

ΠΡΩΤΟ ΒΗΜΑ:

Ο/Η εκπαιδευτικός φέρνει στην τάξη ένα κουτί, το «κουτί του θησαυρού» και ανακοινώνει πως το περιεχόμενό του είναι για πολλούς λόγους πολύτιμο. Το κουτί περιέχει όμορφα τυλιγμένα χαρτάκια-σημειώσεις. Κάθε χαρτάκι περιέχει και τον ορισμό ενός βασικού δικαιώματος των παιδιών (και προσφυγοπαίδων) με βάση τη Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Παιδιού του ΟΗΕ (1989) (βλ. παράδειγμα).

ΔΕΥΤΕΡΟ ΒΗΜΑ:

Ο/Η εκπ/κός ανοίγει το κουτί και καλεί από κάθε παιδί ή μικρή ομάδα παιδιών να τραβήξουν από μέσα ένα 'δώρο'-πολύτιμο αντικείμενο'. Αφήνει τα παιδιά να δουν τα πολύτιμα χαρτάκια και τα ρωτάει για ποιο λόγο κατά την κρίση τους το κουτί ονομάστηκε έτσι («κουτί του θησαυρού»).

ΤΡΙΤΟ ΒΗΜΑ:

Ζητά από κάθε μαθητή-τρια (ή εκπρόσωπο ομάδας) να διαβάσει δυνατά το περιεχόμενο από το χαρτάκι που επέλεξαν και να προσπαθήσει να το επαναλάβει με δικά του-της λόγια. Στη συνέχεια, ζητά από τα άλλα παιδιά να προσπαθήσουν να θυμηθούν τα δικαιώματα που διαβάστηκαν από τους/τις συμμαθητές/τριές τους.

ΤΕΤΑΡΤΟ ΒΗΜΑ:

Προβάλλει διαδοχικά, σε κεντρική οθόνη, μαρτυρίες παιδιών-μικρές μελέτες περίπτωσης αυθεντικές ή ημιαυθεντικές (με διασκευή του/της εκπ/κού, όπως το παράδειγμα που ακολουθεί) και ζητά από τους μαθητές-τριες να αναγνωρίσουν τις παραβιάσεις δικαιωμάτων που συντελούνται σε κάθε περίπτωση, των δικαιωμάτων που ανέγνωσαν και στην ολομέλεια του τμήματός τους.

Ακολουθεί συζήτηση συμπερασμάτων και αναστοχασμού. Για κάθε παιδί από τις μελέτες περίπτωσης (Μπαχάρ, Αχμέντ, Παρβάνα κ.οκ) ο εκπ/κός μπορεί να έχει ετοιμάσει μια λίστα των δικαιωμάτων που παραβιάζονται ή δεν παραβιάζονται και να τη δώσει ως φύλλα εργασίας στην ομάδα του.

Συμπληρωματικά ή εναλλακτικά, τα δικαιώματα που προσδιορίζονται με απλά λόγια στα πολύτιμα χαρτάκια του θησαυρού μας μπορεί να ζητηθεί από τα παιδιά να αποδοθούν με ζωγραφιές.

Οι μαθητές-τριες φτιάχνουν τις δικές τους καρτέλες δικαιωμάτων με διπλή απόδοσή τους: λεκτική και εικονιστική. Οι καρτέλες μπορούν να συγκεντρωθούν σε ηλεκτρονικό βιβλίο της τάξης (e-book) και να αναρτηθούν στην ιστοσελίδα-στολόγιο του σχολείου.

ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ/ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ:

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

- Χρήση ερωτηματολογίου για αξιολόγηση γνώσεων που αποκτήθηκαν πάνω στα δικαιώματα των παιδιών.
- Χρήση καρτέλας με το ουράνιο τόξο των σκέψεων-συναισθημάτων.

ΕΠΕΚΤΑΣΗ

- Κατά τη διάρκεια υλοποίησης της δραστηριότητας προσφέρεται γλωσσική υποστήριξη σε όσους-ες μαθητές-τριες δεν έχουν τα ελληνικά ως πρώτη γλώσσα (μεταφράσεις, απλοποιημένες οδηγίες)
- Ανάλογα με τους ειδικότερους διδακτικούς στόχους και τον τρόπο που εντάσσεται η δραστηριότητα στο ΑΠΣ του σχολείου, είναι στην ευχέρεια του/της εκπαιδευτικού να ποικίλει κάθε φορά τις μελέτες περίπτωσης από διαφορετικές πηγές: το διαδίκτυο, περιστατικά από την κοντινή πραγματικότητα-τον ευρύτερο κοινωνικό περίγυρο, μέσα από λογοτεχνικά αναγνώσματα που θίγουν την παιδική εκμετάλλευση και εργασία κ.ο.κ.

Υλικά/πηγές

1. Χαρτί, καρτέλες, υλικά ζωγραφικής, κουτί

2. Βιντεοπροβολέας

3. Η/Υ για παρουσίαση από διαφάνειες των παραδειγμάτων με μαρτυρίες παιδιών-προσφύγων

- UNICEF – ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΠΑΙΔΙ

<https://www.unicef.org/greece/%CF%83%CF%8D%CE%BC%CE%B2%CE%B1%CF%83%CE%B7-%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CF%8E%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1-%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B9%CE%BF%CF%8D>

- ΕΕ: Οι παραβιάσεις των δικαιωμάτων των παιδιών τροφοδοτούν τη μετανάστευση <https://www.hrw.org/el/news/2015/06/24/278222>

- Μια ακόμη ιστορία ενός ασυνόδευτου παιδιού

<https://socialpolicy.gr/2021/08/%CE%BC%CE%B9%CE%B1-%CE%B1%CE%BA%CF%8C%CE%BC%CE%B7-%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B-F%CF%81%CE%AF%CE%B1-%CE%B5%CE%B-D%CF%8C%CF%82-%CE%B1%CF%83%CF%85%CE%B-D%CF%8C%CE%B4%CE%B5%CF%85%CF%84%CE%BF%CF%85-%CF%80%CE%B1.html>

↑ 2^ο ΕΠΑΛ ΑΙΓΑΛΕΩ

Κερδίζοντας τον χαμένο χρόνο... που δεν ήξερα ότι ήσουν δίπλα μου

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ
ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ
ΚΟΚΚΑΛΙΑΡΗ

Κερδίζοντας τον χαμένο χρόνο... που δεν ήξερα ότι ήσουν δίπλα μου

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Η υπεύθυνη ομάδα του σχολείου αποφασίζει, συζητάει με τον Σύλλογο Διδασκόντων που εγκρίνει, σχεδιάζει και υλοποιεί σε συνεργασία με ένα άλλο (γειτονικό) σχολείο της περιοχής, μια κοινή δράση με σκοπό τη συμπερίληψη μαθητών/τριών προσφύγων στο πλαίσιο ενός ανοιχτού σχολείου. Στο σχολείο αυτό, που είναι ένα Ενιαίο Ειδικό Επαγγελματικό Γυμνάσιο Λύκειο, φοιτούν μαθητές/τριες με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες που κατά τη συνάντησή τους με τις μαθήτριες και τους μαθητές του Επαγγελματικού Λυκείου -ανάμεσά τους και προσφυγικού υποβάθρου που παίρνουν ένα νέο πρωταγωνιστικό ρόλο- αναπτύσσεται μια τέτοια δυναμική, που ενθουσιάζει όλους τους συμμετέχοντες, οι οποίοι αποφασίζουν άμεσα να επαναλάβουν με δεύτερη δράση διευρύνοντας την ομάδα και με άλλα μέλη των σχολικών κοινοτήτων και αποφασίζουν να συνεχίσουν στο μέλλον με πιο στενή σταθερή συνεργασία, αναπληρώνοντας τα χρόνια που πέρασαν και δεν γνώριζαν ο ένας την ύπαρξη του άλλου, παρά την ελάχιστη απόσταση που τους χώριζαν και όσα κοινά διαπιστώνουν ότι έχουν να μοιράζονται.

ΣΤΟΧΟΙ

1. Να συνεργαστεί με άλλα σχολεία σε μια κοινή δράση. με απώτερο σκοπό τη συμπερίληψη όλων.
2. Να δημιουργηθούν γέφυρες μεταξύ των σχολείων και να ενδυναμωθεί η συνεργασία με σκοπό την επικοινωνία και την ανάπτυξη σχέσεων και αλληλοτροφοδότησης σε θέματα κοινού ενδιαφέροντος
3. Να γίνει μια αρχή εξωστρέφειας και ανοίγματος στην κοινωνία και αναζήτησης τρόπων επίλυσης των προβλημάτων από συνεργασίες με ανταλλαγή εμπειριών.

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ μαθησιακά αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση της δραστηριότητας τα προσδοκώμενα αποτελέσματα ήταν το σχολείο και οι εκπαιδευτικοί να:

1. Συνεργάζονται με συναδέλφους σε κοινές δράσεις με στόχο τη συμπερίληψη και την ένταξη στη σχολική μονάδα όσων παραδοσιακά μένουν στο περιθώριο (μαθητές/ήτριες πρόσφυγες, οι έχοντες κάποια αναπηρία ή ειδικές μαθησιακές δυσκολίες, οι ανήκοντες σε ευάλωτες κοινωνικά ομάδες κ.λπ.)
2. Συμπεριλαμβάνουν και δίνουν πρωτοβουλίες για δράσεις με άλλα σχολεία στους μαθητές και στις μαθήτριες πρόσφυγες,
3. Συνεργάζονται με τους/τις συναδέλφους άλλων σχολείων και να μοιράζονται κοινά προβλήματα και εμπειρίες, σε μια προσπάθεια από κοινού επίλυσή τους αλληλοεμπνεόμενοι με στόχο τη δημιουργία κοινότητας σχολείων που θα συνεργάζονται στενά στο πλαίσιο ενός ανοιχτού σχολείου για όλες και όλους που απευθύνεται και δίνει ευκαιρίες σε όλες τις μαθήτριες και τους μαθητές τους, όπως και αυτούς με προσφυγικό υπόβαθρο
4. Αναστοχάζονται κριτικά στις δράσεις τους και στη συμμετοχή τους.

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ μαθησιακά αποτελέσματα

Οι μαθητές/τριες αναμένεται να:

1. Συνεργάζονται με άλλους/ες μαθητές/τριες και από την ευρύτερη κοινότητα,
2. Μοιράζονται εμπειρίες με συνομηλίκους τους,
3. Σέβονται, εκτιμούν και ανακαλύπτουν τις ικανότητες με τις οποίες ο καθένας ανεξαιρέτως είναι προικισμένος και γι' αυτό πολύτιμος για την κοινότητα
4. Αναστοχάζονται σε σχέση με την κοινή εμπειρία και αναδεικνύουν ότι οι κατηγοριοποιήσεις αδικούν όλους και στερούν την κοινότητα από την προσφορά πολύτιμων μελών

ΑΞΙΕΣ

Απόδοση αξίας στην πολιτισμική
πολυμορφία

9 Διατυπώνει την άποψη ότι η πολιτισμική
πολυμορφία μέσα σε μια κοινωνία
θα πρέπει να αξιολογείται και να εκτιμάται
με θετικό τρόπο M

11 Υποστηρίζει ότι ο διαπολιτισμικός διάλογος
θα πρέπει να χρησιμοποιείται για την
προαγωγή του σεβασμού και ενός πολιτισμού
«συνύπαρξης» Π

ΣΤΑΣΕΙΣ

Σεβασμός

28 Εκφράζει σεβασμό για τους άλλους
θεωρώντας τους ισότιμα ανθρώπινα όντα B

30 Εκφράζει σεβασμό για τους ανθρώπους
που ανήκουν σε διαφορετική κοινωνικο-
οικονομική κατάσταση από τον ίδιο/την ίδια M

ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

Γνώση και κριτική κατανόηση
του εαυτού

110 Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά
τις προκαταλήψεις του/της και τα
στερεότυπα και τι κρύβεται πίσω από αυτά Π

ΓΝΩΣΗ & ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

Περιγραφή με αναφορά σε πρόσωπα και γεγονότα:

Το 2ο Επαγγελματικό Λύκειο Αιγάλεω υποδέχεται για πρώτη φορά πρόσφυγες μαθητές από ξενώνα ασυνόδευτων ανηλίκων. Η Διεύθυνση και ο Σύλλογος Διδασκόντων του σχολείου, μπροστά στις δυσκολίες που βλέπουν ότι αντιμετωπίζουν με την ένταξη των προσφυγόπουλων στη σχολική διαδικασία και κοινότητα, αποφασίζουν να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα «σχολείο για όλους». Συγκροτείται μια υπεύθυνη ομάδα του σχολείου που συντονίζει τις παρεμβάσεις με την βοήθεια της επιμορφώτριας από το πρόγραμμα. Στο πλαίσιο του προγράμματος, κατά τον μήνα Μάρτιο, αναζητείται ένα γειτονικό σχολείο για μια κοινή δράση, προκειμένου να γίνει διάχυση των εμπειριών τους, στην προσπάθειά τους να συμπεριλάβουν τους μαθητές πρόσφυγες. Το σχολείο βρίσκεται σε πολύ μικρή απόσταση, είναι ειδικό (με μαθητές/τριες με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες) και παρόλο που διοχετεύει με μαθητές/τριες το Επαγγελματικό Λύκειο, σχεδόν τίποτα δεν ήταν γνωστό από το ένα σχολείο στο άλλο.

Με συνδετικό κρίκο την ψυχολόγο του Ειδικού, που στο παρελθόν εργαζόταν στο ΕΠΑΛ, η υπεύθυνη ομάδα επισκέπτεται το σχολείο και συζητούν την κοινή δράση. Στη φάση αυτή οι εκπαιδευτικοί εντυπωσιάζονται από τις παιδαγωγικές μεθόδους και τεχνικές των συναδέλφων τους, καθώς και τον ενθουσιασμό τους, ανταλλάσσουν απόψεις και εμπειρίες, ξεπερνώντας προκαταλήψεις, στερεοτυπικές αντιλήψεις και ανησυχίες και σχεδιάζουν αλληλοσυμπληρούμενοι, μεταβάλλοντας όπου κρίθηκε σκόπιμο τις αρχικές προτάσεις.

Καταλήγουν, προσκαλώντας και τις Συντονίστριες Εκπαιδευτικού Έργου παιδαγωγικής ευθύνης των σχολείων ώστε να συνδράμουν με ανατροφοδότηση, σε ένα πρόγραμμα που περιλαμβάνει:

1. Αυτοπαρουσίαση των μαθητών προσφύγων και πολιτιστικών στοιχείων από την πατρίδα τους και συμβολική φύτευση της ελιάς της φιλίας και συνεργασίας των δύο σχολείων από τους πρόσφυγες μαθητές.
2. Παρουσίαση του τομέα γεωπονίας και των δραστηριοτήτων του στον κήπο του ειδικού σχολείου από μαθήτριες και μαθητές του, φυτεύοντας όλοι μαζί οπωροκηπευτικά
3. Δημιουργία από κοινού ταμπλό με λέξεις καθημερινότητας και στις δύο γλώσσες στον χώρο των αθλητικών εγκαταστάσεων από μαθητές και των δύο σχολείων.
4. Αγώνας πετοφαίρισης με τη συμμετοχή μαθητών και εκπαιδευτικών, ανάμεσά τους και των Διευθυντών των σχολείων.

Τον ενθουσιασμό από τη συνεργασία των εκπαιδευτικών διαδέχεται ο ενθουσιασμός των μαθητών/τριών από τις/τους συνομηλικούς τους του άλλου σχολείου. Οι μαθητές αναλαμβάνουν εξ ολοκλήρου τις δραστηριότητες, καθοδηγούν,

επεξηγούν και συνεργάζονται με σύμπνοια και αλληλοϋποστήριξη με αρμονία και αποδοχή χωρίς ίχνος ανταγωνισμού και συμμετοχικότητα, ξεπερνώντας αρχικές επιφυλάξεις και συστολές με την ενθάρρυνση των συνομηλικών τους. Εντυπωσιάζονται από αυτά που μαθαίνουν σχετικά με τη ζωή των συμμαθητών τους προσφύγων και την πατρίδα τους, διακρίνουν ομοιότητες και διαφορές, τις αξιολογούν και επιδίδονται με θέρμη να μάθουν εκφράσεις στη γλώσσα των προσφύγων.

Μετά τη λήξη της δράσης συζητούν και αποτιμούν όλα τα στάδια, καταγράφοντας δυνατά και αδύναμα σημεία και επιζητούν την επανάληψη παρόμοιας δράσης και συνάντησης. Μεταφέρουν στις συμμαθήτριες και τους συμμαθητές τους, καθώς και στις/στους εκπαιδευτικούς που δεν συμμετείχαν με τόσο ενθουσιασμό τις εμπειρίες τους που γίνεται καθολικό αίτημα να επαναληφθεί με διευρυμένη συμμετοχή.

Στην επικοινωνία των δύο σχολείων διαπιστώνεται ότι παρόμοιες αντιδράσεις υπήρξαν και από τις μαθήτριες και τους μαθητές του ειδικού με αποτέλεσμα να αρχίσουν διεργασίες για δεύτερη δράση, που αποφασίζεται να υλοποιηθεί μετά από σχεδόν δύο μήνες. Αυτή εμπλουτίζεται με δραστηριότητες από άλλες δράσεις του ΕΠΑ.Λ., όπως η ομάδα που υλοποιεί σχέδιο δράσης στο πλαίσιο ενός άλλου προγράμματος, του «Μια νέα αρχή στο ΕΠΑ.Λ.», σε μορφή βιωματικού εργαστηρίου, από άλλους τομείς του Ειδικού, όπως ο τομέας μηχανολογίας, όπου μαθητές/τριες εμπλέκουν τους συνομηλικούς τους σε βιωματικές δράσεις, ή με συνέχεια των προηγούμενων, όπου μαγειρεύουν με προϊόντα που παράχθηκαν από τη φύτευση της προηγούμενης συνάντησης με τη συμμετοχή και των προσφύγων μαθητών που διαπιστώνουν και εξηγούν κοινές διατροφικές συνήθειες της πατρίδας τους, αλλά και διαφορές.

Στην αποτίμηση και της δεύτερης δράσης διαπιστώνεται πλήρης επίτευξη των στόχων που είχαν τεθεί και ανάπτυξη ικανοτήτων, τόσο για τις/τους εκπαιδευτικούς στη συνεργασία μεταξύ τους, αλλά και με τους συναδέλφους τους του άλλου σχολείου, όσο και για τις μαθήτριες και τους μαθητές, ιδιαίτερα εκείνους με προσφυγική προέλευση, που νιώθουν ικανοποίηση από το γεγονός ότι ο ερχομός τους δίνει την ευκαιρία στο σχολείο τους να ανακαλύψει και να συνεργαστεί με το γειτονικό του σχολείο, που μέχρι τότε αγνοούσε. Επίσης, διαπιστώνεται και αλλαγή στη διάθεση συνεργασίας των μαθητών/τριών με τις/τους εκπαιδευτικούς τους σε σημείο που αναζητούνται τρόποι ένταξης αντίστοιχων δράσεων και στη διδακτική-μαθησιακή διαδικασία.

Η ικανοποίηση όλων των μελών που συμμετείχαν από τα δύο σχολεία οδηγεί στη δέσμευση διεύρυνσης της συνεργασίας τους με την έναρξη του επόμενου σχολικού έτους.

Tips

Ενδιαφέρον θα έχει:

- Να σχεδιαστούν κοινές δράσεις από την αρχή του σχολικού έτους για όλη τη σχολική χρονιά
- Να διερευνηθεί η δυνατότητα κοινής διδασκαλίας κάποιων μαθημάτων (ωρών διδασκαλίας)
- Να οργανωθεί μια δράση εξ ολοκλήρου από τις μαθήτριες και τους μαθητές των δύο σχολείων και να υποβληθεί για συζήτηση και έγκριση στους Συλλόγους Διδασκόντων

Υλικά/πηγές

Πλαίσιο Αναφοράς Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό, τόμος 1 και τόμος 2, 2018, Έκδοση του Συμβουλίου της Ευρώπης, ISBN 978-92-871-8573-0.)

Το έργο **Σχολεία Για Όλους – Συμπερίληψη Παιδιών Προσφύγων στα Ελληνικά Σχολεία** είναι ένα καινοτόμο, εθνικό τριετές πρόγραμμα με στόχο την ενίσχυση του σχολικού δημοκρατικού πολιτισμού. Προσφέρει επιστημονική επιμόρφωση και διαρκή υποστήριξη σε διευθυντές, διευθύντριες, εκπαιδευτικούς σχολείων και γονείς για θέματα που αφορούν τη δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη, τη συμπερίληψη παιδιών προσφύγων και ευάλωτων ομάδων στο εκπαιδευτικό περιβάλλον και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Φορέας υλοποίησης του έργου είναι το Ευρωπαϊκό Κέντρο Wergeland (EWC). Το έργο «Σχολεία για Όλους» υλοποιείται στο πλαίσιο του προγράμματος «Τοπική Ανάπτυξη και Μείωση της Φτώχειας», των EEA Grants, και τελεί υπό την αιγίδα του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, με την υποστήριξη του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ). Το πρόγραμμα «Τοπική Ανάπτυξη και Μείωση της Φτώχειας» στην Ελλάδα, ύψους 6,5 εκ. ευρώ, χρηματοδοτείται από τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (EEA Grants) 2014 – 2021. Το πρόγραμμα φιλοδοξεί να συμβάλει στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και τη μείωση των οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων. Ο Διαχειριστής Επιχορήγησης για το πρόγραμμα «Τοπική Ανάπτυξη και Μείωση της Φτώχειας» στην Ελλάδα είναι η ΣΟΛ Crowe σε συνεργασία με την HumanRights360. Περισσότερες πληροφορίες: <https://www.asylumandmigration-eeagrants.gr>